

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 27 · 15. desember
Sesjonen 2025–2026

Møte mandag den 15. desember 2025 kl. 10

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 27):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Finansdepartementet (rammeområde 14)
(Innst. 10 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3)
(Innst. 14 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
3. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15)
(Innst. 11 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
4. Referat

Presidenten [10:00:17]: Representantene Sverre Myrli, Trond Helleland, Trygve Slagsvold Vedum, Rune Bakervik, Øystein Mathisen og Ingrid Liland, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Bent-Joacim Bentzen fra og med 15. desember og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Trine Fagervik innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:50]: Statsråd Lene Vågslid vil overbringe to kongelige proposisjoner.

Statsråd Lene Vågslid [10:01:03]: Eg har æra av å overlevere to kongelige proposisjonar på vegner av regjeringa:

- endringar i føretakspensjonslova og forsikringsverksemdslova
- endringar i lov om dyrevelferd

Presidenten [10:01:21]: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Erlend Larsen vil fremsette et representantforslag.

Erlend Larsen (H) [10:01:42]: Jeg har gleden av å fremme et representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad og

meg selv om å gjøre luftfarten mindre sårbar for GNSS-forstyrrelser.

Presidenten [10:01:51]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:12]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Finansdepartementet (rammeområde 14) (Innst. 10 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:02:42] (komiteens leder og ordfører for saken): Kontroll- og konstitusjonskomiteens budsjettområde er ikke blant de største – det er faktisk det minste – men det betyr ikke at innholdet i de sakene som er gjenstand for prioriteringer på dette området, ikke er desto viktigere. Vårt budsjettområde handler om å utøve kontroll med staten, utøve kontroll med de tjenestene som leveres og tilbudet innbyggerne får, og ikke minst om at vi har en stat som fungerer. Det er et særdeles viktig område.

Riksrevisjonen er som Stortingets kontrollorgan i særdeleshet et viktig instrument for å sikre at skattebetalernes penger brukes klokt, at vi har et tilbud som står i forhold til det vi forventer – gitt finansieringsrammen – og at Stortinget får vite at viktige funksjoner i statsapparatet fungerer. Det er ingen selvfølge. Vi har gjennom denne høsten fått demonstrert svært alvorlige saker som er lagt frem av Riksrevisjonen, som tyder på at man dessverre ikke har tilstrekkelig kontroll, at man dessverre ikke bruker skattebetalernes penger godt nok, og at man dessverre heller ikke har en forvaltning som alltid fungerer slik vi forventer.

Det har fremkommet alvorlig kritikk, sist i forrige uke. Da kom Riksrevisjonen med sterk kritikk hva gjelder finansiering av PST – en sak som komiteen og for øvrig heller ikke denne salen har vært involvert i. Det handler altså om en vedvarende underfinansiering av noen av de viktigste funksjonene for å ta vare på vår sikkerhet, kontraetterretning og kontraterror, som ikke har fungert godt nok. Det har skjedd under sittende regjering. Det er på Støres vakt det har skjedd. Det er klart at når vi opplever at det kommer så sterk kritikk, blir det desto viktigere at vi har en riksrevisjon som er i stand til å utøve sin kontroll på vegne av Stortinget. Det er særdeles viktig.

Jeg skal nå legge frem det som er innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen – de ulike partiene. Med utgangspunkt i regjeringens fremlegg vil jeg si det

er gjort vesentlige endringer. Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, Rødt og MDG, som da utgjør et flertall, kommer i dag til å sørge for at det blir flertall for å kutte i Riksrevisjonen, i størrelsesorden 8 mill. kr. Høyre gjør det samme; de kutter også i Riksrevisjonen, i størrelsesorden 20 mill. kr. Det er altså kun FrP og KrF som står ved det opprinnelige budsjettforslaget som ble fremlagt av regjeringen. Forslaget er altså endret sammenlignet med det som kom fra regjeringen.

Videre kan jeg peke på at Fremskrittspartiet foreslår å nedlegge Norges institusjon for menneskerettigheter. Vi halverer pengebruken på det området fordi vi må prioritere det som er viktig. Jeg skal nå gå over til det som er FrPs anliggende.

Vi har mange organisasjoner og mange institusjoner som ivaretar menneskerettighetene. Det er ikke mangel på dem, og det bør heller ikke være behov for at vi har denne relativt nye institusjonen, som Stortinget vedtok for en del år siden. Den kan etter Fremskrittspartiets syn utmerket godt avvikles og menneskerettighetene ivaretas av andre funksjoner.

Det som fremstår spesielt, er at man i dag kommer til å vedta et kutt i Riksrevisjonen. Stortingsflertallet som utgjør det parlamentariske grunnlaget for regjeringen, kutter i kontrollørene av regjeringen. Hvis det ikke smaker godt i munnen, er det fordi det overhodet ikke gjør det. Det er ikke en bra fremgangsmåte å kutte i dem som fører kontroll og sørger for at vi har en oppegående forvaltning og får frem informasjon som er særdeles viktig for at Stortinget kan vedta gode lover, vedta gode budsjetter og følge opp de feilene som skjer.

Fremskrittspartiet er opptatt av å si at det er grunnlag for å være svært kritisk til sånne kutt. Vi er også skuffet over at Høyre gjør det tilsvarende, under henvisning til ABE-reformen. Det er ikke her vi trenger å kutte. Fremskrittspartiet er opptatt av å kutte på alle områder, og vi gjør det totalt sett på dette budsjettområdet, men når det gjelder Riksrevisjonen, mener vi at det ikke er riktig.

Det hører med til historien at komiteen er godt informert om at Riksrevisjonen står i det som er en omstilling, som på sikt – etter deres egne ambisjoner – vil føre til et mindre forbruk i fremtiden. Det er bra, for også Riksrevisjonen må være effektiv, men da er det jo særdeles uklokt å kutte når man går inn i nettopp den typen endringer. Vi vet fra all erfaring at man ikke kutter før man får resultatene av omstillingen. Det har vi altfor mange ganger sett dårlige eksempler på – at det har ført til at man ikke henter ut den gevinsten man kan hente ut.

Derfor fremstår dette helt urimelig. Det er kun FrP og KrF som står på det opprinnelige forslaget fra regjeringen. Regjeringspartiet og deres støttespillere kutter.

Det er visstnok hevdet av enkelte – det får i så fall de representantene komme frem hit og redegjøre for selv – at det delvis er begrunnet i såkalt politisering av Riksrevisjonen. Det vil jeg ta sterk avstand fra. Jeg oppfatter overhodet ikke at Riksrevisjonen er politisert. Ja, de har en leder som har bakgrunn i regjeringspartiet, men det er altså ingen grunn til å oppfatte det som politisk styrt.

Videre kan man ha mange meninger om Riksrevisjonens vurderinger. Som regel er denne salen enig i dem, men man kan ha politiske enkeltstandpunkter som avviker. Det er i så fall godt spredt mellom partiene i de ulike sakene, ut fra ulike hensyn.

Det er kjedelig at vi i dag faktisk får vedtatt et budsjett på kontroll- og konstitusjonskomiteens område som kutter i Stortingets eget kontrollorgan hva gjelder å ha en effektiv stat som bruker skattepengene godt, og at vi har gode tjenester. En velfungerende stat er et av de viktigste virkemidlene mot korrupsjon, som kan utvikle seg, og som vi ser utvikle seg i mange land. Det er svært beklagelig.

Fremskrittspartiet kommer til å stemme for å opprettholde det opprinnelige forslaget fra regjeringen, selv om regjeringspartiet ikke gjør det selv, og vi mener også at det er rom for å kutte i Norges institusjon for menneskerettigheter, altså NIM.

Jeg regner med at representantene fra de andre partiene klargjør sitt syn, og at de kommer med en ganske god begrunnelse. Det forventer jeg nesten når man kutter i Riksrevisjonen, slik man gjør her. Det krever en forklaring.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [10:11:57]: Da har representanten Per-Willy Amundsen tatt opp de forslagene han refererte til.

Sverre Myrli (A) [10:12:10]: Det skulle egentlig være unødvendig å ha noen debatt om det som er kontrollkomiteens ansvar i statsbudsjettet, og som dreier seg om Stortingets fem underliggende organer, hvorav Riksrevisjonen er det klart største. Men det er klart at når komitélederen ikke klarer å dy seg, må vi andre også si litt, og særlig når komitélederen insinuerer at flertallet ønsker å kutte i Riksrevisjonen. Det kunne høres ut som, slik det ble presentert av komitélederen, at en ønsker en mindre brysom riksrevisjon. Det er så langt fra virkeligheten som det går an å komme. Riksrevisjonen gjør en svært viktig jobb, og vi har en svært oppegående riksrevisjon i Norge – ja, så oppegående at det legges merke til internasjonalt hvor dyktig den er.

I år, i 2025, har Riksrevisjonen et budsjett på 699 mill. kr om vi legger saldert budsjett til grunn. I Prop. 1 S var det foreslått en bevilgning på 723 mill. kr for 2026. Etter forliket blir bevilgningen til Riksrevisjonen 715 mill. kr. Så det er ikke et kutt, det er en betydelig

økning i Riksrevisjonens budsjett. Ja, den er mindre enn det som lå i Prop. 1 S, men i stedet for en økning på 24 mill. kr blir det nå en økning på 16 mill. kr – det er en betydelig økning til Riksrevisjonen. Det er mange som har fått litt mindre økning i budsjettet enn ønsket, det ble vel faktisk en litt mindre økning både i Stortingets eget budsjett og på andre områder – slik budsjettforhandlinger medfører.

De 8 mill. kr utgjør noe slik som 1 pst. av Riksrevisjonens budsjett, og jeg er helt sikker på at Riksrevisjonen finner gode løsninger for å forvalte de 715 mill. kr som det ser ut som de vil få neste år. Riksrevisjonen er i en omstilling, og slik verden er nå, trenger Riksrevisjonen mer digital kompetanse og mer digitale hjelpemidler. Det er ingen ting med den endringen som nå ligger inne i budsjettet, som skulle medføre noen som helst endringer i det. Jeg vil gjenta at det må ikke bli hengende igjen at en ønsker en mindre bryksom riksrevisjon, og at Riksrevisjonen skal være mindre aktiv. Det er snarere tvert imot, det er veldig bra at vi har en så oppegående riksrevisjon.

Det som derimot er et kutt, og ikke bare et kutt, for Fremskrittspartiet vil legge ned Norges institusjon for menneskerettigheter, er at de halverer bevilgningene fra det første året, fra 36 til 18 mill. kr. Det er selvsagt urealistisk, det er folk ansatt i sekretariatet. At det selvsagt er helt urealistisk å kutte 18 mill. kr, er nå én ting, men det sier vel også litt om Fremskrittspartiets syn på menneskerettigheter og på hvor viktig det er. Vi får nesten håpe at tidligere stortingspresident Olemic Thommessen ikke følger med på debatten og ikke hørte på komitéleiderens innlegg. Han var svært opptatt av at vi skulle opprette en slik institusjon, Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM. Heldigvis er det bare Fremskrittspartiet som ikke ser på det som en viktig institusjon.

Ove Trellevik (H) [10:16:15]: Det hadde nesten vore freistande å be Riksrevisjonen sjå på FrPs alternative budsjett, for viss me ser på side 36 i FrPs alternative budsjett, har dei ei ABE-reform på 1,5 pst. Dei ønskjer kutt jamt over, flatt, overalt, bortsett frå på sjukehus, bortsett frå på operative politistyrkar og bortsett frå på Forsvaret. Dei skjermar jo ikkje Riksrevisjonen i sitt alternative budsjett, i alle fall ikkje slik eg les det. Så her kunne det vore kjekt om komitéleiaren kunne gjera greie for kva som faktisk er tilfellet, om me skal lesa budsjettet slik me les det, ord for ord, eller kva som eigentleg er FrPs alternative budsjett når det gjeld ABE-reforma. Her oppfattar eg nesten at dei talar med to tunger.

Høgre står for ABE-reforma. Me meiner det er rikeleg rom for ei ABE-reform i offentleg sektor. Det betyr sjølvsagt ikkje at me skal gå på akkord med det som

Riksrevisjonen skal utføra av revisjon. Det handlar om å ta i bruk IT-verktøy, det handlar om å ta i bruk AI, det handlar om å ta i bruk ny teknologi, nye arbeidsformer, osv. Det handlar ikkje om å skalera ned revisjonen deira i det heile – tvert imot.

Det me heller ønskjer å fokusera litt på, er dette med at Noregs institusjon for menneskerettar skal oppbeholdast, og at ein ønskjer å ha meir ressursar. Me har hatt møte med dei, og eg opplever at Noregs institusjon for menneskerettar har godt med ressursar. Dei tilbyr Stortinget og enkeltrepresentantar rettleiing, dei tilbyr fraksjonar rettleiing, dei tilbyr heile parti rettleiing, og dei tilbyr heile komitear rettleiing i menneskerettar. Dei er godt bemanna og har gode ressursar i Noregs institusjon for menneskerettar, så me i Høgre ønskjer berre å vidareføra flatt det budsjettet som dei hadde, trass i at dei har fått eit par nye oppgåver.

Eg er for så vidt heilt einig med komitéleiaren når det gjeld det me erfarte her for eit par dagar sidan, før helga, nemleg at PST ikkje er i stand til å gjennomføra oppdraget sitt, mandatet sitt, at det er masse arbeid som ligg brakk fordi dei ikkje har dei ressursane dei treng. Det er svært, svært kritikkverdig. Når me attpåtil erfarer og les i avisene at menneskerettar vert brukte som ei form for beskyttelse her i Noreg for utanlandske kriminelle, er det sjølvsagt ikkje bra – når PST i tillegg ikkje er i stand til å gjennomføra oppdraget sitt på ein god nok måte.

Me i Høgre står for budsjettet vårt, både ABE-reforma og kuttet til NIM, som me ikkje ønskjer å prioritera opp.

Aina Stenersen (FrP) [10:19:28]: Et flertall ønsker å redusere Stortingets kontroll med regjeringen og statsforvaltningen. Budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, Rødt og MDG førte til at bevilgningene på kap. 51 Riksrevisjonen, post 1 driftsutgifter er redusert med 8 mill. kr.

Riksrevisjonen har nylig gitt Nav kritikk. Sykmeldte får for lite oppfølging fra Nav, og andelen som faller ut av arbeidslivet, øker. Dette er svært bekymringsverdig, og det er flott at Riksrevisjonen retter oppmerksomhet mot det.

Videre har Riksrevisjonen også påpekt at Utenriksdepartementet ikke har oversikt over hvilke resultater bistanden fører til, og at de heller ikke har en korrekt og helhetlig oversikt over størrelsen på den norske klimatilpasningen. Dette er også svært viktig å ta tak i.

Nylig har Riksrevisjonen gitt vurderingen «Sterkt kritikkverdig» – det er den sterkeste kritikken Riksrevisjonen har – av ressursbruken og effektiviteten i PST. Et hovedfunn er at departementet ikke har sikret nok økonomiske ressurser, kapasitet og virkemidler. PST får

med andre ord ikke ressursene dagens trusselbilde krever. Dette er svært alvorlig.

Riksrevisjonen slår også alarm om at Norge står overfor en trippel utfordring. Vi har rekordhøye utgifter, en økt bruk av oljepenger og en sårbar velferdsstat. Dette er det godt at Riksrevisjonen fokuserer på. Vi trenger et slikt organ, og dette organet trenger å styrkes.

Fremskrittspartiet vil ikke kutte i midlene til Riksrevisjonen. Det er en svært god grunn til å sikre at kontrollen med forvaltningen opprettholdes også i framtiden, noe Fremskrittspartiet vil jobbe hardt for.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:21:59]: Det er nok ikke normalt at ABE-reformen blir gjenstand for debatt på kontroll- og konstitusjonskomiteens område, men når det nå er sånn, skal jeg likevel ta ordet for å svare ut. Dersom representanten Trellevik er i tvil om hva Fremskrittspartiet mener, vil jeg henvide til side 3 i innstillingen. Der fremkommer det svært tydelig hva Fremskrittspartiet mener. Vi foreslår altså å videreføre det beløpet regjeringen selv mente var et riktig beløp før det ble lagt frem for Stortinget.

Det hører med til historien at man har gjort seg noen erfaringer med ABE-reformen og ABE-kutt – noen erfaringer som har vært dyrekjøpte. Det å kutte flatt over hele linjen og forvente at man skal gjøre det på forsvar, på politi – altså på viktige samfunnsområder – har ikke Fremskrittspartiet noen god erfaring med at forrige regjering gjorde. Derfor har vi unntak for enkelte viktige oppgaver. Det er åpenbart saker som handler om rikets sikkerhet, som handler om vår frihet og uavhengighet, som handler om en velfungerende stat. Fremskrittspartiet kutter tydelig på byråkrati, men ikke på de aller, aller viktigste oppgavene, f.eks. på helseområdet. Vi kan ikke akseptere økte helsekøer fordi man skal gjennomføre ABE-kutt. Her har Fremskrittspartiet en annen tilnærming enn Høyre, og det er for så vidt greit. Det er to forskjellige partier.

Jeg takker for debatten. Den var lengre i år enn den vanligvis bruker å være. Vi får anta at det kanskje blir sånn til neste år også.

Presidenten [10:23:56]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:24:01]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Innst. 14 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten [10:24:21]: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Debatten deles i to, slik at man først behandler budsjettkapitlene under Barne- og familiedepartementet, rammeområde 2, og deretter budsjettkapitlene under Kultur- og likestillingsdepartementet, rammeområde 3.

Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten videre ordne debatten slik for hver del av debatten: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – i hver del av debatten bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Benjamin Jakobsen (A) [10:25:36]: Det viktigste for Arbeiderpartiet er å gi folk trygghet i en urolig tid. Forslaget til statsbudsjett og det endelige budsjettforliket svarer på nettopp dette. I en krevende tid for landet må vi prioritere det viktigste først. Derfor er dette et budsjett som satser på barn og unges oppvekstvilkår.

De fleste barn i Norge vokser opp i trygge rammer, men noen gjør ikke det, og det er først og fremst disse barna som trenger at fellesskapet stiller opp. Barnevernet er et av de viktigste uttrykkene for dette fellesskapet. Til enhver tid bor det rundt 1 000 barn på en barnevernsinstitusjon. Dette er barn som har opplevd vold, overgrep og alvorlig omsorgssvikt. De ansatte i barnevernet gjør en svært viktig jobb med å gi disse barna trygghet og omsorg, men de får sjelden den positive oppmerksomheten de fortjener. Derfor vil jeg benytte anledningen til å rette en stor takk til alle som hver dag står på for å ta vare på de mest sårbare barna i vårt samfunn. Utfordringene barnevernet står i, skyldes ikke de ansatte, men ramme og måten vi organiserer tjenesten på.

Med Arbeiderpartiet i regjering har barnevernet fått et etterlengtet løft. I budsjett etter budsjett har vi bevilget mer penger til barnevernet. Bare i 2026 øker vi bevilgningen med 534 mill. kr. Nå følger vi opp med å gi barnevernet flere verktøy for å håndtere den alvorlige situasjonen med unge som rekrutteres til kriminelle nettverk. Før sommeren vedtok Stortinget en ny barnelov, som styrker barnas rettigheter. Tidligere i høst la Stenutvalget fram sin rapport om institusjonsbarnevernet, som peker ut en ny retning for utviklingen.

Det skjer mye positivt i barnevernet, men vi har fremdeles store utfordringer. Disse utfordringene løser vi best i fellesskap. Vi i Arbeiderpartiet tror ikke at løsningen er enda mer kommersialisering av barnevernet, slik FrP og Høyre ønsker. Det kommersielle vil være en

del av tilbudet, men for Arbeiderpartiet er det viktig at vi framover bygger opp den offentlige og ideelle kapasiteten. For få dager siden slo Høyesterett fast at det offentlige kan utestenge kommersielle aktører fra anbudsutlysninger. Dette kan være et viktig bidrag til den nødvendige kapasitetsbyggingen av det ideelle barnevernet.

Med Arbeiderpartiet i regjering har vi satset tungt på barn, unge og familier. Barnetrygden er økt med 11 mrd. kr, foreldrepermisjonen er styrket, maksprisen i barnehagen er kraftig redusert, og vi har innført gratis kjernetid i SFO. Dette gir resultater. Mens andelen barn som vokste opp i fattigdom økte hvert eneste år under FrP og Høyre, er den nå på vei ned. Det er faktisk sånn at barnefattigdommen er på sitt laveste nivå på ti år, og 20 000 barn er løftet ut av fattigdom. Barn som tidligere ikke kunne delta på fritidsaktiviteter, kan det nå. Barn som ikke kunne gå i bursdag fordi foreldrene ikke hadde råd til gave, kan det nå. Barn som før så ned i gulvet når andre barn snakket om feriereiser og flotte julegaver, kan nå heve hodet.

Det er fortsatt altfor mange barn som vokser opp i fattigdom i Norge, men takket være Arbeiderpartiet og våre samarbeidspartnere blir det færre. Vårt mål ligger fast: Alle barn skal ha de samme mulighetene til en trygg og god oppvekst, og ingen skal måtte vokse opp i fattigdom.

Hovedansvaret for å gi barn og unge en trygg oppvekst ligger hos kommunene. Med en stram kommuneøkonomi ser vi dessverre at viktige tilbud kuttes. Derfor har Arbeiderpartiet sammen med våre budsjettpartnere prioritert å styrke rammene til kommunene. I budsjettforliket foreslår vi å styrke kommunene med 8,4 mrd. kr. Hvis man regner inn prisvekst og demografi, gir det et økt handlingsrom på 5,5 mrd. kr. Dette er penger som kan brukes til å gi barn og unge et bedre aktivitetstilbud, flere ansatte i skole og barnehage, mer midler til biblioteket og bedre åpningstider ved helsestasjonen for ungdom.

Det finnes ikke noe viktigere for Arbeiderpartiet enn å sikre barn og unge en trygg og god oppvekst. Det viser vi tydelig i dette budsjettet. Som pappa til en liten gutt gjør det meg stolt å representere et parti som alltid setter ungene våre først.

Til slutt vil jeg anbefale det rød-grønne budsjettflertallet å støtte innstillingens A og B og stemme imot C.

Presidenten [10:30:14]: Det blir replikkordskifte.

Liv Gustavsen (FrP) [10:30:29]: Arbeiderpartiet liker å snakke om småbarnsfamilier. De sier at de står på familienes side, men samtidig legger Arbeiderpartiet fram et budsjett som ikke gir reelle lettelser i skatter og avgifter. Hvordan styrker de da barnefamilienes hverdag?

Benjamin Jakobsen (A) [10:30:58]: Noe av det viktigste vi gjør, som vi har prioritert de årene vi har styrt, er å gi småbarnsforeldre bedre råd. Jeg er selv pappa til en liten gutt som nettopp begynte i barnehagen, og takket være Arbeiderpartiet betaler jeg 1 200 kr i måneden for det. Da Høyre og Fremskrittspartiet styrte Norge, ville jeg ha betalt 3 000 kr. Det er tiltak som gir barnefamilier bedre råd. Vi har styrket barnetrygden med 11 mrd. kr. FrP klarte 3,7 mrd. kr på dobbelt så lang tid. Vi har innført gratis kjernetid i SFO. SFO ble dyrere da Høyre og Fremskrittspartiet styrte. Gang på gang har Arbeiderpartiet vist at vi prioriterer lommebøkene til småbarnsforeldre, og det tror jeg alle småbarnsforeldre faktisk merker, mens man under Høyre og Fremskrittspartiet bare fikk dyrere og dyrere tilbud.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:32:01]: Arbeiderpartiet har gjort det til en årlig tradisjon å foreslå å gjøre barnetrygden mindre verdt ved ikke å prisjustere den. Det er jo veldig uforutsigbart for barnefamiliene. For de familiene med aller dårligst råd har barnetrygden veldig stor betydning. Den er en stor del av inntekten i familiene. I Høyres statsbudsjett for 2026 beholder vi den lave barnehageprisen, men prisjusterer også barnetrygden fullt ut for alle barn. Arbeiderpartiet har i forhandlinger med de andre partiene blitt med på en prisjustering, men hvorfor er det sånn at Arbeiderpartiet i utgangspunktet mener at det er greit å svekke barnetrygdens betydning ved ikke å prisjustere den hvert år?

Benjamin Jakobsen (A) [10:32:55]: Jeg er veldig glad for at Høyre har snudd i synet på å gjøre barnehagen billigere for alle. Jeg ønsker representanten fra Høyre velkommen med på laget. Arbeiderpartiet har styrket barnetrygden med 11 mrd. kr de årene vi har styrt. Jeg er veldig glad for at man i budsjettforhandlingene fikk til det resultatet man fikk, og det gjør at barnefamilier får bedre råd. Vi kan godt snakke om hva som kanskje kunne blitt, men jeg har en god, gammeldags klisjé som Arbeiderparti-politiker og viser til Einar Gerhardsen: Resultatene er det som teller.

Her styrker vi barnetrygden og gjør at barnefamiliene får bedre råd, og det er jeg veldig, veldig glad for. Det er resultatene som er det viktige.

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [10:33:55]: Vi vil også utfordre Arbeiderpartiet og regjeringen på det som gjelder barnetrygd. Vi vet at dette er noe av det som virkelig kan løfte barn ut av fattigdom. Vi i KrF har et konkret forslag om å styrke barnetrygden til 2 250 kr, og det vil bety at 5 000 flere barn faktisk løftes ut av fattigdom. Vi lurer på hvorfor regjeringen ikke prioriterer slike effektive grep som faktisk kan løfte barn ut av fattigdom.

Benjamin Jakobsen (A) [10:34:28]: Nå er jeg ikke enig med representanten i at det ikke blir prioritert, for vi har altså prioritert 11 mrd. kr til dette på fire år. Da KrF satt i regjering eller støttet regjeringen Solberg gjennom åtte år, klarte de å gi et løft på 3,7 mrd. kr. Vi bevilger altså dobbelt så mye til økt barnetrygd som det KrF klarte gjennom åtte år, så jeg er ikke enig i den framstillingen. Barnetrygd er en ting, men vi har også andre virkemidler som vår regjering har styrket. Redusert makspris i barnehage og gratis kjernetid i SFO er også tiltak som denne regjeringen er opptatt av å satse på. Vi kommer til å fortsette å prioritere at barnefamilier får bedre råd, og at barn skal få en trygg og god oppvekst, og vi ønsker KrF velkommen med på det laget og det viktige arbeidet vi skal gjøre.

Presidenten [10:35:13]: Replikordskiftet er omme.

Liv Gustavsen (FrP) [10:35:41]: Jeg kom inn i politikken for å gjøre en forskjell for dem som har den laveste stemmen, for dem som står alene, for barn og unge som mangler trygghet og omsorg i hverdagen, for barn som opplever omsorgssvikt, vold og overgrep, og som altfor ofte blir sviattet av systemene som skulle beskytte dem. Det er disse barna jeg er her for. Nettopp derfor har det vært viktig for meg å kjempe for mer fokus, flere ressurser og tydeligere prioriteringer på dette området i Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Når vi ser på regjeringens forslag, selv etter runder med alle de fem budsjettkameratene, er det dessverre lite som faktisk styrker tryggheten og omsorgen for barna som trenger samfunnet aller mest. Derfor er jeg glad for at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett prioriterer og styrker det med 180 mill. kr ekstra nettopp der hvor behovene er størst.

Fremskrittspartiet er opptatt av én ting i denne debatten: at barn som vokser opp i utrygghet, vold eller omsorgssvikt, faktisk får hjelp – raskt, målrettet og på barnas premisser. Altfor mange barn i Norge lever i dag med vold i hjemmet, overgrep, alvorlig omsorgssvikt eller utrygge oppvekstvilkår. For disse barna er det ikke godt nok med gode intensjoner eller fine ord i budsjett-dokumentene. Det som avgjør, er om hjelpen finnes når barnet trenger den. Fremskrittspartiet har derfor i sitt alternative budsjett valgt å prioritere konkrete, dokumenterte tiltak som gir trygghet, beskyttelse og reell hjelp til barn og familier i krise.

For det første styrker vi voldsforebyggende tiltak med 40 mill. kr. Vi ser en svært alvorlig utvikling der stadig yngre barn og ungdom både utsettes for og involveres i grov vold. Forebygging handler om tidlig innsats, kompetanse og tilstedeværelse – før volden skjer, før barna blir ødelagt for livet. Disse midlene går til aktører som jobber systematisk med forebygging, informasjon

og tidlig intervensjon, og som faktisk når barna der de er. Det er både billigere og langt mer menneskelig å forebygge enn å reparere i etterkant.

For det andre setter vi av 30 mill. kr til sentre for voldsutsatte barn. Barn som har opplevd vold og overgrep, trenger mer enn et vedtak; de trenger trygghet, omsorg, stabilitet og oppfølging over tid. Sentre som Stine Sofie Senteret gir barn og familier et helt unikt tilbud for bearbeiding av traumer og mestring etter alvorlige krenkelser. Det er uakseptabelt at økonomi skal avgjøre om et barn får tilgang til et slikt tilbud. Fremskrittspartiets prioritering handler nettopp om å sikre at disse barna ikke faller utenfor fordi foreldrene ikke har råd.

For det tredje styrker vi kjøp av private barnevernsplasser med 60 mill. kr. Barnevernet er i dag i en alvorlig kapasitetskrise. Hundrevis av barn venter på plass. Samtidig fører regjeringen en ideologisk kamp mot private aktører. Det går på bekostning av barn som trenger et trygt sted å bo – og det nå. Barnets beste må alltid veie tyngre enn politisk prestisje. Private og ideelle aktører har i mange år bidratt med spesialisert kompetanse og fleksibilitet, særlig for barn med store og sammensatte behov. Når det offentlige ikke har kapasitet, er det direkte uansvarlig å stenge døren for løsninger som faktisk fungerer.

For det fjerde styrker vi incest- og voldsentrene med 10 mill. kr. Disse sentrene er ofte det første, og noen ganger det eneste, trygge stedet barn og unge våger å ta kontakt med etter overgrep. De tilbyr lavterskelhjelp, krisehåndtering og langvarig støtte når andre systemer svikter. Overgrep mot barn er et alvorlig samfunnsproblem, og da må oppfølgingen være der.

Felles for alle disse satsingene er at de handler om reell trygghet, ikke om symbolpolitikk. De handler om handling, ikke om ideologi, og om å sette barnet først – alltid. Når systemet svikter, er det barnet som betaler prisen. Det kan ikke Fremskrittspartiet akseptere. Derfor har vi valgt å bruke penger der de gjør den største forskjellen for barn og familier som lever med vold, frykt og utrygghet i hverdagen.

Helt til slutt tar jeg opp FrPs forslag og dem vi har sammen med andre, noe som framkommer i innstillingen.

Presidenten [10:40:34]: Representanten Liv Gustavsen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hashim Abdi (A) [10:40:57]: «Flertallet mener BUA bidrar både til sosial utjevning og bærekraftig ressursbruk, og at slike tiltak bør videreutvikles og få god oppslutning i flere kommuner.»

Jeg er helt enig i beskrivelsen til FrP og flertallet i komiteen. BUA er et godt, treffsikkert og viktig lavterskel-

tilbud. Men jeg må innrømme at jeg stusser litt, for representanten tilhører jo et parti som i praksis gjør det motsatte av det jeg nettopp har lest opp. I kommuner som Lørenskog, Langhus og flere andre er det FrP som har kuttet i BUA, det er FrP som har svekket tilbudet, det er FrP som har gjort terskelen høyere for barn som allerede står på utsiden av å delta.

Når representanten skriver at slike tiltak bør videreutvikles og få oppslutning i flere kommuner, er hun da villig til å erkjenne at FrPs politikk i kommunene trekker i motsatt retning? For her er avstanden mellom ord og handling påfallende stor.

Liv Gustavsen (FrP) [10:41:50]: Det er veldig mange av kommunene der FrP og Høyre har tatt over, som faktisk har arvet en del av økonomien etter Arbeiderpartiets styre. Så man har ikke klart å snu skuta. Det har kanskje også dere opplevd, i og med at dere har sittet i fire år nå, og ikke har klart å snu skuta som ifølge dere selv var helt skakkjørt. Vi opplever at mange kommuner har dårlig økonomi på grunn av tildelingene som er blitt gjort av Arbeiderparti-regjeringen. Det er vanskelig for disse kommunene å kunne klare dette når de har tatt over en vanskjøttet kommune og fortsatt ikke får midler fra staten. Derfor er det veldig bra at de kommunene der Fremskrittspartiet er med og styrer, klarer å gjøre det de gjør i kommunene.

Presidenten [10:42:44]: Presidenten vil minne representanten om at talen skal rettes til presidenten, og ikke i du- eller dere-form til replikanten.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:43:04]: Det er egentlig veldig godt å lese innstillingen fra vår komité, for Høyre, FrP og KrF står sammen om veldig mange av de viktige satsingene på dette området, og det lover veldig godt for samarbeidet fremover og et nytt valg om noen år. Men det skiller seg kanskje litt når det gjelder Kirkens betydning i lokalsamfunnene, for i FrPs budsjett foreslår man jo et kutt på 400 mill. kr til Kirken.

Mitt spørsmål er: Hvilke vurderinger gjør Frp av betydningen av Kirken som samlingspunkt – i hverdagen, som en kulturarena der veldig mange møtes, men også når det oppstår kriser, da veldig mange søker til Kirken, som har en beredskap for å være til stede når kanskje det mest alvorlige skjer i våre lokalsamfunn?

Liv Gustavsen (FrP) [10:44:07]: Takk for et godt spørsmål.

Alle som kjenner til Fremskrittspartiets politikk, vet at Kirken og den norske kulturarven står høyt for oss. Det at vi kutter i budsjettet nå, gjør ikke at vi kutter til bruk av kirkerommet. Slik bruk ønsker vi faktisk. Det er veldig positivt at det har kommet på banen de siste år-

ene, og vi er veldig glade for at Kirken åpner dørene for andre aktiviteter enn man har gjort tidligere.

Vi kutter heller ikke til kirkebygg, som vi ønsker fortsatt skal holdes ved like. Vi står sammen med flere om at man må bevilge penger til kirkebyggene. Vi venter faktisk på at regjeringen skal benytte seg av de pengene som er bevilget til kirkebygg i dag. For det er fortsatt en del som ikke er brukt.

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [10:45:20]: FrP sier at de vil tilpasse barnevernet etter den nye virkeligheten. For dem betyr det mer tvang, flere lukkede institusjoner og mer makt over barn og unge som har det vanskelig. I stedet for å styrke kvaliteten i barnevernet og gi barn stabile relasjoner til trygge voksne vil FrP låse inn barn og bruke tvang mot dem. Det gjelder også ungdom som har gjort feil, uten at vi vet om hjelpen er av god faglig kvalitet.

La meg være klar: Det er forskjell på å beskytte samfunnet mot farlig kriminalitet og på å snu barnevernets ansvar fra omsorg og trygghet til kontroll og tvang. Det er forskjell på å styrke forebygging og å sende barn inn i systemet med makt.

Mitt spørsmål er: Hvordan kan FrP rettfærdiggjøre en politikk som i praksis øker bruk av tvang og lukkede institusjoner for sårbare barn?

Liv Gustavsen (FrP) [10:46:23]: Takk for et godt spørsmål.

Det er jo ganske underlig at dette kommer fra SV, som har vært med på et budsjett som ikke styrker barnevernet, som ikke styrker at barnevernet får flere ansatte som kan ta hånd om de barna som kommer på institusjon. Barnevernet skriker i dag om at de ønsker flere ansatte på jobb. Det har ikke kommet en krone til det i budsjettet SV er med på.

FrP satser stort innen barnevernet. Vi legger inn 100 mill. kr mer enn hva SV gjorde i sitt budsjett. Det taler for seg selv.

Presidenten [10:47:03]: Replikordskiftet er omme.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:47:33]: Måten vi prioriterer barna i statsbudsjettet på, sier mye om hvilket samfunn vi ønsker å være. For Høyre er det et grunnleggende ansvar å stille opp for de barna som lever i sårbare og utsatte situasjoner, enten det handler om økonomisk utrygghet hjemme, manglende deltakelse i fellesskapet eller behov for hjelp fra barnevernet. I dag vokser rundt 100 000 barn opp i familier med vedvarende lav inntekt. Det er et høyt tall fortsatt, og det minner oss om at utfordringene langt fra er løst.

Familieøkonomi er barnepolitikk. Barnetrygden er et av de viktigste virkemidlene vi har for å sikre trygghet

for barnefamilier. Da Høyre satt i regjering, økte vi barnetrygden for første gang på 20 år, men i sine budsjetter vil ikke Arbeiderpartiet prisjustere barnetrygden. Det er samarbeidspartiene som tvinger Arbeiderpartiet til ikke å svekke barnetrygden over tid. Høyre vil verne om barnetrygden, og i vårt alternative budsjett prisjusterer vi den også i år for alle barn. Det gir familiene større forutsigbarhet og er et konkret bidrag i arbeidet mot barnefattigdom.

Sårbare barn trenger et barnevern som har kapasitet, kvalitet og kompetanse. Vi ser nå et barnevern med store utfordringer. Stene-utvalget dokumenterer manglende styring, for lav kapasitet og svak kostnadskontroll i institusjonsbarnevernet. Riksrevisjonen viser til en kraftig økning i antall brudd på bistandsplikten. Det betyr at barn ikke får den hjelpen de har behov for når behovet er akutt. For Høyre er dette dypt alvorlig.

Løsningen kan ikke være å begrense hvem som får bidra. Vi må ta i bruk alle gode krefter – offentlige, ideelle og private – for å sikre tilstrekkelig med fosterhjem, spesialiserte fosterhjem og gode institusjonstilbud med riktig kompetanse. Det paradoksale er at Arbeiderpartiets eget budsjettforslag erkjenner at private kjøp er nødvendig for å sikre kapasitet i barnevernet, men at denne erkjennelsen forsvinner når de skal forhandle med sine kamerater på venstresiden.

Det er dypt bekymringsfullt dersom regjeringen igjen lar Rødts og SVs ideologiske motstand mot private gå foran barnas behov for trygghet og omsorg. Dette handler jo ikke om ideologi, det handler om barnas beste. Det er nesten fristende å bruke Einar Gerhardsens ord, slik Benjamin Jakobsen gjorde i sitt innlegg i sted: «Resultatene er det som teller.»

Jeg vil også være tydelig på situasjonen for barnevernet i Oslo. Oslo kommune har et særskilt ansvar fordi den statlige delen av barnevernet, andrelinjetjenesten, i Oslo ivaretas av kommunen – ikke av staten, slik det er i resten av landet. Denne oppgaven har vært underfinansiert av staten i mange år. Finansieringen per barn er betydelig lavere i Oslo enn i resten av landet. Det betyr at Oslo må bruke midler fra andre områder for å løse en statlig oppgave som staten fullt ut finansierer andre steder. Det er urimelig og innebærer en forskjellsbehandling av Oslos innbyggere. Dette er ikke et lokalt prioriteringsproblem, det er et statlig ansvar, og situasjonen i hovedstaden og i hovedstadsområdet er mer krevende nå enn tidligere. Nettopp derfor er denne underfinansieringen alvorlig, og her må Stortinget være med og ta et ansvar.

Et av de mest alvorlige problemene vi fortsatt ser, er at barnevernet og helsetjenesten ikke jobber godt nok sammen. Historien om tvillingene Mina og Mille minner oss på hva som skjer når samhandlingen svikter, og

når ingen tar helhetsansvar. At regjeringen fortsatt ikke har sørget for at disse tjenestene jobber sømløst sammen, er dypt alvorlig.

Høyre vil at alle barn skal ha mulighet til å delta i minst én fritidsaktivitet, uavhengig av foreldrenes økonomi. Derfor styrker vi innsatsen for inkludering av barn og unge. Det er god forebygging, og med Høyres påplussing med 25 mill. kr på denne budsjettposten vil inntil 30 000 barn kunne få være med på en fritidsaktivitet hvor de kanskje ellers hadde måttet bli hjemme – for når familieøkonomien er stram, er det kanskje fritidsaktivitetene man først kutter ut.

Når det gjelder de mest sårbare barna, har vi ikke råd til flere kompromisser eller ideologiske omveier som vi har sett de siste årene. Høyre vil sette barnas beste først, vi har ansvarlige prioriteringer i vårt budsjett, og vi har løsninger som faktisk virker.

Presidenten [10:52:34]: Det blir replikkordskifte.

Benjamin Jakobsen (A) [10:52:48]: Når representanter fra Høyre har begynt å sitere Einar Gerhardsen, er vi kommet langt.

Jeg har et spørsmål til representanten fra Høyre. Det mangler ikke på adjektivene når representanten beskriver hvor ille det står til i dagens barnevern. Vi kan være enig i at det finnes en god del utfordringer, men da er det viktig å understreke at en del av disse utfordringene har preget tjenesten over tid, også under Solberg-regjeringen. Den gang kom rapportene tett om et barnevern i krise. Daværende barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad ble kalt inn på teppet på Stortinget. Vi fikk heirna-kampanjen, der ansatte beskrev en utrolig krevende arbeidshverdag. Dersom representanten mener at dagens situasjon er, for å bruke representantens ord, «dypt alvorlig», hvordan vil hun da beskrive situasjonen under deres egen regjering? Med alt vi vet om de rapportene og den kampanjen som kom den gang, kan representanten være enig i at Høyre ikke lyktes med å bedre situasjonen i barnevernet gjennom de åtte årene de styrte?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:53:53]: Takk for et godt spørsmål på et utrolig viktig område. Jeg mener Høyre gjorde veldig mye riktig og bra for en videreutvikling av barnevernet da vi satt i regjering, sammen med FrP, og sammen med Venstre og KrF. Vi var bl.a. opptatt av å bygge en sektor med sterk kompetanse. Det er det veldig mange som peker på er utrolig viktig. Barnevernet jobber med noe av det mest sårbare vi har. Det er helt avgjørende viktig at vi bygger kompetanse i denne sektoren.

Jeg mener at vi i hvert fall må være opptatt av det som skjer framover, vel så mye som å snakke om hva vi

selv har gjort, bakover. Med den alvorlige rapporten fra Stene-utvalget, som forelå for noen uker siden, er jeg overrasket over at regjeringen ikke tar hardere og tydeligere grep allerede nå. Jeg har så vidt tittet på Regjeringens plan for Norge, eller hva Arbeiderpartiets lansering i dag inneholder. Det er ikke et ord om dette i denne planen.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:55:11]: Høyre snakker om frihet og om å gi mer til kommunene, men når det gjelder barn som trenger barnevernet, blir friheten en konkurransearena. Dere foreslår flere skattekutt og mer ansvar til kommunene, men uten å vise hvordan barn som allerede har opplevd svik, skal få stabil voksenoppfølging over tid. Mitt spørsmål til Høyre er: Hvordan vil dere konkret sørge for at barn som har opplevd vold, omsorgssvikt og utrygghet, ikke møter flere brudd i sitt liv som følge av organisatoriske endringer og økt konkurranseutsetting av våre aller mest sårbare?

Presidenten [10:56:01]: Presidenten minner representanten om at talen skal rettes til presidenten og ikke i du- eller dere-form til medrepresentanten.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:56:09]: Vi er svært tydelig på hva vi vil gjøre. Vi har sagt at Stene-utvalget har vist veldig tydelig at det i dag ikke er kontroll på kapasitet, kostnader eller kvalitet i institusjonsbarnevernet. Det er jo barn som opplever å flytte fra institusjon til institusjon. I innstillingen er vi veldig tydelig på at vi vil følge store deler av det utvalget foreslår. SV er jo et parti som samarbeider med regjeringen, men ser ikke ut til å trykke på for at man skal ta tak i det alvorlige bakteppet som Stene-utvalget nå viser. Den jojo-styringen som det har vært de siste årene – fordi bl.a. SV har hatt veldig stor påvirkning på regjeringens barnevernspolitikk, sammen med Senterpartiet – har faktisk bidratt til at man først brukte 500 mill. kr på å fase ut gode private aktører som leverte barnevern, for deretter å fase dem inn igjen til en kostnad av 500 mill. kr.

Presidenten [10:57:12]: Replikordskiftet er omme.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:57:40]: La meg begynne med et barn – et barn som ble hentet sent på kvelden, en akutt plassering, en bag som aldri rakk å bli ferdig pakket, først et midlertidig sted, så en institusjon, nye voksne og nye regler, til slutt et fosterhjem, og så et nytt brudd. Hun lærte seg tidlig ikke å tilknytte seg for sterkt, for hun visste at voksne kunne forsvinne igjen. Forskjellen på om dette barnet fikk det bedre eller bare lærte seg å overleve, handlet ikke om et skjema eller et vedtak. Det handlet om én ting: om det fantes voksne som hadde tid, tid til å bli, og tid til å tåle dette barnet.

Barn velger ikke hvilket liv de blir født inn i, de velger ikke fattigdom, vold, rus eller omsorgssvikt, men de lever med konsekvensene, ofte resten av livet. Derfor er barns oppvekst ikke et sidekapittel i politikken, det er selve målestokken på hvilket samfunn vi er. SV mener at alle barn har rett til en trygg, varm og kjærlig oppvekst, og at når foreldrene ikke kan gi det, er det vårt fellesskaps ansvar å gjøre det.

Barnevernet er samfunnets løfte til barna om at de ikke står alene. Det er et løfte som bare er verdt noe om det kan holdes. Derfor må barnevernet ha kvalitet, tid, kompetanse og kontinuitet. Barn som allerede har opplevd svik, skal ikke møte nye brudd skapt av systemet selv.

Vi vet også at altfor mange barn vokser opp med vold i nære relasjoner – barn som lever med konstant utrygghet i sitt eget hjem, barn som lærer å være stille for ikke å gjøre situasjonen verre. Barn og voksne som forteller om vold, skal ikke møtes med tvil, de skal møtes med beskyttelse.

Jeg er glad for at det er enighet på rød-grønn side i dette statsbudsjettet om et tydelig kvalitetsløfte for barnevernet, og at barnevernet er en hovedprioritet. Styrkingen av Barne- og familiedepartementets budsjett i 2026 er enormt viktig. Barnetrygden økes og prisjusteres fordi økonomisk trygghet er grunnmuren i barns liv. Familie- og oppveksttiltak styrkes betydelig, særlig oppfølgingstiltak for familier som strever. Når det gjelder barn og familiens trygghet og omsorg, står vi samlet.

For SV handler dette om langt mer enn tall i et budsjett. Det handler om et barnevern som faktisk har kapasitet til å følge opp barn over tid, om at færre barn må flytte, og om at flere voksne kan bli. SV vil framover fortsette å arbeide for å styrke det kommunale barnevernet. Vi satser på flere og bedre spesialiserte fosterhjem, og vi prioriterer ideelle aktører med langsiktighet og kvalitet, ikke kortsiktig profitt, for barn som vokser opp i fosterhjem eller institusjon, trenger mer enn trygghet på papiret. De trenger stabile voksne som blir værende, voksne som aldri gir opp, heller ikke når barnet tester om de virkelig mener det. For SV er det derfor også viktig å prioritere kampen mot vold, overgrep og omsorgssvikt. Vi styrker krisesentrene og sentrene mot incest og seksuelle overgrep. Vi ser det viktige arbeidet som Stine Sofies Stiftelse gjør, og Statens barnehus og politiets arbeid med vold og overgrep. Dette må vi styrke.

La meg være tydelig: Det er reelle forskjeller i denne salen. Der høyresiden vil åpne for mer marked og konkurranse i barnevernet, vil SV og den rød-grønne siden bygge fellesskap, faglighet og stabilitet. Barn som har opplevd omsorgssvikt, trenger ikke flere leverandører, de trenger færre brudd. For forebygging er den viktigste politikken vi har. Derfor mener SV at vi må styrke barne-

familiene, sikre at alle barn har mulighet til å delta i meningsfull aktivitet, og fjerne de økonomiske barrierene for deltakelse. Felleskap forebygger utenforskap, og trygghet forebygger kriminalitet. Når ungdom begår kriminalitet, skal det møtes med alvor, men trygghet bygges ikke med frykt alene. Det bygges med voksne som er til stede, tidlig. Dette budsjettet handler ikke bare om økonomi, det handler om hvilke minner barn bærer med seg videre i livet.

Presidenten [11:02:43]: Det blir replikkordskifte.

Liv Gustavsen (FrP) [11:02:55]: Jeg hørte representanten Mirell Høyre-Berntsens litt tåredryppende innlegg om å ta vare på barn i barnevernsinstitusjoner. Samtidig legger hun ikke inn en eneste krone til flere ansatte i de offentlige barnevernsinstitusjonene. Hun sier også nei til private som kan komme inn, som jo har levert veldig godt på det i mange år.

SV sier økt barnetrygd er et av de mest effektive tiltakene mot barnefattigdom. Det har SV vært veldig opptatt av. Når de inngår et budsjettforlik, støtter de likevel ikke prisjustering av barnetrygden, noe som faktisk hindrer at barnetrygden mister verdi i møte med prisveksten. Er dette nok et av SVs svevende valgløfter? Har SV gitt opp kampen mot barnefattigdommen?

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [11:03:56]: Takk for et godt spørsmål fra FrP. Det har dessverre ikke så mye rot i virkeligheten. Er det noe som er sikkert, er det at SV alltid vil kjempe for de mest sårbare barna. Er det noe som er sikkert, er det at vi alltid vil stå imot den konkurranseutsettingen som dere gjør. Barn skal aldri ut på anbud. Vi skal fortsette å ta vare på dem. Vi fortsetter å øke barnetrygden. Vi har i disse forhandlingene vært pådrivere for at den skal prisjusteres. Vi vet at barnetrygden er et av de aller viktigste tiltakene vi kan ha for å løfte familier og barn ut av fattigdom.

Presidenten [11:04:40]: Presidenten minner igjen om at talen skal rettes til presidenten og ikke i du- eller dere-form til medrepresentantene.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:04:57]: Barn skal aldri ut på anbud, sier representanten. SV støtter jo en regjering som i budsjettet sier de ønsker å bruke opptil en halv milliard på å kjøpe private barnevernstjenester, nettopp fordi det har vært en enorm krise i denne sektoren etter valget i 2021. Lokalt barnevernsansatte var helt fortvilet fordi de ikke hadde noen steder å henvende seg når det var behov for omsorgsovertakelse. Antallet brudd på bistandsplikten var astronomisk. Det betyr at barn måtte fortsette å være der de ikke skulle være. Dette er helt åpenbart en klassisk skillelinje mellom SV og Høyre, hvor SV er opptatt av eierskap, mens Høyre

er opptatt av kvalitet og kompetanse. Er SV mest opptatt av at det skal være statlig eller ideelt drevet, eller er man opptatt av barns beste i barnevernet?

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [11:06:06]: SV vil alltid forsvare barnet. Jeg kommer selv fra Sørlandet – Agder – hvor det over årtier har vært etablert private barnevernsbedrifter. De har tjent enorme summer på det tilbudet de har gitt. Til tross for alle disse private etableringene og inntektene som er tjent hos disse institusjonene, kan vi dessverre lese at man framskriver at det vil være flere barn som vil trenge barnevernet framover. Jeg kan derfor ikke se at Høyres forslag løser dette viktige, store problemet vi har i samfunnet. Vi har et ansvar for disse barna, og jeg tror ikke konkurranseutsetting, slik Høyre og borgerlig side ønsker, er den riktige løsningen.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:07:02]: Det er åpenbart at vi er uenige om dette. For Høyre er det viktig at vi har kapasitet og kvalitet i barnevernet til å håndtere de store utfordringene. Det SV skal ha ros for, er at de har bidratt til en liten økning til barnevernet i Oslo, som er underfinansiert fra statens side. Høyre vet ikke hvor tallet 50 mill. kr i enigheten med regjeringen har kommet fra. Oslo kommune mener selv at det statlige, altså andrelinjebarnevernet, i Oslo er underfinansiert med opp mot en halv milliard. Vi i Høyre legger inn 225 mill. kr i vårt budsjett. Vil SV fortsette, slik SV gjorde i fjor, sammen med Arbeiderpartiet i budsjettinnstillingen, å be regjeringen om å sette seg ned med Oslo kommune og finne ut av hvordan man skal sikre at andrelinjebarnevernet, institusjonsbarnevernet i Oslo, får lik finansiering som resten av landet, og ikke halvparten så mye per barn i Oslo?

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [11:08:05]: Jeg synes det er et fint spørsmål som reises. Det viktigste vi kan gjøre i den sektoren som omhandler barnevernet, er å forebygge. Jeg er veldig glad for at vi nå satser stort på forebygging, slik at vi kan få ned tallene til barnevernet. Når det gjelder Oslo, er de organisert på en annen måte. Jeg håper vi kan sette oss ned sammen og få en god diskusjon om framtidig organisering av barnevernet, slik at vi får alle fakta på bordet, som er til det beste for barna.

Presidenten [11:08:37]: Replikkordskiftet er omme.

Kjersti Toppe (Sp) [11:08:59]: Tillit og felleskap: Vi er i ei tid med rekordmange unge i utanforskap. Da må vi med politikken byggja samfunn med tillit, små forskjellar og sterke felleskap. Å veksa opp i utanforskap, i fattigdom, utan å kjenna på felleskap eller nokon som bryr seg om deg eller familien din, er resepten på ei ne-

gativ utvikling. Det kan vi gjera noko med gjennom politiske prioriteringar.

Familien er ein grunnmur i samfunnet vårt. I Senterpartiet vil vi byggja opp politikken rundt familien, slik at familiane kan kjenna på tryggleik og fridom i kvar dagen, og få hjelp frå fellesskapet når ein treng det.

Fødselstala i Noreg har falle betydeleg i løpet av dei siste 15 åra. Det er færre som får meir enn to barn, og det er færre unge som får barn. Fødselstalutvalet peikar i sin første delrapport på at unge vaksne har vore den største drivaren av fallet i fødselstala i perioden.

Senterpartiet ønskjer å styrkja ordningane rundt dei unge som ønskjer å få barn. I vårt alternative budsjett føreslo vi å auka barnestipendet for studentar, innføra eit ekstra foreldrestipend på 25 000 kr, innføra dobbel barnetrygd for tredje barn, ikkje redusera foreldrefrådraget og reversera kuttet i eingongsstønaden.

Vi er glade for at vi i budsjetteinigheita fekk reversert kuttet i eingongsstønaden. Regjeringa grunngir kuttet med at utbetalinga da kjem ned på nivået for reelle kostnader med å få barn, jf. SIFO-tal for dette, men her har forskarane gått ut mot regjeringa og sagt at departementet brukar tala på ein misvisande måte, og at dette reknestykket utelet reelle kostnader barnefamiliar har. Det trur eg er noko alle forstår.

Eg er veldig overraska over at dette kuttet ikkje vart stoppa politisk i departementet. Eg var òg skuffa over omkampen om at barnetrygda ikkje skulle kunna innlemmast i utrekning av sosialhjelp. Eg vil takka samarbeidspartia for einigheita om å reversera desse kutta til barnefamiliar som hadde minst frå før, og for ei styrking av barnetrygda generelt.

Barnevernet får i budsjettet om lag ein halv milliard kroner til auka kjøp av private plassar. Det skal gå til om lag 1 000 barn som til kvar tid bur på institusjon. Det kjem i tillegg til ein stor auke til drift dei siste åra. Mesteparten har gått til private og dyre enkeltkjøp.

Eg kjenner godt til den vanskelege situasjonen som er kring bistandsplikta. Det viktigaste her og no er sjølv sagt at barn i krise får ein plass når dei har behov for det, men vi kan ikkje fortsetja å driva barnevernet på denne måten. Dette er kortsiktige satsingar og kortsiktig politikk. Det hastar med å gjera det offentlege barnevernet i stand til å ta imot barn og familiar som står i krise.

På same måten som vi ikkje har private akuttmottak på sjukehus i landet, meiner Senterpartiet at akutttilboda i barnevernet og tilbodet til barn med dei aller største behova må vera frå det offentlege. Vi ser framleis for lite igjen av planane for å byggja opp det offentlege tilbodet og styrkja ideell drift i barnevernet.

Stene-rapporten, om organisering og styring av statleg barnevern, må følgjast opp. Utvalet kom med utruleg sterk kritikk av dagens styring og peikar på at verken de-

partement eller direktorat har tilstrekkeleg kontroll på kvalitet, kapasitet eller kostnadene i institusjonsbarnevernet. Utvalet meiner at dagens organisering forsterkar utfordringar i institusjonsbarnevernet. Utvalet tilrår ei deling av direktoratet og etaten i to sjølvstendige organisasjonar underlagde departementet.

Eg ser at Høgre skriv merknader i tråd med dette. Eg vil anbefala at ein no søker eit mest mogleg tverrpolitisk fleirtal om ein ny modell, men ny organisering må skje raskt. Eg meiner det må vera gjennomført i løpet av denne stortingsperioden.

Til slutt vil eg kommentera trus- og livssynsfeltet. Eg meiner at alle dei som er opptatt av Den norske kyrkja og andre trussamfunn, må vera sjeleglade for at dette statsbudsjettet vert gjort opp på denne sida av politikken. FrP føreslår om lag 1 mrd. kr i kutt til trussamfunn, 400 mill. kr til Den norske kyrkja. Det er mange prestestillingar. Det hjelper ikkje å vera opptatt av bygg viss ein ikkje kan ha aktivitet i dei kyrkjene og ikkje har prestar til å kunna ha gudsteneste. Med budsjettkuttet til FrP hadde det ikkje vore mogleg å ha ei landsdekkjande folkekyrkje.

Presidenten [11:13:44]: Det blir replikkordskifte.

Liv Gustavsen (FrP) [11:13:59]: Senterpartiet er i sin retorikk tydelig på at barnets beste alltid skal komme først i barnevernet. Det er et prinsipp som det er bred politisk enighet om, og som er forankret i både barnevernsloven og barnekonvensjonen. Samtidig støtter Senterpartiet en politikk som i praksis begrenser bruken av private barnevernsplasser, også i situasjoner der offentlige tilbud ikke strekker til, og der barn blir stående uten et riktig tilbud.

Når ideologiske føringer veier tyngre enn faktisk kapasitet, risikerer vi at barn må vente, flyttes eller plasseres i ikke heldige institusjoner. Da er spørsmålet mitt til Senterpartiets representant: Hvordan er det til barnets beste når Senterpartiet støtter en politikk som begrenser bruken av private barnevernsplasser?

Kjersti Toppe (Sp) [11:15:09]: Når ein i budsjettet løyver ein halv milliard til bruk av private, synest eg ikkje eigentleg det er ein politikk som avgrensar bruken av private i barnevernet. Det som bekymrar meg, og som eg meiner òg burde bekymra FrP, er at vi i dag har så liten kapasitet i det offentlege til ungar med dei aller største behova og til ungar som er veldig sjuke som får manglande helsehjelp. På grunn av systemet flyttar dei veldig mange gonger. Eg kunne eigentleg ønskt at vi i politikken fokuserte meir på organisering og struktur i barnevernet enn på bruk av kommersielle, offentlege og ideelle. Stene-rapporten viser at vi ikkje får til eit betre barnevern før vi får ei anna styring og leiing i det nor-

ske barnevernet og får bygd opp den offentlege beredskapen til familiar i krise. Det meiner eg er ein god politikk og eit mål.

Liv Gustavsen (FrP) [11:16:14]: Jeg er enig i mye av det representanten fra Senterpartiet sier, men jeg må legge til at den halve milliarden – 534 mill. kr – som det vises til, går til kjøp av private plasser. Den går ikke til å styrke antallet barnevernsansatte i institusjonene. Den går ikke til at man skal spesialisere seg, som de private faktisk gjør, slik at man møter de som må ha disse plassene, med tverrgående og mer allsidig kunnskap. Så jeg kan ikke se at man faktisk styrker det i budsjettet når man ikke får flere ansatte på jobb.

Kjersti Toppe (Sp) [11:17:02]: Bakgrunnen kan ein veldig godt forstå, for vi har ei lovfesta plikt til å gi eit tilbod til barn når dei treng ein institusjonsplass. Når ein er i ein slik situasjon at det offentlege ikkje maktar å byggja ut tilbodet sitt på den tida ein har, må ein kjøpa dette i marknaden. Men da held den politikken som FrP stod for, fram. Partiet hadde ei veldig stor satsing på dei private og bygde i realiteten ned det offentlege barnevernet i løpet av dei åtte åra, så vi har eit barnevern som er veldig flink til å kjøpe plassar, men ein har veldig liten kapasitet i det offentlege. Vi ønskjer ei styrking av det offentlege tilbodet til barn og familiar i krise. Vi er ikkje heilt imot bruk av private, og særleg ikkje private ideelle, det ønskjer vi meir av. Dette er eit budsjett for å sikra bistandsplikta, men vi etterlyser ei større langsiktig satsing for eit betre barnevern.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:18:13]: Jeg vil starte med å rose representanten Toppe for at hun som statsråd satte ned Stene-utvalget. Det er utrolig viktig kunnskap, og den hviler egentlig på det som var astronomiske utfordringer i barnevernet etter 2022. Det var enorme brudd på bistandsplikten og stor fortvilelse over at man ikke hadde mulighet til å plassere barn som trengte det, fordi det ikke fantes nok institusjonsplasser. Vi kan ikke fortsette å drive barnevern på den måten Støre-regjeringen har gjort fra 2021.

Det siste vi trenger, er at man nå går ned i de ideologiske skyttergravene igjen, og at det mest ødeleggende blir at vi skal diskutere eierskap, ikke hvordan vi løser barnevernet i stort. Statens innkjøpsmakt må brukes på annet enn bare dyre enkeltkjøp. Den må brukes på en helhet. Jeg håper representanten Toppe kan bidra til at vi nå kan samles om å få til noe på barnevernsfeltet, noe som ikke handler om ideologi, men som handler om barn.

Kjersti Toppe (Sp) [11:19:23]: For min del har det aldri handla om ideologi, men om at vi, på same måten

som i helsevesenet, har ein beredskap i det offentlege for barn og familiar i stor, stor krise. Vi må få bygd opp det offentlege – viss det er ideologi, kan vi vera ueinige, men eg trur faktisk at Høgre òg kan sjå at det er eit poeng. Da vert ein ikkje så sårbar for at alt må vera enkeltkjøp – slik situasjonen eigentleg er no. Det er sårbart, for da er ein avhengig av at marknaden vil levera, og viss ikkje er det svært, svært alvorleg.

Så kan vi diskutera meir kva som skjedde for fire år sidan, men eg er veldig ærleg på at brota på bistandsplikta var svært alvorlege, og at vi måtte ta grep. Den langsiktige omlegginga av norsk barnevern er eg likevel framleis veldig opptatt av.

Eg har rost Høgre sine merknader om ei ny organisering. Det er veldig i tråd med slik eg tenkjer. Eg sa òg frå talarstolen at vi håpar vi da kan få mest mogleg tverrpolitisk einigheit om det verkeleg viktige no, og det er ny styring og leiing.

Presidenten [11:20:29]: Replikordskiftet er omme.

Remi Sølvsberg (R) [11:20:53]: La oss være ærlige: Kampen mot Forskjells-Norge og forskjellssamfunnet starter for veldig mange i barndommen. Den starter når noen barn vokser opp med trygghet, fritidsaktiviteter, matpakke og uten bekymringer, mens andre vokser opp med foreldre som teller kroner, hopper over måltider og gruer seg til neste regning. Det er ikke barns ansvar, det er vårt ansvar – oss i denne sal.

I dag merker barnefamilieene prisveksten før de merker politikken. Med dyrere mat, dyrere strøm og dyrere bolig, samtidig med at Kommune-Norge sliter med tanke på skole, barnevern og forebyggende tjenester, er det tøft for mange. Vi trenger også nok voksne – nok voksne som ser barna, og som er der når det trengs. Resultatet er økende klaseskiller også blant barna våre. Mange foreldre gjør alt riktig, men taper allikevel. De er lavtlønte, de er uføre, eller de står på avklaringspenger. De jobber hardt, men systemet er ikke rigget for at det skal strekke til. Det er arbeidende fattige og deres barn og familier.

At barnetrygden nå prisjusteres fra 1. februar, er et viktig gjennomslag, men målet må være å lovfeste automatisk årlig prisjustering, ellers vil barnetrygden igjen tape verdi år for år, slik vi så i perioden 1996–2018, da den i praksis sto helt stille. Neste år fyller barnetrygden 80 år. Det er den eldste universelle velferdsordningen vi har. Den ble innført for å bekjempe barnefattigdommen, og den må fortsatt være der, for det er en så utrolig viktig oppgave.

Det er også helt avgjørende at barnetrygden holdes utenfor beregningen av sosialhjelp. Barnetrygden er barnas penger. Den skal ikke spises opp av et system som først gir med den ene hånden, og så tar med den andre. Stemmen var sterke. Det var opprop, og det var

underskriftskampanjer. Fagbevegelsen var der. Det var ganske unisont trykk på at dette var feil. Jeg er glad for at det snudde, for barnetrygden er barnas penger.

Det finnes en medisin mot fattigdom, nemlig penger. Det er også viktig at disse pengene brukes riktig. Et annet riktig grep er å reversere kutt i engangsstønaden for nybakte mødre uten arbeidsinntekt. Det er jeg stolt av, for det er riktig. Rødt velger side. Vi velger barna. Det må være trygghet framfor marked og profitt, og kampen mot Forskjells-Norge må vare fra barndommen og ut.

Det er også viktig at vi styrker kommuneøkonomien, for en stor del av barnevernet er i kommunen, og da må det være midler nok der. Det må være nok voksne som ser barn, og som er der når livet rakner. Det koster, men barna er vår framtid.

Presidenten [11:24:28]: Det blir replikkordskifte.

Liv Gustavsen (FrP) [11:24:42]: Rødt snakker mye om barnefattigdom, men da kan man jo undre seg over hvorfor dere støtter Arbeiderpartiets statsbudsjett, når de ikke gir noen midler eller mer penger til det dere ønsker når det gjelder barnefattigdommen. Det er også veldig spesielt at Rødt da ikke stemmer for FrPs forslag, hvor vi viser at barnefamilier med to voksne og to barn får 30 000 kr mer i året enn de får med Støre-regjeringen. Så hvorfor har Rødt allerede gitt opp kampen mot barnefattigdommen, i og med at de stemmer for et budsjett som ikke prioriterer det?

Presidenten [11:25:34]: Presidenten minner igjen om at talen skal rettes til presidenten, og at det ikke skal være i du- eller dere-form til medrepresentanten.

Remi Sølvberg (R) [11:25:43]: Rødt har på ingen måte gitt opp kampen mot barnefattigdommen. Den skal stå fremst av våre kamper i hele denne perioden. I en lang valgkamp i Østfold var jeg tett på organisasjoner som ser nettopp den hverdagen og den virkeligheten disse barna opplever – og der skal vi være hver enes- te dag.

Jeg er uenig med representanten i at det går feil vei i budsjettforliket med Arbeiderpartiet. Vi tar en rekke grep nettopp for disse familiene som har så lite, så jeg vet ikke helt hva representanten sikter til her. Vi ser nok ikke det samme bildet.

Presidenten [11:26:39]: Replikkordskiftet er omme.

Siren Julianne Jensen (MDG) [11:26:59]: Statsbudsjettet for 2026 er eit budsjett som styrkjer familien, førebyggjer ulikskap og byggjer tillit. Som representant for Miljøpartiet Dei Grøne med ansvar for familie- og kulturkomiteen vil eg løfte fram kva MDG har fått gjen-

nomslag for, og kvifor dette budsjettet fortener støtte frå Stortinget.

Ulikskap startar ofte i barndomen. Vi har vore tydelege – barnetrygda skal vere eit universelt bidrag som løfter alle barn, og som ikkje blir brukt til å kutte i sosialhjelp. I budsjettavtalen er det slått fast at barnetrygd ikkje skal trekkjast frå når sosialhjelp blir utmålt. Det er eit viktig, verdimeisig og praktisk gjennomslag som sørger for at dei fattigaste familiene sit att med meir, ikkje mindre.

Samtidig ligg grunnsatsen i barnetrygda på 1 968 kr per barn per måned, og tillegget på 500 kr per måned blir vidareført for familiar i Finnmark, Nord-Troms og på Svalbard. Dette gjev ei reell styrking i område med høgare levekostnader og er målretta for busetjing i nord.

For å førebyggje utanforskap må vi investere i tidlege år. Vi har sikra makspris i barnehage, han blir halden på 1 200 kr per måned, at barnehageplass er gratis i Finnmark og i Nord-Troms, og kommunar med låg sentralitet får ein makspris på 700 kr. Dette gjev lågare utgifter for foreldre og gjer det enklare å kombinere arbeid og omsorg, særleg for dei som er aleineforeldre.

Kvalitet krev folk. Difor er bemanning i barnehagane styrkt. Øyremerkte midlar til levekårsutsette område blir vidareførte, og i tillegg blir betydeleg vekst i frie inntekter grunngeven med behov for fleire tilsette. Dette er førebygging i praksis: meir tid per barn, betre språkutvikling og tryggare arbeidskvardag.

SFO blir styrkt gjennom frie inntekter til kommunane, slik at fleire barn får eit godt tilbud etter skuletid og foreldre får ein meir føreseieleg arbeidsdag. Dette er ein del av den raud-grøne einigheita om å prioritere grunnleggjande velferdstenester.

Når omsorgssvikt oppstår, skal staten stille opp raskt og kompetent. I budsjettet for 2026 er det sett av meir til statleg barnevern for å møte auka behov og kostnader og til kompetanseheving i kommunalt barnevern. Det vil bidra til å løfte kapasiteten og kvaliteten i tenestene, som møter barn og foreldre i krise.

I tillegg er det sett av midlar til lokal rekruttering av fosterheimar og opplæringsprogram for tilsette, som skal gje eit fagleg felles grunnlag og kompetanse for tilsette i kommunane og Bufetat. Dette er viktig, for Bufetat har rettleiingsoppgåver overfor fosterheimane i tillegg til kompetansestøtte i oppfølging av fosterheimar. For barn med samansette behov, som altfor ofte har opplevd mange brot, er dette viktig, og målet er stabile og trygge heimar framfor institusjon som førsteval.

Familiefattigdom heng ofte saman med utanforskap i arbeidslivet. Budsjettavtalen styrkjer kommunesektoren og gjev rom for lokale tiltak som senkar tersklane inn i arbeids- og språkopplæring, kvalifisering og tiltak for dei med funksjonsvariasjonar eller kronisk

sjukdom. Samtidig legg budsjettet til rette for universell utforming, nærmiljøtiltak og trygg skuleveg – rammer som gjer kvardagen lettare for familiar og barn, og som løfter deltakinga i fellesskapet.

Vi veit også at aleineforeldre ber mykje ansvar aleine. Difor har MDG vore ein pådrivar for lågare barnehagepris, styrkt SFO og eit barnevern med høgare kapasitet. For dei som ikkje har rett til foreldrepenge, er ein-gongsstønaden viktig. Vi har vore tydelege på at denne ordninga må styrkjast vidare framover, slik at ho gjev reell tryggleik i ein sårbar fase. Det er også viktig for MDG at økonomiske lettingar som lågare barnehagepris og barnetrygd utan avkorting i sosialhjelp samla gjer kvardagen økonomisk meir berekraftig for aleineforeldre.

Dette budsjettet koplpar sosial rettferd og førebygging med kvalitet i tenestene. Vi styrkjer familiarne framfor å kutte i ytingane. Vi byggjer barnehage og SFO, som reduserer ulikskap. Vi løfter barnevern som gjev barn tryggleik når det trengst. Slik førebyggjer vi fattigdom, styrkjer språk og læring og gjev barn betre helse og livs-sjansar, heilt i tråd med det verdigrunnlaget som MDG står for. Det er slik vi byggjer tillit, fellesskap og moglegheiter for kvar familie og for kvart barn.

Masud Ghara khani hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:32:00]: Det blir replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:32:14]: I partiprogrammet til Miljøpartiet De Grønne er partiet tydelig på at de vil være åpne for private aktører som styrker mangfoldet i tjenestetilbudet, som jobber kunnskapsbasert, og som gir et større mangfold og utfyller de offentlige tjenestene. Så er det jo sånn – og det har jeg for så vidt forståelse for – at MDG står sammen med venstresiden i innstillingen i en merknad hvor man nevner offentlige og ideelle, men ikke private.

Gitt den replikkvekslingen undertegnede hadde med Kjersti Toppe fra Senterpartiet i sted, kunne jeg godt tenke meg bare å spørre: Vil MDG være opptatt av et helhetlig barnevern, at vi løser disse utfordringene med alle de gode kreftene som kan være med og bidra i årene fremover, og ikke at man har en ideologisk motstand mot private aktører – slik jeg forstår at MDG ikke har i sitt partiprogram?

Siren Julianne Jensen (MDG) [11:33:17]: MDG sin primære politikk finst i partiprogrammet til MDG, og så er det sånn at det i ei budsjettforhandling er kompromissom ikkje alltid passar saman med den primære politikken.

Presidenten [11:33:40]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [11:34:01]: Jeg vokste opp i en familie der min mor og far prioriterte at min mamma skulle være hjemme med oss barna da vi var små. Etter at jeg ble voksen, fortalte min mor meg at hun ofte sto foran speilet og sa til seg selv: Du gjør verdens viktigste jobb.

Grunnen til dette var at selv om hun trodde fullt og fast på det hun sa og gjorde, var det veldig få andre som sa det til henne. Dette har brent seg fast i meg, og jeg ser for meg hvordan mamma – midt i kaoset med fire små barn – må stå og si til seg selv: Du gjør verdens viktigste jobb.

Jeg er helt enig med mamma, for hva er viktigere enn å ta vare på og bruke tid sammen med de mest dyrebare vi har, nemlig barna våre? Jeg er derfor stolt av at KrF sier at vi vil sette familien først. Dette følger også naturlig av en forståelse av at familien er fundamentet i samfunnet. Det er i familien det aller viktigste grunnlaget for hele resten av livet blir lagt. Dette vet vi alle av erfaring. Vi har sett både konsekvensene av trygge og vel-fungerende familier og konsekvensene og ringvirkningene når familien av ulike grunner ikke fungerer.

KrF mener derfor at det beste og mest strategiske grepet vi som samfunn kan gjøre når vi skal bygge framtidens Norge, er å satse på familien. Nå er imidlertid situasjonen den at det fødes altfor få barn i Norge. I 2024 ble det født 1,44 barn per kvinne. Ifølge SSB er dette det tredje laveste fruktbarhetstallet som er registrert i Norge. Vi i KrF mener dette er en alvorlig samfunnsutfordring. Spørsmålet blir da: Kan vi som politikere gjøre noe med det?

Spørsmål om barn er dypt personlig, og det er mange aspekter vi som politikere ikke kan eller skal mene noe om, men vi vet at mange oppgir økonomi som én årsak til at de får færre barn enn de ønsker seg. Dette er imidlertid noe vi politikere kan ta opp. Helt konkret foreslår derfor KrF flere tiltak som for det første skal gjøre det lettere å få barn, og for det andre skal styrke familiene når barnet er kommet.

Ja, det koster å ha barn. Mat, klær, bolig, bil og fritidsaktiviteter er ikke gratis. Som firebarnsmor selv kan jeg skrive under på det. Vi i KrF vil derfor øke engangstønaden betraktelig til alle som får barn. I vårt alternative budsjett foreslår vi også en betydelig økning av barnetrygden. En slik økning vil løfte omtrent 5 000 barn ut av vedvarende lavinntekt. Det vil også gi helt vanlige familier mer økonomisk spillerom. Videre foreslår KrF å øke kontantstøtten. Dette vil gi bedre økonomiske rammer for dem som ønsker å være hjemme med barna sine også utover det første leveåret.

Et annet viktig moment for oss er at vi vil fjerne tredelingen av foreldrepermisjonen. Vi mener det skal være opp til hver enkelt familie å bestemme selv hvor-

dan de vil fordele permisjonen, av den enkle grunn at slike avgjørelser gjøres best av dem som er tettest på sin egen hverdag.

Jeg er videre stolt av at vi i KrF ønsker å øke bevilgningene til familievernkontorene, slik at familier kan få tidlig lavterskelhjelp. Samlivsbrudd er krevende, særlig for barna, og dette er derfor en viktig prioritet for oss. Jeg vil også ta med at vi i KrF vil gi barnefamiliene en stor skattelette i form av å øke foreldrefradraget. Til sammen viser dette i praksis at KrF faktisk setter familien først.

Avslutningsvis vil jeg si at en helt vanlig menneskelig mekanisme jeg tror vi alle kan kjenne oss igjen i, er at vi dessverre har en tendens til å ta de vanlige tingene i livet for gitt. Som samfunn har vi derfor kanskje tillatt oss selv å ta familien for gitt. I dette har vi kanskje mistet av syne den ekstremt viktige institusjonen familien er, ikke bare for det enkelte barn eller den enkelte voksne. Som nevnt: Familien er grunnmuren i samfunnet. Alt har sitt utspring her. Når familiene strever, strever samfunnet. Barna våre fortjener derfor at vi gir familiene de beste rammene, slik at disse kan være sunne, friske og trygge veksthus. Mens vi gjør det, bygger vi samtidig en solid grunnmur for hele samfunnet.

Presidenten [11:38:36]: Det blir replikkordskifte.

Bente Estil (A) [11:38:57]: De siste årene har det vært et sterkt fokus på at fødselstallene våre er for lave. I en nyttårstale noen år tilbake oppfordret en tidligere statsminister folk til å lage flere barn. De siste årene har regjeringen tatt store grep innenfor familiepolitikken. Vi kan nevne barnehageprisene, SFO, barnetrygd og gode permisjonsordninger ved fødsel. Nå ser vi en liten oppgang i fødselstallene fra 2023 og en fortsatt økning i 2024.

KrF har en litt annen innretning på sin familiepolitikk enn regjeringen har. Mitt spørsmål til KrF er: Kan KrF være enig i at politikken til regjeringen kan ha virket positivt inn på fødselstallene, som en nå ser går litt opp?

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [11:39:53]: Jeg synes det er veldig vanskelig å peke på årsakssammenhenger knyttet til det representanten her nevner. Det som er viktig for oss, er at vi trenger å styrke hjelpen til familier før vi kommer til barnehager, SFO og alt det andre som vi er enige om at er viktige institusjoner i samfunnet vårt.

Vi tror en mer effektiv måte å løse utfordringen med de lave fødselstallene på, som representanten nevner, er å gi familiene hjelp mye tidligere enn det vi opplever at mange andre partier går inn for nå. Vi ønsker heller å rette fokuset mot f.eks. å gi mer kontantstøtte når barna er små, vi ønsker å heve barnetrygden, og vi ønsker å gi

bedre støtte til dem som ønsker å få barn f.eks. når de er studenter.

Benjamin Jakobsen (A) [11:40:58]: Jeg vil begynne med å takke representanten fra KrF for et veldig fint innlegg, som setter ord på det jeg tror veldig mange av oss småbarnsforeldre kjenner på, nemlig dette med tid og å ha mulighet til å være til stede.

Nå har vi gjennom fire år sett en stor satsing på barnefamiliene – økt barnetrygd, redusert makspris i barnehagen, gratis kjernetid i SFO og en forbedret foreldrepermisjon. Vi ser at det gir resultater. Færre barn vokser opp i fattigdom, og fødselstallene er begynt å gå litt opp.

Da representantens parti styrte landet, økte barnefattigdommen hvert eneste år. Fødselstallene sank, og det ble gjort altfor lite for å løfte barnefamiliene. Faktisk var det sånn at høyresiden styrket barnetrygden med 3,7 mrd. kr på åtte år, mens vi har styrket barnetrygden med 11 mrd. kr på halvparten av tiden. Kan representanten si noe om hvilken økning i barnetrygden hun er mest fornøyd med, og ser representanten at barnetrygden øker mer på Arbeiderpartiets vakt enn den gjorde da KrF var med og styrte?

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [11:42:01]: Det jeg i hvert fall helt sikkert kan si, er at vi ønsker å øke barnetrygden mer enn det regjeringen nå legger opp til i sitt budsjett. Det tenker jeg det er veldig viktig å konstatere. Hva har vi tenkt å gjøre nå? Hva har vi tenkt å gjøre framover? Der mener jeg vi legger en helt klar linje der vi viser helt praktisk og konkret at vi ønsker å heve barnetrygden, for vi mener dette er et ekstremt viktig virkemiddel for nettopp å få barn ut av fattigdom.

Vi står veldig støtt i det vi har gjort i vårt alternative budsjett, og mener at det er en god retning for landet vårt videre.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [11:42:47]: Vi ser dessverre en økning i tall når det gjelder vold i nære relasjoner. Når en partner utøver vold, kontroll eller trusler, er det ofte nettopp muligheten til å gå fra situasjonen som kan redde livet til den andre eller redde barnas oppvekst.

Det har vært uttalt fra representanter fra KrF at de med sitt budsjettgrep ønsker å gjøre det vanskeligere å skilles. Mitt spørsmål til representanten fra KrF er derfor: Hvordan kan de forsvare at en satsing på å gjøre det vanskeligere å skille seg vil forlenge oppholdet i voldelige relasjoner for voksne og barn som trenger å komme seg ut og søke trygghet?

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [11:43:40]: Jeg er veldig glad for at jeg kan betrygge representanten fra SV med at vi aldri har ønsket å si at det skal være vanskeligi-

gere å skille seg eller vanskeligere å gå ut av et voldelig forhold. Vi har stor forståelse for at noen er i samlivssituasjoner som er svært krevende og vanskelige, og der det noen ganger kan være rett at man bryter ut av forholdet.

Det vi faktisk sier, er at vi ønsker å gi hjelp til de parene som ønsker det, som trenger det, og som har det godt sammen og har gode muligheter for å jobbe med relasjonen. Da har vi lyst til å støtte opp under det og gi midler til det.

Presidenten [11:44:18]: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Lene Vågslid [11:44:36]: Før eg begynner innlegget mitt om budsjettinnstillinga, vil eg som trus- og livssynsminister uttrykke støtte og medkjensle til alle jødar i Noreg. Terroråttaket som ramma jødar i Australia i går, blir fordømt på det sterkaste av den norske regjeringa. Både i Noreg og i verda feirar jødar no den jødiske høgtida hanukka. Åttaket er, som statsminister Jonas Gahr Støre har uttala, djupt opprørande og skremmande. Alle innbyggjarar skal trygt kunne leve med trua si og livssynet sitt, eller ikkje-tru, utan å risikere diskrimineringar og hat-ytringar, slik vi òg har sagt i livssynsstrategien.

Eg vil også takke dei raud-grøne budsjettpartnarane for at Stortinget i dag får vedteke eit budsjett som styrker tryggleiken og moglegheitene for barn og unge og deira familiar. Eit godt budsjett har blitt betre. Arbeidarpartiet meiner at det viktigaste i folks liv må vere det viktigaste i politikken. Difor er tryggleik for barn og unge ei av dei viktigaste sakene i denne regjeringssperioden. Dette kjem tydeleg fram i regjeringa sin plan for Noreg, som blei lagd fram i dag.

I dag skal komiteen diskutere eit budsjett som skal ta på alvor utfordringane me står overfor når det gjeld barne- og ungdomskriminalitet, som tar innover seg utfordringane barnevernet står overfor, og som styrker vernet av barn òg i ein digital oppvekst. Dette skjer inn- anfor ei ansvarleg økonomisk ramme, og det krev tøffe prioriteringar.

Dei aller fleste barn og unge i Noreg gjer ikkje kriminelle handlingar, men utviklinga der unge som bryt lova, blir yngre og lovbrota meir alvorlege, er eit samfunnsproblem som regjeringa prioriterer høgt. I inneverande periode har Arbeidarparti-regjeringa samla prioritert om lag 500 mill. kr til målretta tiltak for å førebyggje barne- og ungdomskriminalitet. Til neste år prioriterer regjeringa å styrkje dette vidare. Me utvidar bl.a. ein-til-ein-oppfølginga av barn og unge som står i fare for å gjere kriminelle handlingar, eller som allereie har gjort lov- brot, med 90 mill. kr.

Ei anna viktig sak for regjeringa og for meg er å sikre barn ein trygg oppvekst i eit digitalt samfunn. Arbeidarparti-regjeringa ønskjer ei 15-års aldersgrense i sosiale medium, og eg ser fram til behandlinga i Stortinget av meldinga om trygg digital oppvekst. Eg meiner me heilt klart må verne ungane våre betre i det digitale, det vere seg mot å bli rekrutterte til kriminalitet, utsette for skadeleg innhald eller utsette for kommersielt press. Me ønskjer òg eit betre digitalt forbrukarvern for barn og unge og har difor i budsjettet for neste år løyvd 15 mill. kr til å utvikle eit viktig tilsynsverktøy for Forbrukartilsynet.

Eg er også glad for at talet på barn som lever i familiar med vedvarande låg inntekt, går ned under Støre som statsminister, men arbeidet med å jamne ut skilnader må halde fram. Me er ikkje nøgde. Det er framleis store utfordringar med barn og familiar som lever i utanforskap og med dårlege levekår. Eg er difor veldig glad for at regjeringa i februar lyste ut eit samfunnsoppdrag som systematisk skal arbeide med utanforskap blant barn og unge i ein tiårsperiode, og som òg er tildelt over 117 mill. kr.

Arbeidarparti-regjeringa held fram med å arbeide med å styrkje kvaliteten i barnevernet. Gjennom Kvalitetsløftet som Stortinget slutta seg til i juni, følgde vi opp Stene I-rapporten. Kvalitetsløftet blei omtala av Erik Stene sjølv som eit paradigmeskifte i barnevernet. Så kjem me også til å følge opp Stene II-rapporten, som no er på høyring, og som eg registrerer at mange parti har eit stort engasjement i. Eg ser fram til gode tverrpolitiske diskusjonar om dette.

Barn som bur på barnevernsinstitusjon, treng god helsehjelp. For å gje helsehjelp til barn på institusjon, føreslår òg regjeringa å løyve 40 mill. kr til dei regionale helseføretaka neste år til oppretting av ambulante helseteam. Gjennom Kvalitetsløftet i barnevernet tar også regjeringa eit nytt steg for barn som ikkje kan bu heime, med meir føreseielegheit og stabilitet. Her prioriterer me å løyve om lag 100 mill. kr til kommunane.

Eg starta innlegget mitt med å vise til at Arbeidarparti-regjeringa prioriterer tryggleik for barn og unge. Eg meiner at dette med årets budsjettforlik blir ytterlegare styrkt til neste år.

Presidenten [11:49:29]: Det blir replikkordskifte.

Liv Gustavsen (FrP) [11:49:45]: Etter det tragiske drapet på Tamima Nibras Juhar, som var alene på jobb for barnevernet i Oslo natt til 24. august i år, ble det åpenbart for oss alle at bemanningen ved våre barnevernsinstitusjoner er for lav til å sikre ansatte i møte med barn med komplekse utfordringer. I lys av dette er regjeringens fortsatte sulteføring av barnevernet i Oslo et stort paradoks. For regjeringen er tydeligvis barne-

vernsbarn i Oslo kun verdt det halve av barnevernsbarn i resten av landet.

Når ansatte fortsatt sendes alene på jobb med barn og unge med høy risiko, uten rom for flere folk på jobb, hva er det da konkret statsråden vil endre? Hva mener statsråden om at regjeringens budsjett fortsatt ikke gir rom for bemanning til å hindre farlig alenearbeid, slik som drapet på Tamima Nibras Juhar viste oss?

Statsråd Lene Vågslid [11:50:58]: Eg vil starte med å åtvare mot å dra ein parallell frå ei så alvorleg sak til det som er eit budsjettspørsmål frå Framstegspartiet. Det har eg heldigvis aldri registrert at høgerebyrådet har gjort.

Det er ei kjensgjerning at situasjonen i barnevernet, òg i Oslo, er krevjande. Det er han over heile landet. Særleg i institusjonsbarnevernet ser me at barn og unge har langt meir samansette utfordringar enn tidlegare. Difor er styrkinga av barnevernet, institusjonsbarnevernet, og forliket me har inngått her i Stortinget i årets budsjett for å auke tilskotet til barnevernet i Oslo, veldig, veldig bra. Men eg vil igjen åtvare representanten mot å dra samanlikningar mot svært alvorlege enkeltsaker på den måten som blei gjort her.

Liv Gustavsen (FrP) [11:51:51]: Statsråden må gjerne fraråde, men vi må forholde oss til virkeligheten. Barnevernet i Oslo er underfinansiert med 454 mill. kr, uten rom for at det legges til noe, sånn at det kan være flere på jobb. Hva vil statsråden gjøre med at det er for få folk på jobb i Oslo, og at ansatte må gå alene på jobb i veldig krevende og farlig alenearbeid?

Statsråd Lene Vågslid [11:52:26]: Arbeidarpartiet, saman med dei raud-grøne partia her på Stortinget, har inngått eit budsjettforlik for neste år som òg betyr ei vesentleg styrking av kommuneøkonomien. Andrelinjebarnevernet i Oslo er eit kommunalt ansvar.

Så er det ein stor og viktig diskusjon no, som bl.a. Stene-utvalet har lyfta fram, som eg ynskjer velkomen. Eg registrerer at det er fleire parti som ser med interesse på det Stene-utvalet har føreslått når det gjeld organiseringa av barnevernet. Eg kan òg tryggje representanten og andre om at eg har – og har hatt – god dialog med Oslo kommune om situasjonen i barnevernet.

Eg er òg glad for at Arbeidarpartiet saman med dei andre budsjettpartnarane i Stortinget har prioritert å auke tilskotet til andrelinjebarnevernet i Oslo for neste år.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:53:25]: Jeg kunne ha gått videre på dette med barnevernet, men statsråden og jeg diskuterer det ganske ofte, så jeg tenkte jeg skulle spørre om noe annet.

Høyre er opptatt av at vi må sikre et trygt og forutsigbart adopsjonssystem, og at vi må styrke veiledningen av foreldre som har adoptert, og vurdere et nasjonalt kompetansesenter for adopsjon.

Det er nå et utvalg som gransker utenlandsadopsjoner. De skal levere i juni 2026. Utvalget har holdt på i tre år, siden juni 2023. Regjeringen har ikke sagt at de vil pause adopsjoner til utvalget leverer, men i praksis gjør man det. Etter min oppfatning er det i 2025 gjennomført én adopsjon, mens det i budsjettet for 2026 tas høyde for 30 adopsjoner.

Vi er alle enige om at det skal være streng kontroll og korrekte adopsjoner, men hva tenker statsråden om situasjonen? Er statsråden og regjeringen prinsipielt tilhengere av internasjonale adopsjoner? Og hvorfor er det så få som gjennomføres nå, mens budsjettet sier tretti neste år?

Statsråd Lene Vågslid [11:54:31]: Det er heilt rett som representanten viser til: Me har eit granskingsutval som ser på adopsjon, og det skal levere til neste år.

Eg trur nok representanten og eg er einig i at adopsjon skal føregå på ein trygg og sikker måte. Difor ser eg òg fram til å få den endelege rapporten frå adopsjonsutvalet.

Det er ikkje slik at ein har sett ein stoppar for adopsjon, men det er heilt klart slik at det skal gjerast innanfor trygge og ansvarlege rammes.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:55:04]: Det er litt rart å se at man tar høyde for 30 adopsjoner i budsjettet for neste år, mens det i 2025, inneværende år, knapt har vært adopsjoner i det hele tatt. Det er familier i Norge som står klare. Det er også barn, særlig i Colombia, som vel er det landet som Norge nå har avtale med, som trenger en trygg familie å vokse opp i og de mulighetene man kan få gjennom å bli adoptert til Norge. Der som man allerede tidlig i år, når man jobbet med budsjettet, så for seg at det var rom for 30 adopsjoner, og sier det i budsjettet, men bare har gjennomført én eller svært få, hva vil statsråden foreta seg for å sikre at Norge fortsatt adopterer innenfor de trygge rammene og den kontrollen vi alle ønsker?

Statsråd Lene Vågslid [11:56:07]: For meg er det heilt grunnleggjande at me sikrar at adopsjon til Noreg føregår innanfor heilt trygge og sikre rammes. Det er Bufdir som behandlar og vurderer dei ulike adopsjons sakene, difor vil det òg naturleg nok vere slik at når ein skal lage eit budsjett for neste år, vil ein ikkje ha eit heilt eksakt tal på det. Me må gjere det me kan for å drive mest mogleg realistisk budsjettering.

Så vil eg berre seie at eg har stor forståing for dei som står i vanskelege adopsjonsprosessar. Det er krevjande,

særleg fordi ein for det fyrste ofte har eit djupt barneynske, og fordi ein blir bekymra for at det kan ta lang tid. Difor ser eg fram til å få den endelege granskingsrapporten om adopsjon, slik at me kan fylgje det opp derifrå.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:56:57]: Det jeg undrer meg litt på, er om det egentlig er sånn at regjeringen i utgangspunktet pauser, at den egentlig venter til utvalgsrapporten kommer. Bufdir ønsket, og innstilte faktisk på, å pause utenlandsadopsjoner frem til utvalget hadde levert rapporten. Så sa regjeringen at det ønsket man ikke å gjøre, men i realiteten kan det virke som en pausing.

Jeg vil bare understreke enda en gang at det ikke er sånn at Høyre ikke mener at det skal være trygge adopsjoner og alt skal være i orden, men det er snart ingen av de foreningene som drev med utenlandsadopsjoner, som fungerer lenger. Jeg tror det bare er Adopsjonsforum som er igjen. Det vil falle bort veldig mye faglig kunnskap om dette dersom ingen adopsjoner skjer og det samme skjer i 2026.

Statsråd Lene Vågslid [11:57:59]: Regjeringa har ikkje sett adopsjon på pause.

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [11:58:18]: Vi i KrF mener at trygge familier er den beste forutsetningen for å gi alle barn og unge en god start på livet. En viktig forutsetning for at familien skal ha det så bra som mulig, er at de får tid og handlingsrom til å prioritere familiens behov først. Vi mener derfor at politikken bør støtte familiene og ikke styre dem. Helt konkret har vi derfor gått inn for at familiene selv skal få bestemme hvordan de fordeler sin foreldrepermisjon. Mitt spørsmål er derfor om statsråden og Arbeiderpartiet mener at de vet bedre enn familiene selv hvordan de skal fordele sin permisjon.

Statsråd Lene Vågslid [11:58:56]: Arbeiderpartiet i regjering satsar tungt på barnefamilier. Eg meiner budsjettet for neste år viser det veldig klart, der me saman med dei andre raud-grøne partia prioriterer billegare barnehage og kjernetid i SFO. Me har saman blitt einige om å styrkje barnetrygda. Eg meiner dagens foreldrepermisjonsordning er ei god ordning. Førre gong Kristeleg Folkeparti hadde påverknad på dette, tok ein bl.a. og kutta i fedrekvoten, som førte til at færre fedrar tok ut permisjon. Arbeiderpartiet meiner at både mor og far er viktige foreldre i eit barns liv. Det er òg viktig at me har ei foreldrepermisjonsordning som er fleksibel og god, og det meiner eg dagens ordning er.

Presidenten [11:59:40]: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bente Estil (A) [12:00:00] (komiteens leder): Tros- og livssynsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet og en bærebjelke i vårt demokrati. Akkurat i dag kjennes det ekstra sterkt å prate om akkurat det, og jeg kan bare vise til statsrådens innledende ord i hennes innlegg. Regjeringens politikk på området handler om å sikre likebehandling og respekt og rom for mangfold og uavhengighet, uansett om man tilhører en religion, et livssynssamfunn, eller om en står utenfor.

Regjeringen ønsker å fortsette satsingen på Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Der gis det rom for dialog, der forebygges konflikter, og fellesskapet styrkes. Når tros- og livssynssamfunn møtes, bygges det bruker og skapes forståelse, noe som er helt avgjørende for et trygt og inkluderende Norge. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn er en investering i tillit, fellesskap og demokrati.

Den norske kirke står fortsatt sterkt i landet vårt. Den statlige finansieringen skal legge til rette for at det fortsatt skal kunne være en folkekirke med en sterk lokal forankring.

Jeg vil nevne Den norske kirkes betydning i et beredskapsperspektiv. I hele 32 pst. av landets kommuner er Kirken med i de kommunale kriseteamene. I hele 80 pst. av kommunene sier de at Kirken er relevant i kommunens beredskap. Det er verdt å merke seg, for i FrPs alternative budsjett er det et nedtrekk på 400 mill. kr til Den norske kirke. Det ville betydd at én av tre prester forsvant, og hvem skal da gjøre jobben som de gjør i kommunenes beredskapsarbeid? Hvem skal følge opp i sorg og i vanskelige livssituasjoner?

I en tid der samfunnet blir stadig mer mangfoldig, er det viktig at vi har en helhetlig politikk som ivaretar individets frihet og legger til rette for samarbeid mellom ulike tros- og livssynssamfunn, og samtidig for at Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

Liv Gustavsen (FrP) [12:02:58]: For Fremskrittspartiet handler barne- og familiepolitikken om tre grunnleggende ting: god integrering, mer frihet til familiene og ikke minst trygghet for barn og unge. Alt vi prioriterer i vårt alternative budsjett, tar utgangspunkt i dette. Barn skal vokse opp trygt, foreldre skal ha frihet og økonomisk handlingsrom, og samfunnet skal stille opp når familier ikke klarer det alene.

Situasjonen i barnevernet er alvorlig. Derfor styrker vi barnevernet med 100 mill. kr. Kapasiteten er for lav, presset er for stort, og konsekvensene rammer barna direkte. Når barn må vente på hjelp eller plasser ikke finnes, er det systemet som svikter – ikke barna.

Vi kan ikke unngå å peke på den godt dokumenterte underfinansieringen av barnevernet i Oslo. Likevel velger regjeringen å videreføre en forskjellsfinansiering der hovedstaden ligger langt under resten av landet. Det svekker tilbudet og går direkte ut over barns tilgang til trygghet, stabilitet og nødvendig omsorg. Fremskrittspartiet er tydelig: Barns rett til trygghet og omsorg kan ikke avhenge av postnummeret. Dette er et politisk ansvar, og regjeringen kan ikke skyve det fra seg.

Fremskrittspartiet styrker også kampen mot vold og overgrep mot barn. Utviklingen er dypt urovekkende. Derfor prioriterer vi midler til voldsforebyggende tiltak, til sentre for voldsutsatte barn, til Dixi- og Nok-sentrene og til Stine Sofie Senteret. Dette er tiltak som gir reell hjelp – ikke bare på papiret. I dag er finansieringen av Nok-sentrene uforutsigbar. Flere har måttet stenge for nye overgrepsofre før året er omme. Det er dypt alvorlig at barn og unge risikerer å bli avvist – ikke fordi behovet mangler, men fordi budsjettet er brukt opp. Overgrep tar ikke pause selv om kassa er tom. Fremskrittspartiet har også tatt initiativ til pakkeforløp for voldsutsatte, slik at barn og familier møtes av et helhetlig og koordinert hjelpeapparat når de ber om hjelp.

Når vi snakker om barns oppvekstvilkår, må vi også snakke om barnefattigdom. For Fremskrittspartiet er det viktigste tiltaket at foreldre kommer i arbeid og får beholde mer av pengene sine. Derfor prioriterer vi kutt i skatter og avgifter og en politikk som gjør det mer lønnsomt å jobbe. Vi prioriterer trygghet for barna, frihet for familier og et system som stiller opp når det virkelig gjelder.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [12:06:13]: Noen ganger må vi stoppe opp og stille oss spørsmålene: Er det dette vi har kjempet for i generasjoner? Er dette det aller beste vi kan? Har iveren etter å løpe fortere, jobbe mer, prestere mer og rekke over mer gjort at vi har glemt noe helt fundamentalt, nemlig verdien av omsorg, tilknytning og tid til hverandre?

Politikken skal legge til rette for gode liv og ikke regulere dem, men er det ikke nettopp det vi gjør? For å få nytte godt av velferdsordninger kreves det at vi innretter oss. Vi skal dele permisjonen slik flertallet i denne salen mener er best – og ikke ut fra hva to voksne mennesker kommer til er best for sin familie. Barna skal gå i barnehage fra de er ett år, fordi vi trenger alle i arbeid, men hva om barnet trenger sine foreldre litt til og litt mer? Å gå ned i stilling blir omtalt som nærmest å svikte velferdsstaten, som man samtidig vil lene seg på. Et valg om å leve litt saktere, ha litt mer tid og litt mindre stress kan virke ganske utopisk, og for noen virker det kanskje også provoserende.

Alt dette er med på å skape de stramme rammene og gi familien stadig mindre betydning i samfunnet vårt.

Det er nettopp derfor KrF setter familielinja over arbeidslinja, for meningen med livet er ikke å jobbe – vi jobber for å kunne leve. Det handler ikke om å velge bort velferd, men om å kunne velge velferd. Det handler om å bryte opp den sosialdemokratiske innprentede tanken om at det er staten som sørger for oss, for det er det ikke: Det er vi som sørger for staten. Det er ikke staten som gir oss velferd. Nei, det er vi som betaler for vår egen velferd – etter evne – og får velferd ved behov.

En god familiepolitikk handler ikke om å bøte for at familiene må tilpasse seg samfunnets rammer. Det handler om å endre samfunnets rammer – for å tilpasse det til familielivet. Derfor trenger vi en ny retning for landets familier, og det er det KrF legger fram i vårt alternative budsjett: bedre økonomi, mer valgfrihet og mer fleksibilitet. Mens andre partier klatter litt her og der, har KrFs budsjett en veldig, veldig tydelig linje: familiene først.

Hashim Abdi (A) [12:09:13]: Barn og unge i dag vokser ikke bare opp hjemme, på skolen eller på fotballbanen. De vokser opp foran en skjerm og i en feed, og der møter de ting vi som voksne aldri ville ha akseptert. La meg komme med noen tilfeller:

- En ung jente som skroller før hun legger seg, får høre – igjen og igjen – at kroppen hennes burde ha vært annerledes.
- En ung gutt har en dårlig dag, men i stedet for å oppleve trøst får han servert videoer som forteller ham at han bare ikke er sterk nok, ikke tøff nok eller mann nok.
- Barn helt ned i 13-årsalderen blir dratt inn i kriminalitet – ikke på gata, men på mobilen.

Dette skjer ikke av og til, det skjer hele tiden. Nettopp derfor foreslår Arbeiderpartiet en 15-års aldersgrense på sosiale medier, for foreldre og barn kan ikke stå alene imot selskaper som tjener milliarder på at barn skal ha en dårlig dag.

Det er bred enighet om dette i denne salen. De aller fleste partier ser at grensene har sklidd altfor langt, at det ikke lenger holder bare å si at foreldrene må følge bedre med eller må ta større ansvar – med unntak av Fremskrittspartiet.

Jeg registrerer at representanter fra FrP har kalt dette et tulleforbud. Jeg mistenker kanskje at samtlige der har blitt løpegutter for Silicon Valley, ettersom partiet selv konsekvent løper store tekselskapers ærend.

I juni foreslo vi å stramme inn markedsføringsloven for å beskytte barn mot aggressiv og målrettet reklame på nett. Vi ga Forbrukertilsynet sterkere virkemidler og fulgte det opp med 15 mill. kr i dette budsjettet. FrP er imot det. Først sier de nei til aldersgrense, så sier man nei til å slå ned på dårlig markedsføring mot barn. Det sier mye om FrPs prioriteringer

Dette er ganske enkelt. Utviklingen har startet, og så er spørsmålet om man i dette tilfellet står på markedets side eller på barn og unges side.

Arbeiderpartiet er klinkende klare. Barn skal få være barn, foreldre skal få de verktøyene de trenger, og fellesskapet må tørre å sette grenser der markedet aldri ville ha gjort det selv. Opplever man disse utfordringene som politiske problemer, må man levere politiske løsninger på det. Her har Arbeiderpartiet tatt et europeisk ansvar på dette feltet, og andre land følger etter. I forrige uke innførte Australia en slik aldersgrense, og nå kaster Meta barn ut av sine plattformer.

Dette er enkelt: Enten står man på Silicon Valleys side, eller så står man på barn og unges side.

Haagen Poppe (H) [12:12:00]: Gårsdagens grufulle handlinger i Australia er hjerteskjærende, men jeg kan – dessverre – ikke lenger si overraskende. Jøder, også her i Norge, er nå redde for å vise sin identitet. Når man f.eks. er i en jødisk begravelse, står folk vakt bortenfor begravelsen, bare i tilfelle – sannsynligheten for at noe skjer, er lav, men bare i tilfelle.

Tror representantene i denne sal at man vil kunne gå gjennom Oslos gater med en kipa eller en davidsstjerne uten å oppleve en eller annen form for negativ oppmerksomhet? Svaret vil nok i altfor mange tilfeller være nei. Jødene i Norge føler seg alene – ikke nødvendigvis glemte, men alene – fordi de misforstås og blir nødt til å svare for ting de ikke har noe med.

Høyre står sammen med norske jøder og mener det er behov for at det vi har vedtatt i denne salen, nemlig en handlingsplan mot antisemittisme for 2025–2030, må følges opp gjennom å styrke jødiske organisasjoner og inkludere jødiske perspektivers arbeid mot diskriminering og rasisme. Antisemittisme er en helt særlig og særskilt form for rasisme som ikke fanges godt opp gjennom de eksisterende ordningene.

Den merknaden ble det dessverre ikke flertall for i komiteen, men jeg håper at salen stiller seg bak at dette er et arbeid som må fortsettes og jobbes med tverrpolitisk.

Benjamin Jakobsen (A) [12:13:58]: Jeg vil begynne med å si tusen takk for en veldig fin debatt om kanskje noen av de viktigste tingene i folks liv, nemlig tryggheten til ungene våre.

Jeg kjenner på et behov for å klargjøre en del ting og kanskje imøtegå noe av den kritikken som har blitt framført på denne talerstolen.

Når det gjelder barnevernet i Oslo, er jeg glad for at man i budsjettforliket styrker det, men det blir litt rart å høre noe av kritikken som kommer fra høyresiden, all den tid vi har et høyrebyråd som konsekvent nedprioriterer grunnleggende velferd og satsinger på barn og ung-

dom, for å kunne bruke pengene til eiendomsskattekutt. Oslo kommune har planlagt å kutte 600 mill. kr i eiendomsskatt, og de sender regningen til bydelene i Oslo. Det er faktisk sånn at flere bydeler frykter økt ungdomskriminalitet og sier at disse kuttene vil få direkte konsekvenser for barnevernet. Det er vel og bra å rette en pekefinger mot regjeringen, men når man selv er delaktig i å kutte grovt i barnevernet, bør man kanskje gå litt stilere i dørene.

Det er også litt snodig at man går så hardt ut mot barnevernet generelt, all den tid det skjedde forsvinnende lite på området de åtte årene Høyre og Fremskrittspartiet styrte. Solveig Horne fra Fremskrittspartiet var barne- og familieminister i seks år, men leverte stort sett kun rapporter på feltet, ikke politikk som gjorde oppveksten til barn og unge tryggere.

Det er viktig at man har med seg historien, at man har med seg det man selv velger å gjøre og prioritere ute i kommunene, når man går opp og retter kritikk fra denne talerstolen.

Jeg mener det har vært helt nødvendig å styrke kommunene, og det gjør vi i dette budsjettforliket. 8,4 mrd. kr mer til kommunene er fasit – 5,5 mrd. kr i reell vekst, hvis man tar bort prisvekst og demografi. Dette er et budsjett som satser på barnefamilier, satser på barn og unge, men som også satser på kommunene og gjør dem i stand til å ta vare på det som er det viktigste i livet til så mange av oss, nemlig ungene våre og deres trygghet.

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:16:40]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i denne debatten, men innlegget fra representanten Abdi fra Arbeiderpartiet gjorde at jeg ble nødt til å tegne meg likevel. Representanten tar for seg hvordan Fremskrittspartiet har stilt seg til en rekke av de moralistiske forbudene regjeringen har innført gjennom de siste årene, bl.a. forbudet mot markedsføring av usunn mat og drikke overfor barn og unge.

Dette forbudet hadde absolutt gode intensjoner, for Fremskrittspartiet deler bekymringen for den økende fedmeproblematikken i samfunnet generelt og blant barn og unge spesielt, men her mener vi at man bommer fullstendig mellom mål og virkemiddel. Dette virkemiddelet rammer unntakene, ikke det som er den reelle kilden til problemet. Den reelle kilden til økende fedme blant barn og unge er hverdagskosten, ikke at man deltar på et pepperkakeverksted en lørdag før jul, ikke at man deltar i et lotteri der man får utlevert gavekort på pizza, ikke at man kjøper is på Norway Cup. Det er ikke disse tingene som skaper fedme blant barn og unge, det er rett og slett hverdagskosten. Der har regjeringen ingen tiltak. I stedet kommer man bare med denne typen forbud, som ikke tar tak i problemet.

Derfor ønsker Fremskrittspartiet heller å komme med ting som funker, f.eks. å halvere matmomsen. Det vil være med på å kunne gjøre at sunn og næringsrik mat blir billigere. Hva med å senke skatter og avgifter, som gjør at folk får bedre råd? Det gjør at man kan kjøpe næringsrik og sunn mat i større grad enn det man kan i dag, under Arbeiderpartiets styre.

Istedenfor å komme med denne typen forbud, som ikke fungerer, som bare er moralistiske og ikke rammer dem det burde ramme, og som gjøres til et stort poeng i denne debatten, burde Arbeiderpartiet legge fram forslag som funker, og som tar tak i de reelle problemene. Forbudet rammer bl.a. ikke internasjonale giganter som i dag peprer barn og unge med markedsføring gjennom sosiale medier, f.eks. på TikTok. Det har man ingen virkemidler for å håndtere. Det man skal ramme, er altså pepperkakeverkstedet på Tynset eller i Stjørdal eller 17. mai-lotteri rundt omkring i Norge. Det er det man rammer.

Det får enorme konsekvenser for frivilligheten, ved at privat næringsliv ikke ønsker å sponse fordi de rett og slett er redde for å gjøre feil. Det er det Arbeiderpartiet har klart å forby. Det er det Arbeiderpartiet har klart å ramme. De har ikke klart å komme med noen tiltak som tar tak i hverdagskosten til barn og unge, som er den reelle årsaken til fedme, det er ikke unntakene i hverdagen.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:19:25]: Jeg vil også gjerne takke for debatten, men jeg vil samtidig ta opp noe jeg vil si kanskje oppleves som relativt lite sjarmerende fra Arbeiderpartiet: det å snakke ned andres innsats på barnevernsfeltet. Jeg vil bare nevne at barnevernsreformen ble vedtatt med Høyre i regjering. Den trådte i kraft 1. januar 2022. Det var et viktig løft for barnevernet. Man innførte mer kompetanse og tydelige krav. Kommunene fikk også ansvar for å forebygge bedre.

Kritikken kommer altså fra et parti som da de overtok i 2021, bidro til astronomiske utfordringer på barnevernsfeltet. Brudd på bistandsplikt for barn som trengte å komme i trygge forhold, økte rekordmye. Man faset ut private aktører uten å bygge opp kapasitet i det ideelle eller i det statlige barnevernet. Barnevernsansatte nær sagt over hele landet hadde krevende utfordringer fordi de barna som trengte enten fosterhjem eller institusjonsplass, var det ikke plass til. Så skjedde det en enorm snuoperasjon fordi man innså at den ideologiske kampen mot private aktører bidro til én ting, og det var å ramme sårbare barn, som ikke fikk den omsorgen de skulle ha.

Jeg gjentar at jeg synes det er lite sjarmerende å rakte ned på andre partier i stedet for å ta ansvar for det man selv har bidratt til i regjering fra 2021.

Så noen ord om barnevernet i Oslo: Det er litt overraskende å lese den merknaden Arbeiderpartiet har

sammen med sine samarbeidspartier, hvor man nærmest setter barnevernet opp mot eiendomsskatten. Det er ikke sånn at byrådet i Oslo ikke har prioritert barnevern. Det har de gjort i hvert eneste budsjett siden de gikk på. De har styrket barnevernet med 200 mill. kr, en varig økning som ligger inne i budsjettene hvert år. Neste år styrker de med 14 mill. kr mer, for å styrke bemanningen og kvaliteten i barnevernet. Det er også sånn at når det gjelder den andrelinjen i barnevernet som alle de andre kommunene får et statlig tilskudd til, får barnevernet i Oslo halvparten av det tilskuddet. Det betyr at Oslo prioriterer fra andre områder inn til den delen av barnevernet som andre kommuner får et statlig tilskudd for å kunne dekke.

Jeg vil avslutte med å si at eiendomsskatt også er ganske krevende for ganske mange barnefamilier i etableringsfasen, så når Høyre ønsker å lette skattetrykket for familiene både på eiendomsskatt og på arbeidsinnsats, er det for å sikre at familiene kan skape den velferden selv ved å sitte igjen med mer igjen i måneden.

Hashim Abdi (A) [12:22:42]: La meg starte med å si at jeg er glad for at representanten Eilertsen tok ordet i debatten, for stillheten fra FrP når det gjelder debatten om 15 års aldersgrense og stortingsmeldingen om trygg digital oppvekst, som nå ligger til behandling i Stortinget, har vært øredøvende. Det er litt synd at representanten misforsto hvilken debatt han var i, og hvilke forbud eller endringer i markedsføringsloven jeg snakket om. Her er det snakk om økte gebyrer, verktøy for Forbrukertilsynet.

Det representanten også glemte å nevne og ta et oppgjør med, er den siden FrP har tatt når det gjelder vern for barn og unge i sosiale medier. Når vi gjør endringer i markedsføringsloven for å beskytte barn og unge mot dårlig markedsføringsteknikk, sier FrP nei. Da står man på tekselskapenes side. Når vi foreslår 15 års aldersgrense, går representanten Simen Velle ut i Aftenposten og kaller det et tulleforbud og sier at foreldre og FAU rundt om i Norge må ta et større ansvar. Det er snakk om store tekselskaper som tjener milliarder på at barn og unge skal ha en dårlig dag. Det mener FrP at foreldre og barn skal stå alene mot. Vi er klinkende klare på hva vi mener. Foreldre må få verktøyene, barn kan ikke stå alene i møte med store tekselskaper. Det er ikke algoritmer som skal styre hverdagen til barn, barn skal få lov til å være barn.

Her har Arbeiderpartiet igjen tatt et europeisk ansvar. Vår statsminister Jonas Gahr Støre var i Nordisk råd og anmodet om at man danner en felles aldersgrense på sosiale medier. Vi påvirker også prosesser i Europa der man jobber med en felles lommebokordning der man kan drive effektiv aldersverifisering.

Denne problematikken er stor. Når en jente sier at hun går på sosiale medier og kontinuerlig får se TikTok-trender om hvordan bli tynnere, noe som påvirker hennes hverdag på en dårlig måte, da må vi som politikere gjøre noe med det. Når en gutt på 13 år på en eller annen Snapchat-konto blir rekruttert til kriminalitet, er det vår oppgave som politikere å regulere det.

Det FrP gjør, handler ikke om frihet for enkeltmennesket, det er å la enkeltmennesket stå alene i møte med store tekselskaper. Det vil Arbeiderpartiet alltid være imot. Så håper jeg FrP kommer hit og har lest seg opp neste gang vi tar denne debatten.

Statsråd Lene Vågslid [12:25:27]: Eg òg vil takke for ein god debatt, og for den første budsjettdebatten vi har saman.

Når det gjeld sjarmkonkurransen, trur eg kanskje andre skal få bedømme kven av oss som er mest eller minst sjarmerande i debatt, men når ein ser tilbake på dei siste månadene, trur eg partiet Høgre leier ganske godt i å bruke spalteplass på å snakke ned det som skjer i barnevernet.

La meg berre ha sagt det: Det er store utfordringar, og når eg no er barne- og familieminister, skal eg gjera meir enn berre å levere rapportar. Det verkar som at ein del har gløymt at i juni vedtok Stortinget Kvalitetsløftet i barnevernet. Kva var Kvalitetsløftet i barnevernet? Jo, det var ein konkret oppfølging av institusjonsutvalet – det første utvalet som Erik Stene leidde. Forgjengaren min, Kjersti Toppe, gjorde ein veldig god jobb med Kvalitetsløftet, og Stortinget slutta seg til store delar av det. Det er eg veldig glad for, for det betyr ei heilt ny innretning for institusjonsbarnevernet, der me skal sikre at ungane får den hjelpa dei treng, og der me òg no er i gang med å følgje opp Storberget-rapporten. Både justisministeren og eg har varsla at me kjem til å følgje opp delar av den rapporten raskare enn tenkt, for å sikre at me klarer å gje ungane, særleg dei som er utsette for kriminalitet, betre hjelp, omsorg og ikkje minst beskyttelse.

Det andre Stene-utvalet har fått stor merksemd i dagens debatt, og det er eg òg veldig engasjert i. Det er viktig at me får diskutert organiseringa av det statlege barnevernet. Det var under Arbeidarparti-regjeringa at det utvalet blei sett ned. For første gong har me fått ein heilskapleg gjennomgang av organiseringa, og det er ein viktig rapport, som no er på høyring, og som eg ser fram til å ha gode diskusjonar og samtalar med andre parti om, som nemnt tidlegare.

Eg vil støtte Arbeidarparti-kollegaen min, representanten i komiteen som etterlyste FrP i debatten om aldersgrenser på sosiale medium. Eg er glad for at ein deltek no. Alle parti i Stortinget med unntak av FrP har sagt

at me treng å beskytte barn betre i det digitale. Heldigvis er det stor bevegelse i Europa og i Norden. Me må òg gjere meir for å beskytte barn og unge mot kommersielt press. Difor er det spesielt at FrP stemte imot endringane i marknadsføringslova i juni som vil gje Forbrukar-tilsynet nødvendige verktøy for å beskytte barn og unge betre mot kommersielt press på nettet.

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:28:32]: Hver gang man står overfor en utfordring i dette samfunnet, eller et problem, har Arbeiderpartiet kun én oppskrift, og det er forbud, reguleringer, forskrifter, veiledere, håndbøker, retningslinjer osv. Det er den eneste medisinen man har å ty til hver gang man møter på et problem.

Jeg vil oppfordre Arbeiderpartiet til å prøve en mye eldre oppskrift, som har vist seg å fungere i generasjon etter generasjon, og det er tillit og ansvar. Hva med å ta opp ansvaret den enkelte har for hva man gjør? Hva med å ta opp ansvaret foreldrene har for å oppdra sine egne barn? Hva med å ta opp ansvaret foreldrene har for å sette tydelige grenser for hva barn skal gjøre på sosiale medier, eller hva slags mat man spiser? Hva med å ha tillit til at foreldre er i stand til å gjøre det, og hva med heller å komme med virkemidler som gjør at foreldrene kan gjøre det i enda større grad enn det de gjør i dag? Det får vi aldri høre noe om. Det eneste man tyr til, er den samme gamle oppskriften med forbud, reguleringer, forskrifter, veiledere, håndbøker, retningslinjer osv. Jeg vil oppfordre Arbeiderpartiet til å prøve ut den oppskriften som man har prøvd før, og som har gitt gode resultater.

For hvert eneste problem som man møter på og tyr til denne nye oppskriften fra Arbeiderpartiets side for å løse, forvirrer også tilliten og ansvaret i samfunnet – steg for steg i sak etter sak forvirrer dette. Til slutt står vi igjen med en stat som må regulere alt og styre alt fra vogge til grav, og vi er ikke i stand til å gjøre noe, ta egne valg og ha ansvar for eget liv. Det er en utvikling som Fremskrittspartiet advarer mot, og som vi mener at vi må prøve å motvirke på område etter område, sånn at vi har et samfunn der man har ansvar for eget liv og helse, og ansvar for egne barns liv og helse, og også et samfunn som faktisk gir deg tillit til at dette er du i stand til å håndtere selv og dette er ikke noe som staten må regulere hele tiden.

Presidenten [12:30:23]: Representanten Liv Gustavsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Liv Gustavsen (FrP) [12:30:39]: Jeg hadde ikke tenkt til å ta ordet og forlenge debatten, men jeg kan ikke la være når jeg hører representanten fra Arbeiderpartiet stå og fortelle en historie han knapt har opplevd

selv. For det kan han umulig ha gjort når han henviser til at Solveig Horne, tidligere barne- og familieminister, ikke har gjennomført noe, men bare skrevet rapporter. Jeg kan minne salen om hva Solveig Horne gjorde, hvis dere ikke husker det. Hun tok initiativet til å styrke barns samvær med begge foreldrene. Hun opprettet institusjoner for psykisk helse og omsorg. Hun satte i gang et kompetanseløft i barnevernet og bevilget mange millioner til det i sin periode. Hun løftet også fram Foreningen 2 Foreldre og mottok en pris fra dem. Jeg mener at representanten fra Arbeiderpartiet bør lese sin historie hvis han mener at det bare foreligger rapporter etter henne. Det ble gjennomført praktisk politikk.

Presidenten [12:31:47]: Dermed er del én av debatten avsluttet, og Stortinget går til del to, som er budsjettkapitlene under Kultur- og likestillingsdepartementet. Presidenten viser til det tidligere vedtatte debattopplegget.

Bente Estil (A) [12:32:27] (komiteens leder): Budsjettavtalen mellom de rød-grønne for 2026 legger opp til en helhetlig kultur- og likestillingspolitikk, med en ramme på 27,1 mrd. kr, en økning på om lag 1,3 mrd. kr fra 2025. Hovedformålet med regjeringens kultur- og likestillingspolitikk er å bygge opp under de grunnleggende verdiene i samfunnet vårt: demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og retten til fri livsutfoldelse.

I en tid da vi ser at disse verdiene utfordres i land der autoritære krefter vokser fram, er det viktigere enn noen gang å hegne om dem. Da må kulturen få være fri. For hva er det som skjer når noen vil styre den, når autoritære krefter kommer og bestemmer hvilke bøker som skal finnes på biblioteket?

Det er menneskets rett å ytre seg fritt. Når kriser rammer oss, er det fellesskapet, historiene og samholdet vi har bygd gjennom kultur, som gjør oss sterke. Det er gjennom kulturen vi husker hvem vi er, og hvem vi er for hverandre, og det er gjennom kunst og kultur vi får utfordret oss selv. Tilgangen til et mangfold av kulturuttrykk er derfor nødvendig i samfunnet. Det er da vi får mulighet til å reflektere og gjøre oss opp egne meninger om hva vi opplever. Det er sånn vi utvikler oss.

Noen ganger kan en opplevelse også gjøre at vi ser verden med helt nye øyne. Det gir oss et rikere, mer åpent og mer mangfoldig samfunn, med større forståelse for at vi er ulike, og i dagens verden er dette viktigere enn noen gang. Kultur er et barometer for ytringsfrihet og en forutsetning for en opplyst offentlighet. Vi må heller ikke glemme at kultur er forsvar og beredskap.

Så til budsjettet, som innfører konkrete tiltak for å støtte kultur, idrett og frivillig sektor.

De regionale kulturfondene er nå, etter budsjettforliket, omtrent på samme nivå som i 2025. Det betyr at fylkene får en god ramme til å prioritere hvem som skal få støtte i akkurat sin region, for det er de som kjenner kulturlivet sitt aller best. Så er det full momskompensasjon til frivillige, noe som gir midler til aktivitet rundt omkring i hele landet. Frivilligsentralene får også økte tilskudd. Rammen til frivilligsentralene er rekordhøy. Antall sentraler øker imidlertid, noe som er veldig bra, men det betyr at det blir mindre på hver enkelt. Derfor har regjeringen sagt at det skal gjennomføres en evaluering av regelverket for tilskuddene for å se til at dette fungerer på best mulig vis, sånn at frivilligsentralene skal kunne fortsette å være brobyggere mellom frivillige organisasjoner og bindeledd mellom kommunene og lokalsamfunnene.

Og så til idrett. Idrett for barn og unge er viktig, og i lag med Norges Idrettsforbund er det utviklet en tilskuddsordning med tiltak mot økonomi som barriere for barn og unges deltakelse. Tilskuddet skal gå til idrettskretser rundt omkring i kommuner der det er mer enn 200 unger som lever i familier som sliter økonomisk.

Hvorfor er det så viktig at vi nå styrker rammen for kultur og likestilling? Kultur er et demokratisk fundament og nødvendig for sosialt samhold som bygger fellesskap, skaper tilhørighet og styrker lokal identitet. Vi må ha lavterskeltilbud rundt omkring i hele landet, til unge, til voksne og til eldre. Det fremmer helse og psykisk trivsel, og det gir god samfunnsdeltakelse.

Regjeringens budsjettforslag for 2026 viser en klar kurs. Kultur, idrett og frivillighet skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av bosted eller bakgrunn. Med det legger vi et grunnlag for det som tar vare på kjerneverdiene i vårt samfunn: demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og retten til fri livsutfoldelse.

Presidenten [12:36:22]: Det blir replikkordskifte.

Morgan Langfeldt (FrP) [12:37:24]: Arbeiderpartiet sier at NRK skal være hele folkets kanal. Likevel ser vi at kostnadene øker år for år. Bemanningen bare sveller ut, og budsjettet gjør det samme, mens enkelte av de viktigste brukergruppene faktisk får et dårligere tilbud. Barn og unge bruker NRK mindre enn noen gang, minoritetsspråklige opplever at innholdet ikke treffer, og flere eldre mener tjenesten blir vanskeligere å bruke etter digitaliseringsgrep som ikke er godt nok tilpasset. Da er det sentralt å be Arbeiderpartiet svare på hvordan de kan forsvare at skattebetalerne skal betale stadig mer for en tjeneste som når færre og færre og treffer dårligere. Hva er den konkrete planen for å sikre at NRK leverer innhold og tjenester som møter behovene til de brukergruppene som faller ifra?

Bente Estil (A) [12:38:20]: For det første er NRK veldig viktig for det norske samfunnet. Det er viktig å ha de redaktørstyrte mediene, og det vil Arbeiderpartiet fortsette å satse på. Nå er vi som kjent i gang med de fireårige styringssignalene, og der skal vi ha en god dialog for å legge rammene framover, sånn at vi treffer godt for framtiden.

Morgan Langfeldt (FrP) [12:38:50]: Det er i og for seg gode tanker representanten framfører, men hun svarer ikke helt på spørsmålet, for redaktørstyrte medier kan vi alle være enige om kan være positivt. Det er altså slik at budsjettet for 2026 er økt til nesten 8 mrd. kr, og selve økningen for 2026 er på 270 mill. kr. Ser ikke representanten at denne posten på budsjettet er på vei til å nå dimensjoner som etter hvert – forhåpentligvis – blir vanskelig å forsvare?

Bente Estil (A) [12:39:33]: Som jeg sa innledningsvis, er NRK noe Arbeiderpartiet kommer til å fortsette å legge til rette for at vi skal ha. Vi er opptatt av å ha en norsk rikskringkasting som kan nå ut til hele folket, og vi anser det som viktig at det brukes betydelige midler på det.

Haagen Poppe (H) [12:40:09]: I budsjettavtalen med tuttifruttipartiene har Arbeiderpartiet valgt å sukre det allerede ganske søte godteriet med engangsbeløp på årets salderte budsjett. Dette er altså ikke varig økte midler og en rimelig kreativ måte å budsjettere på, særlig når det er tale om penger til ordinær drift i 2026. Det gjelder f.eks. SKUDA, Skuespiller- og danseralliansen, hvor dette helt konkret er tale om lønn til enkeltkunstnere, som nå innretter sitt liv etter penger som på ingen måte er varige. Høyre er i hvert fall helt ærlig om at vi ikke har funnet rom for en rekke av disse satsingene. Samtidig er det i dag et stort oppslag i Aftenposten, med overskriften:

«Skulle unngå regjeringsskise. Nå får veldedige organisasjoner én uke til å bruke opp uventet milliardryss.»

SV uttaler at dette er en julegave.

Er postene som gis i nysalderingen, tiltenkt tilsvarende videreføring over det ordinære budsjettet, og kan disse organisasjonene innrette sin drift etter det? Er dette julegaver?

Bente Estil (A) [12:41:17]: Ja, det er jo jul snart, så julenissen er ute. Nei, alvorlig talt, det som nå kommer i saldert budsjett, er engangsbeløp. Beløpene skal brukes opp i 2026. Sånn er det med det.

Presidenten [12:41:39]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Morgan Langfeldt (FrP) [12:42:09]: Frivilligheten er en av bærebjelkene i det norske samfunnet. Det er de frivillige som stiller opp på idrettsbanen, i korpsset og i nærmiljøet. De er i beredskapen, og de er i kultur- og fritidstilbudene for barn og unge. Uten frivilligheten ville svært mye av det som skaper fellesskap, aktivitet og trygghet i hverdagen, rett og slett ikke eksistert. Likevel opplever mange lag og foreninger at det blir stadig dyrere og mer komplisert å drive. De møter økte strømpriser, høyere leiekostnader, strengere krav til rapportering, mer byråkrati og uforutsigbare støtteordninger. For mange er det ikke mangel på engasjement som er problemet. Det er mangel på forutsigbarhet og handlingsrom.

For Fremskrittspartiet er det derfor helt avgjørende å føre en politikk som gjør frivilligheten sterkere og ikke mer avhengig av staten. Vi vil gi frivillige organisasjoner større frihet og mindre byråkrati, bl.a. gjennom forenklede regler og ordninger som treffer bredden, ikke bare de største aktørene.

Statlige overdrevne føringer gir ofte konsekvenser som ikke gagnar fellesskapet. Et nylig eksempel på dette er Pantelotteriet til Røde Kors. Fra denne uken og ut året er det ikke lenger mulig for nordmenn å gi penger til Pantelotteriet. Det betyr i praksis at en av Røde Kors sine viktigste inntektskilder stenges ned i årets mest givervennlige periode. Pantelotteriet genererer over 1 mill. kr om dagen til frivillige formål – penger som nå uteblir. Årsaken er ikke manglende giverglede, men et politisk vedtak. Regjeringen har satt en maksgrense på 410 mill. kr for hvor mye som kan gis gjennom Pantelotteriet, og denne grensen er nådd. Resultatet er at frivilligheten straffes for å lykkes. At Arbeiderpartiet ikke har grepet inn og justert regelverket umiddelbart, er ganske uforståelig. Frivilligheten trenger forutsigbarhet, ikke kunstige topper som stopper giverglede og rammer hjelpearbeidet, spesielt rett før jul.

Det å styrke frivilligheten handler i bunn og grunn om å styrke lokalsamfunnene. Det handler om inkludering og mestring og om å gi barn og unge trygge arenaer å høre til på. Derfor vil Fremskrittspartiet alltid stå opp for frivilligheten, ikke ved å styre den mer, men ved å la den gjøre det den kanskje kan best: skape aktivitet, fellesskap og engasjement nedenifra.

Kultur for voksne mennesker bør nok i større grad enn i dag kunne finansieres uten offentlig støtte og base-res på betalingsviljen hos publikum. Det er ikke alltid en politisk oppgave å avgjøre hva som er gode kulturuttrykk gjennom offentlige støtteordninger. Der det offentlige bruker penger på kulturtiltak, er det imidlertid viktig at pengene kommer folk flest til gode. Når man i høst – nærmest til det kjedsommelige – har lest om mer eller mindre tvilsomme utdelinger fra Kulturrådet, kan

man jo lure på om man har nok respekt for hvordan skatteinntektene til staten blir brukt. Man dytter habilitet foran seg, og Kulturrådet nærmest avviser saken.

Når offentlige midler fordeles, må ikke bare habiliteten være i orden. Den må også framstå som i orden. Når det skapes inntrykk av at de samme sitter på begge sidene av bordet, svekkes legitimiteten til de statlige ordningene. Det rammer ikke bare forvaltningen, men også alle de aktørene som ikke når fram, og som med rette forventer likebehandling.

Derfor er det nødvendig med et tydeligere, strengere, bedre og mer forståelig habilitetsreglement, kombinert med praksis som setter tillit foran bekvemmelighet. Åpenhet, armlengdes avstand og klare rolleavgrensninger – ikke byråkratiske hindringer – er forutsetningen for at offentlige støtteordninger skal fungere etter hensikten og ha tillit i befolkningen.

Barn og unge bør prioriteres når offentlige kultur- og idrettsmidler skal fordeles, slik at flest mulig kan delta. Kultur er også næring, og mange næringer klarer seg godt uten offentlig støtte. FrP ønsker at offentlige midler i størst mulig grad skal gå til nettopp barn og unge. Det er i barne- og ungdomsaktiviteten vi får mest igjen for pengene, i form av både inkludering, folkehelse, kultur og gode fritidsvaner. I tillegg vil vi styrke frivilligheten gjennom full regelstyrt momskompensasjon, slik at det blir enklere og billigere å drive lag og foreninger. Nettopp regelstyrt momskompensasjon var gjennomgangsmelodien gjennom hele tre dager med høringer i budsjettarbeidet, men er altså ikke å finne i budsjettet.

I budsjettet har Fremskrittspartiet et forslag der vi ber regjeringen innen våren 2026 komme tilbake til Stortinget med et forslag om hvordan mva.-fritaket for redaktørstyrte medier kan gjøres plattformnøytralt. Mediene er enstemmige når de mener dagens regelverk er utdatert, fordi det forskjellsbehandler journalistikk basert på distribusjonsform – papir, lyd, levende bilder eller digitalt – istedenfor innhold. Vi har til gode å høre et eneste godt argument for hvorfor dette skal være bra. Dagens medievirkelighet trenger det plattformnøytrale for bedre å kunne nå ut til alle aldersgrupper og publikum generelt.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [12:47:10]: Det blir replikkordskifte.

Bente Estil (A) [12:47:28]: I FrPs alternative budsjett legges det opp til massive kutt innenfor kultursektoren, som for musikk- og scenekunstinstitusjoner, litteraturhus, kunstscener og organisasjoner, for å nevne noe.

FrP fokuserer på å få satt barn og unge som begår kriminalitet, bak lås og slå. Det ser ut som om de har

glemt at det også må gjøres noe forebyggende arbeid for å unngå at nye barn skal rekrutteres til kriminalitet.

Mitt spørsmål til FrP er: Hvilket forebyggende arbeid ser FrP for seg framover, og ser ikke FrP kultur som en del av det forebyggende arbeidet når de foretar de massive kuttene?

Morgan Langfeldt (FrP) [12:48:23]: Jeg var innom det så vidt i mitt innlegg, at jeg tror nok at voksne i stadig større grad kanskje må betale for sine egne kulturopplevelser. Men FrP mener det er ansvarlig politikk å se på mulige innsparinger på alle områder i den situasjonen vi er i i dag.

Vi har en situasjon ved landets sykehus og institusjoner som ikke gir den kvaliteten og ikke har det omfanget vi faktisk ønsker, og vi har lange ventelister. Vi har et barnevern som sliter og en rekke uløste oppgaver som trenger vår oppmerksomhet og våre bevilgninger. Da mener vi det er ansvarsfullt også å se på kulturen.

FrP jobber for mindre gebyrer og skatteletter for vanlige folk, på matmoms, drivstoffavgifter, bedre strømavtaler m.m. Samlet sett vil dette gi familiene en bedre økonomi, som også vil gi dem bedre muligheter til å bruke penger innenfor kunstmrådet, hvis det er de ønsker å prioritere.

Haagen Poppe (H) [12:49:33]: Høyre og Fremskrittspartiet er enige om mange politiske saker, men innenfor bl.a. media og kultur skiller vi lag på mange måter. Fremskrittspartiet kutter i størrelsesorden 6 mrd. kr over natten. Det er kjent politikk. Selv om jeg er enig i at vi trenger mer privat kapital og mindre avhengighet av statlig støtte, at det er riktig retning, er det påfallende hvor stor differanse det er mellom disse kuttene og penger som er avsatt til ordninger som kan tiltrekke seg mer privat kapital til kulturen.

Høyre erkjenner at endring tar tid, og at dette i små markeder, som i Norge, ikke nødvendigvis vil skje av seg selv. Dette er i grunnen essensen i forskjellen mellom et konservativt parti som Høyre og et liberalistisk parti som Fremskrittspartiet.

Hvor mye mindre kultur og journalistisk produksjon tror representanten at Fremskrittspartiets alternative budsjett vil gi når det kuttes så raskt?

Morgan Langfeldt (FrP) [12:50:38]: Det var et voldsomt spørsmål å skulle besvare på 1 minutt.

Jeg kan begynne med at hoveddelen, over halvparten av det vi trekker ned på budsjettet, er NRKs midler. Det har jeg snakket om både på inn- og utpust flere ganger. Det er viktig å ta med seg.

Vi er enige med Høyre i at vi er nødt til å sørge for at familiene får mer penger. Høyre har satt av penger til skattelette i sitt alternative budsjett til familiene, slik at

man skal kunne ha råd til kultur. Momskompensasjon er vi inne på, og jeg har snakket om plattformnøytral moms til mediene.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [12:51:40]: Mitt perspektiv er at kultur ikke er luksus. Kultur er rett og slett en grunnleggende del av vårt fellesskap. Det handler om barns mulighet til å delta i fritidstilbud, om kunstnere som gir oss nye perspektiver og om frivilligheten som binder samfunnet sammen.

Når kulturbudsjettet svekkes, er SVs oppfatning at det ville ramme både yringsfriheten og demokratiet. Det ville ramme likestilling og mulighet for deltakelse og inkludering.

Mitt spørsmål til representanten fra Fremskrittspartiet er derfor: Hvordan kan det forklares at partiet velger å kutte i kulturbudsjettet når konsekvensene er færre tilbud til barn og unge, samtidig som de prioriterer skattekutt til dem som har aller mest?

Morgan Langfeldt (FrP) [12:52:40]: Jeg var også innom det tidligere, at i den situasjonen landet står i nå, vil det nærmest være uansvarlig om vi skulle ha et område innenfor politikken som vi ikke skulle vurdere kostnader og inntekter ved. Det er det Fremskrittspartiet gjør gjennom vårt forslag til budsjett. Vi har prioritert strengt og har således satt av de pengene på andre poster på budsjettet.

Vi setter i verk tiltak som vil gjøre det enklere og bedre også for andre deler, som jeg har vært inne på, som momskompensasjonen til frivillige organisasjoner, som alle organisasjonene stort sett har bedt om. Vi har også andre forslag, f.eks. om gaveforsterkningsordningen, som vi ber regjeringen om å innføre i 2026.

Presidenten [12:53:34]: Replikordskiftet er over.

Haagen Poppe (H) [12:53:51]: Kunsten og kulturens egenverdi er udiskutabel, og kulturens rolle og verdi blir bare sterkere av at vi lever i en stadig mer utrygg verden. Samlingspunkt og gode kulturelle leirbål hvor vi får noen felles referansepunkt, er helt avgjørende for å danne samlende fellesskap. Høyre danser ikke etter pipen til populistiske sløseriombudsmenn som vil kutte all offentlig finansiering av kunst, medier eller kultur, og heller ikke etter pipen til venstreradikale kulturfolk som tror at ethvert samfunnsproblem kan løses med mer penger til kunst og kultur. Vi går den gyldne middelvei, slik vi alltid har gjort, og slik et fanatisk moderat parti alltid bør gjøre.

Perspektivmeldingen viser at det økonomiske handlingsrommet vil reduseres i årene som kommer. Velferdsstaten er i ferd med å gå tom for folk. Prognosene tilsier at statens utgifter vokser langt raskere enn inn-

tektene. Dette må alle vi i denne sal ta inn over oss og være ærlige om når vi diskuterer statens pengebruk. Vi må rett og slett erkjenne at tiden for de store, nye påplussingene på budsjettet er over. Inntil vi klarer å stoppe eller i det minste bremse veksten i utgiftene til pensjoner og trygder, vil vi ikke få andre store vinnere enn Nav og Forsvarsdepartementet på budsjettet.

Vi må klare å snu det enorme tankskipet som heter utenforskap. Da må vi skape mer og få flere til å jobbe. Hvorfor snakker jeg om dette i denne debatten? Jo, jeg skulle veldig gjerne gitt veldig mye mer penger til kunst og kultur, men det kan jeg ikke gjøre uten et slikt handlingsrom, og det samme kunne jeg sagt i alle andre debatter som skal være i denne sal de kommende dagene.

Med det sagt: Høyre mener at det offentlige skal være en forutsigbar bidragsyter til kulturlivet, og vi er ikke prinsipielt imot at det offentlige skal være den betydligste aktøren i finansieringen. Samtidig må det legges til rette for at kulturen får flere ben å stå på og flere økonomiske inntektskilder, i tillegg til skattefinansiering. Det ene utelukker ikke det andre.

Det finnes knapt ordninger på statsbudsjettet som bidrar til å gjøre kulturlivet mer økonomisk robust og mer uavhengig av direkte statsstøtte, eller som bidrar til å løfte kultur som næring. Forskjellen mellom høyre- og venstresiden er at Høyre ønsker å gi kulturlivet et bredere og mer uavhengig økonomisk grunnlag. Dette er ingen radikal idé utarbeidet av sløseriombudsmenn, men hvordan kunst- og kulturpolitikken stort sett er utformet i mange europeiske land og i Vesten.

Ingenting gleder meg mer enn mesener som blar opp av egen lomme for å skape glede, gode lokalsamfunn og mer skjønnhet i en tidvis stygg verden, enten pengegevarene er til det lokale barneteateret eller til Oslofilharmonien. Kulturfeltet bør hylle dem som klarer det, og staten bør hylle og legge til rette for det gjennom egne ordninger.

I vårt alternative budsjett er det forslag som vil styrke rammebetingelsene for dette offentlig-private samarbeidet. Vi gjeninnfører gaveforsterkningsordningen og kultur som næring-ordningen. Gaveforsterkningsordningen var en enorm kulturpolitisk suksess. Dessverre skrotet regjeringen Støre den av ideologiske årsaker. I tillegg vil Høyre øke skattefradraget for gaver til 30 000 kr.

Staten skal ikke være en regissør for kulturen. Staten skal sikre rammene, scenene, infrastrukturen og friheten til å skape, for så å slippe kunstnerne til. Vi må ha mindre direkte støtte, men sterke institusjoner, gode rammeverk og flere insentiver, sånn at vi baker kulturkaken større og sikrer at flere kunstnere og kulturarbeidere får flere ben å stå på.

Siden jeg har 25 sekunder igjen, avslutter jeg innlegget med det jeg ikke fikk sagt i stad. Jeg viser da til det som står i Aftenposten om julegaven som ikke blir en varig økning, men penger som må brukes opp på én uke.

Presidenten [12:58:53]: Det blir replikkordskifte.

Hashim Abdi (A) [12:59:08]: I Høyres program står det at de vil ha et kunnskapssamfunn som gir muligheter for alle. Samtidig er representanten med i et parti som også vil gjøre bøker 25 pst. dyrere, færre barn skal ha råd til å lese – alt for å spare 1,2 mrd. kr, som går til skattekutt til Norges rikeste. Midt i en tid der språket vårt er under press og leseferdighetene på vei ned, velger Høyre å gjøre det enda vanskeligere for barn og unge å få tak i bøker.

At man sitter i Høyres hus og tenker at dette er riktig medisin, kan jeg ikke fatte og begripe. Kanskje representanten kan hjelpe meg litt. Tenker representanten at flere kommer til å lese og kjøpe bøker ved at bøker blir dyrere, eller er det kanskje viktigere med skattekutt til Norges aller rikeste?

Haagen Poppe (H) [12:59:56]: Vi må sørge for at flere får mulighet til å lese og skrive skikkelig. Det gjør vi gjennom en god skole. Jeg erkjenner at dette først og fremst er et fiskalgrep, altså en mva.-ordning som innebærer at vi får mer penger til staten og sørger for at statens utgifter ikke overstiger statens inntekter. Vi må erkjenne at dette er for å tette et hull i systemet, et hull i mva.-systemet, som har vært på bøker.

Bente Estil (A) [13:00:55]: Høyre er veldig opptatt av gaveforsterkningsordningen. Jeg har gått litt tilbake og kikket på tallene for gaveforsterkningsordningen. Den siste fylkesvise oversikten jeg klarte å finne, var fra 2020. Der fikk Oslo alene 28,1 pst. av alle pengene. Hvis en summerer pengene til Agder, Trøndelag, Rogaland, Vestfold, Telemark, Innlandet, Møre og Romsdal, Troms, Finnmark og Nordland, fikk de til sammen 27,7 pst. Mitt spørsmål til Høyre blir da: Synes Høyre at gaveforsterkningsordningen bidro til en rettferdig geografisk fordeling i hele landet av midler og tilgjengelig kultur, eller er det noe Høyre ikke er så opptatt av?

Haagen Poppe (H) [13:01:50]: Det er fristende å stille et spørsmål tilbake, som representanten dessverre ikke får svare på: Er det noe bedre at 41 pst. av Kulturrådets tildelinger går til Oslo?

Gaveforsterkningsordningen bidro til at man fikk ut penger fra det private i det ganske land til kunst- og kulturinstitusjoner i Agder, i Trøndelag, på Fosnavåg, på Vestlandet og ute i kommunene. Det vil alltid være sånn at Oslo er overrepresentert. Det er rett og slett her det er flest folk og mest kultur. Tallene for gaveforsterknings-

ordningen viser imidlertid en ganske mye mindre prosentvis andel til Oslo enn f.eks. statens eget verktøy, Kulturrådet, med 41 pst.

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [13:02:58]: Høyre snakker ofte om kulturens betydning for demokrati og samfunn, men i deres alternative budsjett ser vi kutt i støtte til kunstnere og frivilligheten. Det er jo nettopp disse som gjør at kulturtilbudet vårt når ut til folk flest, og som sikrer mangfold og deltakelse. Vi har også sett Høyres forslag om en kulturkanon, hvor man vil rangere kunst og hva som er innenfor, men man sier dessverre svært lite om alt som faller utenfor.

Mitt spørsmål til representanten fra Høyre er: Hvordan kan Høyre forsvare at partiet kutter i støtten til kunstnere og frivilligheten samtidig som man sier at man vil styrke kulturens rolle i samfunnet, og at man ønsker flere private investeringer? Hvordan skal dette sikre at kunsten og pressen fortsatt vil være fri og mangfoldig?

Haagen Poppe (H) [13:03:56]: Høyre erkjenner at det å kutte i f.eks. Kulturrådet eller kunstnerstipender kan føre til færre kunstnerstipender og at folk blir nødt til å jobbe for å få inn penger, f.eks. gjennom en gaveforsterkningsordning eller at man øker skattefradraget på gaver til frivillighet, kunst og kultur. Vi flytter pengene, og det er rett og slett noe vi omprioriterer. Med frivillighetskutt ser jeg ikke helt hva det siktes til, men vi er helt ærlig på at vi har noen omprioriteringer i vårt budsjett, hvor vi legger insentivene inn for at vi skal bake kaken større framfor å gi direkte støtte til enkeltprosjekter og kunstnere over statsbudsjettet.

Presidenten [13:04:51]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [13:05:05]: Budsjett-enigheten mellom de rød-grønne partiene for 2026 viser at vi setter fellesskap, kultur og likestilling høyt. I SVs alternative statsbudsjett har vi vært tydelige: Vi vil styrke kunstnerøkonomien, sikre arbeidsrettigheter for kunstnere og løfte den frie kunsten og kulturen i en tid da den er mer nødvendig enn noen gang.

Kunst og kultur er ikke pynt: Det er selve grunnlaget for et levende demokrati. Det er fellesskapets hukommelse og framtidens fantasi. Når vi investerer i kultur, investerer vi i ytringsfrihet, i mangfold og i et samfunn som tåler uenighet.

SV har derfor prioritert høyt å styrke kunstnerøkonomien. Altfor mange kunstnere lever i dag under utrygge økonomiske forhold, med inntekter langt under gjennomsnittet og uten de samme rettighetene som andre arbeidstakere. Vi mener at kunstnere skal ha rett

til faste inntekter, pensjon og sosiale rettigheter, ikke bare applaus. Vi vil styrke ordninger som SKUDA og Musikeralliansen, noe som gir et sikkerhetsnett og en vei inn i et mer rettferdig arbeidsliv. Gjennomslaget med SKUDA har derfor vært veldig viktig for SV.

Dette er eksempler – både SKUDA og Musikeralliansen – på politikk som virker. Gjennom SKUDA får dansere og skuespillere ansettelse og mulighet for å jobbe kontinuerlig, og de gir publikum over hele landet tilgang til profesjonell scenekunst. Jeg håper at de andre samarbeidspartiene vil opprettholde disse viktige ordningene ut perioden.

Vi vil også sikre at kunstnere har vern om sitt arbeid. I en tid da kunstig intelligens kan generere bilder, musikk og tekster på sekunder, blir åndsverkloven og opphavsretten enda viktigere. Kunstnere må ha rett til å eie sitt eget arbeid, og samfunnet må beskytte den skapende kraften mot å bli utnyttet av kommersielle aktører. Den frie kunsten må jo være nettopp fri, ikke en råvare som kan kopieres og selges uten respekt for den som skapte den.

Vi lever i en tid preget av uro og usikkerhet. Demokratiet utfordres, polariseringen økes, og desinformasjon sprer seg raskere enn noen gang. Nettopp derfor er den frie kunsten og de redaktørstyrte mediene så avgjørende. Vi trenger medier som unge kan stole på, som gir kvalitet og sannhet i en tid der algoritmer og falske nyheter dominerer. Vi trenger kultur som gir rom for kritikk, refleksjon og nye perspektiver.

For SV har det vært viktig å vise at vi ønsker å styrke Kulturfondet og Filmfondet, og vi styrker folkebibliotekene i vårt alternative statsbudsjett. SV vil ha en solid satsing på folkebibliotekene for å sikre leselyst og kunnskap i hele landet. Vi løfter samisk og kvensk kultur som en del av Norges felles arv. Vi vil fjerne økonomiske barrierer for deltakelse og prioritere tilskudd til idretten og fritidsaktiviteter, nettopp for å øke deltakelsen i hele landet. Vi styrker kulturskolene, museer og kulturminner – for vi vet hvor viktig det er.

Når høyresiden kutter i kultur, kutter de i demokratiets livsnerve. FrP, Høyre og KrF velger skatteuttak til dem som har mest, framfor å sikre at kunstnere kan leve av arbeidet sitt. Konsekvensene er jo klare: færre tilbud til barn og unge, mindre mangfold i kulturlivet og en ytterligere svekkelse av kunstneres økonomiske trygghet, i tillegg til økte geografiske og sosiale forskjeller.

SV og de rød-grønne, vi velger en annen vei. Vi styrker kulturbudsjettet, vi investerer i kunstnerøkonomi, og vi sikrer arbeidsrettigheter for dem som skaper og formidler. Vi vet at et samfunn uten fri kunst blir fattigere, ikke bare kulturelt, men også demokratisk. Derfor er jeg glad og stolt av budsjettenigheten mellom de rød-grønne partiene. Den viser at vi kan prioritere fellesska-

pet framfor skatteuttak. Den viser at vi kan styrke kunstnerøkonomien og arbeidsrettighetene. Den viser at vi kan løfte den frie kunsten og kulturen, og vi i SV skal fortsette å jobbe for å beskytte åndsverk, motvirke desinformasjon og sikre redaktørstyrte medier for unge og fjerne økonomiske barrierer for deltakelse.

Vi vet at et samfunn uten fri kunst ikke er et fritt samfunn, og hver krone bevilget til dette feltet gir så enormt mye tilbake.

Presidenten [13:10:13]: Det blir replikkordskifte.

Morgan Langfeldt (FrP) [13:10:29]: SV sier de er opptatt av mediemangfold og uavhengig journalistikk. Likevel støtter de ikke et plattformnøytralt momsfratak gjennom et budsjettvedtak, et krav som både Medietilsynet og en samlet bransje står bak. Når nyhetsbrukerne flytter seg fra papir til digitale medier: Hvorfor holder SV fast på et system som forskjellsbehandler medier avhengig av publiseringsplattform? De sier at mediene står under et massivt økonomisk press, men velger å ikke støtte et av de mest effektive og treffsikre virkemidlene for å styrke økonomien i lokalaviser og redaktørstyrte medier. Spørsmålet er: Hvordan kan SV hevde at de vil sikre mediemangfold når de ikke vil støtte et plattformnøytralt momsfratak – som ville gitt like konkurransevilkår og større forutsigbarhet i hele mediebransjen?

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [13:11:19]: I en tid med økende desinformasjon og polarisering er det, som jeg nettopp sa, viktigere enn noen gang å styrke mediemangfoldet. En sterk og uavhengig presse er derfor avgjørende og viktigere enn på lenge. Derfor er det gledelig at flere redaktørstyrte medier ser dagens lys. Vi i SV foreslår å øke pressestøtten, i motsetning til FrP. Vi foreslår å etablere en egen ordning for unge lesere, og vi jobber for at merverdiavgiften skal være plattformnøytral, slik at den gjelder for både papir og digitale medier.

Haagen Poppe (H) [13:12:10]: Prinsippet om armlengdes avstand er grunnleggende i norsk kunst og kultur, et prinsipp hele denne salen har vært enige om, og som også er et tydelig prinsipp presisert i SVs program. Likevel plukker SV ut veldig mange vinnere i sitt kulturbudsjett, helt ned til klassen under 1 mill. kr. I Klassekampen i oktober uttaler SV at de vil unngå disse årlige redningsaksjonene innen kunst og kultur i budsjettforhandlinger med regjeringen, de frykter at prinsippet om armlengdes avstand svekkes. Høyre er enig i at dette er en dårlig måte å lage budsjett på – det er uheldig – og vi har derfor valgt å ikke gi penger til enkeltprosjekter eller organisasjoner vi liker gjennom årets budsjett. Vi trenger rett og slett en prinsipiell diskusjon om hvordan dette prinsippet skal forstås. Er representanten

enig i at armlengdes avstand-prinsippet kan bli uthulet av at man plukker ut en rekke enkeltvinnere, og er representanten åpen for en prinsipiell diskusjon om hvordan det skal forstås?

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [13:13:15]: Mitt svar til representanten fra Høyre er at SV i vårt alternative budsjett og gjennom alle år har ønsket og jobbet for å styrke den frie kunsten og de frie mediene. Det er særdeles viktig for oss at midlene blir rettferdig fordelt. Vi har derfor vært med på å reversere kuttene til regionale kulturfond, og vi har støttet opp om de nasjonale fondene. Vi er enig i at vi trenger rettferdige og gode ordninger, men samtidig ser vi at med dagens system er ikke det mulig. Vi er noen ganger nødt til å gå inn og se enkeltprosjekter, for vi vet hva hver eneste krone betyr på dette feltet. Vi skal bidra til mer mangfold, mer inkludering og mer kultur i hele landet for alle.

Presidenten [13:14:10]: Replikordskiftet er omme.

Maren Grøthe (Sp) [13:14:36]: Kultur, idrett og frivillighet bygger lokalsamfunn, skaper fellesskap og aktivitet og binder oss sammen. Senterpartiet er grunnleggende opptatt av at vi politisk må legge til rette for det, for en investering i frivillighet, idrett og kultur er en investering i beredskap, inkludering og gode liv over hele Norge. Derfor har det vært en av våre prioriteringer når vi har forhandlet om statsbudsjettet i år.

Først vil jeg trekke fram at i dette statsbudsjettet får alle de over 20 000 frivillige lagene, organisasjonene og idrettslagene full momskompensasjon. Det er verdt å minne oss selv om, for bare for noen år siden, da Høyre og FrP styrte Norge, var det langt fra realiteten. Full momskompensasjon er avgjørende for å styrke grunnmuren i frivilligheten. Neste steg må være at ordningen blir regelstyrt.

Senterpartiet har i budsjettenigheten fått en rekke gjennomslag for gode kulturtiltak over hele Norge. Nå blir det en større satsing på regionale kulturfond. Det blir mer midler til frivilligsentralene og en rekke mindre og større aktører i små og store lokalsamfunn. Listen er lang, men jeg vil trekke fram et par eksempler. Leveld Kunstnartun i Ål, Ryfylkemuseet i Rogaland, Ishavsmuseet i Møre og Romsdal, Trøndelag Teater, Huset Aukrust i Alvdal, Frolands Verk i Agder og Unge Viken Teater får mer. Ja, sånn kunne vi ha fortsatt. Jeg er også glad for at vi styrker Skuespiller- og danseralliansen, SKUDA, som er viktig for at man skal kunne leve som kulturutøver også i mindre sentrale strøk.

Idretten står – gjennom lokale idrettslag og uorganisert drift – for Norges største fritidsaktivitet. For Senterpartiet er det et mål å legge til rette for idretten i både topp og bredde. Viktigst er det likevel at alle barn og

unge skal ha muligheten til å delta. Derfor er jeg veldig glad for at det nå settes av 100 mill. kr i nysalderingen av budsjettet til ekstra innsats mot økonomiske barrierer i idretten.

Senterpartiet har også fått gjennomslag for en betydelig satsing på den viktige kulturarven vår. Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider får 5 mill. kr til sitt viktige arbeid. Det blir bevilget mer til markeringen av tusenårsjubileet. Norges Husflidslag får et løft. Kystpilegrimsleia blir prioritert, og Kirkebevaringsfondet skal nå etableres i Waisenhuset i Trondheim.

Vi har også en tydelig prioritering av nynorsken, med mer i støtte til både Noregs Mållag, Det Vestnorske Teateret, Teater Vestland og Noregs Ungdomslag.

Budsjettenigheten innebærer i så måte i sum et stort løft for familie- og kulturfeltet. Fortsatt er det likevel mange behov. Det er flere prosjekter det ikke er funnet rom til, tiltak og organisasjoner som skulle ha fått mer. Noe av det viktigste vi likevel har fått på plass, er en betydelig satsing på 4 mrd. kr mer til kommunene og fylkene, som er avgjørende for at de kan prioritere kultur, idrett og frivillighet i sine lokalsamfunn.

Jeg vil avslutte med å takke budsjettpartnerne for et godt samarbeid på dette området. Senterpartiet er nå ikke en del av familie- og kulturkomiteen. Det skulle vi gjerne ønsket at vi var. Likevel har vi nå en nøkkelposisjon i Stortinget og et veldig stort engasjement for dette viktige feltet. Vi skal bruke den nøkkelposisjonen vi har, for å få mest mulig gjennomslag for god politikk som sikrer utvikling og gode liv over hele Norge, også for kulturen, for idretten og for frivilligheten i årene som kommer.

Remi Sølvberg (R) [13:19:06]: Kunsten forteller historier vi ikke finner i budsjettdokumenter. Den gir oss et språk som er vanskelig, vakkert og til tider ubehagelig. Det utfordrer makt, bygger fellesskap og gir rom for både glede og motstand. Derfor er kunsten så utrolig viktig, og derfor må den også være fri.

Fri kunst forutsetter mer enn fine ord og festtaler. Den forutsetter rammer som gjør det mulig å skape uten politisk styring, uten kommersielt press og uten konstant økonomisk utrygghet. Kunsten skal ikke måles i liker-klikk, og den skal ikke temmes av markedet. Den skal heller ikke styres av politiske preferanser. Skal kunsten være fri, må den ha mulighet til å blomstre. Det betyr forutsigbar finansiering, sterke institusjoner og støtteordninger som gir kunstnere tid og rom til å utvikle seg, også når resultatet ikke kan loves på forhånd.

Kulturpolitikken handler også om hvem som får tilgang. Kunst og kultur skal ikke være forbeholdt dem som har god råd, riktig bosted eller høy utdanning. Den skal tilhøre oss alle, og den skal også være tilgjengelig for barn i tidlige leveår. Ungdommen skal også kjenne seg

igjen i kulturen. Folk, uansett bakgrunn, skal ha mulighet til å oppleve teater, musikk, litteratur, film og visuell kunst. Og tilgjengelighet er ikke bare et tillegg; det er selve kjernen i en rettferdig kulturpolitikk.

Når vi investerer i kultur i hele landet, investerer vi i deltakelse, identitet og fellesskap. Vi sørger for at kunstene når ut, ikke bare til de få, men til de mange. Derfor er det også viktig at kommuneøkonomien er på plass.

Så må jeg snakke litt om arbeidsvilkår i kulturfeltet, for bak forestillinger, utstillinger og konserter står det mennesker – kunstnere, teknikere, formidlere og frilansere – som altfor ofte lever med lav inntekt, usikre kontrakter og manglende rettigheter. Det må være mulig å leve av kunsten, ikke bare overleve, men faktisk å leve. Som selvstendig næringsdrivende og kunstner gjennom over 25 år må jeg si at overgangen til en forutsigbar stortingslønn er til å ta og føle på.

Et samfunn som forventer kunst, men ikke betaler for den, undergraver sitt eget kulturliv. Profesjonell kunst krever profesjonelle vilkår. Det handler om honorarer, om opphavsrett, om trygge ordninger og om respekt for arbeidet. For eksempel gir vi midler til SKUDA, slik at det også er mulig å leve mellom oppdrag. Det er bra.

Dette budsjettforliket er et skritt i riktig retning. Det styrker kulturfeltet og anerkjenner at kunst ikke kommer av seg selv. Den skapes av mennesker, og den trenger politisk vilje for å få rom. 72 mill. kr – men vi kan gå enda lenger. Rødt mener kultur er fellesskapets ansvar, ikke fordi kunsten skal være snill og ufarlig, men nettopp fordi den skal være fri, mangfoldig og utfordrende.

Et samfunn uten kunst er fattigere økonomisk, sosialt og demokratisk. Vi må derfor sikre den frie kunsten. Vi må sikre at den er tilgjengelig, at det går an å skape, at det er mulighet for deltakelse, at det er mulighet for å oppleve at tilgjengeligheten er der, at vi ivaretar og investerer i kunsten, og at vi styrker muligheten til å være nettopp kunstner.

Siren Julianne Jensen (MDG) [13:23:42]: Kultur er ikkje berre pynt eller underhaldning, det er sjølve pulsen i demokratiet vårt. Det gjev rom for ytring, fellesskap og kritisk refleksjon. I budsjettavtalen for 2026 har MDG vore ei tydeleg stemme for å styrkje kultur, frivilligheit og mangfald, og vi har fått gjennomslag for viktige tiltak som gjev kunstnarar, kulturarbeidarar og sivilsamfunnet betre rammer.

Vi veit at skapande og utøvande kunstnarar treng tillit, fridom og føreseielegheit. Vi ønskjer at driftsstøtte skal vere normalen og prosjektstøtte unntaket. Mellom anna difor er vi glade for at SKUDA, Skuespiller- og danseralliansen, får styrkt rammene sine, sånn at fleire frilansarar får tryggare arbeidsvilkår og kan leve av kunsten sin.

Frivilligheita er limet i lokalsamfunna våre, og i budsjettet styrkjer vi grunnstøtteordninga til frivilligheita, som betyr at Raudekrossen, Norsk Folkehjelp og Redningssselskapet har moglegheita til å rekruttere fleire frivillige og oppgradere utstyr.

Noreg har ei historie med undertrykking av urfolk og nasjonale minoritetar. Eit oppgjær med dette krev handling og prioritering i budsjettsamanheng også. Vi er langt ifrå i mål, men i budsjettet har vi sikra styrking av Sameetinget og av kvenske språk og kvenske kulturtiltak. Dette gjev rom for språkopplæring, festivalar og kulturarenaer som held tradisjonane levande. Vi har også fått gjennomslag for styrking av Kvensk institutt, som er ein nøkkelaktør for kvensk språk og kultur. Dette er eit lite bidrag på vegen mot å sikre at kvensk språk ikkje berre blir bevart, men får rom og moglegheit til å utvikle seg.

I tillegg er vi veldig glade for at Danceløftet fann plass til Davvi, senter for scenekunst i nord, som får midlar til å gje dansarar og scenekunstnarar i Nord-Noreg betre produksjonsmoglegheiter og moglegheiter til internasjonalt samarbeid.

Vi har også fått gjennomslag for ei ytterlegare styrking av nynorsken, som etter kvart kan bidra til å sikre reell likestilling mellom bokmål og nynorsk.

Eit godt samfunn er eit samfunn der folk kan leve eit trygt liv utan frykt for å ytre seg. Det er bakgrunnen for at vi har prioritert å styrkje skeive sine rettar gjennom tilskot til organisasjonar som jobbar mot hatkriminalitet og diskriminering.

Frie og redaktørstyrte medium er avgjerande for tilitt i samfunnet. Det er viktig å leggje til rette for at dei kan møte digitalisering og konkurransen frå teknologi-gigantane. Vi kjem til å halde fram med å jobbe for at internasjonale plattformer skal skattleggjast for verdiar som er skapte i Noreg, og vil framleis stå på for å få gjennomslag for dette.

Idrettslag og foreiningar er ikkje berre arenaer for aktivitet. Det er òg ein viktig del av beredskapen. Vi har sikra tilskot til oppgradering av idrettsanlegg og tilfluktsrom, og vi kjem til å involvere idretten i arbeidet med tryggleik i lokalsamfunna.

Dette budsjettet viser at vi kan kombinere kulturpolitikk med sosial rettferd og beredskap. Vi gjev kunstnarar og kulturarbeidarar føreseielege rammer, vi styrkjer frivilligheita og sivilsamfunnet, vi tek eit reelt oppgjær med historisk urett mot urfolk og minoritetar, vi sikrar skeive sine rettar og frie medium, og vi gjer idretten til ein del av tryggleiken i lokalsamfunna.

MDG er stolt over å ha bidratt til dette budsjettet. Det er eit budsjett som gjev rom for fellesskap, mangfald og ytringsfridom, og som byggjer eit samfunn der kultur og frivilligheit er ei kraft for demokrati og tryggleik.

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [13:28:27]: Kristelig Folkeparti vil styrke familiene, frivilligheten og lokalsamfunnene, grunnleggende bærebjelker i et godt samfunn, men de små fellesskapene i Norge er under press. Regjeringen svekker frivilligheten og de ideelle organisasjonene, som er avgjørende for et samfunn der vi stiller opp for hverandre. Som kjent stopper Norge opp uten denne frivilligheten.

KrFs alternative budsjett prioriterer tiltak som styrker sivilsamfunnet og motvirker en stadig ekspanderende stat. Vi styrker tilskuddet til frivilligsentralene med 17,5 mill. kr og øker skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner til minst 50 000 kr årlig. Nye tall viser at organisasjonene har mistet 7,5 mrd. kr siden fradragsgrensen ble halvert. Perspektivmeldingen sier klart at staten ikke kan ta alt ansvaret framover. Da må vi styrke egenfinansiering og gi folk mulighet til å bidra. Uten frivillighet stopper Norge opp. Dette vet vi jo. Uten de tusenvis som hver dag gir av sin tid til idrett, kultur, eldreomsorg, ungdomsarbeid og integrering, ville vi ikke hatt det samfunnet som vi er stolte av.

Vi mennesker trenger noe å leve for, ikke bare noe å leve av. Et levende kulturliv er avgjørende for demokrati og ytringsfrihet. KrFs budsjett legger opp til en desentralisert kulturpolitikk med styrket finansiering av institusjoner og kulturbygg over hele landet. Vi foreslår 30 mill. kr til innkjøp av trykte bøker til skolebibliotekene, 25 mill. kr til regionale kulturfond, 10 mill. kr til rehabilitering av Kunstnernes Hus og 5 mill. kr til Skuespiller- og danseralliansen. Frivillighet og personlig engasjement er bærebjelken i et fritt, sterkt og variert kulturliv, samtidig som det profesjonelle kulturlivet med dets utøvere og infrastruktur må understøttes.

Å dele opplevelser med andre er viktig for å kjenne samhørighet og fellesskap. Vi vil derfor gjennomføre et løft for barne- og ungdomskulturen som gir barn og unge like muligheter til å delta i kulturaktiviteter. Dette bidrar videre til kulturell ballast, opplæring og glede i møte med ulike kulturuttrykk og større mulighet til å skape sin egen frivillighet.

Jeg vil også benytte muligheten til å rette oppmerksomheten mot den økende antisemittismen vi ser. I går så vi alle terrorangrepet i Sydney mot den jødiske befolkningen. Holocaust-overlevende Alex Kleytman og flere andre ble skutt og drept. Å se at jøder blir angrepet mens de feirer hanukka, en høytid som handler om lys, håp og overlevelse, er dypt rystende. De norske jødene avlyste sin lysfest til uken med begrunnelsen at de ikke ønsker å utsette mennesker for unødig risiko, ei heller å legge mer belastning på politiet i en allerede travel førjulstid. Det er uhørt at norske jøder skal kjenne på dette.

Jeg er veldig bekymret for den dramatiske økningen av jødehat vi har sett i Norge de siste årene. Etter

7. oktober 2023 har vi sett en urovekkende utvikling. Hele syv av ti norske jøder holder sin religiøse tilhørighet skjult av frykt for negative reaksjoner. «Jøde» brukes fortsatt som et skjellsord, og synagogene i Oslo og Trondheim har strenge sikkerhetstiltak på bakgrunn av trusler fra høyreekstreme og islamister. KrF vil stå opp for de norske jødernes trygghet og sikre målrettede tiltak mot hat og diskriminering.

Presidenten [13:32:26]: Det blir replikkordskifte.

Benjamin Jakobsen (A) [13:32:46]: I denne debatten og i den forrige har vi snakket mye om barn og unge. Med Arbeiderpartiet i regjering har vi gitt et løft til barnefamiliene. Vi har satset på økt barnetrygd, redusert makspris i barnehagen og innført gratis kjernetid i SFO, for å nevne noe. Et av de viktigste virkemidlene for å redusere forskjeller og sikre finansiering av nettopp disse ordningene er likevel at flest mulig som kan jobbe, faktisk er i jobb. I oppladningen og for så vidt også i det alternative budsjettet til representantens parti legges det opp til en politikk som vil føre til at færre kvinner – primært – står i arbeid.

Derfor vil jeg spørre representanten: Hvordan kan KrF mene at det i en tid der velferdsstatens bærekraft er under kraftig press, er riktig å legge opp til en politikk som bidrar til at halvparten av Norges befolkning i mindre grad deltar i arbeidslivet? Bør ikke målet være at vi har en familierpolitikk som gjør det mulig å stå i jobb, men også ha et godt familieliv hjemme?

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [13:33:53]: Her er det helt klart at vi står for to ulike linjer i det politiske landskapet, der representanten Jakobsen fremmer arbeidslinjen som første prioritet, mens vi sier familien først. Vi mener at det er et gode for samfunnet, for velferdssamfunnet og for de barna som vokser opp, at familiene selv kan få lov til å bestemme over sin egen tid og prioritere selv. Vi ser også at dette ofte varer en begrenset tid. Det er jo ikke sånn at disse mødrene representanten refererer til, nødvendigvis er ute av arbeidslivet for lange perioder, men kanskje en liten stund, nettopp for å bygge noe i sin familie som vi mener er et gode for hele samfunnet.

Presidenten [13:34:36]: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Lubna Boby Jaffery [13:35:00]: Regjeringens mål er å gi trygghet for framtiden og muligheter for alle. Det handler om trygg økonomi, trygghet for helse og trygghet for landet. Det handler om at vi alle skal kunne finne vår plass i samfunnet og ha like muligheter for å delta og bli inkludert.

Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk skal bygge opp under de grunnleggende verdiene i det nors-

ke samfunnet, slik som demokrati, ytringsfrihet, fellesskap og retten til fri livsutfoldelse. Kulturen er en del av vårt felles forsvar. Det er kulturen som gjør oss til hvem vi er. Ja, dypest sett er det kulturen vår vi forsvarer når det handler om å ta vare på landet vårt.

Derfor prioriterer regjeringen kultur og frivillighet også i krevende økonomiske tider. Neste års kultur- og likestillingsbudsjett er på 27,1 mrd. kr. Det er en økning på 1,3 mrd. kr, eller 5,1 pst., på årets budsjett – på samme måte som denne regjeringen hvert år har sørget for realvekst i kulturbudsjettet.

Bevilgningene over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett favner en bredde av virkemidler og tiltak og er innrettet mot frivillige organisasjoner, kulturinstitusjoner, kunstnere, medievirksomheter og aktører som fremmer arbeidet med likestilling. I budsjett-sammenheng snakker vi ofte om enkelttildelinger eller budsjettøkninger, men jeg synes det er vel så viktig å presentere de store linjene.

Frivillig innsats har en uvurderlig betydning for samfunnet vårt og for barn og unges oppvekstvilkår i nærmiljøet. Regjeringen vil sikre frivillige organisasjoner gode og forutsigbare rammevilkår, slik at alle gis like muligheter til å delta i meningsfulle fritidsaktiviteter. Noe av det første vi gjorde da vi overtok i 2021, var å innfri løftet om full momskompensasjon for frivilligheten. Det har vi fulgt opp i alle årene siden. I neste års budsjett har vi foreslått å bevilge 3,1 mrd. kr til ordningen, som er en fordobling fra Solberg-regjeringens siste budsjettfor-slag.

Regjeringen vil gjennomføre et kulturløft for hele landet, med særlig satsing på lokal og regional kultur. I 2026 vil nær 6,3 mrd. kr bli fordelt i driftstilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer i alle landsdeler. I tillegg fordeles ca. 1 mrd. kr i tilskudd til ulike kulturorganisasjoner, kompetansesentre og kunstscener. Blant annet styrker vi nå dansefeltet med 10 mill. kr.

Samlet utgjør disse bevilgningene vår kulturelle infrastruktur, som skal sikre at hele befolkningen har tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet.

I budsjettavtalen er det dessuten kommet påplussinger som vil komme ulike kulturtiltak til gode. Jeg er særlig glad for at det er enighet om å styrke det lokale og regionale kulturlivet ytterligere gjennom å øke tilskuddene til regionale kulturfond.

Regjeringen vil verne om ytringsfriheten og legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier. Polarisering og spredning av desinformasjon kan være en direkte trussel mot demokratiet vårt. Derfor er jeg glad for at vi i dette budsjettet har fått på plass målrettede satsinger som ledd i regjeringens strategi for å styrke den sivile motstandskraften mot desinformasjon.

Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Jeg er glad for å leve i et land der vi vet å verdsette frie ytringer, og jeg er stolt av å være kultur- og likestillingsminister med ansvar for gode støtteordninger som er innrettet mot det brede mangfoldet i kulturlivet og frivilligheten.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen for godt arbeid og særlig berømme de partiene som har forhandlet seg fram til enighet om å gjøre et godt kulturbudsjett enda bedre.

Presidenten [13:38:46]: Det blir replikkordskifte.

Morgan Langfeldt (FrP) [13:39:03]: Røde Kors har nå måttet stanse sitt pantelotteri, en av organisasjonens viktigste inntektskilder, midt i førjulstiden – ikke på grunn av manglende giverglede, men fordi regjeringen har satt et makstak som nå er nådd. Ordningen har generert over 1 mill. kr daglig til frivillig hjelpearbeid.

Mener statsråden virkelig det er god frivillighetspolitikk å stanse en velfungerende, trygg og populær ordning som folk frivillig ønsker å delta i? Hvorfor har ikke regjeringen justert regelverket umiddelbart, slik at Røde Kors ikke straffes for å nå sine egne mål, særlig i en tid hvor behovet for hjelp er større enn noen gang før?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [13:39:42]: Røde Kors er heldig som får lov til å ha Pantelotteriet, som er et privat lotteri, der 56 pst. av disse 410 mill. kr går til Røde Kors og 44 pst. går til Thon Gruppen. Vi har tillatt private lotterier som en del av enerettsmodellen, men det er en balanse. Vi skal ikke gjøre det slik at denne typen lotterier får en større markedsandel enn de har hos Norsk Tipping. Ingen blir spilleavhengig av å pante flasker, men vi må ivareta den enerettsmodellen vi har – en enerettsmodell representantens parti er imot og ønsker å svekke.

Røde Kors mottar over en halv milliard kroner over statsbudsjettet i ulike støtteordninger. Den 2. desember i fjor fikk Røde Kors beskjed om at grensen var satt til 410 mill. kr. Denne grensen er økt flere ganger, og vi har også justert dette lotteriet etter KPI, konsumprisindeksen. Å si at vi ikke støtter frivilligheten, blir veldig feil i denne sammenhengen.

Morgan Langfeldt (FrP) [13:40:42]: Nå sa jeg vel ikke at dere ikke støtter frivilligheten, jeg nevnte bare at den grensen er nådd, og at disse siste 14 dagene før nyttår neppe gir den store uttellingen med hensyn til statsrådets mål.

Arbeiderpartiet sier også at de vil styrke kultur og idrett, men samtidig vil dere ikke regelfeste momsfrataket, som hele det frivillige feltet sier de er avhengig av.

Dette momsfritaket er vel ikke et privilegium, men et grunnleggende verktøy for å sikre bredde, mangfold og tilgjengelige tilbud for folk flest. Når regjeringen lar ordningen stå ubeskyttet år etter år, skaper den uforutsigbarhet for lag, foreninger, arrangører og kulturinstitusjoner som allerede sliter med økte kostnader og reduserte handlingsrom.

Mitt spørsmål til Arbeiderpartiet er dette: Hvorfor vil dere ikke lovfeste momsfritaket, som betyr så mye for økonomien i denne sektoren? Hvorfor skal frivillige organisasjoner, idretten og andre leve i konstant usikkerhet når et enkelt vedtak i budsjettet kunne gitt dem stabile rammer?

Presidenten [13:41:46]: Presidenten vil minne om at spørsmål stilles til presidenten.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [13:41:52]: For å ta de siste 14 dagene: Nei, det utgjør ikke den store forskjellen, men så blir det én måned, så blir det to måneder, så blir det tre måneder. Det er det som er prinsippet med å sette en grense. Den grensen visste Røde Kors om 2. desember i fjor, og den må de altså forholde seg til.

Så til spørsmål nummer to, om momskompensasjon og regelstyring: Denne regjeringen var, sammen med Senterpartiet, den første regjeringen som innførte full momskompensasjon for frivillige lag og organisasjoner i dette landet. Representantens parti var medlem av en regjering som gjorde et kutt i sitt siste budsjett før de gikk av. Det er ikke å sikre forutsigbarhet for frivilligheten.

Det er lett å være i opposisjon. Det er et privilegium å kunne si at man har alle de pengene man har, men det er når man faktisk bevilger de pengene, at man viser om man faktisk mener det. Denne regjeringen er den første i historien som har levert, og det har vi også intensjoner om å gjøre i fortsettelsen.

Morgan Langfeldt (FrP) [13:42:53]: Hvis så hadde vært, kunne man bare regelstyrt ordningen. Da hadde det vært løst, og man slapp å skape denne usikkerheten.

Hva historien viser, er ikke så interessant. Det som er interessant for frivilligheten nå, er jo hva fremtiden viser. Denne regjeringen kommer ikke på plass i dette budsjettet heller. Er det for at regjeringen skal ha muligheten til ikke å innfri i fremtiden, eller er det andre grunner til at man ikke gjør det?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [13:43:25]: Mitt parti har også i sitt partiprogram et ønske om å regelstyre momskompensasjonen. Dette er noe vi selvfølgelig ønsker å gjøre. Som første regjering noensinne har vi innfridd full momskompensasjon. Da er det veldig lett

at representanten synes det skal være et angrepspunkt at vi ikke har gitt full regelstyring.

Vi lever i en økonomisk krevende tid. Vi må foreta harde prioriteringer. Denne regjeringen har vist gang på gang at vi prioriterer frivilligheten, og jeg har også intensjoner om å følge opp de løftene som kultur- og likestillingsminister.

Jeg skjønner at det er lett å si at man ikke skal snakke om fortiden, og jeg kan være helt enig med representanten i at snøen som falt i fjor, ikke alltid er like interessant, men det er interessant når man prøver å gjøre full momskompensasjon til et problem, når man selv kuttet i sin tid og ikke ønsker å snakke om det.

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF) [13:44:38]: I årene 2022 og 2023 utførte nordmenn frivillig ulønnet arbeid til en verdi av nærmere 200 mrd. kr. Dette er en enorm innsats som holder Norge i gang. KrF foreslår styrkede frivilligsentraler og økt skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner. Regjeringen har kuttet i skattefradragordningen, så frivillig sektor har gått glipp av store summer. Hvordan kan regjeringen forsvare å svekke ordninger som stimulerer til frivillighet, når vi vet at dugnadsånden er en av Norges viktigste bærebjelker?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [13:45:14]: Jeg er glad for at KrF også er opptatt av frivilligsentralene, og jeg ser at de har lagt inn et forslag om styrking. Også dette flertallet som nå får vedtatt sitt budsjettforslag, har lagt inn en styrking, som jeg er glad for. Jeg har også en dialog med frivilligsentralene rundt hvordan vi kan gjøre rammevilkårene mer forutsigbare. Antall frivilligsentraler har økt betydelig de siste årene, så vi må se om alle frivilligsentralene som eksisterer, gjør jobben som kreves. Der har vi en god dialog. Vi må finne det nivået.

Så til det siste, skattefradrag: Jeg vet at det har blitt brukt tall som at ulike organisasjoner har mistet rundt 7,5 mrd. kr i inntekter fra skattefradrag. Det tallet er feil, for Fundraising Norge har bl.a. tatt med Akershus universitetssykehus på listen over mottakere fra skattefradragordningen. Hvis man tar vekk det, viser tallene at det har vært en jevn økning i perioden 2022–2024.

Presidenten [13:46:15]: Replikordskiftet er avsluttet.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Benjamin Jakobsen (A) [13:46:36]: 280 millioner er antallet timer som legges ned i frivillig arbeid hvert eneste år – i kiosken, på fotballbanen, på sykehjemmet og i nabolaget. Hver eneste dag går tusenvis av mennesker på jobb for andre. Ingen andre land i verden kan vise til noe tilsvarende.

Det var nettopp gjennom dugnad og frivillighet at jeg ble sosialdemokrat. Jeg vokste opp i den lille bygda Follese på Askøy, og store deler av barndommen min ble tilbrakt sammen med mine foreldre på dugnad på den lokale fotballbanen. Rundt middagsbordet snakket vi ikke så mye om politikk, men vi snakket mye om fellesskap og verdien av å stille opp for lokalsamfunnet vårt. Det er nettopp disse verdiene som gjør at jeg står på denne talerstolen i dag.

Frivilligheten stiller opp for oss hver eneste dag. De gjør det uten å forvente noe tilbake, men de trenger samtidig gode rammer, og de rammene skal vi i Arbeiderpartiet sørge for. For femte år på rad fremmer vi et budsjett med full momskompensasjon til frivillige lag og organisasjoner. I 2026 utgjør dette 3 mrd. kr, som går rett til frivillig sektor. Disse midlene skaper aktivitet og inkludering over hele landet. Dette står i sterk kontrast til da Solberg-regjeringen styrte, som aldri prioriterte full momskompensasjon.

Med Arbeiderpartiet i regjering har det aldri blitt bevilget mer penger til idretten. I 2025 ble det bevilget 4,25 mrd. kr til idrettsformål. Om lag 2,2 mrd. kr gikk til anlegg, noe som har bidratt betydelig til å redusere etterslepet.

Spillemidlene er avgjørende for å holde hjulene i gang i idretten – fra de største klubbene til de minste lagene. Da er det alvorlig at Fremskrittspartiet ønsker å fjerne enerettsmodellen for å åpne opp for utenlandske spillerselskaper. Det vil føre til mindre penger til idretten og mer penger rett i lommen på utenlandske eiere. Dette er ikke bare skadelig, men det er direkte uansvarlig og rett og slett dårlig gjort overfor dem som hver eneste dag står på for å gi ungene våre et trygt og inkluderende fritidstilbud. Heldigvis er ikke dette Arbeiderpartiets politikk. Vi kommer til å fortsette å satse på idretten i årene framover.

I dag la regjeringen fram sin plan for Norge, der vi varsler arbeidet med en ny idrettsmelding. Målet vårt er en idrett som inkluderer flere over hele landet.

Seher Aydar (R) [13:49:40]: Jeg tegnet meg for å snakke om noe helt annet, som jeg synes er oppsiktsvekkende at nesten ingen har snakket om, nemlig likestilling. Hører man på denne debatten, skulle man nesten tro vi var helt i mål. Det er vi ikke, og jeg synes kanskje det er noe av problemet med denne debatten, at alle sier seg enige. Alle, eller nesten alle, er enige om at kvinner skal ha økonomisk selvstendighet, at vi er imot vold mot kvinner, og at kvinnehelse er viktig, men i realiteten, når vi kommer til debattens innhold, er det veldig få tiltak og veldig mye prat. Jeg tror det ville ha vært bedre for disse sakene om vi kunne gått litt mer inn i dem, snakket om hva problematikken er, og hva

våre løsninger er. Alle partiene er ikke enige, og vi trenger egentlig ikke å late som.

Problemet er at kvinners hardt tilkjempede rettigheter jevnlig må forsvares mot angrep. Det er ikke riktig, som enkelte påstår, at likestillingen har gått for langt. Det er tvert imot: Kvinner tjener fremdeles mindre enn menn og jobber i større grad ufrivillig deltid i arbeidslivet. Økonomisk selvstendighet er en viktig forutsetning for kvinners frigjøring. Det er klart at smålige kutt i engangsstønaden og overgangsstønaden vil gå ut over spesielt kvinner som har dårlig råd.

Det andre jeg vil nevne, er kampen mot vold mot kvinner. Det er et folkehelseproblem, og det er et samfunnsproblem, som vi må behandle som det. Det er ikke en privatsak, og da må vi også kunne diskutere det politisk. En av fem kvinner i Norge oppgir å ha blitt voldtatt. Over 150 000 opplever vold i nære relasjoner. Partnerdrap står fortsatt for 25 pst. av alle drap i Norge. I de aller fleste tilfellene har offeret vært i kontakt med hjelpeapparatet uten at det har klart å stanse drapene.

Vi kan si: Dette er Justisdepartementets ansvar, dette er Helsedepartementets ansvar, og dette er et annet departements ansvar, men det er ingen som tar helhetlig ansvar, føles det som, og noen må jo gjøre det. I dette bildet er kritesentrene livsviktige.

Det er det samme med kvinnehelse. Det gjelder helse, men det handler om at kvinner som kjønn blir diskriminert, også i helsevesenet, som gjør at det ikke blir stilt riktig diagnose for kvinnespesifikke lidelser og sykdommer. Kvinner opplever ofte at symptomene ikke tas på alvor. Grunnen til at jeg nevner det, er at de er alle en del av det samme samfunnet som vi er i. Det er jo oppsiktsvekkende at det handler om økonomi, at det handler om vold i hjemmet, at det handler om helsen – det handler om alle samfunnets områder. Det betyr at det er en skjevhet her, som vi er nødt til å ta et helhetlig ansvar for.

Helt til slutt vil jeg si at det finnes noen som tar ansvar, f.eks. kvinneorganisasjoner og andre som driver med likestillingsarbeid, og de organisasjonene er underfinansierte. En viktig del av dette er å støtte opp om kvinneorganisasjoner som jobber hver eneste dag for at man skal se det helhetlige bildet av det samfunnet vi lever i, som dessverre fortsatt ikke er helt likestilt når det gjelder kjønn.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:52:52]: Frivilligheten er en av de sterkeste bærebjelkene i det norske samfunnet. Den skaper fellesskap, tilhørighet og mening i lokalsamfunn over hele landet. For Høyre er ikke frivilligheten et tillegg til velferden, den er egentlig helt avgjørende for velferden. Jeg sier dette også med et personlig utgangspunkt. Jeg har lang erfaring med dug-

nadsarbeid, både i korps og i idretten, og jeg har sett hvor viktig det er for mange å delta – ikke bare for å steke vafler på fotballcup eller organisere loppemarkeder i korpset, men for å møte andre mennesker. For noen er dugnaden kanskje den eneste kontakten de har med andre i løpet av uken, et sted å høre til.

I dag lever veldig mange et liv der stadig mer er selvbetjent, digitalt og automatisert. Vi møter skjermer og automater i stedet for mennesker, og nettopp derfor er de fysiske møteplassene frivilligheten skaper, så utrolig viktige. Vi ser det i alt fra idrettslag og korps til Røde Kors sin besøkstjeneste, som bryter ensomhet for mennesker som ellers ville vært alene. Vi ser det også i Sykehusklavnens arbeid for barn som er alvorlig syke. Midt i en krevende hverdag skaper de øyeblikk av glede og trygghet og normalitet. Det betyr enormt mye både for barna og familiene deres.

For frivilligheten er forutsigbarhet helt avgjørende. De ekstra midlene som kom rett før jul, som en del av nysalderingen, var selvfølgelig for frivilligheten både velkomne og viktige, og mange organisasjoner setter stor pris på dem, men samtidig vet vi at det frivilligheten selvetterspør mest, er stabile og langsiktige rammer. Det er vanskelig å planlegge aktivitet og utvikle tilbud og ta ansvar når midler kommer uventet og med svært kort tids horisont. Det har Høyre stor respekt for.

Idretten er en helt sentral del av norsk frivillighet. Den favner både bredde og topp og barn og voksne. Bak hver trening står frivillige trenere, foreldre og ildsjeler – frivillighet i praksis hver eneste dag og kveld, hver eneste uke.

Derfor er det helt uakseptabelt at barn, unge og frivilligheten skal lide økonomisk fordi et statlig selskap har brutt regelverket. Norsk Tipping har det siste året fått betydelige bøter, i størrelsesorden rundt 120 mill. kr. Høyre mener at disse bøkene ikke skal tas fra spillemiddelpotten som går til idrett, kultur og frivillighet. Norsk Tipping må rydde opp i egne rekker uten å belaste formålene. Barn og unge, frivillige, trenere og lokale idrettslag skal ikke straffes for feil som er begått av Norsk Tippings ledelse. Vi har i mange år tatt til orde for mer ansvarlig drift. Vi har pekt på at det brukes for mye penger på reklame, på konsulenter og på profilering – midler som heller burde gått til formålene.

Morgan Langfeldt (FrP) [13:56:08]: Jeg skal ikke dra dette ut, men jeg føler at det må svares når Arbeiderpartiets representant beskriver en oppheving av enerettsmodellen som om det vil føre til en rasering av finansiering til idrett og frivillighet. Nei, tvert imot: Med dagens monopolordning forsvinner veldig mye penger ut av landet til store utenlandske spillselskap. Skulle vi innført en lisensordning, ville det kunne bety at mer av

disse pengene ville komme idretten og frivilligheten i Norge til gode. Finland, Sverige og Danmark har allerede innført lisensmodeller, med gode resultater. Vi er i en ny tid, og vi trenger nye virkemidler.

Presidenten [13:56:52]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [13:56:57]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst.11 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten [13:57:12]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og ti replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [13:58:07] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Helse- og omsorgskomiteen har behandla regjeringa sitt forslag til statsbudsjett. I denne innstillinga gjer komiteen greie for dei ulike partia sine prioriteringar og merknader til rammeområde 15, kapittel under Helse- og omsorgsdepartementet, og fremjar forslaga sine om løyvingar under dette rammeområdet.

Komiteen har gjennomført ei open høyring i saka, den 23. og 24. oktober. I tillegg har vi fått ei rekkje skriftlege innspel. Helse- og omsorgsdepartementet har òg skrive brev om rettingar i proposisjonen, som ligg ved innstillinga. Budsjettforliket mellom Arbeidarpartiet, Senterpartiet, SV, Raudt og MDG har den 5. desember 2025 lagt rammene for Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde på vel 300 mrd. kr, jf. Innst. 2 S for 2025–2026. Dei ulike partia vil gjera greie for budsjettforslaga sine i sine innlegg.

For Senterpartiet er det eit viktig mål å sikra at helsetenester er likeverdige og tilgjengelege i heile landet, nær der folk bur – ei desentralisert helseteneste som gir tryggleik, styrkjer beredskapen og byggjer tillit i befolkninga. I Noreg har vi skilnader i helse som heng saman med sosioøkonomisk bakgrunn og skilnader i inntekt og utdanning. For å motverka dette treng vi ein tydeleg helsepolitikk, ein tydeleg folkehelsepolitikk. Senterpartiet vil òg styrkja verdigrunnlaget og samfunnsansvaret til helsetenesta vår, ei teneste som byggjer på likeverd,

rettferd og solidaritet. Vi vil ha eit offentleg helsevesen som er politisk styrt, med nasjonale mål og lokal forankring.

Det er mykje god helse i ein god kommuneøkonomi. For Senterpartiet var det viktig å styrkja kommuneøkonomien, utover det Arbeidarparti-regjeringa foreslo. Vi fekk gjennom 3 mrd. kr – og 1 mrd. kr meir til fylkeskommunen.

Auka toppbemanning i barnehage er òg ei viktig folkehelsesatsing. Styrking av eingongsstønad og barnevern vil løfta barnefamiliane som treng det mest, økonomisk, og det er òg viktig for helsa.

Senterpartiet ønskjer å styrkja dei offentlege sjukehusa. Vi hadde ønskt meir, men er tilfredse med ein halv milliard i auka rammer, i tillegg til 100 mill. kr meir til psykisk helsevern.

Av andre gjennomslag i budsjettet vil eg trekkja fram 50 mill. kr til helseteknologiordninga i kommunane. Aktivitetstilskot til eldre er auka med 10 mill. kr, og vi skriv i merknadene at denne auken i 2026 skal tildele Pensjonistforbundets lokale arbeid for nettopp auka aktivitet og inkludering blant eldre. Pensjonistforbundet, med sine 750 lokallag over heile landet, er eit godt utgangspunkt for å bruka desse midlane på ein veldig god måte.

Senterpartiet er òg tilfreds med gjennomslaget for å få øyremerkte midlar til Amatheia igjen, som driv med oppfølging av og rettleiing om abort, og til Pårørendesenteret i Stavanger, for å styrkja pårørandearbeidet. Vi er òg glade for 1 mill. kr til Verdighetsenteret, for arbeidet deira for frivillige og særleg frivillighetsarbeidet rundt livets slutt.

Regjeringa hadde òg foreslått kutt i programmet for teknologiordning for vassbransjen. Ho hadde tilsynelatande gløymt kor viktig trygt drikkevatt er for folkehelsa og for beredskapen i Noreg. Teknologiordninga vert no oppretthalden.

I budsjettforliket har Senterpartiet òg fått gjennomslag for styrking av legevakt i distrikta. Det er veldig viktig for den lokale beredskapen der det er lengst veg til sjukehus. Vi har òg sørgt for at tannhelsetenester til personar med sterkt nedsett eigenomsorg ikkje vert kutta i. For rekruttering til helsetenesta er det sentralt at Senterpartiet fekk gjennomslag for å hindra ei sentralisering av studieplassar innan sjukepleie til Oslo, og at ein legg studieplassar i sjukepleie tilbake til Molde, Nord universitet og UiT, Universitetet i Tromsø.

På den store budsjett dagen har regjeringa fremja sin plan for Noreg, og eg synest det er spesielt å lesa at ei Arbeidarparti-regjering no varslar å føra Høgre-politikk for sjukehusa, med å skulla påleggja helseføretak å kjøpa meir tenester frå private. I planen sin nemner ikkje regjeringa offentlege sjukehus med eit ord. I ei tid der nor-

ske offentlege sjukehus står i det som vert omtalt som ei gjeldskrise, er det spesielt at det som er det tydelegaste løftet, er at offentlege sjukehus no skal kjøpa meir tenester frå private – dette som ein kommentar på ein dag der vi behandlar statsbudsjettet for helse for 2026.

Presidenten [14:03:07]: Det blir replikkordskifte.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [14:03:22]: Hva tenker representanten og Senterpartiet om at vi med dette budsjettet styrer mot en sykehjems Krise i norske kommuner, og at dette budsjettet vil ramme distriktene og deres planlegging av eldreomsorgen aller hardest?

Kjersti Toppe (Sp) [14:03:40]: Takk for spørsmålet og for at FrP fokuserer på kommunehelsetenesta og sjukeheimstilbudet.

Eg er einig i at det er ei stor bekymring korleis kommunane skal klara å førebu seg for det auka antalet eldre som vil koma dei neste åra. Det viktigaste for Senterpartiet har i den situasjonen vore å få styrkt kommuneøkonomien. Veldig mange kommunar vil kunna klara å investera, men dei vil ikkje klara å drifta, og skal ein klara å få fleire sjukeheims plassar, er det viktigaste ein god kommuneøkonomi. Det er sjølv sagt òg viktig med investeringstilskot, men kommuneøkonomien har vore vår prioritet – og det er for å skapa gode helsetilbud i alle kommunar over heile landet.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [14:04:41]: Jeg er glad for å høre at representanten prioriterer kommuneøkonomien, men det som ligger på bordet, monner ikke. Vi har omtrent like mange sykehjemsplasser nå som vi hadde for ti år siden, til tross for at antallet eldre øker. Innen 2050 blir vi dobbelt så mange over 80 år. Budsjettet, med 1 500 plasser neste år, er langt unna å møte behovet. Fremskrittspartiet foreslår 4 000.

Kommuneøkonomien, som representanten er inne på, er omtalt som en av de største økonomiske krisene på 40 år, og uten statlige tilskudd har ikke kommunene en sjanse til å satse eller bygge ut eldreomsorgen. Små distriktskommuner rammes hardest. De har flere eldre, færre yngre og ingen såkalte stordriftsfordeler. Så hva svarer representanten til kommunepolitikere som nå er dypt bekymret for hvordan de skal løse eldreomsorgen i sine kommuner i årene framover?

Kjersti Toppe (Sp) [14:05:38]: Eldreomsorga må òg bestemmast lokalt, og eg er usikker på om det er i dei aller minste distriktskommunane det er størst mangel på sjukeheims plassar. Dette veit eg ikkje nok om. Eg er bekymra for ventelistene til ein sjukeheims plass i dei store byane, så eg veit ikkje om vi kan setja eit sånt distriktskilje akkurat for denne utfordringa. Det er òg litt ulikt

kor mange sjukeheimplassar ein skal ha per person over 80 år i dei ulike kommunane, og dette må ein kunna tilpassa lokalt.

Eg oppfattar at kommunepolitikarar er opptatt av eldreomsorga og ønskjer å løysa dette, og da er rammene dei får frå staten, avgjerande. Vi er opptatt av kommunøkonomi, men vi er òg opptatt av investeringstilskottet. Vi har likevel ikkje auka det på same måten som FrP.

Margret Hagerup (H) [14:06:51]: Da Senterpartiet var med i regjering, var det snakk om trygghetsboliger. Trygghetsboliger kan bidra til at eldre kan leve et mer sosialt og selvhjulpent liv. Spørsmålet er: Hvorfor er ikke trygghetsboliger en del av enigheten, for å avhjelpe distriktene?

Kjersti Toppe (Sp) [14:07:10]: Det er eit godt spørsmål.

Eg hugsar eg var saksordførar for ei stortingsmelding om eldreomsorg i 2013 som heitte «Morgendagens omsorg», og da var òg tryggleiksbustader nemnde. Så det har vore ulike regjeringar som over tid ikkje har klart å ta det grepet at òg tryggleiksbustader skal vera ein del av tilskotsordninga. Det er vel det som er utfordringa. Det har vore motstand på ulike område mot å få tryggleiksbustader inn, men dei som er i tenestene, ser absolutt behovet.

Eg kan ikkje svara anna enn at det er veldig masse bra i budsjettet, men det er sjølv sagt òg ein del gode ting som ikkje er med, så dette får vi jobba for òg vidare.

Presidenten [14:07:43]: Replikordskiftet er avsluttet.

Truls Vasvik (A) [14:08:29]: De to siste innleggene mine i de to siste statsbudsjettdebattene har startet med ventetider. Som alle vet: Når vi gjør noe tre ganger, da blir det en tradisjon. Så da starter vi en ny tradisjon i dag. Når vi har debatt samme dag som oppdaterte ventelistetall legges fram, må det nevnes.

Ventetidsløftet til Arbeiderpartiet har gitt akkurat de resultatene som var målet: like lange ventetider som før pandemien, altså på 2019-nivå. I dag kl. 10 kom oppdaterte tall, og det er all grunn til å være tilfreds. For landet som helhet er ventetidene for påbegynt helsehjelp nå, i november, på 60 dager. Det er 15 dager kortere enn i november 2024 og november 2023 og like mange dager som i 2019. Altså: Målet er nådd.

Ventetiden for ventende er 16 dager kortere i november 2025 sammenlignet med i fjor og én dag kortere enn i november 2021. Antall ventende var 220 659 personer ved utgangen av november. Det er en nedgang på hele 36 600 personer sammenlignet med november i fjor. Andelen fristbrudd for ventende har også gått ned.

Den nedgangen har ikke kommet av seg selv. Det er knallhard jobbing fra de dyktige fagfolkene våre, det er en mer systematisk tilnærming, mange ulike prosjekter og mange ulike handlinger – ofte initiert ytterst i pasientbehandlingen, fra fagfolk som vet hvor skoen trykker.

Vi i Arbeiderpartiet i regjering og våre budsjettpartnere her på Stortinget gir oss ikke her. Derfor foreslår vi å styrke de regionale helseforetakene med 3,9 mrd. kr. Det gir muligheter til å få ventetidene ytterligere ned, slik at jeg forhåpentligvis kan følge opp tradisjonen med å skryte av resultatene også neste år.

De aller fleste konsultasjoner skjer på fastlegekontorer rundt om i hele det langstrakte landet vårt. Dette budsjettet fastholder viktigheten av fastlegen også i framtiden. Alle vi som noen ganger går i Oslo, ser reklameplakater fra ulike private fastlegetilbydere der man kan kjøpe seg inn digitalt når fastlegen har fulle bøker. Det skaper et klaseskille som vi i Arbeiderpartiet ikke vil ha. Derfor er jeg glad for at det i dette budsjettet settes av midler til en utprøving av en kommunal nettlegeordning, som for øvrig allerede er en suksess i bl.a. Kristiansand.

Arbeiderpartiet i regjering har allerede bevist at vi klarer å følge opp planer, gjennom Ventetidsløftet. Nå skal vi også løfte de eldre gjennom Eldreløftet – dog ikke bokstavelig talt. Det legges opp til 1 500 heldøgns omsorgsplasser ved å sette av over 3,3 mrd. kr i tilsagnsramme. Det foreslås et nytt tilskudd gjennom Husbanken, der eldre kan søke om bistand for å oppgradere boligen sin. Vi vet at de aller fleste eldre er friske eldre, men de må ha noe å gjøre. For å øke aktiviteten blant de eldre etablerer vi en ny tilskuddsordning for frivillige og ideelle aktører.

Sist, men ikke minst: Arbeiderpartiet skal innføre en høreapparatgaranti. Eldre skal få tilgang på høreapparat innen fire måneder. Jeg tror flere av oss opplevde å møte en mann på 97 år på Eidsvoll's plass for et par år siden. Han var 97 år og hadde ventet et år på høreapparat. Det er en fortvilende situasjon. Nå er tanken at alle skal få det innen fire måneder. Det vil også begrense alle følgutfordringene det gir, f.eks. ensomhet, sykmeldinger og i noen tilfeller forverring av demens. Det er nok noen som kan påstå at fire måneder også er for lang tid, men et sted må vi begynne. Jeg er overbevist om at dette er et ekstremt godt tiltak. Med dette grepet håper jeg at enda flere eldre kan ta del i barnebarnas henrykte gledesskrik når de åpner julegavene sine neste år. Det kan også sies at det er mulig å slå av høreapparatene hvis gledesskrikene blir for høye.

Dette budsjettet styrker vår felles helsetjeneste, den vi alle er så glad i. Fortsatt skal man få hjelp i verdens-

klasse når man trenger det. Det er rett og slett trygghet for helsen.

Presidenten [14:12:38]: Det blir replikkordskifte.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:12:56]: Representanten Vasvik snakket lenge om noe som har gått ned, men han snakket ikke noe om noe som har gått opp: antallet avvisninger i spesialisthelsetjenesten. Med utgangspunkt i den samme statistikken som representanten viser til, har antallet som nå blir avvist når de møter spesialisthelsetjenesten, mer enn doblet seg i samme tidsrom. Kan representanten forsøke å redegjøre noe for dette, om hva årsaken til det er? Det hjelper jo fint lite å få møte en lege mye raskere i dag enn for noen få år siden, hvis man bare ender opp med å bli avvist.

Truls Vasvik (A) [14:13:32]: Takk for spørsmålet. Dette gjelder særlig innenfor psykisk helse, og det er to grunner til det. Det ene er at det har blitt mye større pågang. Så kan det nok være – jeg ser noen påstå det, jeg påstår det ikke – at det er litt for mange henvisninger som blir gitt, uten at det nødvendigvis er belegg for det.

Nøkkelen er at ingen skal avvises uten å bli tatt på alvor. Derfor har helseministeren satt i gang noe som han har kalt Prosjekt X. Det aller første prosjektet som ble løftet fram der, er et nytt forsøk i Vestfold, med Sandefjord kommune og sykehuset i Vestfold, der kommune- og spesialisthelsetjeneste sitter sammen rundt samme bord når noen kommer inn og trenger hjelp. Ingen av dem har blitt avvist.

Det er ikke gitt at den beste hjelpen til akkurat det man trenger, er på sykehuset eller i spesialisthelsetjenesten. Det kan like gjerne være i kommunen. Derfor er mottaksapparatet det viktigste for å sikre at ingen blir avvist, og det fungerer faktisk i Prosjekt X.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:14:27]: Jeg synes den ene delen av svaret fra representanten ga inntrykk av at det er noe med kvaliteten på henvisningene fra f.eks. fastlegene til spesialisthelsetjenesten. Har representanten noe dokumentasjon eller noe grunnlag som bygger opp under at det er en dårligere kvalitet på henvisningene fra fastlegene i dag enn det var tidligere, siden det er så mange flere som blir avvist nå?

Truls Vasvik (A) [14:14:53]: Nei, det var derfor jeg sa at jeg har hørt det – jeg har ikke noe dokumentasjon på det, men det er jo interessant å se hvor mange flere det er som søker hjelp. Det tror jeg ganske åpenbart er på grunn av både koronapandemien og at det er mye som har skjedd. Det var derfor jeg sa at noen påstår det. Jeg sier ikke at de har rett. Jeg sier ikke at Eilertsen har

feil. Men det virker iallfall som at noen vurderer det som et element.

Jeg tenker fortsatt at det viktigste er: Trenger man hjelp, skal man få hjelp. Så tror jeg vi må gå bort fra at det eneste saliggjørende for å få hjelp er å komme på sykehus. Hele poenget med lavterskeltilbud må jo være å sikre at man faktisk får hjelp før man skjønner at man må ha hjelp. Derfor er lavterskeltilbud viktig. Vi kan godt si at det er dumt å kutte i det, og det gjør vi ikke. Det er viktig å ha et system som gjør at man ikke blir avvist, for det vi også har sett, er at de som trenger hjelp eller opplever at de trenger hjelp og blir avvist via en konvolutt med et ark i, får det mye verre. Det er derfor Prosjekt X knyttet til psykisk helse – Én vei inn – er helt genialt.

Erlend Svardal Bøe (H) [14:16:05]: Et område som ikke får så mye oppmerksomhet av Arbeiderpartiet, verken i innlegget til Vasvik, i regjeringens plan for Norge eller i budsjettenigheten, er rusfeltet. Hvis en ser på utviklingen som har vært på rusfeltet de siste fire årene, med denne regjeringen, har en avvirket fritt behandlingsvalg, noe som gjorde at man kastet veldig mange av dem som trengte hjelp, ut på gaten. En bygde ned en del viktige fagmiljøer. Apropos andelen avviste: Vi ser at andelen avviste innen rusfeltet har økt med 50 pst. de siste fire årene. Vi ser også i budsjettenigheten at en fjerner øremerkingen til kommunene når det gjelder rus, noe som gjør at man kanskje mister oppmerksomhet rettet mot dem som er rusavhengige og faktisk trenger hjelp.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet systematisk har nedprioritert rusfeltet, med noen av de mest sårbare pasientene vi har i helsetjenesten vår, de siste fire årene?

Truls Vasvik (A) [14:17:02]: Det er også blitt en tradisjon at Høyre sier at fritt behandlingsvalg var saliggjørende. Da er det nok en gang interessant at Solberg-regjeringens egen evaluering av det viste at det ikke fungerte. Den viste også at de som brukte det, hadde høyere sosioøkonomisk status enn andre, og – med all respekt – den gruppen vi prater om her, vet vi ikke er på toppen på den sosioøkonomiske indeksen. Det er interessant at de menneskene som de prater veldig høyt om når det gjelder fritt behandlingsvalg, ikke var dem som benyttet fritt behandlingsvalg.

Vi kan også legge til at de som ble behandlet i fritt behandlingsvalg, vel var ca. 25 000 pasienter, tror jeg. Det er over to og en halv million i året i norske sykehus. Så at det er det som på en måte knekker alt, er jeg litt overrasket over.

Jeg mener at vi ikke nedprioriterer rusfeltet. Vi har fått på plass en forebyggingsreform, som jeg mener er veldig bra for rusfeltet. Rusfeltet selv er ganske fornøyd.

Da tror jeg kanskje vi skal lytte til dem som har skoene på.

Erlend Svardal Bøe (H) [14:17:59]: Det er ganske illustrerende at når jeg stiller spørsmål om hva som er grunnen til at regjeringen ikke har prioritert rusfeltet, og om en kan nevne det en gjør på feltet, begynner representanten Vasvik fra Arbeiderpartiet å snakke om Høyre og det som skjedde for fem år siden. Det er ganske illustrerende.

Når fritt behandlingsvalg nevnes: Det var sånn at 80 pst. av midlene til fritt behandlingsvalg gikk til rus og psykisk helse. Faktisk var det sånn at ventetidene på rusfeltet gikk fra 66 dager i 2013 til 33 dager i 2019. I regjering prioriterte vi rusfeltet i aller høyeste grad.

La meg prøve å spørre en gang til: Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet verken i regjeringens norgesplan, som ble lagt fram i dag, i budsjettenigheten eller når det gjelder avviste, har prioritert f.eks. rusfeltet? Representanten Vasvik nevnte ikke rusfeltet i det hele tatt i sitt innlegg, så jeg prøver en gang til: Hva er grunnen til at en ikke har prioritert det området, når en ser den utviklingen som er for noen av de mest sårbare pasientene vi har?

Truls Vasvik (A) [14:18:59]: Hvis representanten ikke hadde begynt med å skryte av sin egen regjering, som var noe som ikke var godt, hadde jeg ikke hengt meg opp i hva Høyre sa. Hvis han også hadde hørt hva jeg sa mot slutten, sa jeg at jeg mener at vi prioriterer det. Det er også viktig å si at en generell økning til sykehusene også er bra for rusfeltet. Vi har en forebyggingsreform som skal følges opp, og vi har en opptrappingsplan for psykisk helse som også går inn i det. Det at man også innlemmer noe i kommunene, er en tiltro til kommunenes selvråderett, som jeg trodde Høyre var opp-tatt av. Det er i alle fall noe de skrøt av da de la fram sitt alternative budsjett. Det å velge sine kamper med omhu og å velge sine argumenter der det passer seg, er kanskje vår oppgave og vår jobb, men det er vel engang sånn det er.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [14:19:55]: I et stort helsebudsjett er det bare nærmere 3 pst. som går til forebygging, og etter budsjettforliket er det enda mindre. Det kuttes til folkehelseprogram, det kuttes til frisklivssentraler, og det er en omlegging av helsestasjonene og øremerkede midler til helsesykepleiere som også forsvinner.

Reparasjon koster, som vi vet, langt mer enn forebygging, men reparasjon er lovpålagt, og nå fjernes flere av de virkemidlene vi har hatt for forebygging, for å gi kommunene friere ramme. Fri ramme er bra, men ikke når rammen bare blir friere og ikke tilsvarer det reelle

behovet. Da må noe prioriteres ned, og dessverre er det ofte det forebyggende arbeidet. Mitt spørsmål er: Tror representanten arbeidet med og prioriteringene av forebyggende folkehelsearbeid blir bedre med dette budsjettforliket?

Truls Vasvik (A) [14:20:52]: Jeg har ikke noe grunnlag for å si at det ikke blir bedre, iallfall, for jeg har tiltro til kommunene og dem som er nærmest folk. En kan godt si at ikke alt fritt er bra, for da kan en velge selv. Det er lokaldemokrati. Jeg er hellig overbevist om at de politikerne både Røses parti og mitt parti har ute i kommunene, vil det beste for sine innbyggere. Vi vet også at det å forebygge er billigere enn å reparere.

Jeg tror vi tverrpolitisk bare må si – for alle folk i denne salen viser til de tre prosentene hver gang, og vi gjør det gjerne bare før vi skal legge ned beløpene – at vi alle rett og slett må ta tak der. Jeg tror kanskje ikke 50, 60 eller 70 mill. kr den ene eller andre veien er avgjørende her. Jeg tror vi sammen skal love hverandre at vi kanskje rett og slett må løfte forebygging, selv om vi da ikke nødvendigvis ser resultatene før neste stortingsvalg.

Presidenten [14:21:44]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:22:05]: Jeg vil gjerne starte på samme sted som i finansdebatten.

Når folk står i helsekø, når eldre ikke får verdig omsorg, og når nordmenn med alvorlige, sjeldne sykdommer ikke får tilgang på medisiner og nye metoder, da har vi et problem, og det problemet heter regjeringen Støre. Regjeringen Støre har nemlig lagt fram et budsjett og forhandlet fram et budsjettforlik som svikter på det mest grunnleggende, nemlig trygghet for syke og verdighet for eldre. De kaller det ansvarlig økonomisk politikk og trygg styring. Fremskrittspartiet kaller det ansvarsfraskrivelse. Fremskrittspartiets alternative forslag til statsbudsjett handler om to ting: frihet for pasienten og trygghet i møte med både sykdom og alderdom.

Hvorfor skal pasienter stå i kø når private sykehus har ledig kapasitet? Hvorfor skal mennesker vente i månedsvis når vi har mulighet til å behandle dem nå? Regjeringen velger passivitet, Fremskrittspartiet velger handling. Vi vil bruke den kapasiteten som finnes, vi vil få folk friske og tilbake i jobb – løsninger, ikke venting. Vi vil fjerne helsekøene, ikke bare snakke om dem, og vi vil sikre viktige helsetilbud, som nå står i fare for å bli kuttet og lagt ned landet over.

I mitt eget valgdistrikt, Troms, er spesialisthelsetjenesten i ferd med å forlate distriktene, og det skjer på statsråd Vestres vakt. Tilbudet ved Distriktsmedisinske senter for Nord-Troms kuttes, døgntilbudet ved de distriktpsykiatriske sentrene på Storslett, Storsteinnes og

Senja skal legges ned og fjernes, og slike kutteksempler finner vi flere steder i landet. Derfor legger Fremskrittspartiet 1,7 mrd. kr på bordet for å behandle flere, stoppe kuttene og få folk tilbake i jobb. Det er trygg styring for alle som i dag venter på behandling.

Hvorfor er det sånn at pengene sitter løst når regjeringens statsråder reiser verden rundt, men når det gjelder livsviktig behandling her hjemme, må vi snu og vende på hver eneste krone? Hvorfor er det uproblematisk å bruke milliarder på bistand som ikke gir resultater, mens man nøler med å betale for medisiner som faktisk redder liv? Dette er ikke bare et paradoks – det er et svik mot pasientene. Og hva er resultatet? Jo, det er pasienter som venter, pasienter som lider, og pasienter som mister verdifull tid med familie og venner.

Fremskrittspartiet vil ha handling, ikke byråkratiske forsinkelser. Vi vil ha raskere godkjenning av nye metoder, og vi vil ha raskere tilgang til behandling. Vi vil at Norge skal være villig til å investere mer for å sikre at pasientene får de beste medisinene – når de trenger dem. For oss handler dette om to ting, om frihet og trygghet – frihet til å kunne leve et godt liv, fordi man har trygghet for at hjelpen kommer i tide.

Hva slags samfunn er vi når adressen avgjør om man får en verdig alderdom? Hva slags omsorg er det når kommuneøkonomien avgjør om man får en sykehjems plass eller blir overlatt til utrygghet i eget hjem? Er det sånn vi vil behandle dem som bygde landet vårt? Dette er ikke bare urettferdig, det er uverdig.

I dag er det om lag like mange sykehjemsplasser som for ti år siden, til tross for at det blir stadige flere eldre i årene framover, noe det også har blitt i perioden vi har lagt bak oss. Regjeringen skyver ansvaret nedover til kommunene, som allerede sliter med budsjettene. I budsjettforliket var det ikke en eneste kraftfull satsing for eldreomsorgen – ikke én. Resultatet ser vi: store forskjeller i kvalitet, nedleggelse av sykehjem og eldre som mister tryggheten de fortjener.

Igen sier Fremskrittspartiet: Nok er nok! Vi vil ha en omsorg som er like god for alle, uansett hvor man bor. Derfor ønsker Fremskrittspartiet at staten tar over finansieringen av eldreomsorgen. Derfor legger vi nærmere 2,5 mrd. kr på bordet for å bygge flere sykehjemsplasser – 4 000 totalt, hvorav 3 000 nye til neste år – og for å sikre tjenestetilbudet i eldreomsorgen over hele landet, i et øremerket tilskudd til kommunene.

For Fremskrittspartiet handler dette om verdighet, om trygghet og om frihet til å leve et godt liv – hele livet. Regjeringen styrer mot en krise i eldreomsorgen. Fremskrittspartiet styrer mot løsninger.

Vi har en regjering som svikter. De prioriterer byråkrati, penger til utlandet og ulønnsomme, grønne industriprosjekter, mens folk her hjemme i Norge står i kø for

å få enten behandling, sykehjemsplass eller nye medisiner.

Fremskrittspartiet prioriterer pasienten og det norske folk først. Vi prioriterer valgfrihet, verdighet og trygghet. Det gjør vi fordi for oss er helsen det viktigste i livet.

Avslutningsvis vil jeg ta opp forslagene nr. 1–10 i saken.

Presidenten [14:26:50]: Da har representanten Kristian August Eilertsen tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Truls Vasvik (A) [14:27:03]: Jeg får vel begynne med å oppklare for representanten hvorfor antall sykehjemsplasser omtrent har vært uendret de siste ti årene. Det er på grunn av at det med FrP i regjering ble 718 færre sykehjemsplasser, mens med Arbeiderpartiet har vi klart å stabilisere det og øke med 762 – så er i alle fall fakta på plass.

I flere uker nå har vi hørt representanten Eilertsen gjenta på inn- og utpust at vi ikke satser på Norge og vår egen befolkning, bl.a. fordi vi øker innsatsen utenfor Norges grenser i en historisk urolig tid. Det framstår nesten som om FrP mener at de relative økningene i budsjettenigheten er fasiten på hva som er viktigst. Nå vil jeg påstå at det er en ekstrem forenkling, men vi kan jo følge opp på samme måte med FrPs alternative budsjett. Hvordan kan FrP og representanten mene at det er et godt budsjett for helsesektoren, når de i sitt alternative budsjett gir ti ganger mer i skattelette enn til økning i helsebudsjettet, og faktisk dobbelt så mye kutt i formuesskatten til de rikeste som de gir til hele helsesektoren?

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:27:58]: For å ta det første først: Når man gir tilskudd til kommunene for å bygge nye sykehjemsplasser, kommer ofte disse sykehjemsplassene flere år etter at tilskuddet ble gitt. Det vi så under den borgerlige regjeringen, som Fremskrittspartiet var en del av, var at det ble satt rekord i antall plasser det ble gitt tilsagn om tilskudd til. De plassene ble ferdigstilt under Arbeiderpartiets regjeringstid, men det vi har sett mens Arbeiderpartiet har styrt, er at antall plasser man har gitt tilsagn om, har gått ned. Det blir altså færre nye sykehjemsplasser som står klare. Dette er en varslet krise ved at det i årene framover kommer til å være stadig færre nye sykehjemsplasser som står klare. Det vil være stadig flere eldre som står i kø og venter på en plass, fordi man ikke har tatt det krafttaket som er nødvendig for å få opp farten på bygging av nye sykehjemsplasser.

Det leverer Fremskrittspartiet på i sitt alternative forslag til budsjett. Da vil vi trygge de aller fleste kommu-

ner rundt omkring med at de har god nok økonomi til at de gamle og syke kan møte alderdommen trygt.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Truls Vasvik (A) [14:28:55]: For det første har man lovet mange sykehjemsplasser allerede i innværende periode, og hvis det tar så lang tid, er jo litt tøft at man tør det – men det er nå så.

I sitt alternative budsjett skriver FrP at de er bekymret for at stadig flere, inkludert unge, sliter med psykiske plager. Det er jeg overbevist om er en bekymring alle deler. Samtidig vet vi at det er noen tiltak som kan bidra i positiv retning. Det kan være aldersgrense på sosiale medier, det kan være å sikre enerettsmodellen så det ikke blir aggressiv markedsføring for spill, eller det kan være sterkere regulering av markedsføring av kredittkort. Det er iallfall det fagfolkene sier. Det som imidlertid er en fellesnevner for de nevnte tiltakene, er at FrP er imot alle sammen. Hvordan tenker representanten at vi skal kunne forebygge psykisk uhelse når man er imot alle tiltak som fungerer?

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:29:44]: Det er altså sånn at hver gang vi har et problem i dette samfunnet som angår helse, har Arbeiderpartiet kun én verktøykasse å ty til, og det er reguleringer, det er forbud, det er påbud, det er nasjonale veiledere, det er retningslinjer, osv. De kommer aldri med tiltak som faktisk fungerer, og det er f.eks. å adressere ansvaret som bl.a. foreldre har for å sette tydelige rammer for egne barn og egen familie, og ikke minst også å kunne gi dem den nødvendige tilliten til at de kan gjøre det.

Det er ikke sånn at Fremskrittspartiet er imot ethvert forbud eller enhver regulering, men vi mener at de ikke må være for inngripende. De må være fornuftige. Mange av dem som har kommet nå, har egentlig vært mer moralistiske forbud og reguleringer enn noe som har gitt den nødvendige effekten for barn og unge. For å ta et eksempel som representantens parti har ivret for, nemlig det mye omtalte pepperkakeforbudet: Der har man nå stoppet frivilligheten rundt omkring fra å bli sponset av privat næringsliv – fordi man har denne forbudsiveren, som ikke har den reelle effekten der ute.

Erlend Svardal Bøe (H) [14:30:57]: FrP er et parti som snakker på inn- og utpust om mindre stat og mindre byråkrati, men i helsepolitikken ser vi at FrP vil ha statlig eldreomsorg, FrP vil ha statlig BPA-ordning, og FrP vil ha statlig sykehusdirektorat. Da er spørsmålene: Hvorfor er det riktig med mer statlig byråkrati på helsefeltet? Og hvorfor er det riktig å fjerne mer makt fra pasientene og regionene og gi den til statlige byråkrater i Oslo?

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:31:28]: Jeg takker for spørsmålene. Jeg tror representanten som stiller dem, vet bedre enn det han prøver å insinuere.

Det Fremskrittspartiet har tatt et oppgjør med, er dette postkodelotteriet som i dag rir Norge som en mare, gjennom at det er kommuneøkonomien lokalt, der man bor, som avgjør om man f.eks. får en sykehjemsplass, eller økonomien i det enkelte helseforetaket man tilhører, som avgjør om man får et godt helsetilbud. Det er det vi tar et oppgjør med – og for den saks skyld også med BPA-tilbudet, som også ligger under kommuneøkonomien. Der kuttes det nå over en lav sko. Fremskrittspartiet mener det er totalt uakseptabelt at det skjer.

Derfor mener vi at både eldreomsorgen og BPA burde finansieres av staten, og vi mener at de regionale helseforetakene, som har endt opp med å bli en fylkeskommune i helsesektoren, burde fjernes – fordi det er et pengesluk, og det er et stort byråkrati. Vi mener at disse pengene heller burde komme pasientene til gode, som representanten er inne på i replikken han stiller. Pengene burde komme pasientene til gode, gå til de aktuelle tilbudene rundt omkring, ikke til et byråkrati som bare sløser med folkets penger.

Kathy Lie (SV) [14:32:38]: Den forrige replikkvekslingen var ganske interessant med tanke på statlig eldreomsorg og statlig BPA, for sånn jeg kjenner FrP, ønsker de en massiv privatisering av helsevesenet, og de beskylder ofte SV for å være imot alt som er privat. SV er ikke imot private, men vi er imot kommersielle som skal tjene penger på velferden vår. Vi mener at alle pengene skal gå til gode velferdstjenester og gode helsetjenester, ikke til rike eiere. Pengene skal altså gå til mer helse for folk. Spørsmålet mitt er: Mener FrP at privatisering skaper mer frihet – og frihet for hvem? Er ikke FrP opptatt av at vårt felles helsevesen skal være for alle, uavhengig av økonomi og hvor i landet man bor?

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:33:26]: Jeg er helt enig med representanten. Fremskrittspartiet mener absolutt at det ikke skal være opp til hvor i landet man bor, eller hvilken privatøkonomi man har, hvorvidt man får et godt helsetilbud eller ikke. Det er nettopp derfor Fremskrittspartiet er imot privatisering av helse- og omsorgstilbudet. Men vi er for konkurranseutsetting, og det er en vesentlig forskjell i det, for vi mener at det er staten og skattebetalerne som skal finansiere alle helsetilbud i dette landet. Vi mener imidlertid at private aktører kan være med og levere tjenestene; de kan konkurrere mot det offentlige om å levere gode helse- og omsorgstjenester, enten det er eldreomsorg, BPA eller sykehustjenester. Det kan føre til høyere kvalitet og lavere pris enn det det offentlige klarer å levere. Vi mener at dette er et kindereggs vi ikke kan si nei

til: Vi får både lavere utgifter og et bedre tilbud. På toppen av det hele får også pasientene, brukerne, økt valgfrihet gjennom at de selv kan velge om de ønsker å gå til en privat ideell aktør, en privat kommersiell aktør eller det offentlige, basert på sine egne behov, også i tråd med hva de pårørende blir enige om. Det er FrP stolt over.

Kjersti Toppe (Sp) [14:34:41]: Når eg les det alternative budsjettet til Framstegspartiet, viser dei til ein SIFO-rapport om at halvparten av alle aleineforsørgjarar slit med å gi barna nok og sunn mat. Dei viser òg til Frelsesarmeens fattigdomsbarometer, som seier at éin av fire låginntektsusstandar har måtta hoppa over måltid. Representanten Limi uttalte at berre utgiftene til mat og drikke for ein familie med to vaksne og to barn har auka med 30 pst. sidan 2021.

Når eg les budsjettet, har FrP gjort fleire kutt, men det er eitt kutt eg stussar over og synest er litt, viss eg kan seia det, småleg, og det er kuttet på 20 mill. kr i frukt og grønt til barn i skulen – ikkje gratis frukt og grønt, men den abonnementsordninga der ein får subsidiert frukt og grønt. Kan representanten forklara kvifor FrP har eit slikt kutt i budsjettet sitt?

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:35:50]: Jeg takker representanten for spørsmålet.

I likhet med representanten mener Fremskrittspartiet at vi burde senke f.eks. matmomsen, som gjør at sunn og næringsrik mat blir rimeligere, og derfor har FrP prioritert det i sitt alternative statsbudsjett. Vi mener også at vi må redusere skatter og avgifter, slik at familier får bedre økonomi til å kunne gjøre gode prioriteringer og gode valg i eget liv.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet om skolefrukt, mener vi at det er noe den enkelte selv må ta seg råd til å prioritere innenfor egen økonomi. Det henger sammen med den første delen av svaret mitt – at hvis vi senker skatter og reduserer avgifter, og kanskje fjerner dem, vil man også ha god nok økonomi til å kunne velge å kjøpe skolefrukt. Vi mener at vi ikke skal lage en generell ordning der skolene eller det offentlige skal kjøpe inn mat til elevene. Det er noe familiene må løse selv gjennom at de får god nok økonomi til å kunne prioritere det.

Presidenten [14:36:31]: Replikkkordskiftet er da omme.

Erlend Svardal Bøe (H) [14:37:05]: Makteløsheten en kjenner på når en er syk, ikke blir frisk og ikke finner et behandlingstilbud som hjelper, er stor, og den ødelegger liv. For Høyre er ikke det viktigste om folk får hjelp av det offentlige, private eller ideelle, men at folk får hjelp når de trenger hjelp – som f.eks. Ulf Hansen fra

Mandal. I over 30 år har han vært gartner. Han opplevde å få en slitasjeskade i hånden og måtte ha en operasjon. Når en er gartner, er en ganske avhengig av å kunne bruke hendene sine. Han fikk beskjed om at ventetiden for å bli operert i det offentlige var på opp mot ett år. Framfor å stå i helsekø og bli sykmeldt i ett år valgte han å betale av egen lommebok for å få hjelp i det private, sånn at han kom raskere tilbake i jobb. Ja, det tok faktisk bare noen uker før han var tilbake igjen.

For Høyre er det helt meningsløst at vi som samfunn er villig til å betale for at folk går syke hjemme, men ikke er villig til å betale for at folk skal komme raskere tilbake i jobb, ved å bruke alle gode krefter for å få ned ventetidene og helsekøene. Derfor vil Høyre i sitt budsjett øke kapasiteten i sykehusene, kjøpe mer ledig behandlingsskapasitet hos private aktører og se helse og arbeid mer i sammenheng med hverandre.

I VG leste jeg historien om Emilian, som bare seks uker gammel fikk en alvorlig RS-virusinfeksjon. Å lese hvordan foreldrene Celine og Dennis opplevde situasjonen, gjorde et sterkt inntrykk. Jeg unner ingen å stå i en situasjon der barnet deres blir hastet til sykehus, lagt i pustemaskin og må stå i en kamp mellom liv og død. Hvert år blir over 1 000 spedbarn lagt inn på norske sykehus med alvorlig RS-virusinfeksjon. Vi vet at det er noe som kan forebygges med å inkludere vaksine eller antistoffer i barnevaksinasjonsprogrammet, men i Norge har vi ikke gjort det. Det er et godt eksempel på den kraftige endringen Høyre vil gjøre i helsepolitikken framover. Vi vil snu opp ned på helsetjenesten og gå fra en behandlingstung helsetjeneste, som vi har i dag, over til en mer forebyggende helsetjeneste. Det er også grunnen til at Høyre i sitt alternative budsjett legger inn en større satsing på mer forebygging.

Jeg synes det er vondt å se at mennesker som sliter med rus og psykisk helse, ikke får den helsehjelpen de trenger. Andelen som trenger helsehjelp innen rus og psykisk helse, men som får nei til helsehjelp, har økt kraftig. Ja, den har faktisk økt med 60 pst. – 60 pst. – siden Arbeiderpartiet kom i regjering. Det gjør at problemene vokser seg større. Frustrasjonen for den enkelte blir også stor – og ikke minst for pårørende som står hjelpeløse rundt.

Det er også grunnen til at Høyre vil ha en snuoperasjon innen rus og psykisk helse. Vi vil ha 100 nye rusplasser, og vi vil ha flere døgnplasser innen psykisk helsevern. Kapasiteten må økes innen både døgn- og dagbehandling. Vi trenger å få på plass flere lavterskeltilbud, og vi må gjeninnføre fritt behandlingsvalg, som jo bidro til at flere fikk hjelp, og til at ventetidene gikk kraftig ned innenfor rus og psykisk helsevern.

Høyres helsepolitikk handler om å skape et samfunn der folk får den hjelpen de trenger, når de trenger

den, et samfunn der vi gir de svakeste av oss mer makt over eget liv og egen behandling, et samfunn der vi betaler for å få folk friske heller enn å forlenge sykmeldinger. Skal vi skape det samfunnet, må vi både styrke den offentlige helsetjenesten, hvor de aller fleste fortsatt vil få hjelp, og ta i bruk mer av den ledige behandlingsskapasiteten hos private og ideelle når ventetiden er for lang. Derfor går satsingen i Høyres alternative budsjett nettopp ut på å styrke sykehusøkonomien, noe som vil få ned ventetidene, å sørge for at vi satser mer på forebygging og tidlig innsats, og at vi får til en skikkelig snuoperasjon innen rus og psykisk helse.

I dag har Arbeiderparti-regjeringen lagt fram sin plan for Norge. Det er ganske fantastisk at etter nesten fem år i regjering skal en altså ha en plan for hvordan en skal løse utfordringene som en selv har skapt.

Jeg tar opp det forslaget Høyre har alene.

Presidenten [14:41:52]: Representanten Erlend Svardal Bøe har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kai Steffen Østensen (A) [14:42:07]: Da Støre-regjeringen tok over regjeringsmakten i 2021, sto fastlegeordningen på kanten av kollaps. Svardal Bøe har selv beskrevet hvor viktig inngangen til helsetjenester er. Det var krise over hele landet. Fem år senere er ordningen reddet, på Arbeiderpartiets vakt. Nå tester vi også ut nye modeller til mer tilgjengelig helsehjelp, bl.a. i Agder, også i Høyre-styrte Kristiansand. Vi prioriterer 80 mill. kr til utprøving av kommunale nettleger. Det er en ordning som avlaster fastlegene, sånn at de som trenger hjelp, får hjelp. Det kutter nå Høyre. Mitt spørsmål til Svardal Bøe, som var statssekretær da fastlegeordningen sto i brann under Solberg, er derfor: Hvorfor tok ikke Høyre krisen på alvor da de hadde ansvaret? Og varsler dette kuttet på 80 mill. kr at Høyre heller ikke framover vil prioritere fastlege og legevakt til dem som trenger det aller mest?

Erlend Svardal Bøe (H) [14:43:02]: Jeg antar at representanten, som selv har vært i departementet, husker at vi i regjering i mai 2020 la fram en handlingsplan for fastlegeordningen der vi gjorde en rekke tiltak og satte av betydelige penger for å styrke den. Det gjorde vi i samarbeid med bl.a. Legeforeningen og KS. Det er riktig at en har klart å forbedre fastlegeordningen, men det er ikke utelukkende på grunn av at Arbeiderpartiet er i regjering. Det handler også om f.eks. den handlingsplanen som ble lagt fram i mai 2020, og som inneholdt en rekke viktige tiltak, i samarbeid med både Legeforeningen og KS.

Det er helt riktig at vi kutter 80 mill. kr i den kommunale nettlegeordningen i vårt budsjett, og det gjør vi

fordi vi synes det er en meningsløs pengebruk at staten skal utvikle en helt ny løsning når det finnes private aktører som allerede har en løsning staten kan benytte seg av. Det handler om hvordan vi prioriterer bedre og bruker pengene mest mulig til å treffe pasientene, og ikke bidrar til mer statlig utredning, statlige planer og statlig byråkrati, slik Arbeiderpartiet bidrar til i regjering.

Kai Steffen Østensen (A) [14:44:06]: Statlig byråkrati er det jo ikke når man faktisk sørger for at folk får helsehjelp.

Jeg skulle ønske at Høyre var mer på banen når det gjelder å utvikle vår felles offentlige helsetjeneste. Denne høsten har Høyre vært krystallklare i sine ambisjoner for kvinnehelse, og som vanlig maler de med bred pensel. I VG kunne vi lese at byrådslederen i Bergen, Christine Meyer, sa at regjeringen kom med fagre ord og lite handling. Mon tro om Meyer er like fornøyd med det alternative budsjettet Høyre presenterer i dag? Ikke et eneste ord er nevnt om kvinnehelse i deres budsjett, og ikke én milliard ligger på bordet, som de jo selv har lovet. Hva skjedde egentlig i Høyres budsjettdiskusjoner? Mener Svardal Bøe plutselig at regjeringens satsing er god nok, eller husket han ikke å lese gjennom blekka før den gikk til trykkeriet? Eller er det bare blitt sånn at Svardal Bøe ikke får gjennomslag internt i eget parti?

Erlend Svardal Bøe (H) [14:45:06]: Det er ganske pinlig å stå og høre på representanten Østensen når hans egen regjering i dag har lagt fram en plan for Norge der ikke kvinnehelse er nevnt med et eneste ord, noe som betyr at en ikke har noen ambisjoner for hva slags prioriteringer Arbeiderpartiet skal gjøre innenfor kvinnehelse de neste fire årene.

Det var tross alt den borgerlige regjeringen som satte i gang den første offentlige utredningen på 25 år som satte kvinnehelse på dagsordenen, og det har også Høyre gjort flere ganger her i stortingsalen. Blant annet har min medrepresentant Hagerup tatt opp både hormonell behandling, overgangsalder og andre typer saker som er viktig for kvinnehelse. Det var også den borgerlige regjeringen, med Høyre, som økte forskningsinnsatsen knyttet til kvinnehelse. Det var derimot Arbeiderpartiet som stemte det ned da Høyre sammen med de andre borgerlige partiene foreslo at vi skulle ha en egen stortingsmelding om kvinnehelse, nettopp så vi kunne sette oss ned her i Stortinget og ha noen ambisjoner for hva Stortinget vil på kvinnehelse. Svaret var heller å legge fram en kvinnehelsestrategi, som flere av de ulike organisasjonene synes har vært altfor vag.

Kristian August Eilertsen (FrP) [14:46:21]: I innlegget fra representanten Svardal Bøe snakket han varmt om kapasiteten innenfor psykisk helsevern og bl.a. om

at det var behov for flere døgnplasser. I vårt eget hjemfylke og valgdistrikt, Troms, som også representanten Svardal Bøe representerer, har spesialisthelsetjenesten ved UNN nå vedtatt å legge ned døgntilbudet ved to institusjoner neste år. Det er på Storsteinnes i Balsfjord, og det er på Storslett i Nordreisa. Det er også vedtatt at man i 2027 skal avvikle døgntilbudet ved DPS-et på Senja. Spørsmålet til representanten Svardal Bøe fra Høyre er: Hva tenker representanten om disse vedtakene om nedleggelse, og vil representanten være med Fremskrittspartiet i jobben med å stoppe disse nedleggelsene og gripe inn overfor helseforetakene sånn at dette ikke blir effektivt?

Erlend Svardal Bøe (H) [14:47:17]: Da vi behandlet opptrappingsplanen for psykisk helsevern for to år siden, gikk Høyre i front bl.a. for at en skulle legge framskrivingsbehovet innenfor psykisk helsevern til grunn, og så øke med 430 plasser i årene framover. Det var også vi som var med på vedtaket om å stanse nedbyggingen av døgnplasser, og i Nasjonal helse- og samhandlingsplan var vi med på at en fortsatt skal ha et desentralisert tilbud innenfor psykisk helsevern.

Jeg er veldig skeptisk til det som har skjedd med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering, der en nå legger ned en rekke distriktpsikiatriske sentre, som representanten helt riktig peker på. Jeg mener at det er en feil politikk og en feil utvikling, for en må også diskutere hva en eventuelt skal erstatte det tilbudet med, og der har ikke regjeringen en plan. Jeg er veldig skeptisk til den nedbyggingen som foregår nå.

Jeg må også innrømme at jeg er skeptisk til at vi skal drive en detaljstyring fra Stortinget av enkelte tilbud. Vi skal legge føringene for hvordan tilbudet skal være. Høyre er helt tydelig på at vi fortsatt skal ha et desentralisert tilbud innenfor psykisk helsevern, men da er det regjeringen som må gjøre sin jobb med det. Der tror jeg representanten og jeg er helt enige om at det gjør ikke regjeringen med Arbeiderpartiet i dag.

Kathy Lie (SV) [14:48:35]: Det er ingen hemmelighet at Høyre ønsker alle private velkommen inn i helsevesenet, og som andre beskylder Høyre ofte SV for å være imot private av ideologiske grunner. SV er ikke imot private, men vi er imot at kommersielle skal tjene penger på velferden vår. Vi mener at alle pengene skal gå til tjenestene, men det er ikke det som er spørsmålet.

I trontaledebatten spurte jeg Høyres Erna Solberg om hun tenkte at det å slippe til flere kommersielle i helsetjenesten ville løse bemanningskrisen. Da svarte representanten Solberg at hun mente det ble flere leger og sykepleiere av å ha flere tilbydere i tjenesten. Mitt spørsmål er hvordan representanten ser for seg at helseperso-

nell formerer seg eller øker i antall ved at det blir flere kommersielle helsetilbydere.

Erlend Svardal Bøe (H) [14:49:22]: Høyres politikk er ikke at vi skal diktere hvor folk skal jobbe, og om de skal jobbe i det offentlige eller det private. For Høyre er det slik: Vi skal ha en sterk offentlig helsetjeneste. Det er utgangspunktet for vår politikk, men vi er også opptatt av pasienten. Vi vet at det finnes mange pasienter som har ulike behov, og da må vi også ha et mangfold innenfor dette, f.eks. innenfor rus og psykisk helse. Der fikk fritt behandlingsvalg til nettopp det mangfoldet, med både private og ideelle aktører, for det var kanskje en del av helsetjenesten som det offentlige ikke kunne tilby på like god måte.

Jeg vil bare minne representanten fra SV på velferdstjenesteutvalget, som leverte sin rapport for en del år siden. De konkluderte bl.a. med at penger som brukes innenfor privat helse, faktisk går til velferd, de går til å få behandlingsskøene ned, og de går til de pasientene som skal ha den hjelpen.

Vi skal ikke diktere hvor folk skal jobbe, men vi skal bygge en sterk offentlig helsetjeneste. Da må vi først og fremst gjøre det attraktivt å jobbe i det offentlige, og så skal det private være et godt supplement, for pasientene trenger den valgfriheten og det mangfoldet.

Seher Aydar (R) [14:50:35]: Jeg vil først og fremst si at velferdstjenesteutvalget ikke konkluderte med det. De konkluderte med at de ikke visste hvor pengene ble av.

Jeg har også lett i Høyres budsjett, og jeg har sett at samtidig som de gir skattelette til de aller rikeste, gir de ingenting til folk som ikke har råd til tannlegen. Faktisk kutter de i tannhelse. Forskjellene øker. Økonomien er trang for flere. Det betyr at vi må utvide velferden, ikke innskrenke den. Det er ingen overraskelse at Høyre er mot nye velferdsreformer, det er de kjent for, men de har også nesten gjort det til en valgkampsak ikke å prioritere tannhelse. De har helt åpenbart penger til de aller rikeste, men når det handler om mennesker som trenger helsehjelp, uavhengig av økonomi, også når det gjelder tennene, har de plutselig ikke råd. Hvorfor er det riktig at det er egenandeler hvis man brekker armen, men ikke for tennene? Hva vil representanten si til folk som ikke har råd til tannlegen?

Erlend Svardal Bøe (H) [14:51:34]: I politikken er vi nødt til å prioritere, og Høyre har ikke en evigvarende sparegris slik som f.eks. Rødt har. De har råd til absolutt alt mulig samtidig som en skal kutte i det som er grunnlaget for at vi har skatteinntekter, som nettopp er at vi har bedrifter som driver med verdiskaping. Vi gjør en tydelig prioritering i Høyre. Vi mener at en heller skal

bruke de helsekronene på å styrke psykisk helsevern. Jeg synes det er veldig spesielt at Rødt har lyst å bruke 14 mrd. kr på å gjøre tannhelse gratis for alle, men f.eks. har veldig lite satsinger innenfor psykisk helsevern, der vi har sett en stor økning de siste årene, noe som også gjør at flere faller utenfor arbeidslivet. For Høyre handler det om hvilke prioriteringer vi gjør.

Vi har også politikk for tannhelse. Vi var med på å styrke TOO-ordningen da vi satt i regjering. Vi har også levert forslag her i Stortinget om å styrke tannhelsetigheter f.eks. til folk som sliter med rus og med psykisk helse. Det er ikke sånn at Høyre ikke har noen tannhelsepolitikk, men vi går bare ikke inn for at det skal være gratis for alle. Vi prioriterer f.eks. bedre psykisk helsevern, i motsetning til Rødt.

Presidenten [14:52:34]: Replikordskiftet er omme.

Den innkalte vararepresentanten for Nordland, Trine Fagervik, tar nå sete.

Kathy Lie (SV) [14:52:59]: Med denne budsjettenigheten tar tannhelsereformen et stort skritt framover. Etter flere års arbeid og press fra SV har vi endelig målstreken i sikte. Nå satses det nesten 400 mill. kr ekstra på tannhelse, og regjeringen sender snart ut forslag til en full tannhelsereform. Målet er enkelt: Tannhelse skal behandles på samme måte som resten av helsetjenesten. Nå tetter vi hullene i systemet og i tennene.

Allerede høsten 2026 kommer ulike modeller for hvordan reformen kan tas i mål, og i 2027 skal det legges fram et konkret lovforslag. Dette skal gå fort, og det er satt av mye penger for at prosessen skal gjennomføres grundig. Dette bygger videre på fire år med utredning og over 1,5 mrd. kr som allerede er brukt på å styrke den offentlige tannhelsen. Dette er et stort gjennomslag for SV og viser at langvarig politisk arbeid gir resultater. Tennene er en del av kroppen, og endelig skal det lages en tydelig plan for å gjøre tannhelse til en del av vår felles helsetjeneste.

Vi er også glad for at vi stanset regjeringens forsøk på å kutte i tannhelsen til mennesker med nedsatt evne til egenomsorg, og vi styrket tilskuddsordningen til tor-tur- og overgrepssatte.

I dette budsjettet styrker vi psykiatrien med 100 mill. kr til flere døgnplasser innen psykisk helse, rus og vold. Vi styrker også aktivitetstilbudet til mennesker med rusproblemer.

SV skulle gjerne sett at vi fikk til mer på tverrfaglig spesialisert behandling som styrking av ACT, FACT og FACT ung-team og mer til lavterskeltilbud i kommunene. Det er noe vi vil jobbe videre med. De tverrfaglige teamene har vist gode resultater og er noe alle fagorganisasjonene stiller seg bak.

Vi vil også jobbe videre med å styrke distriktspsykiatriske sentre. For mange med psykisk uhelse er terskel-en for å oppsøke hjelp høy, og mange av dem som opp-søker hjelp, synes det er vanskelig å få hjelp. SV mener derfor det er viktig å styrke tilbud så nært folk som mulig.

I likhet med flere andre partier mener SV at sykehus-økonomien er kritisk og trenger et realløft. I vårt alternative budsjett hadde vi en økning på 1,2 mrd. kr i tillegg til regjeringens økning. Nå ble resultatet av budsjettfor-liket en økning på 500 mill. kr. Det er en liten håndrek-ning, men langt fra nok til å redde alle de tilbudene som står i fare for nedleggelse, flytting og effektivisering. Sær-lig kritisk ser vi at det er for de helseforetakene som har måttet bygge nye hus. Med dagens finansieringsordning, med lån fra staten som må betales tilbake med renter, kommer mange sykehus i den situasjon at de må kutte i driften. Det er ikke en bærekraftig og framtidsrettet ord-ning for å utvikle vår felles helsetjeneste og redusere ven-tetider.

I SVs alternative budsjett hadde vi satt av 150 mill. kr til styrking av føde- og barseltilbudet. Vi ønsket også å følge opp flere av tiltakene fra kvinnehelseutvalgets rapport, bl.a. etablering av en nasjonal faglig komité for kvinnehelse og helse i et kjønnsperspektiv og en egen tilskuddsordning for arbeid med kvinnehelse. Vi satte også av penger til å sette i gang arbeidet med å få medisiner mot overgangsaldersplager på blå resept.

Mange av de sykdommene som bare eller i størst grad rammer kvinner, blir mangelfullt behandlet og i liten grad forsket på. I tillegg får kvinner ofte dårligere be-handling for sykdommer som rammer begge kjønn, for-di forskningen er gjort på menn. Når vi vet at kvinner har høyere sykefravær enn menn, og at kvinner er i stort flertall blant ansatte i helsetjenesten vår, blir satsing på kvinnehelse en kritisk viktig del av å sørge for bedre ar-beidshelse og å beholde viktig kompetanse og arbeids-kraft i arbeidslivet, og særlig i helsetjenesten vår. Dette er et område SV vil prioritere framover.

Vi er glade for at vi klarte å styrke tilskuddsordnin-gen og fortsatt øremerke midler til Amatheia. De fyller en viktig rolle i rådgivning og samtaler rundt den vanske-lige og for mange usikre tiden før, under og etter abort. Her er det et stort behov for fagpersoner som kan være til stede for dem som er usikre på om de skal fullføre et svangerskap, for dem som har bestemt seg, og for dem som opplever spontanabort og sitter igjen med tunge tanker.

Vi er godt fornøyde med at vi nå endelig ser ut til å komme videre med en helhetlig tannhelsereform, og vil selvfølgelig følge opp arbeidet med den svært tett. Det er mye annet arbeid i helsesektoren som fortsatt trenger fokus og tydelige prioriteringer. Vi må gjøre viktige grep

for å bøte på bemanningskrisen. Vi må sørge for at hel-sepersonell har et arbeid de ikke bare holder ut med, men også trives med og har helse til å stå i. Vi må sørge for en kommuneøkonomi som sikrer forebyggende tje-nester og eldreomsorg. Vi må også verne om vår felles helsetjeneste, hvor man får hjelp og behandling uansett hvor man bor, og hvilke ressurser man har. Det skal ikke være størrelsen på lommeboka som avgjør om man får den hjelpen man trenger.

Presidenten [14:57:47]: Det blir replikkordskifte.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [14:58:01]: Hele ven-stresiden, og spesielt SV, har lovet mer velferd og mer rettferdighet. Det er vanskelig å få det til å stemme over-ens med et kutt på 84 mill. kr i vertskommunetilskud-det. Dette er et tilskudd som går til tjenester til psykisk utviklingshemmede, som bodde på fylkeskommunale institusjoner før HVPU-reformen på 1990-tallet. Det var et rettferdig tilskudd som sørget for at alle de faktisk fikk et godt tilbud i de kommunene de ble bosatt i. Hvordan tror representanten dette kuttet vil slå ut for de berørte, og er det dette som er mer velferd og mer rettferdighet?

Kathy Lie (SV) [14:58:50]: Takk for et veldig kom-plisert spørsmål. Det er sånn at man ofte må velge sine kamper og ikke alltid treffer spikeren helt på hodet. Vi er også opptatt av at alle skal ha gode tjenester i kom-munene sine, og særlig mennesker med utviklingshem-ming. De er jo ofte veldig forsvarsløse og kan ofte ikke tale sin egen sak. Det er trist hvis tilbudet til den grup-pen blir dårligere, men jeg håper jo at kommunene tar tak i utfordringen og sørger for å gi sine mennesker med utviklingshemming de tjenestene de skal ha.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [14:59:44]: Jeg må nok si at den bekymringen som representanten fra SV har, har jeg også. Jeg har vært i kontakt med mange av kom-munene som blir rammet av dette kuttet, og den store tilbakemeldingen er at kommunene forsøker å ta dette kuttet på andre områder.

Igjen svarer ikke dette til at man faktisk skulle se at man har mer velferd og mer rettferdighet, for det betyr jo enten at det kuttes direkte i tjenestene til psykisk ut-viklingshemmede – som jeg er helt enig med represen-tanten fra SV i at ofte ikke har sterke talsmenn som kan kjempe deres sak – eller at det er de litt over 30 kommu-nene som skal få et helt ekstraordinært kutt midt i en økonomikrise for kommunene. Er dette noe represen-tanten fra SV vil være med og forsøke å rette opp i? Det er faktisk andre gang at man fra SVs side har vært med på en sånn runde med urettferdige kutt.

Kathy Lie (SV) [15:00:46]: Det som er viktig i sam-menhengen når det gjelder tjenester som ytes av kom-munene, er at kommunene har økonomi til å bære dem. Vi ser dessverre i dag at veldig mange kommuner har forferdelig dårlig råd, og så er det veldig ulikt rundt omkring hvordan kommunene bruker pengene sine.

Nå er det jo en konflikt mellom hvor mye som skal være øremerket, og hvor mye som skal være frie midler. Det som har skjedd i dette budsjettet, er at ganske man-ge poster er flyttet fra øremerkede tilskudd til rammen, sånn at pengene ikke egentlig er kuttet, men bare flyttet til de frie midlene, sånn at kommunene selv skal kunne vurdere hvordan de bruker dem. Det kan være dumt noen ganger. Det kan også være fint, for kommuner er forskjellige og har forskjellige behov.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:01:53]: Jeg vil begynne med å gi honnør til SV og de andre budsjettpartnerne for å ha sikret økte midler til både Amatheia og Pårøren-desenteret, noe som er viktig, og som denne regjering-er ikke hadde med i sitt budsjettforslag.

Representanten kom også inn på kvinnehelse i sitt innlegg, og kvinnehelse er prioritert ned over tid, des-sverre også i denne budsjettenigheten. Når kvinnehelse nok en gang ikke når opp på forlikspartiernes priorite-ringsliste, hvordan ser representanten for seg at dette området skal styrkes framover?

Kathy Lie (SV) [15:02:29]: Vi hadde ganske mye mer til kvinnehelse i SVs alternative budsjett. Så er det ikke alt man får gjennomslag for i hvert enkelt budsjett, men dette er viktige saker for meg som jeg kommer til å jobbe med videre, og jeg kommer til å jobbe hardt for å ta tak i alle de tiltakene som var foreslått av kvinnehel-seutvalget. Der var det veldig mye viktig, og det er man-ge lavhengende frukter som vi virkelig bare kan sette i gang med, og som vil hjelpe veldig mange kvinner. Det handler bl.a. om lik tilgang til en del medisiner, det handler om tilgang til vaksiner, og det handler om be-handling av en del sykdommer som bare rammer kvin-ner, og som det dessverre er for lite forskning på. Det vil jeg absolutt følge opp videre.

Presidenten [15:03:21]: Replikkordskiftet er over.

Seher Aydar (R) [15:03:39]: Det er mye bra med helsevesenet vårt, men fellesskapets helsetjeneste er under press. Det aller viktigste vi gjør, er å sikre at de of-fentlige helsetjenestene er gode, tilgjengelige og billige.

Rødt har for første gang deltatt i forhandlinger om statsbudsjettet, og gjennom å være både konstruktive og knallharde har målet hele tiden vært å skape forandring til det bedre, som kan merkes i folks hverdag. Folk med dårlig råd har både dårligere helse og dårligere tilgang

på helsetjenester. Siden egenandelstakene ble slått sammen, har det økt med nesten 1 000 kr. Nå fryses det for første gang. Det må bli mindre dyrt å være syk. I Rødts alternative budsjett går vi inn for å senke frikortgrensen til 2 500 kr. Nå klarte vi i det minste å hindre en økning, og det er jeg veldig glad for. De ekstra hundrelappene folk nå slipper å måtte ut med før frikortgrensen slår ut, betyr noe. Det kan bety noe for hvor mye mat du kan legge i handlekurven etterpå.

Alle vet at tannhelse har vært en av Rødts hovedsaker. Det gjør meg skikkelig stolt at vi leverer på det allerede ved første anledning. Tiden for nye velferdsreformer er ikke over. Dette er startskuddet for en ordentlig tannhelsereform for alle. Først skal det jobbes ut et detaljert forslag til hvordan tannhelsetjenesten kan likestilles med andre helsetjenester, som da sendes ut på høring, og minst én modell skal være for hvordan egenandelstak og frikort kan fungere. Dette skal kunne startes opp fra 2027. Det er et fundamentalt, historisk gjennomslag og startskuddet for en ny velferdsreform. Allerede fra neste år øker Helfo-satsene med 10 pst., og det er også historisk. Det gjelder folk som har store tannhelsetgifter på grunn av sykdommer eller skader, f.eks. tannhelsesykdommer, noen krefttyper eller langvarig psykisk sykdom. Det har blitt underregulert, spesielt under Erna Solbergs regjering, og nå får det endelig en økning. I tillegg styrker vi TOO-ordningen, som er for personer som er utsatt for tortur eller overgrep, eller har sterk odontofobi.

Det er noe galt med måten vi driver sykehusene våre på. Helseforetaksmodellen og dens tid må nå være over. Sykehus er ikke en butikk eller en fabrikk. Det er velferd. Dagens finansieringsmodell gjør kravene til rask gjennomstrømming av pasienter så høye at fagfolkene slutter. Det forsterker helsepersonellkrisen, samtidig som det gjør livet som pasient og pårørende mer sårbart. Det har gjort eldre til kasteballer mellom sykehus og kommune, og innsparingskravene presser fram kutt i lokalberedskap, psykisk helse og fødselsomsorg. Rødt vil styrke både bemanningen og sykehusøkonomien, og jeg er også glad for de ekstra midlene som kommer i budsjettforliket.

Rødt vil også stanse pengeflommen som går fra våre offentlige sykehus til kommersielle vikarbyråer. De pengene må heller brukes til bedre grunnbemanning. I budsjettforliket har vi oppnådd enighet om å redusere bruken av innleie, slik at det blir forsvarlig å avvikle unntaket fra innleiereglene i helse og omsorg. Det er nå tid for å satse på god bemanning med faste og hele stillinger og gode arbeidsvilkår. Helsekronene må brukes i sin helhet på helse, ikke havne i lommene på eiere av kommersielle bemanningsbyråer. Rekrutteringsutfordringer, frafall, tidlig avgangsalder henger alt sammen med arbeidsvil-

kårene i helsetjenestene. Da må vi bruke pengene der de trengs – ikke på kommersielle eiere, ikke på overbetalte direktører eller på massevis av eksterne konsulenter, men på folkene.

Over mange år har det vært en massiv overføring av ansvar til kommunene uten at kommunehelsetjenesten har blitt styrket skikkelig. Med budsjettforliket styrker vi hverdagsvelferden til kommunene med 3 mrd. kr. Dette er midler som kan gå til å stanse kutt og styrke velferden. Det er selvfølgelig synd at flertallet til Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet i f.eks. Oslo nekter å bruke det på velferd, mens velferdstjenester for unge, eldre og syke, som hjemmetjenesten og psykisk helsehjelp, møter kutt. Da blir det litt – beklager for å bruke dette ordet – dobbeltmoralisk å stå her og si at man skal styrke eldre og psykisk helse, samtidig som man nekter å gjøre det i kommunene.

Rødt går fremst i kampen mot Forskjells-Norge. Det er også en kamp for helse, leveår og livskvalitet. Vi er selvfølgelig ikke i mål med ett budsjett. Vi bruker den styrken vi har fått i valget, til å skape faktisk forandring. Framover skal vi også bygge en sterkere venstreside, for det trengs når vi skal få ned levekostnadene og bedre levekårene for folk flest.

Helt til slutt vil jeg takke Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og MDG for samarbeidet og for at vi sammen har bedret budsjettet.

Presidenten [15:08:34]: Det blir replikkordskifte.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:08:46]: Hva tenker Rødt og representanten om konsekvensene av utviklingen av fondet for etter- og videreutdanning for kiropraktorene, og vil dette styrke eller svekke tilbudet til pasienter med Norges største sykefraværsgrunn, nemlig muskel- og skjelettlidelser?

Seher Aydar (R) [15:09:03]: Takk for spørsmålet. Det er egentlig ingen hemmelighet at dette forslaget ikke kom på bordet fra Rødt. Vi hadde andre inndekninger i vårt alternative budsjett, og som alle vet, er vi ulike partier som har forhandlet. Rødt var mot de endringene når det gjelder kiropraktorer i forrige runde, og vi synes egentlig ikke dette er en veldig god idé nå heller. Vi har heldigvis fått til ganske mye i dette budsjettet, bl.a. fryst egenandelstak og andre tiltak som kan bidra til at folks regningsbunke når det gjelder helsetjenester, blir mindre med vårt opplegg. Det er jeg glad for. Men nei, dette er ikke et forslag som Rødt har fremmet.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:09:46]: Det har vært gjentakende angrep på kiropraktorene fra Arbeiderparti-regjeringen og deres forlikspartnere her i Stortinget. Representanten nevner egenandeler de har fryst,

mens andre øker. Fra å halvere refusjonen i 2024 ble det foreslått å fjerne den i 2025. Det måtte de partiene gå tilbake på, og innførte 4 kr i refusjon per takst, som ikke er i nærheten av å dekke de reelle kostnadene til data-innsamlingen og i hvert fall ikke til en pasientstøtte. Nå går Rødt sammen med de samme partiene og kutter hele fondet. En sentral del av disse partienes argumentasjon for å skjerme fondet og beholde den satsen på 4 kr for kiropraktorene har vært å sikre forskning på muskel- og skjelettlidelser. Kan representanten fra Rødt forklare hvordan de nå har tenkt å sørge for at pasientene som benytter seg av kiropraktorbehandling, fortsatt skal ha en god behandling, og hvordan forskning på muskel- og skjelettlidelser i framtiden skal ivaretas?

Seher Aydar (R) [15:10:45]: Det er ingen hemmelighet at dette er en endring som Rødt ikke er fornøyd med, og jeg skal heller ikke late som at vi er det. Det har vært viktig for Rødt, også i forrige runde, at refusjonsordningen ikke ble kuttet, og det leverte vi også et alternativt budsjettforslag på. Det handler om at mennesker som har muskel- og skjelettlidelser, trenger støtte, og at det ikke skal være avhengig av økonomien. Jeg er ikke ute etter å legge lokk på at dette er en utvikling som vi ikke er fornøyd med. Det er vi ikke, og det er fordi vi mener at folk som har muskel- og skjelettlidelser, også skal få en litt bedre behandling enn det de har i dag.

Som sagt er det ulike partier som har forhandlet, og vi er veldig fornøyd med mye av det gjennomslaget vi har fått, selv om vi ikke har fått diktere alt fra a til å. Det kan vi heller ikke gjøre når vi har 5,3 pst. av stemmene.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:11:38]: Jeg er glad for å høre at representanten fra Rødt ikke er enig i dette kuttet, men det hjelper ikke de pasientene eller de behandlerne som nå står i dette, og som fra 1. januar bare får strøket og avvirket denne ordningen.

Jeg vil stille representanten et annet spørsmål. Mange med tunge yrker, f.eks. i helse og omsorg og bygg og anlegg – mange av de yrkene som mange har omtalt som sliteryrkene – er ofte overrepresentert med muskel- og skjelettlidelser. En av yrkesgruppene som behandler disse plagene, nemlig kiropraktorene, får nok et angrep, som nå også inkluderer Rødt. Med det forsterkes også forskjeller i helse nok en gang, og det er da Rødt med på. Da lurer jeg på hva Rødt tenker om at de er med på å forsterke forskjeller i helse?

Seher Aydar (R) [15:12:26]: Det kommer da fra rett kjøft – er det noe som FrP har bidratt til, er det å skape forskjeller. Vi vet at folk som har dårlig råd, også får dårligere økonomi og dårligere helse. Vi vet også at med FrPs opplegg, der de gir store, store skatteletter til dem som har aller mest, bidrar de til å skape forskjeller. FrP

har aldri vært med på forslag som gjør at de menneskene som jobber i de yrkene med den arbeidsbelastningen, f.eks. i helse- og omsorgsyrkene, får lavere belastning på jobb, noe som kunne gjort at de fikk mindre plager. Den forebyggingen vil ikke FrP være med på, for når det er snakk om arbeidsfolks rettigheter og arbeidsfolks belastning på jobb, er FrP alltid på arbeidsgiversiden. Men når vi snakker om behandling, er de litt høye og mørke. Her må vi faktisk se på helheten, og når det gjelder helheten, har FrP sviktet gang på gang. Jeg har ingen tillit til at FrP hadde vært bedre for mennesker som har muskel- og skjelettlidelser.

Margret Hagerup (H) [15:13:39]: Det er bare å gratulere representanten og Rødt med for første gang å ha nådd en budsjettenighet. En kan i dag lese i VG at Vestre vil åpne dørene for å øke samarbeidet med private. Da er det fristende å spørre hvor grensen går for Rødt. Spørsmålet vil jo bli om Rødt vil støtte en regjering som øker samarbeidet med private innenfor helsefeltet.

Seher Aydar (R) [15:14:07]: Først og fremst tusen takk. Jeg skjønner at representanten fra Høyre kanskje er mer fornøyd med helseministerens uttalelser i dag enn det Rødt er. Det er ingen tvil om at vi er uenig. Vi mener de kommersielle aktørene ikke har noe å gjøre i velferdstjenestene, fordi alle penger som er bevilget til velferd, må gå til velferd. Vi skal selvfølgelig diskutere budsjettforhandlinger med de partiene vi forhandler med, og ikke gjennom en replikkveksling med Høyre her. Jeg er glad for at det ikke er Høyre vi skal forhandle med, for da vet vi at det hadde vært tut og kjør for de kommersielle, som vil ha sugerøret rett i statskassen.

Margret Hagerup (H) [15:14:44]: Svaret var ikke uventet. Tidligere har en fått gjennomslag for avkommerialiseringsutvalget, og sittende regjering har brukt mye tid på å utrede om en skal fjerne private aktører, ikke hvorvidt det er klokt å gjøre dette. Spørsmålet vil bli om Rødt vil bringe inn krav om offentlig-privat samarbeid innenfor helsevesenet i kommende budsjettforhandlinger.

Seher Aydar (R) [15:15:08]: La meg først og fremst påpeke at det finnes en forskjell mellom private og private. Det finnes private ideelle og private kommersielle. Rødt mener at private ideelle må ha gode vilkår for å være en del av velferden vår, også i helsevesenet, fordi de er et viktig supplement. Det er de private kommersielle vi er kritiske til, og vi mener at de ikke har noe å gjøre i velferdstjenestene våre. Det er ingen hemmelighet hvor vi står, og det er ingen hemmelighet at Rødt og Arbeiderpartiet ikke er enige om absolutt alt i hele verden. Da ville vi jo ikke vært ulike partier. Samtidig må

jeg understreke at det som er viktig for oss, er å sørge for at våre offentlige helsetjenester er så robuste og så gode at det er det første og beste alternativet for alle, også med supplement av ideelle, men det er viktig å sikre at alle penger som er bevilget til velferd, går til velferd. Det er selvfølgelig vår politikk vi skal jobbe for å få gjennomslag for.

Presidenten [15:16:00]: Replikkordskiftet er omme.

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:16:13]: Det viktigaste vi kan gjere for helsetenesta, handlar om dei tre t-ane: tillit, tryggleik og tid.

Vi bør gjere tryggleik for dei som jobbar i helsetenesta. Eg kjenner sjølv på det når eg jobbar der – og det gjorde eg sist i november – den litle utryggleiken som heile tida er i kvardagen, for om vi har gjort nok, om vi har sjekka nok, og om vi har dokumentert godt nok. Vi må gje tillit til dei fantastisk dyktige fagfolka som kan jobben sin, veit kva som trengst, og brenn for å gje gode helsetenester til befolkninga vår. Vi må gje tid til å vere hos pasienten og til å gjere jobben for pasientane våre.

Det er mange hindringar for dette. Det er tungvinte journalsystem, tungvinte rutinar, mykje kontroll og rapportering oppover og ei lang rekkje ting som er stein i skoen for dei som har skoen på. Difor må vi sjå kva vi kan gjere med dette gjennom betre leiing, gjennom mindre styring og pålegg frå Stortinget og i det heile gjennom å forenkle kvardagen. Då treng vi leiarar som er tett på, som er nede i avdelinga, anten ein er direktør eller mellomleiar, og som skjønner kva det går i, sånn at ein kan gjere dei riktige tiltaka.

I dette budsjettet er det heldigvis mykje å glede seg over, sjølv om vi sjølv sagt gjerne skulle nådd lenger. Vi er glade for at vi fekk på plass midlar til Amatheia, og for at vi kan vidareføre eigenandelstaket med same kronebeløp, slik at det reelt sett gjev meir igjen i kassa for dei som har helseproblem og dårleg råd. Ikkje minst er vi i Miljøpartiet Dei Grøne glade for at vi klarer å satse meir på psykiatri og rusomsorg gjennom eit styrkt aktivitetstilbod for rusmiddelavhengige og fleire døgnplassar i psykiatrien. Så er eg spesielt glad for at vi jobbar vidare med betre kvalitet til lokalsjukehusa. Vi fekk gjennom eit tilbod for Sogn og Fjordane, der vi skal ha eit minst like godt tilbod i lokalsjukehusa våre, for dei er sjølv grunnmuren i helsetenestene. Dette har vi god dialog med helseministeren om, og eg er sikker på at vi skal få til mykje bra i året som kjem.

Eg er oppteken av at vi verkeleg tek tak i det som trengst, nemleg å få på plass effektive personalsystem – ikkje berre brukbare personalsystem, slik det er i dag – og at vi kan ta kloke val i helsetenesta, slik at vi bruker ressursane på dei som treng dei mest, ikkje på unødvendige utgreiingar og rapportar.

Som sagt må vi ha leiarane ned i avdelingane. Den enorme rapporteringa oppover og konsentrasjonen om ein masse møte og alt som ikkje genererer gode helsetenester, må vi gjere noko med. Vi må fjerne steinen i skoen til dei som har han på.

Igen: Det viktigaste vi driv med, er å leggje til rette for at dei fantastiske fagfolka gjer den jobben dei kan, og gje dei tid, tryggleik og tillit.

Presidenten [15:19:44]: Det blir replikkordskifte.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:19:57]: Hvordan mener representanten fra MDG at antallet helsesykepleiere skal sikres når forlikspartiene har blitt enige om å avvikle tilskuddet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten ved å slå sammen tre ulike tilskuddsordninger til én tilskuddspost, og samtidig sørge for at det forsvinner over 50 mill. kr fra den samlede potten? Noe må bort med mindre penger, og hva mener representanten skal ut?

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:20:24]: Eg kjenner meg ikkje att i beskrivinga i det heile. Vi styrkjer kommunebudsjetta, vi reduserer styringstrykket, og det er meir midlar som kommunane kan velje å bruke på m.a. helsesjukepleiarar dersom dei finn det tenleg. Vi har nemleg tillit til kommunane, vi har tillit til det lokale sjølvstyret. Det er openbert at Framstegspartiet ikkje deler den same tilliten.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:20:50]: Som alle andre kan vi i denne salen bruke en krone bare én gang. De tre postene som slås sammen, går fra 571 mill. kr til 520 mill. kr. Det betyr et kutt i barnehager, helsestasjoner og skolehelsetjenesten på over 50 mill. kr. Så nevner representanten kommuneøkonomien, som omtales som den verste på over 40 år. Det er klart at da er det vanskelig å prioritere, selv med de småkronene som forlikspartiene legger tilbake. Ifølge Sykepleierforbundet finansieres en av fire helsesykepleierstillinger av disse tilskuddsordningene. Vi i Fremskrittspartiet legger disse 50 mill. kr tilbake i vårt alternative budsjett. Hvis formålet til forlikspartiene er at de samme oppgavene som i dag skal løses, og vi sender oppgaven tilbake til kommunene og ber dem prioritere annerledes i et allerede veldig trangt kommunebudsjett, hvordan tenker da representanten at det skal gå i hop? Vil det bli flere eller færre helsesykepleiere med MDG og forlikspartiens budsjett?

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:21:48]: Det er altså opp til kommunane korleis dei ønskjer å prioritere, det meiner vi er riktig. Uansett korleis andre representantar reknar på dette, er det totalt sett meir midlar ein kan velje å bruke. Så er det eit opent spørsmål kvar

midlane blir brukte best, og det trur vi faktisk at kommunane er langt betre stille til å ta stilling til, enn vi representantane her på Stortinget. Den tilliten har vi – lokaldemokrati er viktig. Ja, det er vanskelege prioriteringar, men det er også sånn at dei veit best kvar skoen trykkjer, som har han på, og det er neppe oss som er inne på Stortinget – det er dei som er ute i kommunane, som skal yte tenestene, og som skal skape eit best mogleg velferdstilbod for innbyggjarane.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [15:22:34]: Jeg takker for svaret. Vi deler egentlig ønsket om at kommunene skal få lov til å prioritere og ha et handlingsrom til å se hvor skoen trykker hardest, og hvor de trenger å øke ressursene. Utfordringen er bare at de pengene kommunene kunne prioritere, ikke finnes når kommuneøkonomien er så stram som den er. Mitt opprinnelige spørsmål gikk på at når det blir 50 mill. kr mindre ved sammenslåingen av de tre postene, er det penger som er borte, og det er altså mindre penger for kommunepolitikerne å prioritere. Og da er mitt spørsmål igjen: Hvordan tenker representanten at det vil bli med helse- sykepleiere og antall stillinger i årene som kommer?

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:23:14]: Eg kjem rett frå kommunepolitikken og har sjølv stått i vanskelege prioriteringar. Det er ingen tvil om at det er ein krevjande kommuneøkonomi. Det er krevjande tider vi står i, det er det ingen tvil om. Samtidig aksepterer eg ikkje reknestykket til representanten. Det stemmer berre ikkje med verkelegheita. Sjølv sagt er det framleis ein krevjande kommuneøkonomi, men det betyr ikkje at vi på Stortinget prioriterer betre for kommunane enn dei gjer sjølve. Og det er direkte gale at det er mindre midlar. Ein kan rekne på budsjettpostar, men viss ein berre reknar på nokre enkeltpostar og ikkje ser totaliteten i budsjettet, bommar ein totalt på målet. Det er fullstendig feilslått å lage sine egne triksereknestykke, og så blir det liksom mindre. Eg har tillit til at kommunane bruker dei auka midlane som dei faktisk får, på ein god måte.

Erlend Svardal Bøe (H) [15:24:14]: Først må jeg gratulere Miljøpartiet De Grønne med å være budsjettpartner i statsbudsjettet, selv om utslippene ikke nødvendigvis gikk så mye ned selv om MDG var en del av det. Det er en helt annen sak.

I budsjettenigheten er det en liten økning til sykehusene. Veldig mye av det som regjeringen har foreslått som en økning, spises opp av andre ting – demografi, forventet vekst, osv., – som gjør at en ikke får en reell økning. Spørsmålet mitt er om MDG er fornøyd med det sykehusbudsjettet som nå ligger. I representantens eget fylke blir det nå kuttet i en rekke tilbud til pasientene

fordi sykehusøkonomien har blitt forverret bl.a. med Arbeiderpartiet i regjering, og vi ser at en rekke sykehus går mot budsjettavvik for 2025. Så spørsmålet er veldig enkelt: Tror representanten fra MDG at opplegget i sykehusbudsjettet her vil være tilstrekkelig til at sykehusene skal få rom til ikke å kutte i pasienttilbud, men omstille sykehusdriften i en mer bærekraftig retning?

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:25:15]: Sjukehusbudsjetta blir aldri tilstrekkelege. Det er krevjande prioriteringar, og det har alltid vore det. Eg har trass alt jobba i sektoren i 28 år. Dette erfarer vi kvar dag, og det var ikkje noko enklare under førre regjering, for å seie det sånn. Tek ein dei utfordringane vi no har føre oss i betraktning, må vi berre rekne med at det er krevjande tider. Om vi er fornøgde med budsjettet? Ja, totalt sett. Sett i forhold til den situasjonen vi er i, meiner vi at dette er eit bra budsjett, og at det har blitt betre med dei endringane som har vore gjorde, bl.a. styrking av psykisk helse, som vi har vore spesielt opptekne av.

Når det gjeld vårt eige fylke, har vi ein tett dialog og skal sørge for at dei tenestene som blir ytte ved lokalsjukehusa, er minst like gode framover – ja, gjerne betre.

Erlend Svardal Bøe (H) [15:26:06]: Nå må jeg spørre representanten om han synes det er greit at en rekke pasienttilbud nå legges ned, at det kuttes i tilbud, og at det er flere pasienter som blir avvist når det gjelder å få hjelp i helsetjenesten. Hvis representanten er fornøyd med sykehusøkonomien, hva vil representanten si til dem som opplever ikke å få den hjelpen de trenger i helsetjenesten, med økning i andelen avviste, men også nedleggelse av pasienttilbud? Synes MDG det er greit?

Marius Langballe Dalin (MDG) [15:26:31]: Det er aldri hyggjeleg å leggje ned pasienttilbod – openbert ikkje. Samtidig er det å prioritere på best mogleg måte noko vi heile tida må gjere. Det betyr at det å stå heilt stille og ikkje gjere endringar er det absolutt verste vi kan gjere, for det går også ut over noko. Vi må heile tida tenkje nytt. Vi må prioritere på nytt. Då hender det av og til at nokre tilbod må reduserast eller takast bort for at vi skal få bygd opp det som er endå viktigare å ha. Som sagt, dei som har begge beina planta på jorda, står stille. Vi kan ikkje fortsetje å stå heilt stille i helsevesenet i panisk redsel for at noko blir endra. Vi må utvikle oss, vi må skape nye tilbod framfor å verne om dei minst berekraftige tilboda vi har.

Presidenten [15:27:23]: Replikskordskiftet er omme.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:27:44]: En grunnleggende forutsetning for et velferdssamfunn med høy tilfylling er en velfungerende helsetjeneste der alle kan være trygge på å få rett hjelp til rett tid. Vi står overfor store

utfordringer. Tusenvis av nordmenn står i lange køer for helsehjelp, psykiatrien bygges ned til tross for behov for å øke kapasiteten, det er mangel på personell, særlig i distriktene, og eldreomsorgen vår er ikke rigget for de store utfordringene som ligger foran oss.

Det er behov for store strukturelle endringer i styringen av norsk helsevesen, men det fjerner ikke faktum at det er store behov som både kan og må løses helt uavhengig av dette. Pengene må i større grad følge pasienten, ventetidene må ned, vi må skape attraktive arbeidsplasser for framtiden, rekrutteringen må opp, og eldreomsorgen må ha kapasitet og kompetanse og være rigget for en helt ny situasjon. KrFs budsjett styrker sykehusene med nær 1,5 mrd. kr, og det trengs i en situasjon der sykehusene kutter i pasientbehandlingen for å kunne betale rentene til staten etter nødvendige investeringer.

Det er også gledelig at ventetidene nå går litt ned, men det er fortsatt langt til målet. Pengene må i større grad følge pasientene, og private og ideelle aktører som kunne bidratt mer, må få lov til å slippe til.

Helsetjenesten er vår framtid's viktigste arbeidsplass, og da må det også være den aller mest attraktive. I dag er attraktiviteten så å si på bunn, og det må vi snu gjennom bedre oppgavedeling, gjennom å ta i bruk teknologi som kan spare personell, og ikke minst gjennom å styrke rekrutteringen for en bedre grunnbemanning.

Antallet eldre vokser raskt, og behovet for tilrettede boliger og sykehjemsplasser øker drastisk. Mange eldre og deres pårørende står i dag i en helt usynlig kø, fortvilet over at sykehjemsplassen ikke finnes når behovet er som størst. Derfor foreslår vi 1 000 flere heldøgns omsorgsplasser i vårt budsjett. Vi vil også løfte kvinnehelse gjennom mer forskning, tydeligere retningslinjer og helsetjenester med mer bevisst kjønnsperspektiv, en egen kvinnehelsepott, i tillegg til å styrke overføringene til forskning på hjertehelse blant kvinner.

Fødsels- og barselomsorgen må styrkes, ikke svekkes. Jordmødre melder om høyt arbeidspress og lav grunnbemanning. Erfarne slutter fordi presset er for høyt og tillegg fjernes, og jordmorstyrte enheter legges ned. Skal flere ønske å få barn, må det også oppleves trygt å gå gjennom svangerskap, fødsel og barselstid. Altfor mange opplever akkurat denne perioden som krevende, og at hjelpen ikke strekker til.

I 2024 tok 739 mennesker sitt eget liv. Det er det høyeste antallet som noen gang er registrert. Psykiske plager og lidelser er blant våre største folkehelseutfordringer. Det fører til betydelig helsetap, svekket livskvalitet og økt utenforskap. Likevel mangler vi en tydelig nasjonal prioritering som står i forhold til alvoret. Vi vet at selvmord kan forebygges, og at målrettede tiltak redder liv. KrFs budsjett styrker det psykiske helsefeltet

med en opptrappingsplan, flere døgnplasser, en styrket ordning for rask psykisk helsehjelp og utvidelse av tilbudet til flere kommuner, og Livslosen.

Jeg må si det var skuffende å lese budsjettforliket. Det var en liten styrking av sykehusene, ja, men langt fra nok. Det var ingenting til flere sykehjemsplasser, det var kutt i kommunal rusomsorg og kutt i forebyggingstiltak. Det er det motsatte av det vi trenger. Vi må forebygge mer, ikke mindre. Vi må få ventetidene ytterligere ned, fra det de er i dag, ta i bruk de private og ideelle tilbyderne. Vi må sikre at de som trenger det aller mest, får hjelpen når de trenger den.

Jeg tar opp det forslaget KrF har alene.

Presidenten [15:32:23]: Representanten Ida Lindtveit Røse har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:32:33]: Fremskrittspartiet er veldig opptatt av eldreomsorgen i dette landet, og vi er så opptatt av det at vi har lagt på bordet enda mer penger enn det regjeringen har gjort, med tanke på å få opp farten – tempoet – på utbyggingen av nye sykehjemsplasser rundt omkring i kommunene. Vi vet at det er et stort etterslep, og vi styrer egentlig mot en varslet krise innenfor eldreomsorgen i årene framover hvis vi ikke får et taktskifte og får opp tempoet når det gjelder å bygge nye sykehjemsplasser. Jeg er klar over at Kristelig Folkeparti deler det engasjementet for eldreomsorgen som Fremskrittspartiet har. Da regjeringen la fram sitt forslag, omtalt de dette som et eldreloft. Men i realiteten framstår det mer som en eldrebløff. Hva tenker representanten fra Kristelig Folkeparti om regjeringens såkalte satsing på eldreomsorg i dette budsjettforslaget?

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:33:17]: Jeg deler engasjementet til representanten fra Fremskrittspartiet. Den manglende satsingen på eldreomsorg i dette budsjettet er helt absurd. Statsråden har også selv sagt at vi ikke skal omtale det som nå skjer framover, som en eldrebølge. Vi skal omtale det som en stor ressurs. Det er jeg for så vidt helt enig i, og jeg deler langt på vei det synet. Det er mange som nå vil gå av med pensjon, som kan delta i frivillig arbeid, delta i samfunnet på andre måter og virkelig være en ressurs for samfunnet. Men det viker ikke ved det faktum at vi trenger flere sykehjemsplasser. Det står flere eldre i kø, og deres pårørende er slitne – man trenger den plassen, og den er ikke der når man virkelig har behov for den. Vi kan be folk om å bo lenge hjemme, vi kan tilrettelegge for at folk skal bo lenge hjemme, og det gjør vi også i enda større grad enn det regjeringen legger opp til i sitt budsjett. Men vi kommer også til å trenge flere sykehjemsplass-

er, og da må vi tilrettelegge for det. Jeg deler engasjementet til representanten.

Farahnaz Bahrami (A) [15:34:38]: Stortinget vedtok en ny abortlov 12. desember 2024, som trådte i kraft 1. juni i år. Dette er den største endringen i abortloven siden 1978, og retten til selvbestemt abort blir utvidet fra 12 uker til 18 uker. Abortloven er sterkt forandret hos Arbeiderpartiet. Jeg møter kvinneorganisasjoner hvor jeg opplever at de støtter abortloven på en veldig sterk måte, samtidig møter jeg noen kvinner som er kjempebekymret. Mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti er: Hvorfor bruker partiet kvinners rett til selvbestemt abort som et forhandlingskort med partier på høyresiden og bidrar dermed til å skape uro og usikkerhet blant norske kvinner?

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:35:40]: I den forrige perioden fikk vi en utvidelse av abortloven til uke 18, som gjør at man i dag kan ta abort på bakgrunn av kjønn. Vi var svært imot den abortloven og kjempet mot den. Hvis valgets flertall egentlig skulle bestemt, og man ikke hadde valgt å stille representantene fritt, hadde ikke den abortloven hatt et flertall. Likevel kom den gjennom, og det er en historisk radikal utvidelse av abortloven. I budsjettet rett etterpå legger regjeringen fram et budsjettforslag hvor man fjerner støtten til Amatheia. Samtidig som det i den abortloven som nettopp er vedtatt, står at man skal styrke rådgivning for kvinner, foreslår regjeringen å fjerne støtten til kvinner som står overfor eller har gjennomgått abort og sponstanabort. Det mener jeg viser hvordan regjeringen forholder seg til dette spørsmålet.

Farahnaz Bahrami (A) [15:36:51]: Vi to kan være enige om at vi er uenige, og vi får håpe at Kristelig Folkeparti ikke kommer dit at de sitter med regjeringmakten og kan reversere denne loven. Det var det ene.

Det andre gjelder Amatheia. Jeg er veldig glad og stolt over at våre rød-grønne samarbeidspartnere i samarbeid med Arbeiderpartiet har klart å få til budsjettet.

Neste spørsmål til representanten er: Nå har Arbeiderpartiet fortsatt å styrke familieøkonomien ved bl.a. å kutte egenandelene for dem som er mellom 16 år og 18 år. Slik jeg ser det, foreslår Kristelig Folkeparti å reversere dette. Vi vet at det vil bli dyrere, særlig for familier som har barn mellom 16 år og 18 år, enslige forsørgere og dem med dårlig økonomi (presidenten klubber). Dette vil gå ut over dem med (presidenten klubber) dårligst råd. Hvorfor vil man gjøre dette?

Presidenten [15:38:04]: Taletiden er over.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:38:05]: Det er aldri spesielt gøy å gjøre prioriteringer, men det må også gjøres i et budsjett for å finne midler til å kunne styrke andre områder. Her har vi foretatt en reell prioritering, hvor vi mener at man kan betale mer i egenandel også for dem mellom 16 år og 18 år, fordi vi ønsker å bruke penger til andre ting, som f.eks.: Vi styrker kvinnehelse, vi styrker sykehusene, og vi styrker andre tiltak som verken regjeringen eller budsjettpartnerne har klart å finne penger til.

Farahnaz Bahrami (A) [15:38:48]: Mener representanten at det er riktig å nedprioritere familier som har ungdom mellom 16 år og 18 år og sliter økonomisk, i forhandlinger om andre ting?

Ida Lindtveit Røse (KrF) [15:39:04]: Man må gjøre prioriteringer i et budsjett, og vi har lagt den prioriteringen på bordet og mener at det er korrekt. Samtidig må jeg bare si at vi øker familieøkonomien til barnefamilier i vårt alternative budsjett langt mer enn det dette budsjettet og budsjettpartnerne har klart å gjøre. Den totale økningen til barnefamiliene med vårt budsjett ville vært langt bedre enn det de får med dette flertallet.

Presidenten [15:39:34]: Replikordskiftet er omme.

Marit Veia (V) [15:39:56]: Venstre ønsker seg en sterk offentlig helsetjeneste som gir likeverdige tjenester, uavhengig av bosted og lommebok. Men skal vi bevare den sterke offentlige helsetjenesten, må vi bruke ressursene våre mer effektivt, vi må ta bedre vare på helsearbeiderne våre, og vi må ta i bruk ny teknologi.

Siden Venstre dessverre ikke sitter i helse- og omsorgskomiteen, vil jeg bruke litt tid på å begrunne de satsingene som vi ønsker oss i helsepolitikken framover. I vårt alternative budsjett satses vi på kvinnehelse, fødselsomsorg, psykisk helse og rusomsorg.

Når det gjelder kvinnehelse og fødsels- og barselomsorg, vil vi ha hormonbehandling ved overgangsalder på blå resept som hovedregel. Mange kan få god hjelp, men dagens kriterier mener vi er for strenge. Vi vil også utdanne flere jordmødre og bygge en mer sammenhengende fødsels-, svangerskaps- og barselomsorg.

Når det gjelder psykisk helse, vil vi styrke lavterskeltilbudene i kommunene, utvide samarbeidet med spesialisthelsetjenesten, og vi vil ha flere psykologer med offentlig avtale for å få ned ventetidene, og særlig prioriterer vi rask psykisk helsehjelp.

Ikke minst prioriterer vi rusomsorg. Der er Venstre en tydelig kontrast til Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt, MDG og SV, for mens de fjerner hele tilskuddsordningen for kommunalt rusarbeid, vil Venstre styrke den. Når kommunalt rusarbeid ikke lenger er en nasjonal

ordning, vet vi at rusfeltet i altfor mange kommuner taper i konkurransen med mer synlige behov, som vei eller eldreomsorg.

Siden Venstre har fremmet seks løse forslag til denne saken, vil jeg bruke resten av taletiden min på å begrunne dem helt kort.

For det første gjelder det forslaget om å sikre kapasiteten i helsestasjon- og skolehelsetjenesten og å innføre årlig rapportering. Når regjeringen legger om tilskuddsordningen, er risikoen stor for at intensjonen om styrking ikke blir fulgt i praksis. Da risikerer vi å svekke kapasiteten i førstelinjen for barn og unge, der vi vet at forebygging fungerer aller best.

For det andre må vi ha bedre verktøy for bemanings- og kompetansestyring i kommunale helse- og omsorgstjenester. Med gode digitale planleggingsverktøy kan vi redusere unødvendig vikarbruk og gi de ansatte mer forutsigbarhet. Dette er moderne, smart offentlig styring.

For det tredje vil vi ha en systematisk gjennomgang av skift og turnus i helse- og omsorgstjenestene. Vi vet at helse- og omsorgsyrkene er kvinnedominerte, med svært høy vakt- og turnusbelastning. En mer rettferdig organisering av arbeidstid vil gjøre det mulig å stå lenger i jobben.

For det fjerde: Ansatte skal ha tilgang på nødvendig arbeidsverktøy, og de skal få det dekket. Dette er et enkelt, men viktig HMS-tiltak. Arbeidstøy er ikke noe luksus. Det er en grunnleggende trygghet og en kvalitet i hverdagen.

For det femte vil vi ha tiltak for å hindre tidlig avgang fra sykepleieryrket. Det kan være bedre arbeidstidsløsninger, mulighet for tilpassede seniorordninger og sterkere faglig støtte, som gjør at høyt utdannede fagfolk kan bli i yrket lenger.

For det sjette ønsker vi en nasjonal anbefaling for lederlinje og lederkapasitet. Gode tjenester krever gode ledere. I dag er førstelinjeledere i helse- og omsorgstjenesten ofte overbelastet med mange ansatte og lite systemstøtte. En nasjonal anbefaling gir retning og kan sette standarder som trengs.

Dette er konkrete, gjennomførbare og kunnskapsbaserte forslag. De styrker tjenestene for barn og unge, de bygger et smartere og mer effektivt helsevesen, og de sørger for at fagfolk kan stå lenger i jobb. Alt sammen er helt i tråd med Venstres verdier og prioriteringer, og jeg håper at Stortinget vil støtte disse forslagene.

Jeg tar opp forslagene.

Presidenten [15:44:03]: Da har representanten Marit Veia tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sander Delp Horn (A) [15:44:20]: I en artikkel fra NRK Troms og Finnmark, publisert i mars, kunne vi lese at unge drar sjeldnere til tannlegen, og at de oftere har hull enn andre grupper i Norge. I artikkelen oppgis det at hovedårsaken til at unge ikke drar til tannlegen, er økonomi. Derfor har Arbeiderpartiet sammen med våre budsjettpartnere innført 75 pst. rabatt på tannhelse i alderen 19–29 år, og vi skal utrede en tannhelseform til neste år.

Venstre har prioritert annerledes, så mitt spørsmål til representanten er: Hvorfor mener Venstre det er riktig å gjøre tannlegen dyrere for unge, når unge oppgir økonomi som hovedårsak til at de ikke går til tannlegen?

Marit Veia (V) [15:45:01]: Det er helt riktig observert av representanten fra Arbeiderpartiet at vi har prioritert dem som trenger tannhelsetjenesten aller mest. Tannhelse er ikke som det en gang var. Folk har stort sett bedre tannhelse, og vi vet at de som har aller best tannhelse, er nettopp gruppen mellom 21 og 28 år. Derfor mener vi det er riktig å bruke samfunnets ressurser mer målrettet inn mot dem som har dårligst tannhelse, som bl.a. er de rusavhengige.

Sander Delp Horn (A) [15:45:32]: Over til noe annet: Helsepersonell jobber ofte i fysisk og psykisk krevende yrker, yrker preget av skiftarbeid, tunge løft og en uforutsigbar arbeidshverdag. I tillegg er det en sektor der man kommer i nærkontakt med syke mennesker som har behov for pleie. Det er verken rart eller unaturlig at man i helsevesenet opplever sykmeldinger også over lang tid som ligger høyere enn snittet. Vi trenger flere helsepersonell, og skal vi klare å rekruttere, må vi sørge for at ansatte får gode og forutsigbare arbeidsvilkår, og de må vite at velferdsstaten tar vare på dem om de skulle bli syke over lengre tid.

Da er mitt spørsmål til representanten fra Venstre: Vil det ikke bli vanskeligere å rekruttere helsepersonell når man kutter i sykelønnen til dem som er sykmeldte over lengre tid?

Marit Veia (V) [15:46:21]: Igjen har representanten helt riktig sett at vi ønsker å gjøre noe med sykelønnsordningen, men jeg synes utgangspunktet for debatten er litt rart, for det kan nesten virke som at dagens sykelønnsordning fungerer kjempebra. Det gjør den ikke. Bare siden denne regjeringen tiltrådte, har utgiftene til sykepengene økt med 9 mrd. kr, og vi vet at langtidssykmelding er en inngangsport til å forsvinne fra arbeidslivet for godt. Derfor har vi lenge tatt til orde for å justere sykelønnen i tråd med anbefalingene fra bl.a. sysselsetningsutvalget. Det innebærer at ordningen også blir mer sosial, for selv om vi reduserer refusjonsgraden fra

100 pst. til 80 pst. etter seks måneder, øker vi også kompensasjonen i AAP, fra 66 pst. til 80 pst.

Sander Delp Horn (A) [15:47:09]: Videre på rekruttering: Innen 2040 kan vi komme til å trenge opptil 100 000 flere arbeidstakere i helsevesenet. Dette må vi klare samtidig som vi blir flere pensjonister og færre i arbeidsfør alder. Derfor må vi bli mer kreative og tenke bredere når vi skal rekruttere helsepersonell. Derfor har Arbeiderparti-regjeringen lansert et program som skal gå etter unge som står utenfor arbeid eller utdanning, og sørge for at de får muligheten til å jobbe, spesielt innen helse- og omsorgssektoren. Dette programmet skal få flere inn i arbeidslivet, og det er helt nødvendig for å sikre at vi får nok helsepersonell i framtiden.

Mitt spørsmål til representanten fra Venstre er: Hvorfor ønsker man å kutte i dette programmet?

Marit Veia (V) [15:47:52]: Vi har jo ulike måter for å sørge for at vi får rekruttert inn. Jeg tror nesten jeg må være så ærlig å innrømme at jeg som vara ikke er kjent med alle detaljer i absolutt alt. Men det jeg kan si, er at vi bl.a. ønsker å styrke lederkapasiteten på ulike helseinstitusjoner, spesielt på sykehus, for vi vet at det ikke bare handler om å rekruttere nye; det handler også om å ta vare på de helsearbeiderne vi har. Vi har store utfordringer med det, f.eks. når det gjelder jordmødre. Der har jo denne regjeringen gjort kunststykket å sørge for å jage dem ut av sykehusene, bl.a. ved å legge ned tilbud som har hatt veldig god rekruttering, som f.eks. ABC-tilbudet på Ullevål.

Seher Aydar (R) [15:48:43]: Når representanten ikke er vara på Stortinget, styrer hun hovedstaden. Derfor la jeg la spesielt merke til noe hun sa i sitt innlegg, om kommuner som velger å bruke penger på asfalt framfor rus. Da lurer jeg på om det er av egen erfaring, for realiteten er at Oslo fikk mer frie midler etter budsjettforliket. Det er snakk om rundt 500 mrd. kr, pluss de pengene som da blir flyttet fra øremerking til frie midler, som kommer på toppen. Men dette velger Oslo å ikke bruke på velferd, verken når det gjelder psykisk helse, ungdom eller eldre – eller hva det enn skulle være.

Da er spørsmålet mitt: Er dette innlegget egentlig et tegn på at representanten vil velge å bruke mer penger på velferd framfor asfalt eller dyre villaer på vestkanten?

Marit Veia (V) [15:49:30]: Det er jo morsomt å gå over til en slags bystyrets spørretime her.

Jeg tror representanten rett og slett tar helt feil. Det er ikke slik at Oslo kommune – og jeg tror jeg snakker for flere kommuner – ikke har tenkt å ta i bruk de midlene som regjeringen har gitt. De er sårt tiltrengte, og de kom-

mer til å bli tatt i bruk, men det er ikke vanlig praksis at kommuner setter dem i sving i løpet av 5 minutter etter at de er bevilget. Det gjøres på en skikkelig og grundig måte, nettopp for å treffe dem som trenger de pengene aller mest, og det skal selvfølgelig også Oslo kommune gjøre.

Presidenten [15:49:58]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Jan Christian Vestre [15:50:16]: Velferdsstaten er den beste helseforsikringen vi har i Norge. Norge har blant verdens beste helsetjenester, og det skal vi sammen sørge for også i framtiden. Budsjettet regjeringen og samarbeidspartiene har blitt enige om, og som Stortinget i dag skal behandle, sørger nettopp for at vi beholder verdensledende helsetjenester, trygghet for helsen, og at vi utvikler vår felles helsetjeneste for framtiden – fornyer, forsterker og forbedrer.

I mai 2024 lanserte regjeringen Ventetidsløftet – et partnerskap for å få ned ventetidene ved norske sykehus. Dette arbeidet har gitt resultater. Fra og med juni 2025 har ventetidene på norske sykehus vært tilbake på nivået før pandemien. Senest i dag kom det nye tall fra Folkehelseinstituttet som bekrefter den utviklingen. Dette er viktig, for alle i Norge skal være trygge på at de får helsetjenester av høy kvalitet når de trenger det, og at vår felles helsetjeneste skal være det naturlige førstevalget.

Det er grunnen til at vi sammen med budsjettpartnerne nå foreslår å styrke de regionale helseforetakene med 3,9 mrd. kr. Innenfor den foreslåtte veksten skal 40 mill. kr gå til helseteam tilknyttet barnevernsinstitusjonene og 100 mill. kr gå til døgnplasser for psykisk helse, rus og vold. Regjeringen foreslår også lånebevilgning til fem nye store sykehusprosjekter med lånerammer på 26,3 mrd. kr og om lag 580 mill. kr i lånebevilgning for 2026.

Jeg har også mottatt rapporten som følger opp Stortingets vedtak om en analyse av fordeler og ulemper med Helseplattformen. Rapporten viser at Helseplattformen har bidratt til forbedring i de kommunale tjenestene, bedre samhandling, men at det fortsatt er utfordringer knyttet til brukervennlighet, særlig for ansatte i sykehus. Dette forutsetter og forventer jeg at Helse Midt-Norge kommer til å følge opp i fortsettelsen.

Det er igjen tid for å reformere våre helse- og omsorgstjenester. Vi går inn i en epoke med store endringer, og regjeringen vil gjerne samarbeide med alle partier på Stortinget om både helsereform og helsepersonellplan.

I tillegg bidrar Prosjekt X, som er et samarbeid mellom KS og regjeringen, til at vi nå får gjennomført lokale utprøvinger der innovative kommuner og innovative sykehus kommer sammen for nye måter å organisere en mer sammenhengende helse- og omsorgstjeneste på.

Medregnet 40 mill. kr innenfor veksten i sykehus foreslår vi totalt 80 mill. kr til slike utprøvinger i 2026. Sammen med anbefalingene og modellene vi får fra helse-reformutvalget, vil dette i sum gi oss et solid grunnlag for å reformere helse- og omsorgstjenestene våre, slik at alle innbyggere i Norge kan oppleve at vi har én felles helse-tjeneste, der en ikke er kasteballer og svingdørspasienter, uansett om det er kommunen eller spesialisthelsetjenesten som gir hjelp.

Vi skal også stille opp for våre eldre, det skulle bare mangle. Derfor har regjeringen lagt fram Eldreløftet. Vi foreslår nesten 3,4 mrd. kr i tilsagnsramme til 1 500 heldøgns omsorgsplasser og 89 mill. kr til et helt nytt tilskudd til oppgradering av private boliger, for å gjøre det enklere for eldre å bo trygt hjemme så lenge de selv ønsker.

Regjeringen vil også innføre en høreapparatgaranti på fire måneder og foreslår 38 mill. kr til personell og kompetanseheving innenfor hørselsomsorgen. For å øke aktiviteten blant eldre foreslår vi videre 70 mill. kr til en helt ny tilskuddsordning for frivillige og ideelle aktører, slik at vi får mobilisert den eldre kraften som er i samfunnet.

Vi fortsetter også arbeidet med rekruttering av personell til kommunale helse- og omsorgstjenester og foreslår 100 mill. kr til et helt nytt rekrutteringsprogram for å få unge utenfor arbeid inn i helse- og omsorgstjenesten.

Vi har også lagt fram en opptrappingsplan for psykisk helse, en opptrappingsplan som faktisk kommer med penger. Styrkingen skal være på 3 mrd. kr permanent over ti år. Med dette budsjettforslaget har vi trappet opp med om lag 1,2 mrd. kr, og vi følger opp også neste år.

Vi jobber for at vår felles allmennlegetjeneste skal være førstevalget for innbyggerne også i framtiden. Derfor foreslår vi penger til utprøving av kommunal nettlege, og vi foreslår penger for at sykepleiere skal kunne utløse refusjon for konsultasjoner utført på delegasjon av fastlegen. Også dette er et arbeid for å fornye, forsterke og forbedre helsetjenesten vår, gjennom å modernisere og digitalisere allmennlegetjenesten og bidra til mer tverrfaglige fastlegekontorer.

Regjeringen er opptatt av å holde egenbetalingene på et lavt nivå. Vi skal også i framtiden ha gode, rettferdige ordninger. Derfor foreslår vi bl.a. 30 mill. kr til å øke aldersgrensen for egenandel hos fastlege og legevakt fra 16 til 18 år fra og med 1. august 2026.

God tannhelse er viktig. Gjennom budsjettforliket med våre gode samarbeidspartnere er det satt av nesten 400 mill. kr til å styrke tannhelsetilbudet og sette i gang et arbeid med en konkret tannhelsereform.

Jeg vil gjerne benytte anledningen til å takke for det gode samarbeidet med SV, Senterpartiet, Rødt og MDG.

Sammen foreslår vi et budsjett for bærekraftige helse- og omsorgstjenester i dag og inn i framtiden.

Presidenten [15:55:20]: Det blir replikkordskifte.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:55:34]: Det er umulig å vurdere dette budsjettforslaget uten å se det i sammenheng med det som i dag morges ble presentert av statsministeren, nemlig den såkalte planen for Norge. Da statsministeren la fram denne såkalte planen for Norge, sa han at de ikke har tid til å vente på resultatet av arbeidet til helsereformutvalget til statsråd Vestre, som er til stede i debatten her i dag.

Fremskrittspartiet er helt enig med statsministeren i det. Vi har ikke tid til å vente på arbeidet til helsereformutvalget. Likevel: Da FrP for en uke siden sa akkurat det samme, sa statsråd Vestre at det er å jobbe etter innfallsmetoden. Jeg lurer på hva det er som har snudd på en uke. Hva er det som har endret seg fra forrige uke til denne uken, når man i forrige uke mente det var å jobbe etter innfallsmetoden ikke å vente på helsereformutvalget, men en uke etterpå mener man at man ikke lenger har tid til å vente på det? Hva er det som har endret seg på den siste uken?

Statsråd Jan Christian Vestre [15:56:32]: Det er ingenting som har endret seg, men en må sammenligne epler og epler, ikke epler og pærer. Det er veldig mye vi kan komme i gang med for å fornye, forsterke og forbedre vår felles helsetjeneste uten å vente på et offentlig utvalg. Jeg har redegjort for noen av de tiltakene som er konkrete, og som gjennomføres nå.

Det Fremskrittspartiet foreslår – midt i et budsjettår å endre en finansieringsmodell, med to–tre måneders varsel å legge ned et helt forvaltningsnivå, altså de regionale helseforetakene, uten å ha et utredet alternativ, det å gå inn og overprøve medisinskfaglige vurderinger fra Stortinget og gjøre storpolitikk ut av det som bør besluttes av lokale sykehusstyrer – mener jeg er å styre Norge etter innfallsmetoden. Dette er en sektor med 160 000 årsverk, 238 mrd. kr i budsjett, som behandler nesten 3 millioner pasienter i året. Vi må gjøre ting grundig, vi må gjøre ting i riktig rekkefølge, og vi må gjøre ting skikkelig. Det kan vi gjerne samarbeide om, men da må vi også legge faglighet til grunn og vite hva vi gjør. Det er det som er utgangspunktet for regjeringens invitasjon til samarbeid med partiene på Stortinget.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:57:36]: En annen ting: Jeg hører at statsråden sier man er opptatt av å gjøre ting skikkelig. En ting regjeringen er i ferd med å gjøre skikkelig, er å styre Norge mot en varslet krise i eldreomsorgen. KS har sagt at det fram mot 2030 er behov for om lag 13 000 nye sykehjemsplasser i kommu-

nene rundt omkring, men i forslaget fra regjeringen – som nå får flertall i Stortinget – er det knapt noen få hundre nye sykehjemsplasser til neste år. Det er langt under behovet på over 3 000 i året de neste fire–fem årene.

Fremskrittspartiet har lagt fram et forslag om å bevilge penger til 3 000 nye sykehjemsplasser for neste år og også i årene framover. Hvorfor fortsetter egentlig regjeringen denne ferden mot isfjellet, mot den varslede krisen, istedenfor å ta det nødvendige krafttaket for eldreomsorgen rundt omkring i kommunene som alle sammen etterspør, bl.a. KS?

Statsråd Jan Christian Vestre [15:58:27]: Alle som går mot alderdommen, skal være trygge på at velferds-samfunnet stiller opp. Da er det en selvfølge at vi setter kommunene i stand til å bygge flere sykehjemsplasser. Der Fremskrittspartiet bare snakker om sykehjemsplasser, har vi i Eldreløftet litt større ambisjoner, for de aller fleste eldre har faktisk lyst til å bo hjemme så lenge de kan, i sitt eget hjem, og være sjef i sitt eget liv.

Det er grunnen til at vi nå innfører en helt ny tilskuddsordning i Husbanken, der en kan få støtte til å oppgradere eget hjem, slik at det er mulig. Det er grunnen til at vi styrker kvaliteten i hjemmebaserte tjenester. Det er grunnen til at vi satser på hele, faste stillinger, bedre kompetanse, etter- og videreutdanning og tid til å gi god omsorg til den enkelte. Det er grunnen til at vi nå har satt i gang et kjempearbeid for å kutte ned på ventetidene for å få høreapparat. Det er grunnen til at vi innfører en helt ny aktivitetsgaranti, der eldre som har lyst til å delta i samfunnet, skal få muligheten til å være med på meningsfulle aktiviteter. Det er grunnen til at vi har invitert KS, NHO Byggenæringen, seniororganisasjonene og byutviklere med på et nytt samarbeid i en eldreboligallianse, for å bidra til at det realiseres et mangfold av eldrevennlige boliger. Det er Eldreløftet.

Kristian August Eilertsen (FrP) [15:59:32]: Regjeringens eldrebløff består i at de ikke vil løfte en finger for at kommunene skal få nok midler til å bygge ut nødvendige sykehjemsplasser i årene framover. Jeg synes for så vidt det er bra at man nevner dette løftet man kommer med om at eldre skal få tilskudd til å seniortilpasse egen bolig, for det er helt korrekt at det er veldig mange som ønsker å bo hjemme lengst mulig, dersom det er mulig, men det er det jo ikke for veldig mange. Da er det oppsiktsvekkende at i dette forslaget man nå skal innføre fra og med 2026, som også var et valgløfte fra Arbeiderpartiet, er det ingenting som er klart, annet enn budsjettammen. Man skal bruke hele neste år på å utrede både kriterier, tiltak og avgrensninger av hvem som skal få tilskuddet. Det som kanskje var en julegave for de eldre i årets budsjett, blir altså ikke en julegave

før i 2027. Hva er grunnen til at ikke mer var klart da man la fram dette forslaget for Stortinget nå?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:00:21]: Jeg vet ikke helt hvordan jeg skal forstå den kritikken. Fremskrittspartiet kan vel selv være kreative og komme på nye forslag istedenfor bare å snakke om sykehjemsplasser. Vi jobber så fort vi kan sammen med Husbanken for å etablere den ordningen vi har foreslått og gått til valg på, og som vi nå setter av penger til i statsbudsjettet. Den kommer til å være godt i gang i 2026, og den er ettertraktet og etterspurt av de eldre. Det vil også være veldig bra for samfunnet, for hvis vi med denne ordningen kan bidra til at de som faktisk har lyst til å bo hjemme lenger, får muligheten til det og faktisk gjør det, vil det avdempe noe av behovet for sykehjemsplasser framover. Jeg synes Fremskrittspartiet går veldig høyt på banen når vi vet fra KOSTRA-tall at det ble lagt ned sykehjemsplasser da Fremskrittspartiet styrte. Antall sykehjemsplasser øker på denne regjeringens vakt. I tillegg til å bevilge mer penger til at kommunene faktisk kan bygge flere sykehjemsplasser, har vi også satt i gang et stort arbeid for å avbyråkratisere denne ordningen, slik at kommunene kan bygge raskere, billigere, bedre og med større valgfrihet. Da kommer vi raskere til dette målet.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over president-plassen.

Kristian August Eilertsen (FrP) [16:01:24]: Statsråden er vel klar over at det er omtrent like mange sykehjemsplasser i dag som det var for ti år siden, til tross for at det er blitt stadig flere eldre i dette landet. Statsråden er vel også klar over at når en kommune får tilskudd til en sykehjemsplass, er ikke den sykehjemsplassen klar neste år. Det tar kanskje fire eller fem år fra en kommune gjør et vedtak om å bygge en sykehjemsplass, til den står klar. De nye sykehjemsplassene som har kommet de siste tre–fire årene er som følge av tilskudd som ble gitt under den borgerlige regjeringen, mens det har blitt tilskudd til færre boliger de siste fire årene på statsråd Vestres og Arbeiderpartiets vakt. Skjønner ikke statsråden at det tar tid før kommunene er klare til å sette spaden i jorden og få på plass et nytt sykehjem, at det derfor haster med å få opp tilskuddet til nye sykehjemsplasser, og at det som Arbeiderpartiet har lagt på bordet i dag, i lag med sine budsjettkamerater, ikke er i nærheten av nok?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:02:18]: Jeg bare forteller at det er forskjell på liv og lære når Fremskrittspartiet er i posisjon og opposisjon. Fremskrittspartiet hadde hånden på rattet i den økonomiske politikken med Solberg-regjeringen i åtte år, og på de åtte årene

ble det altså færre sykehjemsplasser. I de første fire årene til denne regjeringen har det blitt flere sykehjemsplasser, og vi kommer til å sette kommunene i stand til å bygge langt flere sykehjemsplasser også framover. Da får vi gjøre opp regningen: åtte år med borgerlig styre mot åtte år med rød-grønt styre. Dette føyer seg inn i rekken av veldig mange ting som blir sagt fra Fremskrittspartiet, f.eks. når det gjelder ventetider. Det er kortere ventetider i norske sykehus nå enn da FrP gikk ut av regjering. Fremskrittspartiet snakker om sykehusøkonomi. Det er bedre sykehusøkonomi nå enn da Fremskrittspartiet satt i regjering. Norske sykehus behandler flere pasienter nå enn de noen gang gjorde da Fremskrittspartiet satt i regjering. De må gjerne i opposisjon gå veldig hardt ut mot regjeringen og regjeringens resultater, men når det kommer til faktiske resultater, er jeg ikke redd for en sammenligning, for å si det forsiktig.

Erlend Svardal Bøe (H) [16:03:33]: Nå har regjeringen lagt fram sin plan for Norge, og under Eldreløftet står det bl.a. at regjeringen vil støtte kommunene i møte med en aldrende befolkning. Jeg er helt enig med statsråden i at det ikke bare handler om sykehjemsplasser, selv om sykehjemsplasser er viktig, men da regjeringen la fram sitt opprinnelige budsjettforslag, kuttet en altså i Pårørendesenteret. Det gjorde de ikke bare denne høsten. I 2023 kuttet en også bevilgningen til Pårørendesenteret. Pårørendesenteret er et senter som er nasjonalt, som gir hjelp, kurs og støtte til pårørende som står i ganske sårbare situasjoner. De gir jo nettopp støtte og veiledning til kommunene, som regjeringen skriver at en skal gjøre her. Da er mitt spørsmål: Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet i regjering hele to ganger har foreslått å svekke tilbudet til pårørende ved å kutte i Pårørendesenteret?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:04:35]: Svaret på det spørsmålet vet representanten veldig godt, for det er ikke snakk om å kutte i støtten til pårørende. Vi har gjort en enorm opprydding. Vi har gått fra veldig mange navngitte, øremerkede mottakere over statsbudsjettet til å overføre mer av disse midlene til brede tilskuddsordninger der det er likeverd, der det er konkurranse om midlene, og der alle aktører får muligheten til å søke om midler. Helsedirektoratet har vurdert at det ikke er noen grunn til å ta denne støtten bort fra hovedregelen om at det bør være brede tilskuddsordninger. Så har vi i budsjettenigheten likevel tatt dette inn igjen som en del av det som får øremerkede tilskudd over statsbudsjettet. Det er altså ikke snakk om å ta pengene bort fra feltet, men det er snakk om at senteret, på lik linje med andre, måtte søke om disse midlene i brede ordninger fra Helsedirektoratet.

Erlend Svardal Bøe (H) [16:05:33]: Her er det mange forklaringer. Resultatet ville uansett ha vært det samme: mer uforutsigbarhet for pårørende og for Pårørendesenteret. Jeg kan bore litt videre – når det er snakk om at regjeringen vil støtte kommunene i møte med en aldrende befolkning: En har jo ingen ambisjoner her, f.eks. når det gjelder psykisk helse. Det eneste en skriver i planen, er at en skal fortsette gjennomføringen av opptrappingsplanen for psykisk helse. Hvis en går inn i opptrappingsplanen, vil en se at det er en veldig svak satsing på lavterskeltilbud innen psykisk helse. Er det noe vi trenger mer av innenfor det feltet, er det lavterskeltilbud, i stedet for at folk må inn i psykisk helsevern og få en tyngre behandling. Det en skriver i opptrappingsplanen om lavterskeltilbud, er at en skal utrede tilbudene, en skal se på det, en skal vurdere lovfesting, men en sier ingenting konkret om hva en faktisk skal sette i gang av lavterskeltilbud, som f.eks. Rask psykisk helsehjelp.

Spørsmålet er: Hvorfor har ikke regjeringen større ambisjoner i sin plan for Norge når det gjelder lavterskeloppfølging av psykisk helsevern?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:06:37]: Vi følger opp opptrappingsplanen for psykisk helse, som skal bidra til en permanent styrking på 3 mrd. kr over tiårsperioden. Jeg mener å huske at da den borgerlige regjeringen, med Høyre i spissen, la fram sin satsing på psykisk helse, kom det uten en eneste krone i opptrappingsplanen, så denne kritikken synes jeg er litt hul. Hvis man ser på tallene, vil en jo se at stadig flere kommuner bygger ut lavterskeltilbud, enten det er ACT, FACT eller FACT ung, det er andre måter å få rask psykisk helsehjelp på. Hvis representanten hadde fulgt med i timen, hadde representanten også sett at vi har stoppet nedbyggingen av døgnplasser i psykisk helsevern, og at vi nå har en forpliktende plan om å bygge det opp igjen. De resultatene vil vi få allerede før nyttår. Hvis representanten hadde fulgt med i timen, hadde representanten også sett at vi nå har veldig mye kortere ventetider innen psykisk helsevern, både for barn, unge og voksne, som er veldig viktig for å få hjelp raskt, og at vi nå også prøver ut helt nye måter å organisere dette tjenestetilbudet på – for å nevne noen av de helt konkrete, håndfaste resultatene av regjeringens opptrappingsplan.

Kathy Lie (SV) [16:07:56]: Statsråd Vestre var i VG i dag og sa at han ville åpne dørene for flere private helsetilbydere for å redusere ventetidene. LOs største organisasjon, Fagforbundet, er skeptisk og påpeker at dette kan legge til rette for en storstilt privatisering dersom Høyre og FrP kommer til makten. Det vil skape et todelt helsevesen, hvor de med høye inntekter som bor i sentrale strøk, får den beste helsehjelpen. Mitt spørsmål til

statsråden er om han også er av den oppfatning at kommersialisering av helsevesenet vil løse bemanningskrisen, eller om han ser at det er det samme helsepersonellet som spres på flere arbeidsgivere, og at dette er med på å skape enda større mangel på helsepersonell i det offentlige helsevesenet?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:08:41]: Den aller viktigste jobben vi gjør, er å styrke vår felles helsetjeneste. Det kommer også tydelig fram i regjeringens plan for Norge, som statsministeren la fram i dag. Våre offentlige sykehus samarbeider med både ideelle og private aktører. Det har de alltid gjort, det er ikke noe nytt. Det er 25 år siden vi innførte fritt sykehusvalg, som innebærer at pasienter kan velge fritt om de vil ha behandling i offentlige sykehus eller private og ideelle sykehus med avtaler med det offentlige. Det mener jeg er en viktig pasientrettighet. Det er god sosialdemokratisk politikk, og jeg er opptatt av at vi skal styrke den rettigheten med bedre informasjon, bedre brukervennlighet og flere valgmuligheter.

I den forbindelse vil vi også gi de regionale helseforetakene i oppdrag å inngå flere langsiktige avtaler med private. De kjøper i dag private tjenester for om lag 18,5 mrd. kr. Det er ikke noe mål for meg at det skal bli mest mulig. Målet for meg er at flest mulig pasienter skal få raskest mulig behandling, og at vi skal ha en sterk og god felles helsetjeneste. Men så lenge dette er offentlig styrt, offentlig finansiert, offentlig organisert og offentlig prioritert, og det er de regionale helseforetakene som har hånden på rattet, mener jeg at samarbeidet er positivt.

Kjersti Toppe (Sp) [16:10:00]: Eg òg må til Arbeidarpartiet sin plan for Norge, der ein viser til at ein skal påleggja helseføretaka å ha fleire langsiktige avtalar med private tilbydarar, og at nettlege òg er ei stor satsing. Når vi les på Helsenorge, står det:

«Nettlegen har ikke tilgang til journalen din. Nettlegen kjenner derfor ikke sykehistorien din, og det er ikke mulig å få oppfølging fra samme lege etter timen.»

Det står også at viss det er noko du treng helsehjelp til, må du kontakta fastlege eller legevakt. Opp mot 130 000 manglar jo fastlege i dag, det stel legeressursar til ei ordning.

Så eg vil spørja statsråden: Er det slik at auka bruk av private og nettlege er det som skal til for å vera den største helsereforma, som Arbeidarpartiet har varsla, dei neste 25 åra?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:11:05]: Helsereformen handler om å skape en helhetlig og sammenhengende helsetjeneste, der pasientene ikke blir kasterballer mellom kommunehelsetjenesten og spesialist-

helsetjenesten. Jeg synes vi alle skal ta på alvor at veldig mange pasienter opplever det i dag. Jeg er ikke så opptatt av systemene. Jeg er opptatt av innbyggerne våre, skattebetalerne, de som går på jobb, de som finansierer velferden vår – at de har tjenester som er gode og tilpasset det moderne livet de lever i dag.

Hvis vi ser bakover og ikke ser framover, og stopper å innovere i den offentlige helsetjenesten og lar det bare være opp til de helkommersielle tilbyderne å tilby nye alternativer, er jeg er redd for at vår felles helsetjeneste på sikt kan tape konkurransen om en del brukere. Det vil jeg vil i hvert fall ikke at skal skje på min vakt. Derfor er jeg åpen for å teste nye måter å jobbe på. Nettlegeprosjektet er et prosjekt som KS er med på og helhjertet støtter opp under, som vi nå skal evaluere, og som kommunene selv ønsker seg. Det er først og fremst distriktskommunene som har ønsket seg dette tilbudet, fordi de ser at det kan avlaste både kommunal legevakt og kommunal fastlegeordning.

Så får vi hente erfaringer. Men hvis vi aldri prøver noen nye ting, vil vi heller ikke vite hva som fungerer, og derfor mener jeg dette prosjektet er viktig og riktig.

Seher Aydar (R) [16:12:22]: Helseministeren vil at sykehusene skal kjøpe mer av kommersielle aktører innenfor helsetjenester. Det er kjent høyrepolitikk. Kommersielle aktører kan være internasjonale oppkjøpsfond eller noen av Nordens rikeste. De tar deler av pengene som er bevilget til helse, rett i egen lomme, men pengene som går til kommersielle eiere, bør heller brukes i sin helhet til å ruste opp sykehusene. Fagforbundet er skeptisk til at sykehusene skal øke bruken av private selskaper over lengre tid, og det gjelder både for pasientene og de ansatte. Fagforbundet er LOs største forbund og representerer arbeidsfolk. Det vet helseministeren veldig godt. Helseministeren vet også at NHO er på arbeidsgiversiden og representerer interessene til bl.a. eiere av kommersielle aktører, og de er på sin side positive. Da lurer jeg på: Er det virkelig regjeringens plan for Norge å lytte mer til NHO enn til Fagforbundet?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:13:21]: Det regjeringen signaliserer i planen for Norge, er helt i tråd med det vi har sagt i Ventetidsløftet, nemlig at bruk av private for å få ned ventetidene skal skje etter avtale med det offentlige. Det er i ganske klar motsetning til det såkalte frie behandlingsvalget som den borgerlige regjeringen innførte, som i praksis betydde at hvem som helst kunne etablere private tilbud i direkte konkurranse med det offentlige og nærmest ha garantert statsstøtte. Det er jeg veldig imot. Det er feil bruk av samfunnets ressurser. Men det at de offentlig styrte, offentlig eide helseforetakene selv inngår avtaler med private der de ser at

det er hensiktsmessig for å utnytte den samlede kapasiteten på en god måte, og at det bidrar til at folk får raske helsehjelp og god arbeidsdeling, synes jeg bare er positivt. Og dette er ikke noe nytt: Sånn har vi drevet i Norge i alle år, også under skiftende regjeringer, også da Arbeiderpartiet styrte tidligere. Det er det jeg har sagt i dag.

Så er jeg veldig glad for at også partiet Rødt er opptatt av at vi skal få ned ventetidene. Hvis vår felles helse-tjeneste skal være førstevalget til både innbyggere og fagfolk i tiden framover – og det vet jeg representanten er opptatt av – da må vår felles helsetjeneste være så god at den faktisk er førstevalget, og da må ventetidene ned.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [16:14:38]: Hva er egentlig poenget med å fjerne øremerkinger hvis man ikke mener at de midlene skal kunne gå til noe annet? Det er nettopp det man gjør når man fjerner øremerkede midler til program for folkehelse, helsesykepleiere, kommunal rusomsorg og frisklivssentraler. I forebyggings- og behandlingsreformen skrev regjeringen at oppsøkende arbeid skal prioriteres, og at kvaliteten skal forbedres. Da lurer jeg på om regjeringen og budsjettpartiene har glemt egne løfter når man kutter i en ordning som tilskudd til kommunal rusomsorg, som nettopp bidrar til dette?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:15:47]: Jeg må bare si først at jeg har stor forståelse for dette spørsmålet, men jeg mener vi må være litt presise: Det er ikke penger som kuttes, det er penger som tas fra øremerkede ordninger og legges inn i kommunerammen, i tillegg til at vi legger på flere milliarder kroner til på kommunerammen. For å si det slik: Kommunene har aldri hatt bedre forutsetninger enn nå for å levere på nettopp disse oppgavene.

Så er det jo noen fordeler med øremerkede tilskudd og programmer. Man har i større grad muligheten til å styre at midlene brukes akkurat som Stortinget har forutsatt, men på den andre siden fratar man også kommunene handlingsrom, lokalt skjønn, muligheten til å prioritere ressurser ut fra lokale behov og fratar dem muligheten til å løse velferdsoppgavene innenfor de lovene og reglene som er, på en mest mulig effektiv måte. Vi vet også at en del av disse ordningene kommer med en del byråkratiske rapporteringskrav og en del administrasjon, som ikke akkurat går til produksjon av velferd ute i kommunene. Kommunene har ønsket seg mindre styringstrykk. Det er det regjeringen og samarbeidspartiene har lyttet til når vi nå foreslår å legge mer av disse midlene over i rammen til kommunene.

Presidenten [16:16:22]: Replikordskiftet er omme.

Farahnaz Bahrami (A) [16:16:47]: Kvinnehelse krever mer – mer enn fine ord.

Altfor lenge har kvinners helse vært nedprioritert i helsepolitikken. Diagnoser som f.eks. endometriose, senskader etter gynekraft, overgangsalder og andre sykdommer har ikke fått den oppmerksomheten de fortjener. Derfor er det viktig at regjeringen i statsbudsjettet for 2026 følger opp den nasjonale kvinnehelsestrategien med konkrete tiltak.

Som en kvinne som har ansvaret for kvinnehelsepolitikken, er jeg glad for å se at Arbeiderpartiet i regjering prioriterer kunnskap og tilgjengelig informasjon som et grunnleggende virkemiddel for bedre helse. I 2026 videreføres satsingen på kvinnehelse gjennom bl.a. digitale løsninger som kvinnehelseplattform. Plattformen samler forskningsbasert kunnskap og gjør den tilgjengelig for kvinner, pårørende og helsepersonell – et viktig bidrag til mer likeverdige helsetjenester.

I 2026 skal vi også investere mer i kvinnehelseforskning gjennom Norges forskningsråd. Eksempelvis er det planlagt om lag 90 mill. kr til prosjekter som styrker kunnskap om kvinnehelse. Dette er ikke symbolpolitikk. Det er praktisk helsepolitikk som bygger bro mellom forskning, frivillighet og offentlig helsetjeneste. Når kvinner får bedre informasjon, styrkes også muligheten for tidligere diagnose, bedre behandling og økt livskvalitet.

I kontrast ser vi at Høyre og Fremskrittspartiet i sine alternative budsjetter for 2026 i liten grad foreslår målrettede kvinnehelsetiltak. Å prioritere generelle helse-tiltak løser ikke de strukturelle utfordringene kvinnehelsefeltet står overfor. Uten kunnskap og målretting risikerer vi at kvinners helse nok en gang blir salderingspost.

Nå om dagen er det blitt svært lett å være opposisjonspolitikker. Høyre kritiserer oss for at kvinnehelsemilliarden ikke var med i budsjettet vårt. Samtidig har de selv ikke klart å finne dekning for dette i sitt eget alternative budsjett. Det går likevel lett under radaren fordi de ikke har ansvar for å levere på sine løfter.

Statsbudsjettet vi legger fram, er et ansvarlig og solidarisk budsjett. Det inneholder bl.a. bevilgninger til støtte til internasjonalt arbeid med kvinners helse, noe FrP har kuttet betydelig av – ikke under helse, men utenriks. Jeg rekker ikke mer enn dette, president.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [16:20:09]: Det sies at den friske har tusen ønsker, mens den syke bare har ett. Helsen er vår mest verdifulle eiendel. De fleste av oss ønsker egentlig ikke å komme i kontakt med helsetjenestene våre, kanskje med unntak av ved lykkelige omstendigheter som et nytt liv, men vi må trygge folk om at helsetjenestene finnes der når sykdom inntreffer

og hverdagen vakler. Livet til hver og en av dem som står i den situasjonen nå, hviler i at vi har gjort den jobben godt, både strukturelt og finansielt. Den tryggheten mangler nå.

Gjennom flere år har sykehusene, eldreomsorgen, psykiatrien, familiestasjonene og helsestasjonene vært underdimensjonert og underfinansiert. Det klattes på systemer som ikke fungerer, helsekøene er fortsatt lange, psykiatrien nedskaleres, distriktpspsykiatriske sentre trues med nedleggelse, flere blir avvist i spesialisthelsetjenesten, eldreomsorgen vakler, medisiner som godkjennes i våre naboland, avvises eller står i lange saksbehandlingskøer i Norge, og kiropraktorene, som behandler Norges største sykefraværsgrunn – muskel- og skjelettlidelser – får nok et dramatisk kutt.

Skattebetalernes penger skal forvaltes klokt. Derfor er det uklokt at mennesker står utenfor arbeidslivet fordi de venter i lange behandlingkøer. Det er uklokt at mennesker og deres pårørende får sin livskvalitet sterkt redusert fordi frister i sykehusene brytes. Det er uklokt at helsetjenester som er tilgjengelige, står ubrukt, mens folk venter på behandling.

Det ville vært klokt å styrke sykehusbudsjettene. Det ville vært klokt å benytte den ledige kapasiteten vi har tilgjengelig, til sykehusbehandling, rehabilitering, habilitering, psykiatri og rusomsorg. Og Fremskrittspartiet gjør nettopp det: styrker sykehusbudsjettene betraktelig og benytter ledig kapasitet hos private og ideelle aktører.

Vi hører ofte at vi går tom for folk før vi går tom for penger. På sikt er det nok mye sannhet i de ordene, men akkurat her og nå er det penger som mangler i helsetjenesten vår. Og det som ligger på bordet nå, monner ikke.

Kalnes sykehus har ikke tilfluktsrom. Det er sykehuset til 350 000 mennesker, og i den tiden vi lever i nå, i en utrygg verden og i en situasjon vi ikke har stått i på mange tiår, er dette ikke et eksempel på god beredskap. Nå skal Kalnes sykehus bygges ut for milliarder av kroner med et nytt stråle- og somatikkbygg. Når spaden settes i jorden, er tiden inne for å gjøre rett og sikre Kalnes sykehus et tilfluktsrom. Sykehuset selv ønsker det, og kravene om tilfluktsrom ved bygging av større bygg er på vei tilbake. Likevel vil ikke Arbeiderpartiet ta i det. Det er kritikkverdig, korttenkt og egentlig ganske overraskende. Det trygger ikke oss som bor i denne regionen. Men Fremskrittspartiet vil fortsette jobben. Vi trenger et tilfluktsrom på Kalnes.

Margret Hagerup (H) [16:23:33]: Eldrebølgen handler ikke bare om hvor mange eldre vi blir, men om hvilke valg vi tar. Den handler om holdninger til alder, ansvar og frihet. Mange eldre kan og vil bidra lenger, og da må vi se på både kompetanse og funksjonsevne, ikke

fødselsår. Samtidig må flere kunne bo trygt hjemme så lenge de ønsker, og da holder det ikke med gode intensjoner alene. Da må vi sørge for riktige boliger.

Trygghetsboliger er helt avgjørende hvis flere eldre skal kunne leve selvstendige, sosiale liv, og hvis vi samtidig skal forebygge behovet for stadig flere heldøgns omsorgsplasser. Regjeringen varslet i sin bo-trygt-hjemme-reform i 2023 at den ville etablere en tilskuddsordning for bygging av trygghetsboliger i kommunene, slik regjeringen Solberg hadde foreslått. Men den ordningen er fortsatt ikke kommet. I statsbudsjettene for 2024, 2025 og 2026 finner vi ingen tilskuddsordninger for trygghetsboliger. Til tross for store ord, brede allianser og nye utredninger står kommunene fortsatt uten et konkret virkemiddel for å bygge det boligtilbudet vi vet vi mangler mest mellom enebolig og sykehjem.

Det er et problem, for i dag mangler mange kommuner i distriktene nettopp egnede boliger som gir eldre trygghet, fellesskap og nærhet til tjenester, uten at de trenger heldøgns omsorg. Når slike boliger ikke finnes, flytter mange for sent, og behovet for mer omfattende tjenester øker raskere enn nødvendig. Det er verken god eldrepolitikk eller god ressursbruk.

Høyre prioriterer derfor bygging av trygghetsboliger i vårt budsjett. Vi vil legge til rette for økt offentlig-privat samarbeid, gi kommunene større fleksibilitet og ha mindre detaljstyring i Husbankens regelverk, og vi vil etablere økonomiske virkemidler som faktisk gjør det mulig å bygge. Trygghetsboliger er ikke et tillegg i eldreomsorgen – de er en forutsetning for å kunne bo trygt hjemme, og for at den politikken skal lykkes.

Regjeringen viser til arbeid i Eldreboligalliansen og at man vil komme tilbake til saken, men eldre som i dag bor i uegnede boliger, kan ikke bo i en rapport. Kommunene kan ikke bygge uten løfter om finansiering, og Stortinget kan ikke nøye seg med uklare tidslinjer når behovet er åpenbart.

Ja, det er riktig å tilpasse eksisterende boliger, og ja, heldøgns omsorgsplasser vil fortsatt være nødvendig, men uten et krafttak for trygghetsboliger i distriktene vil presset på hjemmetjenestene og sykehjemmene bare øke. Skal flere kunne bo trygt hjemme lenger, må de ha et hjem som er tilpasset alderdommen. Det krever handling og ikke flere runder med utredning. Høyre er klare til å prioritere trygghetsboliger, for det gir eldre frihet, det gir kommunene handlingsrom, og det gir velferdsstaten bedre bærekraft.

Det er på tide at regjeringen følger opp sitt eget løfte – hvis det da ikke bare var nok et tomt løfte.

Kai Steffen Østensen (A) [16:26:47]: Historiefortellingen om dem som har bygd landet, er en fortelling om hvordan generasjoner stiller opp for hverand-

re, om hvordan mennesker født i ulike tiår utgjør det bunnsolide fellesskapet Norge er, med små forskjeller og store muligheter. Det er muligheter som er skapt med levd liv og tydelige arr – for min generasjon.

Denne historien minner oss på hvorfor Norge er Norge – om generasjonskontrakten som slår fast at vi får gratis utdanning som unge for å jobbe, at vi betaler skatt for å få gratis helsetjenester og et sikkerhetsnett når vi snubler, og at vi pensjonerer oss når vi har lagt ned innsatsen i arbeidslivet, de av oss som kan det. I denne fortellingen hører det med at vi skriver folkehelsehistorie – med en million alderspensjonister. Det er muligheter og utfordringer vi må ha med oss som bakteppe når nabolag over hele Norge skal omstille seg, sånn at vi bruker folk og ressurser best mulig. Det er det Eldreløftet til Arbeiderpartiet og Stortingets flertall handler om.

I altfor lang tid har vi diskutert politikk for eldre som bare eldreomsorg. Derfor tar Eldreløftet vi i dag vedtar, også på alvor de hundretusenvis av friske, raske eldre som utgjør eldrekraften vår. Vi gjør en historisk prioritering på rød-grønn side. Vi setter av en million-satsing til eldreivillighet. Vi sørger for at eldre som kan og vil, skal kunne bo trygt hjemme lenger, fordi staten betaler for deler av oppgraderingen som må til.

Vi tar på alvor at livskvalitet og forebygging av en-somhet og demens henger sammen med muligheten til å kunne høre. Hørselstap er en funksjonsnedsettelse mange eldre opplever. Høreapparatgarantien vi innfører, er derfor helt nødvendig. Folk skal få bedre livskvalitet, samtidig som vi med garantien intensiverer kampen mot en dødelig sykdom – en kamp som skal følges opp i Demensplan 2030.

Det skal være greit å være gammel her til lands, var det en kar som sa til meg da jeg var på besøk på et eldre-hjem. Det er sant – både når du er frisk, og når du trenger at fellesskapet stiller opp for deg. Derfor prioriterer vi flere heldøgns omsorgsboliger og sykehjemsplasser i vårt budsjett, for dem som trenger det. Vi styrker innsatsen for å rekruttere flere fagfolk til hjemmesykepleien gjennom et nytt rekrutteringsprogram, for å møte dem som har behov for det. Vi gir kommunene et bedre handlingsrom for hverdagsvelferden når kommunerammen økes med om lag 8 mrd. kr.

Summen er et eldreløft som peker retning. I motsetning til Høyre og Fremskrittspartiet har vi et helhetlig eldreløft som jeg er stolt av å stå bak. Det er et løft som ikke aksepterer Fremskrittspartiets ønske om å diskutere gårsdagens statistikker, men som faktisk setter fart mot et aldersvennlig samfunn med trygghet for helsen vår.

Ragnhild Bergheim (A) [16:29:58]: Vi står overfor store utfordringer i helsesektoren. Helsepersonellkom-

misjonen har avgitt sin NOU, Tid for handling, der et viktig stikkord er oppgavedeling: Hvordan bruke ressursene på best mulig måte i en framtid med flere eldre og færre yrkesaktive?

Helseteknologi vil være en sentral faktor i dette arbeidet, og kommunene må settes i stand til å ta i bruk slik teknologi så raskt som mulig. Etter at Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen etablerte helseteknologiordningen i 2024, har vi sett et massivt taktskifte fra kommunene. Ordningen gir drahjelp til kommuner som innfører ny helseteknologi, og vi ser at kommuner går sammen for å gi helsetjenesten et digitalt løft. Jeg nevner som eksempler Bodø og 21 kommuner som har anskaffet en ny journalløsning som vil gi over 240 000 innbyggere og 13 000 helsepersonell et moderne og mer effektivt arbeidsverktøy. Tilsvarende samarbeid finnes i Værnes-regionen, Kongsberg, Innlandet, Telemark og Vestfold, Agder, Stavanger, Bergen, Nordfjord og Sunnfjord. Dette løser mange utfordringer og hadde ikke vært mulig uten denne ordningen.

I tillegg skal ordningen bidra til stabile rammebetingelser for leverandører med mål om å øke investeringer på dette feltet, og ordningen skal utvides gradvis. Over 300 kommuner mottar tilskudd fra helseteknologiordningen til teknologi som sparer tid hos helsepersonell og bidrar til at innbyggerne får trygge tjenester. Leverandørsiden sier at ordningen virker som en motor, og at det er en fordel for både kunde og leverandør når flere kommuner samarbeider om anskaffelse.

Helsedirektoratet har akkurat lyst ut midlene for neste år, med søknadsfrist den 15. januar. Den ene potten, som nå er på nesten 123 mill. kr, er til tilrettelegging for å ta i bruk teknologiske løsninger i kommunehelsetjenesten. Den andre potten, på 30 mill. kr, er til utprøving og innføring av digitale samhandlingsløsninger, som f.eks. pasientens legemiddelliste og pasientens journaldokumenter.

I Høyres og FrPs alternative statsbudsjetter er denne støtteordningen fjernet, og det forundrer meg stort.

Innføring av helseteknologi i kommunene er nødvendig, men det er også komplisert. Å gi kommunene støtte, både økonomisk og faglig, er av helt avgjørende betydning for at kommunene skal kunne ta i bruk teknologiske løsninger som bidrar til den nødvendige omstillingen vi står overfor, og slik at våre innbyggere fortsatt vil ha trygghet for helse.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [16:32:39]: Vi har hørt fra regjeringspartiet og deres koalisjonspartnere at man satser på helse og på sykehusene, men hører man med Helse Bergen hvordan dette faktisk slår ut, kan vi se hva de har foreslått av kutt på sitt styremøte som kommer nå på onsdag. Stillinger må holdes ledige. Dette gjelder

både på avdelingen for kreft, på rehabilitering, på rusmedisin, på psykisk helsevern og på kirurgisk serviceklinikk. Sykehuset må utsette nødvendig vedlikehold og oppgradering av utstyr, noe de selv sier gir økt risiko for svikt og driftsstans. Det blir kutt for leger i spesialisering på både lungeavdelingen, hjerteavdelingen og kirurgisk klinikk. Det gir også en mangel på framtidig rekruttering til svært viktige fagfelt. For dem som skal ha planlagt fødsel i Helse Bergen, ser vi at det nå må skje i ukedagene, for det kan ikke lenger sykehuset ta seg råd til å gjøre i helg.

Dette er blant grunnene til at Fremskrittspartiet har sett seg nødt til å måtte prioritere å legge milliarder på bordet i vårt alternative statsbudsjett.

Det er et kutt jeg må si skjærer dypt inn i hjerteroten: Alvorlig syke barn ved barnekreftavdelingen på Haukeland sykehus får nå kutt i sitt tilbud. Leketerapi har vært et fantastisk tilbud til de barna som bokstavelig talt allerede, så tidlig, står i sitt livs kamp. Det har gitt lettelse for barna som har vært der, slik at de faktisk kunne smile, le, føle seg trygge, glade og ivaretatt. I Bergensavisen kunne man lese – i en beskrivelse av dette tilbudet, skrevet av moren til en jente – at det å få en pause på lekerommet var som å få et friminutt fra å være syk:

«Idet hun fikk lov til å forlate sykehussengen og de sterile hvite veggene, rømte hun til rommet fylt med all slags leker. Der kjente fjes, som bare ville leke og tulle, erstattet legene og sykepleierne.»

Nå skal dette tilbudet kuttes, med det budsjettet som foreligger per i dag. Heldigvis er det en privat giver som har stilt opp og gitt penger, sånn at det kan drives ut juli måned. Men dette er ikke godt nok. En er nødt til å ta grep i helsevesenet vårt for å ivareta dem som trenger oss mest. Det er derfor Fremskrittspartiet har sagt at vi er helt nødt til å prioritere opp både midler for neste års budsjett og å snu på prioriteringene innenfor helse, og at ikke sykehuse sene blir gjeldsslaver til staten og kutter i tilbudet.

Sander Delp Horn (A) [16:36:05]: Psykiske plager og lidelser er blant våre største folkehelseutfordringer. Blant dem som blir rammet, ser vi ofte svekket livskvalitet og at de oftere havner i et utenforskap. Samtidig ser vi dessverre rekordhøye selvmordstall.

Derfor så Arbeiderpartiet behov for kraftfulle tiltak og en styrking av feltet over tid. Derfor la vi fram en opptrappingsplan for psykisk helse for litt over to år siden – en plan som forplikter stat og kommuner, og som budsjettpartnerne er med og følger opp også i dette budsjettet. Over ti år skal det psykiske helsearbeidet styrkes med 3 mrd. kr, og med dette budsjettet er vi kommet opp til 1,2 mrd. kr i opptrappingsplanen. Vi er godt i rute med planen, og dette viser at når Arbeiderpartiet legger en plan, følger vi den opp.

Alle bor i en kommune, og den helsetjenesten en først møter, er i de fleste tilfeller den kommunale. Derfor skal vi i 2026 bruke 60 mill. kr på arbeidet kommunene gjør på lavterskeltilbud innen psykisk helse og rus.

Samtidig ser vi at frivillige organisasjoner gjør et uvurderlig arbeid innen psykisk helse. Mange gode lavterskeltilbud blir drevet av frivillige organisasjoner, og denne opptrappingsplanen hadde blitt vanskelig uten dem. Derfor setter vi av 30 mill. kr til frivillige organisasjoner, slik at deres arbeid kan styrkes, og at de kan gi et enda bedre tilbud.

Vi gjør også mer for de aller mest sårbare av oss: barn og unge på barnevernsinstitusjoner. Det er unge mennesker som står i vanskelige situasjoner, i krise og ofte i konflikter. Vi vet at dette er en gruppe som sliter særlig med psykiske lidelser og rus, og at de i for liten grad får den hjelpen de trenger. Derfor gir vi 56 mill. kr i 2026 til arbeidet med å få på plass ambulante helseteam tilknyttet alle barnevernsinstitusjoner over hele landet. Dette er bra for de barn og unge som kommer til å få bedre helsehjelp, men det er også bra for de ansatte som jobber ved institusjonene.

Med dette budsjettet blir vi bedre på forebygging, og med dette budsjettet kan vi gi hjelp raskere. Dette budsjettet gir trygghet for helsen.

Anne Grethe Hauan (FrP) [16:38:48]: Eldreomsorg handlar ikkje om tal i eit rekneark. Det handlar om korleis me behandlar dei som bygde landet før oss. Heilt sidan Framstegspartiet blei stifta, har me vore tydelege på dette.

Carl I. Hagen sa det rett ut: Eldre skal ha tryggleik og verdigheit – ikkje stå med lua i handa. John Alvheim minte oss òg om at omsorg ikkje er ein kostnad – det er eit ansvar.

Det er nettopp dette ansvaret regjeringa no sviktar. Arbeiderpartiet snakkar varmt om fellesskap, men i budsjettet er eldreomsorga nedprioritert. Dei sender rekninga vidare til kommunane utan å senda med pengar. Resultatet er brutalt: Kutt i tenester, færre tilsette og eldre som blir ståande utan den hjelpa dei har krav på.

I Vestfold ser me konsekvensane kvar einaste dag. I Horten varslar pårørande om eldre som ventar altfor lenge på heimehjelp og tilsyn. Pleiarar melder «kode raud» fordi dei må velja mellom heilt grunnleggjande oppgåver: Skal medisinar gjevast til rett tid? Skal nokon få hjelp på toalettet? Skal ein rekkja eit tilsynsbesøk til ein eldre som er redd for å vera åleine?

Dette er ikkje enkeltstående tilfelle – det er eit landsdekkjande mønster. Ansvaret ligg hos Arbeiderpartiet og dei som støttar regjeringa, som har lagt ansvaret på kommunane utan å ta sjølve rekninga. Dette er ekstra alvorleg fordi dette ikkje kjem brått på. Eldrebøl-

ga har vore varsla i fleire tiår. Ho har vore omtalt i meldingar, rapportar og debattar i denne salen. Alle visste at ho kom. Likevel står kommunane no underfinansierte og uførebudde. Det er ikkje fordi ein ikkje visste, men fordi regjeringa ikkje prioriterte.

Tal frå Vestfold fylkeskommune viser at eldre med låg inntekt og låg utdanning har dårlegare helse og mindre sosial støtte. Det betyr at dei som treng samfunnet mest, er dei som blir svikta først. Dette er ikkje tilfeldig. Det er resultatet av politiske val.

Kommunane blir pressa til brestepunktet. Dei gjer alt dei kan, men når staten sviktar, må nokon ta støytten. Og det er ikkje byråkratiet som taper – det er bestemor, som sit og ventar på tilsyn.

FrP vil rydda opp. Me vil ha statleg finansiering av eldreomsorga, så ingen kommune kan skyva rekninga over på dei svakaste. Me vil gje eldre reell valfridom – retten til å velja kven som skal gje omsorg, og ikkje bli tildelt ei løysing som ikkje fungerer. Me vil ha fleire omsorgsbustader, fleire hender i arbeid, mindre papir og meir tid til folk.

Eg vil òg seia dette: Ingen skal kjenna at dei må be om orsaking for å trenga hjelp. Omsorg er ein rett – ikkje ei gåve. Dersom du ikkje får den hjelpa du har krav på, så ta kontakt med ein politiskar. Me er faktisk valde for å lytta og for å ta ansvar når systemet sviktar.

Det er ikkje velferd å bli gløymt. Det er ikkje verdig å vera utrygg i eigen heim. Når ein treng hjelp, skal ein få det – ikkje i morgon, ikkje etter neste utgreiing, men når behovet er der.

Ragnhild Bergheim (A) [16:42:14]: Nå vil jeg snakke litt om folkehelse. Arbeiderpartiet vil arbeide for en friskere befolkning, mindre sosiale helseforskjeller, redusert sykefravær og mindre frafall fra arbeidslivet. Det står i planen for Norge, som er lansert i dag. Jeg er veldig glad for at det fokuseres på og gripes fatt så klart i de sosiale forskjellene i helse i det budsjettet som ligger foran oss. Godt folkehelsearbeid krever tverrfaglig jobbing og langsiktig fokus, og det skal ikke være sånn at stedet du bor, inntekt og levekår betyr flere års forskjell i levealder.

Veldig mye av det forebyggende arbeidet skjer ute i kommunene og fylkeskommunene, og derfor er jeg glad for at Arbeiderpartiet og samarbeidspartiene har prioritert en styrket kommune- og fylkesøkonomi i statsbudsjettet for 2026. Det er 3 mrd. kr ekstra til kommunene for å sikre lokale helsetjenester og forebyggende arbeid. Det er 1,1 mrd. kr til fylkeskommunene for bl.a. å styrke kollektivtransport og infrastruktur, god kollektivdekning, mindre trafikk, støy og svevestøv, gang- og sykkelveier som gjør det attraktivt å gå og sykle, og trygge skoleveier. Alt dette er viktige bidrag inn i folkehelsearbeidet.

Tannhelse er også en del av det forebyggende helsearbeidet. Å forebygge tannkjøttssykdommer og syreskader og sikre god tannstatus langt opp i alderdommen er viktig både for selvbilde og ernæring. I budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, MDG og Rødt har det blitt lagt inn 316 mill. kr til Helfo for å redusere egenbetalingen. Det er veldig bra.

Det at ungdom oppsøker lege ved sykdom og/eller psykiske problemer, er viktig, og lommeboka skal ikke være et hinder for at en ungdom får adekvat og rask hjelp. Gratis fastlege og legevakt for ungdom på 16 og 17 år og fjerning av egenandelen for psykisk helsehjelp opp til 26 år bidrar til det. I budsjettet ligger det også konkrete lavterskeltiltak for psykisk helse og rusvern.

Kanskje aller viktigst: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, MDG og Rødt har laget et budsjett som gir en helhetlig satsing på utjevning av sosiale helseforskjeller. Jeg nevner fryste priser i barnehager, nå også gratis kjerneid i SFO på 4. trinn i levekårsutsatte områder, norgespris, flere ansatte i barnehagen – i det hele tatt økt trygghet for at fellesskapet stiller opp når du trenger det, og at du har færre bekymringer for morgendagen.

Jeg merker meg at Høyre og FrP fokuserer på behandling og effektivisering i sine helsebudsjetter. Det kuttes bl.a. i tannhelsetiltak. For Arbeiderpartiet og samarbeidspartiene er det viktig å forebygge sykdom, ikke minst sykdom forårsaket av dårlig økonomi og utsatte levekår. Sosial utjevning er et viktig tiltak når målet er trygghet for helse.

Margret Hagerup (H) [16:45:31]: Jeg er glad for at Høyre har fått med en samlet komité som viser til utredningen av hormonbehandling, som Direktoratet for medisinske produkter, DMP, nå gjør, og det vil vi følge opp. Regjeringen snakker mye om kvinnehelse, men det gjøres få grep på feltet. Det sier noe om regjeringens forståelse av kvinnehelse når de presterer å si at de ikke har noe av det i sitt budsjett.

Pårørendesenteret ble reddet i tolvte time. Det var ikke takket være regjeringen, og Vestre har gjentatte ganger avvist i Stortinget at en vil opprettholde støtten som de har hatt, på tross av sterke advarsler fra feltet. Der har Høyre vært tydelig hele tiden: Vi er nødt til å ha Pårørendesenteret med på laget, for det er god kvinnehelse.

Vi har også vært tydelige på at vi ikke vil avvikle den øremerkede tilskuddsordningen til Amatheia. Når regjeringen gjør det, er det også å ikke prioritere kvinnehelse. At vi må kjempe for dette tilbudet fire år etter at Stortinget lovfestet retten til oppfølging og veiledning etter abort, er smått absurd. Jeg håper, og jeg forventer, faktisk, at regjeringen nå skaper forutsigbarhet for disse vik-

tige tilbudene. Det kan ikke fortsette å være en årlig salderingspost for Arbeiderpartiet.

Det er mye som gjenstår for å sørge for at både kvinner og kvinnehelse tas på alvor, men oppskriften er jo ikke å rive ned de tilbudene vi har, og å gjøre dem til gjenstand for årlige forhandlinger og skape usikkerhet.

I dag debatterer vi hvordan fellesskapets ressurser skal brukes på helse. Men det handler jo først og fremst om hvorvidt vi setter mennesker foran systemet, og om vi tar hver enkelt pasient på alvor. Pasientens helsetjeneste er selve grunnlaget for gode tjenester. Det er helt avgjørende for bærekraften i velferden at vi ser sammenhengen mellom helse og arbeid, og at folk får riktig behandling til rett tid.

Når ventetidene øker, settes liv på vent, og mennesker med smerter, psykiske plager eller funksjonstap blir gående for lenge uten hjelp. Da øker risikoen for langtidssykefravær og varig utenforskap. Arbeid fremmer ofte helse, og Høyre vil gjøre graderte sykmeldinger til hovedregel og sørge for tettere og bedre oppfølging av sykmeldte. Det avgjørende er at pasienten får riktig behandling på rett nivå til rett tid.

Du skal få rask avklaring i primærhelsetjenesten når det er mulig, og rask vei til spesialist når det er nødvendig. Du skal kunne få lavterskel psykisk helsehjelp uten henvisning for vanlige plager som angst, depresjon og søvnproblemer. Du skal kunne få arbeidsrettet rehabilitering som kombinerer helsehjelp og jobbsporet med mål om rask retur til arbeid. Pasientens helsetjeneste handler om deg, enten du er mann eller dame. Du skal ikke være en kasteball i systemet, og du skal oppleve at helsetjenesten tar deg på alvor, behandler deg rett og hjelper deg tilbake til hverdagen.

Remi Sølberg (R) [16:48:38]: I Norge er det ikke mangel på penger eller kompetanse, og vi har masse gode fagfolk og gode verktøy for planlegging. Likevel skjer det samme gang på gang. Nye sykehus bygges for små. Det er et resultat av et valgt politisk system. Rødt mener at måten sykehus finansieres på og bygges på i dag, nærmest garanterer en underdimensjonering. Når helseforetakene må låne penger for å bygge og deretter betale renter og avdrag fra egne driftsbudsjetter, sier det seg selv hva som skjer. Man kutter der man kan – færre senger, mindre areal.

Sykehus planlegges ikke etter befolkningens behov, men etter hva som er mulig innenfor de trange investeringsrammene. For å få prosjektene godkjent legges det til grunn optimistiske antakelser om korte liggetider, mer dagbehandling og at kommunene skal ta mer ansvar. Når disse forutsetningene ikke holder, er det pasientene og de ansatte som betaler prisen. Dette er historien om mange sykehus. Det er også dessverre historien

om mitt lokalsykehus, Kalnes. Vi ser konsekvensene allerede ved åpning: overbelegg, pasienter på gangen, ansatte som løper fortere, og kommunen som må ta imot pasienter tidligere enn den har kapasitet til.

Et sykehus skal være et sikkerhetsnett, ikke et minimumstilbud presset til bristepunktet. Det handler også om beredskap. Finansieringssystemet belønner effektivitet, ikke ledig kapasitet. Men ledig kapasitet er ikke sløsing; det er trygghet. Pandemien viste oss hvor sårbart systemet er når alt dimensjoneres til normaldrift i høyeste gir, og ikke noe annet.

Rødt mener at staten må ta et langt større ansvar for sykehusbygg. Sykehusene er kritisk infrastruktur, ikke forretningsobjekter. De må fullfinansieres av staten, planlegges med rom og vekst og bygges etter faglige vurderinger, ikke etter økonomiske regneark som forretningsmodell. Rødt har lenge vært sterkt kritisk til foretaksmodellen. Vi trenger fullverdige sykehus som er store nok den dagen de åpner, og robuste nok for fremtiden. Alt annet er et politisk valg. Det er på tide å velge annerledes og ta debatten om hvordan vi finansierer sykehusbyggene våre.

I Rødts alternative budsjett legger vi 1 mrd. kr til vekst og styrking av sykehusene. At sykehusene i dag bygges uten tilfluktsrom, er galskap, og det er en debatt vi skal komme tilbake til. At sykehusene bygges for små, er et politisk valg. Rødt vil ta et annet valg: fullverdige sykehus for pasienter, for ansatte og for fremtiden.

Mats Henriksen (FrP) [16:51:41]: Helsepolitikk handler om trygghet. Folk skal være trygge på at de får nødvendig hjelp når de trenger det. I Midt-Norge opplever dessverre stadig flere at denne tryggheten er svekket. En presset økonomi i helseforetaket fører til kutt, og det er pasientene som til slutt betaler prisen.

En viktig del av dette bildet er innføringen av Helseplattformen. Den skulle gi bedre samhandling og frigjøre tid til pasientbehandling. I stedet har prosjektet blitt et tungt økonomisk og organisatorisk anker for Helse Midt-Norge. Direktøren i Helse Nord-Trøndelag skriver dette i en fersk rapport til styret:

«Selv om det gamle systemet hadde begrenset funksjonalitet [...], var det enklere og raskere i bruk.»

Samtidig viser en rapport fra Vista Analyse, utarbeidet for Helse- og omsorgsdepartementet, at Midt-Norge har fått landets desidert dyreste IKT-løsning i helsesektoren.

I forrige uke ble det kjent at byggingen av nye akutt-mottak ved sykehusene i Levanger og Namsos blir utsatt. Prosjektet er beskrevet som faglig solid, godt begrunnet og strategisk viktig for hele regionen, og nødvendig for å kunne ta unna pasientene. Utsettelsen handler ikke om fag, men om økonomi. I verste fall kan

dette få konsekvenser for akuttberedskapen i nordre del av regionen.

Det samme mønsteret ser vi i anbudet for spesialisert rehabilitering. En lang og krevende prosess har skapt stor usikkerhet for både pasienter og fagmiljøer. Ambisjonen er at flere skal få tilbud om rehabilitering, samtidig som det skal brukes mindre penger. Tilbydere advarer om at resultatet kan bli et dårligere tilbud for pasientene, og at fagmiljøer som er bygget opp over flere år, risikerer å bli svekket eller lagt ned.

I valgkampen møtte jeg en mann på 78 år. Etter langvarige plager ble han henvist fra fastlegen til spesialisthelsetjenesten. Henvisningen ble avvist, med begrunnelsen at han ikke hadde rett til utredning eller behandling. Mannen hadde heldigvis privat helseforsikring og fikk utredning hos en privat aktør, men veldig mange andre har ikke denne muligheten. Tallene viser at antallet avviste henvisninger i Helse Midt-Norge har økt de siste årene. For mange kan konsekvensene være at helseplager aldri blir fulgt opp, fordi systemet sier nei før hjelpen gis.

Helse Midt-Norge er under hardt press. Økonomien er stram, og jeg opplever at regjeringen i altfor stor grad ser på mens tilbudet til pasientene gradvis svekkes. Vi i Fremskrittspartiet foreslår i vårt alternative statsbudsjett å styrke sykehusøkonomien sånn at vanlige folk får den helsehjelpen de trenger, når de trenger den. Det handler om trygghet, hele livet, i hele Norge.

Anne Grethe Hauan (FrP) [16:55:02]: La oss begynne heilt utan omskrivingar: Statsbudsjettet for 2026 gjev ikkje den tryggleiken folk treng. Kommunane får litt meir pengar, men utgiftene veks raskare. Løn, drift og helse kostar meir enn før, og då er ikkje dette ei styrking, det er ei innstramming, uansett kva ord ein brukar.

Dette er ikkje noko me finn på her i salen. KS, Kommunesektorens organisasjon, seier det tydeleg. Kommunane seier det same. Og folk kjem til å merka det. Over heile landet ser me at presset i helse og omsorg aukar. Det er fleire eldre, fleire med samansette behov og for få folk på jobb. Samtidig blir handlingsrommet lokalt mindre. Dette budsjettet gjev kommunane i Vestfold mindre handlingsrom enn utfordringane i helse og omsorg krev, og det slår rett inn i kvardagen – i Horten og i heile resten av landet. Det betyr lengre ventetid, mindre tid per pasient, og tilsette som må springa fortare dag etter dag.

Når systemet ikkje strekkjer til, blir ansvaret skyvd nedover, og til slutt hamnar det hos familiarane – pårørande som i praksis blir ein del av helsetenesta, utan løn, utan avlastning og utan tryggleik. Dette statsbudsjettet møter ikkje utfordringane kommunane står i. Det løyser

ikkje problema i helse og omsorg. Det flyttar dei – frå staten og ned til kommunane, tenestene og heimane til folk.

Folk i landet, i Vestfold, i Horten og i andre kommunar, bryr seg ikkje om korleis budsjettet blir forklart her i salen. Dei bryr seg om hjelpa kjem når dei treng ho. Akkurat no gjev dette statsbudsjettet for lite tryggleik der tryggleiken betyr mest.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [16:57:17]: Med det budsjettet som ligger foran oss nå, er jeg dessverre redd for at de som jobber i helsetjenestene våre, bare må løpe fortere og fortere og gjøre mer av oppgavene som egentlig skulle vært løst av flere nye kollegaer. Men dessverre ser vi at sykehusøkonomien er så dårlig at man må holde stillinger i bero, man må faktisk ta ned antall årsverk i flere helseforetak.

Når sykehusene må kutte i sine tilbud, får ikke pasientene mindre behov for helsetjenester, men det er kommunene som da må ta seg av dem og levere disse helsetjenestene. Og kommunene har som kjent den dårligste kommuneøkonomien på 40 år. Da blir det sånn at oppgavene beveger seg et hakk ned. Da er det de pårørende som ender opp med å måtte løse oppgavene selv. Sånn skal det faktisk ikke være i et av verdens rikeste land. Det er et spørsmål om prioritering.

Vi ser også hvordan sykehusplanleggingen av helt nødvendige utbygginger virkelig går feil vei. Vi kunne nå lese at man i Helse Bergen skal foreta en helt nødvendig oppgradering av Sentralblokk ved Haukeland universitetssjukehus. Det ser ikke helseforetaket at de kan ha råd til med dagens rammer før det har gått kanskje ti år. Når man først skal bygge ut, få en helt nødvendig oppgradering, er det heller ikke noe snakk om man kan få enkeltrom på det største sykehuset på Vestlandet. Nei, alle skal bo på kollektive sovesaler i sykehus når man har store pleiebehov. Det er ikke godt nok for Fremskrittspartiet.

Derfor har vi lagt på bordet noen løsninger både ved at vi har lagt milliarder på bordet så f.eks. Helse Vest ville fått 315 mill. kr til neste år for å løse de akutte økonomiske utfordringene, og også for faktisk å innføre en ny modell. Denne regjeringen svarer med flere utvalg, mer byråkrati og mer venting. Vi er nødt til å ta grep. Vi kan ikke bare sitte og se på at sykehusene er gjeldsslaver til staten, og at de kutter i tilbudene, sånn at det er helsepersonellet vårt som tar regningen ved å måtte løpe fortere, og de pårørende som må prøve å ta opp etterslepet når vi ikke finansierer den offentlige helsetjenesten.

Kai Steffen Østensen (A) [17:00:27]: Først og fremst må jeg si det er forfriskende å være i en debatt hvor vi er mange som debatterer behovet for en bredere eldrepolitikk enn bare eldreomsorg. Det kan virke som om ikke

alle partier har fått med seg at eldrepolitikk er mer enn heldøgns omsorgsplasser. Jeg kunne tenke meg å bare gjenta det min gode kollega Truls Vasvik også refererte til, da faktisk.no måtte kvalitetssikre tallene Fremskrittspartiet bruker i denne vanlige debatten. Under den borgerlige regjeringen, med Fremskrittspartiet, ble det 718 færre disponible sykehjemsplasser, mens det under den Arbeiderparti-ledete regjeringen har blitt 762 flere disponible sykehjemsplasser. Når vi skal snakke om hva som skal til politisk, må vi i alle fall legge fakta til grunn. Fortellingen blir ikke sann bare man gjentar den mange nok ganger.

Vi kan gå videre til den generelle debatten om hvordan vi bruker pengene våre, som Fremskrittspartiet er enormt opptatt av. Det blir sagt av bl.a. Eilertsen at det budsjettforslaget som ligger på bordet nå, er ansvarsfraskrivelse. Det ble vel også i replikkordskiftet sagt at det er bløff. Realismen i det alternative statsbudsjettet til Fremskrittspartiet er vel ikke noe annet enn nettopp urealistisk. Fra 1. januar 2026 – jeg minner om at det er 16 dager til – vil de legge ned fylkeskommunen. Oppgavene må kommunene ta over uten en plan, uten en eneste krone mer. De skal også effektivisere hele velferdstjenesten i kommunene – ikke på samme nivå som Solberg-regjeringen, de tripler prosentatsen til 1,5 pst. Abrahamsen fra Fremskrittspartiet var bekymret for at fagfolk måtte springe raskere. Vel, med det alternative statsbudsjettet til Fremskrittspartiet må de springe sykt raskt. Dette er ikke å ta på alvor utfordringene i vår felles helsetjeneste.

Så blir det faktisk ikke sagt, men jeg må si det: Realiteten i Høyres alternative statsbudsjett er at de kutter i den nye ordningen som skal gi eldre friheten til å få lov til å velge å bo lenger hjemme. De kutter tilskuddsordningen til at eldre kan få penger fra staten til å oppgradere hjemmet, så det blir trygt og vi faktisk sørger for at de som trenger sykehjemsplassen, får den. Det er mindre frihet til eldre, og det er i mitt hode en veldig rar prioritering i en tid hvor denne salen diskuterer hvordan vi bruker ressursene våre best mulig.

Arbeiderpartiets eldreloft er en blanding av både å satse på de friske og raske eldre og å ta på alvor at når de trenger at fellesskapet stiller opp, skal vi stille opp. Det er å gi trygghet for helse også til de eldre.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:03:47]: Det er fascinerende å høre Arbeiderpartiets virkelighetsbeskrivelse her i salen i denne debatten. Det høres ut som at alt er bra, at det settes i gang tusenvis av tiltak, og en snakker om det som henger igjen etter den gangen Høyre, FrP, Venstre og KrF styrte landet.

Jeg må bare minne Arbeiderpartiet på at de har styrt landet i fem år, så mange av de utfordringene vi opplever nå, er det Arbeiderpartiet som har ansvaret for. Vi ser

f.eks. at flere sliter med sin psykiske helse, at flere blir avvist og ikke får den hjelpen de trenger. At en ikke har bygd ut lavterskeltilbudet godt nok, er Arbeiderpartiets ansvar etter fem år i regjering. I eldreomsorgen ser vi at det er folk som ikke får sykehjemsplass, at Arbeiderpartiet har kuttet føring av venteliste, at en har kuttet satsingen på å bygge flere trygghetsboliger, og at en fortsatt ikke har lagt fram den forpliktende handlingsplanen for å forebygge ensomhet, som Stortinget vedtok for tre år siden. Det er ansvaret til Arbeiderpartiet, som har styrt landet i fem år. Vi ser at flere sykehus nå sliter økonomisk, og de må kutte i pasienttilbud. Kanskje det såreste kuttet som blir gjort, er kuttet i barne- og ungdomspsykiatrien ved OUS.

Det er Arbeiderpartiet som har styrt i fem år, og da er det så fantastisk fascinerende å høre den virkelighetsbeskrivelsen Arbeiderpartiet har her i salen av den virkeligheten som pasienter, ansatte og pårørende møter ute i hverdagen sin. Det burde kanskje Arbeiderpartiet begynne å ta mer inn over seg. Det viser jo at en har mistet fullstendig fotfestet i helsepolitikken, for en er mer opptatt av å stå her og ha en skryteliste enn av å ta inn over seg de realitetene folk møter ute i hverdagen.

I Høyres budsjett styrker vi økonomien til sykehusene, for vi vet at sykehusene trenger mer økonomisk støtte til å omstille seg, til å kunne investere i medisinsk teknisk utstyr, til å øke kapasiteten. Det er fantastisk å høre helseministerens stå og snakke om at flere får behandling nå enn noen gang. Ja, men det er jo sånn at landet vårt vokser. Det blir flere eldre. Det blir da flere som trenger helsehjelp. Det er ikke noe hokuspokus at det er flere som får hjelp, når problemet er at andelen avviste har økt med nesten 60 pst.

Det er også grunnen til at Høyre f.eks. vil satse betydelig mer på forebygging, satse på flere lavterskeltilbud innen psykisk helse, satse på at vi får raskere tilgang til vaksiner, og sørge for at en ikke bygger ned rehabiliteringsområdet, som vi nå ser med denne regjeringen.

Kanskje er det klokt av Arbeiderpartiet å begynne å ta inn over seg litt av den virkeligheten som folk faktisk møter der ute, og ikke bare stå her i salen og fortelle om alt som er perfekt og fantastisk, for det er ikke en riktig virkelighetsbeskrivelse.

Kristian August Eilertsen (FrP) [17:07:00]: Jeg holdt nesten på å dette av stolen da jeg hørte innlegget til representanten fra Arbeiderpartiet, som nærmest tok æren for at det var kommet ca. 700 nye sykehjemsplasser de siste årene, og at det visstnok var en nedgang i antall disponible sykehjemsplasser under regjeringen Solberg. Når man skal bygge en sykehjemsplass, tar det tid. Man kan ikke vedta en plass det ene året, og så står plassen

klar det neste året. Det tar kanskje fem–åtte år fra man setter i gang prosessen, til en sykehjemsplass står klar.

Jeg vil også minne om at den borgerlige regjeringen som Fremskrittspartiet var en del av, i 2017 satte rekord i tilsagn om tilskudd til nye sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser. Realiteten er at de nye sykehjemsplassene som har kommet de siste årene, er et resultat av de tilskuddene som ble gitt under den borgerlige regjeringen. Det er altså det Arbeiderpartiet står og skryter av fra denne talerstolen, av deres egen fortrefelighet og at det er deres fortjeneste at disse plassene har blitt etablert.

På pressekonferansen i morges om Regjeringens plan for Norge sa statsministeren at det i denne planen står at de eldre skal ha trygghet for at de får sykehjemsplass når de trenger det. Det er nesten som å høre et ekko av det Fremskrittspartiet har sagt i alle år. Utfordringen er at ingen er uenig i at man skal ha trygghet for at man får en sykehjemsplass når man trenger det, men forskjellen er jo hva man gjør for å oppnå det. Dagens regjering gjør altså ingenting, i hvert fall ikke det som er tilstrekkelig til å få en vekst i antall sykehjemsplasser de neste årene. Det man har lagt på bordet, er knapt 400 eller kanskje 500 nye plasser til neste år dersom kommunene ser seg råd til å bygge det. Det er ikke i nærheten av det som er behovet. Behovet er kanskje over 3 000, kanskje opp mot 4 000, nye sykehjemsplasser i året de neste fire–fem årene for å nå det anslaget som KS har på 13 000 sykehjemsplasser innen 2030. Det er regjeringen ikke i nærheten av å levere på.

Når man står her og tar æren for andres arbeid, burde man i hvert fall være ærlig om at man ikke har noen tiltak i årene framover for å løse den varslede krisen i eldreomsorgen.

Når vi først har statsråden til stede i salen, mener jeg at det også er riktig å utfordre ham på noe som er viktig for innbyggerne i mitt eget valgdistrikt, Troms. Der er spesialisthelsetjenesten nå i ferd med å forlate distriktene, med reduksjon i tilbudet både ved det distriktsmedisinske senteret i Nord-Troms og ved de distriktspsykiatriske sentrene i Troms fylke, der det nå var vedtatt kutt både på Storslett, på Storsteinnes og på Senja. Mener virkelig statsråden at dette er fornuftig å fortsette med, at man skal kutte i viktige pasienttilbud i distriktene, mens man da ikke bygger opp dette tilbudet andre plasser? Spesialisthelsetjenesten er i ferd med å forlate distriktene, og man står igjen uten et viktig tilbud for pasientene og innbyggerne i distriktene. Jeg håper statsråden kan redegjøre for hvorfor dette er fornuftig å fortsette med, når innbyggerne nå er i ferd med å reise seg i protest i Troms.

Trine Fagervik (Sp) [17:10:15]: Vi vet at nærhet redder liv. Når avstanden til hjelpen blir for lang, svek-

kes både tryggheten og beredskapen. Derfor kjemper Senterpartiet for et helsevesen som er desentralisert, offentlig og lokalt forankret, der fagfolk får tillit og pasientene blir sett, sånn at alle pasientene blir sett og får et helsetilbud de kan stole på, uansett om de bor på en øy, innerst inne i en fjord eller i en dal.

Satsing på fastlegeordningen, kommunehelsetjenesten og akuttberedskapen er vesentlig for at pasienten skal være i sentrum, og samarbeidet mellom de ulike nivåene i helsetjenesten om pasienten må styrkes. Det trengs en ny ledelsesmodell i helsesektoren der fagfolkene som arbeider nærmest pasienten, får mer ansvar og tillit. Denne ledelsen må også være lokal og stedlig.

Senterpartiet mener helseforetaksreformen må utvikles, og at sykehus ikke skal styres og finansieres som foretak etter modell fra det private næringslivet. Senterpartiet vil at sykehusene blir lagt inn under offentlig forvaltning, som andre offentlige helsetjenester, med demokratisk, folkevalgt styring. Senterpartiet vil ha en ny finansieringsmodell som skiller investering og drift, og der store investeringer som nye sykehusbygg blir fullfinansiert over statsbudsjettet. Senterpartiet ønsker også en styrende nasjonal sykehusplan der Stortinget tar stilling til overordnede sykehusprioriteringer og -investeringer.

Sykehus over hele landet er nå i en krevende økonomisk situasjon på grunn av den økte gjeldsbelastningen som kommer av lånefinansierte investeringer. Resultatet er kutt i pasienttilbud og sterke effektiviseringskrav til pasientnære tjenester som distriktspsykiatriske sentre, ambulanser, rehabilitering og barseltilbud, tjenester som folk er avhengig av nærhet til. Det er mange sånne eksempler fra min landsdel, fra mitt fylke, fra min region. Tjenester folk må gå i fakkeltog for å bevare, er ikke likeverdige, og det skaper ikke tillit. Jeg er glad for at Senterpartiet har bidratt til en styrking av økonomien i foretakene. Vi ville hatt mer.

Jeg er også glad for at Senterpartiet har bidratt til en styrking av kommuneøkonomien, for skal kommunene klare å prioritere forebygging blant barn og unge, tilgjengelige lavterskeltilbud og det å gi en verdig eldreomsorg, er kommuneøkonomien avgjørende. Senterpartiet vil fortsette å kjempe for likeverdige tjenester i hele landet.

Truls Vasvik (A) [17:13:31]: Jeg synes det har vært en god debatt så langt, og jeg tillater meg å følge opp noen av innleggene.

Representanten Hagerup vil ha trygghet. Derfor etterlyser hun trygghetsboliger for kommunene. Det Høyre samtidig derimot tar bort, er tilskudd til dem som vil oppgradere boligen sin for å skape trygghet i sitt eget hjem. Det kan jo hevdes at det virker som om Høyre er

mer opptatt av tryggheten i kommunene enn av tryggheten til innbyggerne, men det er sikkert bare en slutning i hodet mitt.

Videre etterlyser representanten Svardal Bø øremerkede midler til rusomsorgen, samtidig som Høyre tar ut øremerkede tilskudd til helseteknologi og legger dem inn i rammen. Det kan hevdes at dette bare er en lek med ord og argumenter oss politikere imellom, og jeg stoler like mye på lokalpolitikere når det gjelder både rusomsorg og helseteknologiordning, men jeg mener likevel at det er en forskjell. Det er fordi helseteknologiordningen har to mål. Punkt én er selvfølgelig å gi bedre tjenester og helse til folk, men ikke minst er det – og det burde kanskje representanten fra Høyre være opptatt av – å sikre næringslivet vårt og sette dem i stand til å skape næring og innovasjon rundt i hele landet. Det burde være gode Høyre-ord.

Representanten Eilertsen etterlyser raskere tilgang på medisiner. Det er vi helt enig i. Derfor har vi satt inn tiltak og fått tiden ned. Samtidig vil jeg advare mot at vi her i salen skal bestemme enkeltmedisiner og enkeltvaksiner, av to grunner. For det første har også Fremskrittspartiet stilt seg bak prioriteringsmeldingen, som ble behandlet rett før sommeren. For det andre: Når vi skal prioritere noen medisiner opp, må noen andre vente enda lenger på sine medisiner.

Videre til Eilertsen og svaret på replikken om tiltak for bedre psykisk helse. Rammene måtte settes av familien, ikke av det fagfolkene anbefalte, sa representanten fra FrP. Ja, da vil jeg hevde at man virkelig har misforstått dynamikken i folkehelsearbeid. Det er en ærlig sak, men da ville jeg kanskje ikke vært så høy og mørk når det gjelder å prate om forebygging.

Høyrepartiene er opptatt av private helsetjenester og, som Eilertsen også sa det, mer konkurranseutsetting. Vel, konseptet med konkurranse er at noen vinner, og noen taper. Da er det litt interessant å se at politikere på høyresiden raser når deres aktør taper. Det blir rett og slett noe hult over det hele.

Dette er et budsjett for en riktig retning i 2026, med gode frampek for årene som kommer, og med det mener jeg både for eldre, for sykehusene våre og for kommunene våre. Vår felles helsetjeneste er nettopp det: felles, betalt over skatteseddelen. Vår felles helsetjeneste er trygghet for helsen. Det budsjettet vi vedtar her i dag, gir nettopp den tryggheten. Jeg er glad for at vi har kommet til enighet med alle partiene, og jeg er overbevist om at dette er riktig vei.

Til slutt: Om en uke tar vi juleferie. Fagfolkene våre kan ikke ta juleferie. De må holde hjulene i gang, og jeg ønsker de som skal på jobb, en riktig god vakt.

Presidenten [17:16:27]: Representanten Kai Steffen Østensen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kai Steffen Østensen (A) [17:16:40]: Det har vært en spennende debatt, hvor jeg hører både Høyre og Fremskrittspartiet male med brede pensler. Høyre peker på alt som ikke funker, og sier at Arbeiderpartiet ikke tar ansvar. FrP peker på det som går bra, og sier at det ikke er Arbeiderpartiets ansvar. Den ligningen går ikke opp. Er det vi som styrer, må vi ta ansvaret, og da må vi ta ansvar for helheten.

Jeg skulle ønske at når FrP og Høyre først tok ordet – som de for øvrig har etter meg – må de gjerne kommentere hvordan ABE-kuttene de legger på kommunene, faktisk skal følges opp, sånn at Abrahamsens ønske om at ikke ansatte skal springe raskere, blir en realitet. De må gjerne også kommentere hvordan de har tenkt å bidra til at det ikke blir fagfolkemangel når de også kommersialiserer og privatiserer helsetjenesten.

Til slutt må de gjerne legge inn et ord om hvordan de mener at lokale folkevalgte skal prioritere når det kommer mer penger. I min hjemkommune, Kristiansand, prioriterer de bl.a. eiendomsskattekutt. Vi i Arbeiderpartiet legger fram et helhetlig eldreloft, og det er jeg veldig stolt over.

Presidenten [17:17:40]: Representanten Kristian August Eilertsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kristian August Eilertsen (FrP) [17:17:55]: På sedvanlig vis velger Arbeiderpartiet å komme med nye avledningsmanøvrer i stedet for å ta tak i det som er det reelle problemet, nemlig det at man ikke har lagt på plass nok penger og nok tiltak for å få opp utbyggings-takten når det gjelder nye sykehjemsplasser i Norge. Jeg har ikke tid nå på den korte tiden jeg har, til å gå gjennom alle disse påstandene fra Arbeiderpartiet som ikke er korrekte. Det får vi ta i avisspaltene framover og i debattene til neste år.

Hovedgrunnen til at jeg tegnet meg på talerlisten, var for å varsle støtte fra FrP til forslag nr. 16 og 17, fra Venstre. Det rakk jeg ikke å si i stad, for jeg ble så engasjert i eldreomsorgen og tilbudet rundt omkring i landet at jeg ikke rakk å si det i innlegget mitt. Da har altså FrP varslet støtte til de to forslagene.

Presidenten [17:18:39]: Representanten Erlend Svardal Bø har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Erlend Svardal Bø (H) [17:18:50]: Representanten Østensen ville ha en hel politisk utredning på slutten her. Er det noe regjeringen er god på, er det akkurat

utredninger, men jeg skal svare ut én ting. Det er helt riktig at vi kutter 69 mill. kr i vårt budsjett til en del av den aldersoppgraderingen på boliger som regjeringen har lagt til grunn, men vi beholder fortsatt nesten 30 mrd. kr på det. Kanskje representanten Østensen også bør lære seg at det er noe som heter å omdisponere i et budsjett. Det betyr at når Høyre har kuttet, har vi omdisponert de pengene til helt andre ting. Vi setter f.eks. av 44 mill. kr til å bygge flere trygghetsboliger, vi setter av 10 mill. kr til å innføre pakkeforløp for demenssykdom, og vi setter av 15 mill. kr i den omdisponeringen til å øke lavterskeltilbudet innenfor psykisk helse. Det handler nettopp om at en er nødt til å prioritere.

Jeg vil bare helt til slutt si at Høyre også støtter forslag nr. 13, fra Venstre. Selv om vi har hatt en artig debatt med god temperatur, vil jeg likevel ønske alle en god jul.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [17:20:04]: Det har vært en lang og god debatt som viser godt forskjellene mellom de ulike partiene.

Representanten Eilertsen minnet meg om at jeg kanskje burde gå opp og si at KrF støtter alle forslagene til Venstre, med unntak av forslag nr. 14.

Kjersti Toppe (Sp) [17:20:39]: Eg vil takka for debatten, og eg vil òg seia noko eg gløymde å seia i innleingsinnlegget mitt. Komiteen har gjort eit godt arbeid med innstillinga, for vi fekk veldig lita tid på å laga ho – det var i løpet av ei helg. Ein del av merknadane kunne nok fått eit fleirtal viss vi hadde hatt litt betre tid til å gå gjennom dei. Det er ein del merknadar frå andre parti utanom partia som har samarbeidd, som er gode

merknader vi ikkje nødvendigvis er imot – heller tvert om – berre sånn at det òg er sagt.

Når det gjeld dei lause forslaga, går vi ikkje inn i dei, ut frå den vurderinga vi har gjort, sjølv om det òg er forslag der som har gode intensjonar vi sånn sett ikkje er imot. Vi tar det med oss i jobben vidare. For Senterpartiet sin del vil det framover no vera viktig med den saka om å få til ei ny finansiering og ny organisering av sjukehusa.

Når det gjeld debatten i dag, skal eg ikkje seia så veldig mykje utanom at det er litt artig å høyra på retorikken. Vi partia som har meir hastverk på den saka om helseføretak og finansiering, vert åtvare mot hastverk og bedne om å pusta med magen, men når Senterpartiet er imot nettlegeordninga, ser vi bakover og er ikkje villige til å endra. Sånn er det i politiske debattar.

Eg synest òg at vi i debattar som denne ikkje bør omtala budsjettforslag som absurde eller bløff, eller seia at nokon ikkje har følgd med i timen – viss eg kan få vera litt tante Sofie, når det ikkje har vorte tatt av presidentskapet.

Elles vil eg seia at det har vore ein veldig interessant debatt med veldig mange gode innlegg. Dette er jo den fyrste budsjettdebatten til denne helse- og omsorgskomiteen, som er ein veldig aktiv komité – det viser òg talarlista. No er eg saksordførar og har eigentleg uendeleg med innlegg, men det skal eg ikkje ta. Eg vil berre takka for debatten.

Presidenten [17:23:09]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Det blir ringt til votering.

Votering

Presidenten [17:29:51]: Då er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 15. desember 2025

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Finansdepartementet (rammeområde 14) (Innst. 10 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Per-Willy Amundsen sett fram tre forslag på vegner av Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap. Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
42	Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret		
	1 Driftsutgifter.....	12 320 000	
75	Internasjonale organisasjoner og nettverk.....	466 000	
43	Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen		
	1 Driftsutgifter.....	122 747 000	

Kap. Post	Formål	Kroner	Kroner
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1 Driftsutgifter.....	52 457 000	
45	Norges institusjon for menneskerettigheter		
	1 Driftsutgifter.....	27 793 000	
51	Riksrevisjonen		
	1 Driftsutgifter.....	687 801 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	5 000 000	
	75 Internasjonale organisasjoner og nettverk.....	30 863 000	
Totale utgifter			939 447 000
Inntekter			
3051	Riksrevisjonen		
	2 Refusjon utland.....	300 000	
Totale inntekter			300 000»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Stortingets presidentskap iverksette opphør av virksomheten til Norges institusjon for menneskerettigheter i løpet av 2026.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Stortingets presidentskap legge frem en sak om å oppheve lov om Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM-loven).»

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Rammeområde 14

(Konstitusjonelle institusjoner)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap. Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
42	Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret		
	1 Driftsutgifter.....	12 320 000	
	75 Internasjonale organisasjoner og nettverk.....	466 000	
43	Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen		
	1 Driftsutgifter.....	122 747 000	
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1 Driftsutgifter.....	52 457 000	
45	Norges institusjon for menneskerettigheter		
	1 Driftsutgifter.....	35 793 000	
51	Riksrevisjonen		
	1 Driftsutgifter.....	679 801 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	5 000 000	
	75 Internasjonale organisasjoner og nettverk.....	30 863 000	

V o t e r i n g:

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 72 mot 29 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 17.30.22)

Kap. Post	Formål	Kroner	Kroner
Totale utgifter			939 447 000
Inntekter			
3051	Riksrevisjonen		
	2 Refusjon utland.....	300 000	
Totale inntekter			300 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 51 post 1	kap. 3051 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 51 mot 50 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 17.30.47)

Votering i sak nr. 2, debattert 15. desember 2025

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Innst. 14 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det sett fram ni forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Liv Gustavsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslag nr. 3, frå Liv Gustavsen på vegner av Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 4–9, frå Liv Gustavsen på vegner av Framstegspartiet

Det blir votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at deltakerne på Stine Sofie Senteret får dekket tapt arbeidsfortje-

neste, slik at ikke økonomi skal hindre barn i å få et så viktig tilbud.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 72 mot 29 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.31.36)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 4, 6, 7 og 9, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et pilotprosjekt i samarbeid med Bergen kommune for å utvikle og prøve ut et pakkeforløp mot vold i nære relasjoner. Pakkeforløpet skal være ferdig utredet i løpet av våren 2026, sammen med Bergen kommune.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at ordningen med merverdiavgiftskompensasjon til frivillige og ideelle organisasjoner gjøres om til en rettighetsfestet ordning hvor kompensasjon for merverdiavgiftsutgifter utbetales jevnlig gjennom året på samme måte som til bedrifter, og at dette klargjøres for ikraftsettelse i 2027.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om tilskudd til bygningsvernsentre bør ha en egen post under kap. 1429 Riksantikvaren i statsbudsjettet, i likhet med post 75 Tilskudd til fartøyvernsentrene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre regelverket for moderat markedsføring for lotterier, slik at det ikke er rom for ulik praktisering fra Lotteritilsynet.»

Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 70 mot 31 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 17.32.05)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen våren 2026 komme tilbake med et forslag om at mva.-fritaket for redaktørstyrte medier gjøres plattformnøytralt.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti blei med 66 mot 35 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.32.25)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 8, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen justere omsetningsgrensen for ideelle lotterier tilbake til det opprinnelige nivået på 683 mill. kroner per tillatelse, med KPI-justering, slik ordningen ble fastsatt i 2015.»

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

A.

Rammeområde 2

(Familie, forbruker, kirke og trossamfunn)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
800		Barne- og familiedepartementet		
	1	Driftsutgifter	181 514 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	10 939 000	
	70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	50 500 000	
840		Tiltak mot vold og overgrep		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70 og kap. 846, post 62</i>	30 518 000	
	60	Tilskudd til oppgradering av crisesenterbygg.....	20 740 000	
	61	Tilskudd til incest- og voldtektssentre, <i>overslagsbevilgning</i>	132 795 000	
	70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under post 21 og post 61 og kap. 858, post 1</i>	165 915 000	

Høyre og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 56 mot 45 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.32.45)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Framstegspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå at unntaksbestemmelsene i lov om helligdager og helligdagsfred § 4 også skal gjelde filmfremvisning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig gjennomgang av tapsgrensene for bingo og forslag til endringer som sikrer mer bærekraftige rammevilkår for næringen.»

Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet og Høyre blei med 55 mot 45 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 17.33.07)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Tilskudd til senter for voldsutsatte barn.....	42 189 000	
841		Samliv og konfliktløsning		
	21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>	17 761 000	
	22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	6 939 000	
	23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>	6 453 000	
842		Familievern		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	437 625 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 927 000	
	70	Tilskudd til kirkens familieverntjeneste mv, <i>kan nyttes under post 1</i>	285 394 000	
843		Adopsjonsstøtte		
	70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	4 300 000	
844		Kontantstøtte		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	724 600 000	
845		Barnetrygd		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	30 309 000 000	
846		Familie- og oppveksttiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 62 og post 71</i>	52 483 000	
	22	Forskning, <i>kan overføres</i>	16 799 000	
	61	Tilskudd til inkludering av barn og unge, <i>kan nyttes under post 71</i>	758 356 000	
	62	Utvikling i kommunene	153 020 000	
	63	Tverrsektorielt tilskudd til forebyggende tiltak for barn og unge	519 796 000	
	70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	220 959 000	
	71	Utviklings- og opplysningsarbeid mv, <i>kan nyttes under post 21 og post 62</i>	8 229 000	
	79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv.....	12 777 000	
847		EUs ungdomsprogram		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 023 000	
848		Barneombudet		
	1	Driftsutgifter	25 843 000	
853		Barneverns- og helsenemndene		
	1	Driftsutgifter	272 602 000	
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet		
	21	Spesielle driftsutgifter	56 448 000	
	22	Barnesakkyndig kommisjon	14 354 000	
	23	Kompetansehevingstiltak i barnevernet, <i>kan nyttes under post 72</i>	65 255 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	31 320 000	
	61	Utvikling i kommunene, <i>kan nyttes under post 72</i>	203 719 000	
	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	40 477 000	
	72	Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	151 259 000	
855		Statlig forvaltning av barnevernet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22</i>	5 068 777 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 173 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	22 Kjøp av private barnevernstjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	4 829 300 000	
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22</i>	181 439 000	
	22 Kjøp av plasser i private omsorgssentre, <i>kan nyttes under post 1</i>	272 434 000	
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet		
	1 Driftsutgifter	698 067 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	23 492 000	
860	Forbrukerrådet		
	50 Basisbevilgning	100 483 000	
	51 Markedsportaler	34 623 000	
862	Stiftelsen Miljømerking i Norge		
	70 Driftstilskudd	17 830 000	
865	Forbrukerpolitiske tiltak		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i> ...	2 964 000	
	50 Forskning og undervisning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 866 000	
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 965 000	
	79 EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk, <i>kan overføres</i>	8 116 000	
868	Forbrukertilsynet		
	1 Driftsutgifter	157 250 000	
880	Den norske kirke		
	70 Rammetilskudd til Den norske kirke	2 756 412 000	
	71 Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	129 197 000	
881	Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	21 Spesielle driftsutgifter	17 754 000	
	70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	1 284 542 000	
	77 Nasjonaljubileet 2030	12 000 000	
	78 Ymse faste tiltak	24 800 000	
882	Kirkebygg og gravplasser		
	60 Rentekompensasjon - kirkebygg	96 625 000	
	70 Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	14 906 000	
883	Kirkebevaringsfondet		
	1 Driftsutgifter	17 875 000	
	60 Tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg, <i>kan overføres</i> ..	400 000 000	
	70 Driftstilskudd bevaringsstrategi	8 287 000	
2530	Foreldrepenger		
	70 Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	29 269 000 000	
	71 Engangstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	730 000 000	
	72 Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	770 000 000	
	73 Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	18 000 000	
2531	Bidragsforskott		
	70 Forskott til utbetaling	735 000 000	
	Totale utgifter		82 814 005 000
	Inntekter		
3841	Samliv og konfliktløsning		
	1 Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	28 240 000	
3842	Familievern		
	1 Diverse inntekter	930 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3847		EUs ungdomsprogram		
	1	Tilskudd fra Europakommisjonen.....	5 964 000	
3853		Barneverns- og helsenemndene		
	1	Diverse inntekter.....	881 000	
3855		Statlig forvaltning av barnevernet		
	1	Diverse inntekter.....	3 808 000	
	2	Barnetrygd.....	3 959 000	
	60	Kommunale egenandeler.....	3 080 850 000	
3856		Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	233 649 000	
	60	Kommunale egenandeler.....	2 909 000	
3858		Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet		
	1	Diverse inntekter.....	611 000	
3868		Forbrukertilsynet		
	1	Gebyrinntekter.....	2 072 000	
	2	Tilskudd.....	2 952 000	
5706		Bidragforskott		
	70	Refusjon fra bidragspliktige.....	192 000 000	
Totale inntekter				3 558 825 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 842 post 01	kap. 3842 post 01
kap. 847 post 01	kap. 3847 post 01
kap. 853 post 01	kap. 3853 post 01
kap. 855 post 01	kap. 3855 postene 01, 02 og 60
kap. 856 post 01	kap. 3856 post 60
kap. 858 post 01	kap. 3858 post 01
kap. 868 post 01	kap. 3868 post 02

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Benevnelse	Samlet ramme
800		Barne- og familiedepartementet	
	70	Norges forskningsråd	167,2 mill. kroner

IV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser til bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet kan pådra forpliktelser om tilskudd til bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg innenfor en samlet ramme på 9 880,9 mill. kroner (2026-kroner) med årlige utbetalinger på inntil 539 mill. kroner i perioden 2026 til 2054.

V

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd § 10 for 2026 kan betale ut barnetrygd til barn i alderen 0 år til og med måneden før fylte 18 år med 1968 kroner per måned fra 1. januar til og med 31. januar 2026. Dette svarer til 23 616 kroner per år. Fra 1. februar til 31. desember 2026 kan Arbeids- og velferdsdirektoratet betale ut barnetrygd til barn i alderen 0 år til og med måneden før fylte 18 år med 2 012 kroner per måned. Dette svarer til 24 144 kroner per år. Arbeids- og velferdsdirektoratet betaler ut utvidet barnetrygd med 2 516 kroner i måneden fra 1. januar til og med

31. januar 2026. Dette svarer til 30 192 kroner per år. Fra 1. februar til 31. desember 2026 kan Arbeids- og velferdsdirektoratet betale ut 2 572 kroner per måned. Dette svarer til 30 864 kroner per år.

Enslige forsørgere som oppfyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstønad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0 til 3 år, har rett til et småbarnstillegg på 696 kroner per måned fra 1. januar til 31. januar 2026. Dette tilsvarer 8 352 kroner i året. Fra 1. februar til 31. desember 2026 kan Arbeids- og velferdsdirektoratet betale ut 712 kroner per måned. Dette svarer til 8 544 kroner per år.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan utbetale et tillegg i barnetrygda på 500 kroner per måned fra 1. januar til 31. januar 2026 til stønadsmottakere bosatt i Finnmark, Svalbard og Nord-Troms (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord). Dette svarer til 6 000 kroner per år. Fra 1. februar til 31. desember kan Arbeids- og velferdsdirektoratet betale ut et tillegg på 512 kroner per måned. Dette tilsvarer 6 144 kroner per barn per år. Tillegget skal også betales ut for barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i de aktuelle kommunene.

VI

Satser for kontantstøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2026 i henhold til lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre § 7 kan betale ut kontantstøtte med følgende beløp for barn i alderen 13–19 måneder:

Avtalt oppholdstid i barnehage per uke	Kontantstøtte i prosent av full sats	Kontantstøtte per barn per måned
Ikke bruk av barnehageplass	100	7 500
Til og med 8 timer	80	6 000
Fra 9 til og med 16 timer	60	4 500
Fra 17 til og med 24 timer	40	3 000
Fra 25 til og med 32 timer	20	1 500
33 timer eller mer	0	0

VII

Sats for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2026 i henhold til lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 14-17 kan betale ut 92 648 kroner per barn i engangsstønad ved fødsel og adopsjon.

B.

Rammeområde 3

(Kultur og likestilling mv.)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	Utgifter		
300	Kultur- og likestillingsdepartementet		
	1 Driftsutgifter	210 141 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	1 200 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.....	10 485 000	
	79 Til disposisjon.....	5 918 000	
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 150 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	285 230 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	3 079 000 000	
	71 Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner.....	63 600 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.....	204 820 000	
	75 Aktivitetsstøtta	17 317 000	
	78 Frivillighetstiltak.....	29 390 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	400 745 000	
	86 Idrettstiltak.....	47 650 000	
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	1 Driftsutgifter.....	217 666 000	
	51 Fond for lyd og bilde	56 000 000	
	55 Norsk kulturfond.....	1 032 400 000	
	71 Statsstipend	4 900 000	
	72 Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	332 730 000	
	73 Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	194 050 000	
	74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.....	500 540 000	
	75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.....	340 465 000	
322	Bygg og offentlige rom		
	1 Driftsutgifter.....	27 617 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	46 879 000	
	50 Kunst i offentlige rom.....	13 400 000	
	70 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	521 200 000	
323	Musikk og scenekunst		
	1 Driftsutgifter	111 982 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	74 516 000	
	22 Forsvarets musikk	63 660 000	
	60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	27 360 000	
	70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 195 285 000	
325	Allmenne kulturformål		
	1 Driftsutgifter.....	76 288 000	
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 200 000	
	60 Regionale kulturfond.....	70 000 000	
	70 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	32 300 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	15 640 000	
	75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	110 000 000	
	82 Nobels Fredssenter	40 200 000	
	86 Talentutvikling.....	58 000 000	
326	Språk- og bibliotekformål		
	1 Driftsutgifter.....	978 278 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 576 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 670 000	
	73 Språktiltak.....	42 735 000	
	74 Det Norske Samlaget	24 960 000	
	75 Tilskudd til ordboksarbeid.....	15 740 000	
	80 Bibliotektiltak.....	40 770 000	
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	1 Driftsutgifter.....	96 428 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	5 032 000	
	70 Utenlandske krigsgraver i Norge	4 635 000	
	71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre	10 840 000	
328	Museer m.m.		
	70 Det nasjonale museumsnettverket	2 723 065 000	
	78 Andre museums- og kulturverntiltak.....	91 680 000	
329	Arkivformål		
	1 Driftsutgifter.....	496 266 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 065 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 488 000	
	78 Arkivtiltak	28 920 000	
334	Film- og dataspillformål		
	1 Driftsutgifter.....	148 128 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 977 000	
	50 Filmfondet.....	693 000 000	
	72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	55 000 000	
	73 Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	154 180 000	
	75 Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 910 000	
	78 Film- og dataspilltiltak.....	43 330 000	
335	Medieformål		
	1 Driftsutgifter.....	83 933 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	4 945 000	
	70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000 000	
	71 Mediestøtte.....	526 850 000	
	73 Medietiltak.....	41 230 000	
	74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
	79 Norsk rikskringkasting AS – NRK.....	7 758 700 000	
337	Kompensasjons- og vederlagsordninger		
	70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk.....	60 300 000	
	71 Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	332 648 000	
339	Pengespill, lotterier og stiftelser		
	1 Driftsutgifter.....	130 745 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 066 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	1	Driftsutgifter.....	36 276 000	
351		Likestilling		
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	46 390 000	
	70	Tilskudd til likestilling.....	64 545 000	
	72	Kjønns- og seksualitetsmangfold.....	44 055 000	
	73	Likestillingssentrene.....	29 450 000	
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning.....	56 345 000	
1429		Riksantikvaren		
	1	Driftsutgifter.....	172 197 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	34 172 000	
	22	Flerårige prosjekt kulturmiljøforvaltning, <i>kan overføres</i>	34 611 000	
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner, <i>kan overføres</i>	41 952 000	
	71	Tilskudd til fredet kulturmiljø i privat eie, <i>kan overføres</i>	151 459 000	
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, <i>kan overføres</i>	62 798 000	
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring, <i>kan overføres</i>	48 850 000	
	74	Tilskudd til fartøyvern, <i>kan overføres</i>	76 472 000	
	75	Tilskudd til fartøyvernsentrene, <i>kan overføres</i>	17 566 000	
	76	Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder, <i>kan overføres</i>	18 534 000	
	77	Tilskudd til verdiskapingsarbeid og kompetansearbeid på kulturmiljøområdet, <i>kan overføres</i>	20 425 000	
	78	Tilskudd til besøkssentre for verdensarv, <i>kan overføres</i>	24 115 000	
	79	Tilskudd til verdensarven, <i>kan overføres</i>	66 785 000	
1432		Norsk kulturminnefond.....		
	50	Til disposisjon for tiltak på kulturmiljøfeltet.....	142 195 000	
		Totale utgifter		27 650 906 000

Inntekter

3300		Kultur- og likestillingsdepartementet		
	1	Ymse inntekter.....	108 000	
3320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	1	Ymse inntekter.....	5 248 000	
3322		Bygg og offentlige rom		
	1	Ymse inntekter.....	167 000	
	2	Inntekter ved oppdrag.....	38 555 000	
3323		Musikk og scenekunst		
	1	Ymse inntekter.....	418 000	
	2	Billett- og salgsinntekter m.m.....	26 244 000	
3325		Allmenne kulturformål		
	1	Ymse inntekter.....	2 628 000	
3326		Språk- og bibliotekformål		
	1	Ymse inntekter.....	25 457 000	
	2	Inntekter ved oppdrag.....	19 718 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	1 Ymse inntekter.....	41 196 000	
	2 Inntekter ved oppdrag.....	4 969 000	
3329	Arkivformål		
	1 Ymse inntekter.....	2 628 000	
	2 Inntekter ved oppdrag.....	6 180 000	
3334	Film- og dataspillformål		
	1 Ymse inntekter.....	8 600 000	
	2 Inntekter ved oppdrag.....	8 321 000	
3335	Medieformål		
	2 Inntekter ved oppdrag.....	5 076 000	
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	2 Gebyr – lotterier.....	8 695 000	
	4 Gebyr – stiftelser.....	220 000	
	7 Inntekter ved oppdrag.....	16 333 000	
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	85 Tvangsmulkt.....	1 000 000	
4429	Riksantikvaren		
	2 Refusjoner og diverse inntekter.....	790 000	
	9 Internasjonale oppdrag.....	4 517 000	
Totale inntekter			227 068 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 02
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 post 01
kap. 327 post 21	kap. 3327 post 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige for-

valtningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Bygg og offentlige rom	
	50	Kunst i offentlige rom	5,6 mill. kroner
	70	Nasjonale kulturbygg	564,7 mill. kroner
325		Allmenne kulturformål	
	70	Norges forskningsråd	123,0 mill. kroner
334		Film- og dataspillformål	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	130,0 mill. kroner

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

1. det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.

2. fordelingsnøkkelen ikke gjelder tilskuddet til Teater Manu, Dansens hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkselskapet Harmonien, Nationalteatret og Oslo-Filharmonien.

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2026 skal avgiften per videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner.

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1429 post 01	kap. 4429 postene 02 og 09

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1429		Riksantikvaren	
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner	61 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
	71	Tilskudd til fredet kulturmiljø i privat eie	15 mill. kroner
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	10 mill. kroner
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring	17 mill. kroner
	74	Tilskudd til fartøyvern	10 mill. kroner
	75	Tilskudd til fartøyvernsentrene	1,5 mill. kroner
	77	Tilskudd til verdiskapingsarbeid og kompetansarbeid på kulturmiljøområdet	4 mill. kroner
	79	Tilskudd til verdensarven	15 mill. kroner

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 51 mot 50 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 17.33.30)

Vidare var tilrådd:

C.

Stortinget ber regjeringen utarbeide et nasjonalt register som gir oversikt over flyttinger mellom kommuner og til utlandet i barnevernssaker, inkludert saker som avsluttes.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei med 54 mot 47 røyster ikkje vedteken.

(Voteringsutskrift kl. 17.34.08)

Votering i sak nr. 3, debattert 15. desember 2025

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 18 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Kristian August Eilertsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Kristian August Eilertsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslaga nr. 3–10, frå Kristian August Eilertsen på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 11, frå Erlend Svandal Bøe på vegner av Høgre

- forslag nr. 12, frå Ida Lindtveit Røse på vegner av Kristeleg Folkeparti

- forslaga nr. 13–18, frå Marit Veia på vegner av Venstre

Det blir votert over forslag nr. 14, frå Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle og ta i bruk bedre verktøy for bemannings- og kompetansestyring i kommunale helse- og omsorgstjenester.»

Votering:

Forslaget frå Venstre blei med 98 mot 3 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.35.07)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 12, frå Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2026 med et forslag til fullfinansiering av NOVAs prosjekt om å kartlegge levekår og livskvalitet for mennesker med Downs syndrom i Norge.»

Votering:

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei med 97 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.35.24)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 15 og 18, frå Venstre.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre systematisk, kjønnsbevisst arbeidsmiljøarbeid og gjennomgå regulering og kompensasjonsordninger for skift- og turnusarbeid i helse- og omsorgstjenesten, med sikte på mer rettferdig belastning og bedre rekruttering.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal anbefaling for lederlinje og lederkapasitet i helse- og omsorgstjenesten, med særlig vekt på tydelige ansvarslinjer, rimelig lederansvar og styrket støtte til førstelinjeledere.»

Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre blei med 95 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.35.45)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 17, frå Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som kan redusere tidlig avgang fra sykepleieryrket, herunder arbeidstidsløsninger, seniorordninger og styrket faglig støtte.»

Høgre og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Venstre blei med 79 mot 21 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.36.07)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 13 og 16, frå Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at omleggingen av tilskuddsordningen for helsestasjon og skolehelsetjeneste ikke svekker kapasiteten i tjenestene, og ber regjeringen rapportere årlig til Stortinget om utviklingen i bemanning og stillinger.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ansatte i helse- og omsorgstjenestene har tilgang på og får dekket nødvendig arbeidstøy.»

Høgre og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre blei med 81 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.36.26)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 11, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i innsatsstyrt finansiering (ISF) slik at den fjernes for

pasientbehandling der sykehus ikke kan planlegge for høyere aktivitet, slik som fødsels-, barsel- og øyeblikkelig hjelp.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 85 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.36.45)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 3, 4 og 6–8, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt komme tilbake til Stortinget med en vurdering av RS-vaksinen og hvordan denne kan innføres, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2026.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å inkludere forsterkede influensavaksiner til særlig pleietrengende eldre over 65 år i voksevakinasjonsprogrammet, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ingen pasienter av økonomiske grunner tvinges til å bytte fra det legemiddelet de står på i dag, ved eventuelle nye anbudsvinnere for legemidler i blåreseptordningen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det er mer enn én anbudsvinner ved eventuelle nye anbud på legemidler i blåreseptordningen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om kliniske farmasøyer i apotek, bør få i oppgave å foreta jevnlig legemiddelgjennomgang for pasientene i nært samarbeid med pasientenes fastlege.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 72 mot 29 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.37.05)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 5, 9 og 10, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen få fortgang i prosessen med å endre legemiddelforskriften §§ 13-4 og 13-5, med sikte på å gjøre det enklere og mindre byråkratisk å gjennomføre markedsføringskampanjer

for vaksiner, slik at flest mulig kan få tilgang til informasjon om vaksiner.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at farmasøyer som eier apotek, kan rekvirere vaksiner, for å gjøre det enklere å få tatt vaksiner i hele landet.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at mangfold i behandlingstilbudet blir vektlagt i anbudskonkurranser for tverrfaglig spesialisert rusbehandling.»

Venstre har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 69 mot 32 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 17.37.26)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i innsatsstyrt finansiering (ISF) slik at andelen økes

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Rammeområde 15

(Helse)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	332 959 000	
701		Digitalisering i helse- og omsorgstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70	224 978 000	
	60	Tilskudd til helseteknologi i kommunal helse- og omsorgstjeneste.....	122 568 000	
	70	Norsk Helsennett SF	74 806 000	
	73	Tilskudd til digitalisering i kommunal helse- og omsorgstjeneste, kan overføres.....	45 370 000	
	74	Rammefinansiering av fellestjenester levert av Norsk helsennett.....	123 900 000	
702		Beredskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70 ...	37 861 000	
	70	Tilskudd, kan nyttes under post 21	4 899 000	
	72	Kompensasjon til legemiddelgrossister	86 677 000	

til 70 pst. for pasientbehandling der sykehusene kan planlegge for høyere aktivitet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre blei med 58 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.37.44)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en klar definisjon av ultraprosessert mat og ulike forslag til modeller for merking. Saken skal fremlegges for Stortinget innen våren 2027.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti blei med 52 mot 49 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 17.38.04)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 243 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	255 017 000	
	72	Tilskudd til Verdens helseorganisasjon (WHO)	23 566 000	
704		Norsk helsearkiv		
	1	Driftsutgifter	77 951 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 696 000	
709		Pasient- og brukerombud		
	1	Driftsutgifter	88 620 000	
710		Vaksiner mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	306 703 000	
	22	Salgs- og beredskapsprodukter m.m., <i>kan overføres</i>	182 900 000	
	23	Vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper, <i>kan overføres</i>	261 631 000	
712		Bioteknologirådet		
	1	Driftsutgifter	14 502 000	
714		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	139 946 000	
	22	Gebyrfinansierte ordninger.....	47 172 000	
	60	Kommunale tiltak, <i>kan overføres</i>	25 307 000	
	70	Rusmiddeltiltak mv., <i>kan overføres</i>	205 510 000	
	74	Skolefrukt mv., <i>kan overføres</i>	20 996 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	85 835 000	
717		Legemiddeltiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 117 000	
	70	Tilskudd.....	75 162 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 806 000	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	2 137 459 000	
	71	Resultatbasert finansiering	693 123 000	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF	94 970 748 000	
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF	33 370 202 000	
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF	24 631 528 000	
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF	20 815 693 000	
	76	Innsattsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i>	33 605 140 000	
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsbevilgning</i>	4 615 595 000	
	78	Forskning og nasjonale kompetansetjenester.....	1 352 477 000	
	80	Kompensasjon for merverdiavgift, <i>overslagsbevilgning</i>	11 255 115 000	
	82	Investeringslån, <i>kan overføres</i>	6 992 500 000	
	83	Byggelånsrenter, <i>overslagsbevilgning</i>	651 000 000	
	86	Driftskreditter.....	2 318 000 000	
733		Habilitering og rehabilitering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	4 039 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	121 306 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	5 954 000	
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak		
	1	Driftsutgifter	132 168 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	16 810 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	70 Hjemhenting ved alvorlig psykisk lidelse mv.....	3 517 000	
	71 Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede.....	617 195 000	
	72 Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus.....	15 411 000	
737	Historiske pensjonskostnader		
	70 Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	81 844 000	
740	Helsedirektoratet		
	1 Driftsutgifter.....	1 556 792 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	115 338 000	
741	Norsk pasientskadeerstatning		
	1 Driftsutgifter.....	253 876 000	
	70 Advokatutgifter.....	51 341 000	
	71 Særskilte tilskudd.....	37 202 000	
742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	1 Driftsutgifter.....	197 030 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 955 000	
745	Folkehelseinstituttet		
	1 Driftsutgifter.....	1 612 978 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	202 399 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 068 000	
746	Direktoratet for medisinske produkter		
	1 Driftsutgifter.....	458 591 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	51 970 000	
747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	1 Driftsutgifter.....	219 494 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 778 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 787 000	
748	Statens helsetilsyn		
	1 Driftsutgifter.....	185 912 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 396 000	
749	Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten		
	1 Driftsutgifter.....	42 143 000	
760	Kommunale helse- og omsorgstjenester.....		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 70 og 71</i>	432 688 000	
	60 Kompetanse, rekruttering og innovasjon.....	1 339 773 000	
	62 Tilskudd til vertskommuner.....	893 131 000	
	63 Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser, <i>kan overføres</i>	2 573 062 000	
	64 Kompensasjon for renter og avdrag.....	921 200 000	
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	462 479 000	
	71 Kompetanse-, forsknings- og rekrutteringstiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	316 221 000	
	72 Aldersvennlige boliger.....	89 000 000	
765	Psykisk helse, rus og vold		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i> ...	205 623 000	
	60 Kommunale tjenester, <i>kan overføres</i>	440 928 000	
	71 Brukere og pårørende, <i>kan overføres</i>	151 715 000	
	72 Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	664 082 000	
	73 Utviklingstiltak mv.	148 570 000	
	74 Kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	412 374 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Vold og traumatisk stress, kan overføres.....	318 470 000	
770		Tannhelsetjenester		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70	26 370 000	
	70	Tilskudd, kan overføres, kan nyttes under post 21	498 447 000	
780		Forskning		
	70	Norges forskningsråd, kan overføres.....	446 722 000	
781		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 79.....	18 720 000	
	79	Tilskudd, kan nyttes under post 21	65 235 000	
783		Personell		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 79.....	43 868 000	
	61	Tilskudd til kommuner.....	315 221 000	
	79	Andre tilskudd, kan nyttes under post 21	29 351 000	
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.		
	70	Spesialisthjelp	3 271 000 000	
	71	Psykologhjelp	451 000 000	
	72	Tannbehandling	3 508 140 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt.....	1 628 000 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	15 569 000 000	
	71	Legeerklæringer	36 000 000	
	72	Medisinsk forbruksmateriell.....	2 626 600 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	72	Egenandelstak.....	9 036 000 000	
2755		Helsetjenester i kommunene mv.		
	62	Fastlønnsordning fysioterapeuter, kan nyttes under post 71	630 000 000	
	70	Allmennlegehjelp	7 939 000 000	
	71	Fysioterapi, kan nyttes under post 62	1 919 000 000	
	72	Jordmorhjelp	111 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling.....	18 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling.....	450 000 000	
2756		Andre helsetjenester		
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	12 000 000	
	71	Helsetjenester i utlandet mv.....	652 200 000	
	72	Helsetjenester til utenlandsboende mv.....	435 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag	278 000 000	
		Totale utgifter		305 764 762 000

Inntekter

3700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	3	Refusjon av ODA-godkjente utgifter fra Utenriksdepartementet	215 695 000	
3704		Norsk helsearkiv		
	2	Diverse inntekter.....	3 116 000	
3710		Vaksiner mv.		
	3	Vaksinesalg.....	288 661 000	
3714		Folkehelse		
	4	Gebyrinntekter.....	25 274 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
3732	Regionale helseforetak		
	80 Renter på investeringslån	2 110 000 000	
	85 Avdrag på investeringslån f.o.m. 2008	1 992 000 000	
	87 Avdrag på tilskudd til Helseplattformen	3 000 000	
3740	Helsedirektoratet		
	2 Diverse inntekter.....	36 368 000	
	4 Gebyrinntekter.....	32 101 000	
	5 Helsetjenester til utenlandsboende mv.....	100 000 000	
3741	Norsk pasientskadeerstatning		
	2 Diverse inntekter.....	8 208 000	
	50 Premie fra private	26 018 000	
3742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	50 Premie fra private.....	5 880 000	
3745	Folkehelseinstituttet		
	2 Diverse inntekter.....	290 333 000	
3746	Direktoratet for medisinske produkter		
	2 Diverse inntekter.....	38 504 000	
	4 Registreringsgebyr	86 145 000	
	85 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	2 750 000	
3747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	2 Diverse inntekter.....	15 567 000	
	4 Gebyrinntekter.....	48 861 000	
3748	Statens helsetilsyn.....		
	2 Diverse inntekter	1 123 000	
	Totale inntekter		5 329 604 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 704 post 21	kap. 3704 post 2
kap. 710 post 22	kap. 3710 post 3
kap. 710 post 23	kap. 3710 post 3
kap. 714 post 22	kap. 3714 post 4
kap. 714 post 22	kap. 5572 post 74
kap. 740 postene 1 og 21	kap. 3740 postene 2 og 4
kap. 741 post 1	kap. 3741 postene 2 og 50
kap. 742 post 1	kap. 3742 post 50
kap. 745 post 1	kap. 3710 post 3
kap. 745 post 1	kap. 3714 post 4
kap. 745 postene 1 og 21	kap. 3745 post 2
kap. 746 postene 1 og 21	kap. 3746 postene 2 og 4
kap. 747 postene 1 og 21	kap. 3747 postene 2 og 4
kap. 748 post 1	kap. 3748 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige for-

valtningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride bevilgning

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 kan overskride bevilgningen under kap. 745 Folkehelseinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene under kap. 3745 Folkehelseinstituttet, post 2 Diverse inntekter. Ved be-

regning av beløp som kan overføres til 2027 under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Vaksiner mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter	235,0 mill. kroner
	22	Salgs- og beredskapsprodukter m.m.	119,0 mill. kroner
	23	Vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper	755,0 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte

bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
760		Kommunale helse- og omsorgstjenester	
	63	Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser	6 431,5 mill. kroner
	70	Tilskudd	1,0 mill. kroner
780		Forskning	
	70	Norges forskningsråd	1 075,0 mill. kroner

VI

Investeringslån og driftskredittramme til regionale helseforetak

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 aktiverer investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak i statens kapitalregnskap.

- post 62 Oppgjørsordning voksendevaksinasjonsprogram
 - post 70 Oppgjørsordning helsetjenester i annet EØS-land
 - post 71 Oppgjørsordning h-reseptlegemidler
 - post 72 Oppgjørsordning fritt behandlingsvalg
 - post 73 Oppgjørsordning Statens pensjonskasse
- Netto mellomregning føres ved årets slutt i kapitalregnskapet for hver av ordningene.

VII

Oppgjørsordninger under Helfo (nettoføring)

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 i tilknytning til oppgjørsordninger som forvaltes av Helfo, kan føre utgifter og inntekter uten bevilgninger over kap. 740 Helsedirektoratet på følgende poster:

- post 60 Oppgjørsordning gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger
- post 61 Oppgjørsordning covid-19-vaksinering

VIII

Fullmakt til føring mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet kan gi Folkehelseinstituttet fullmakt til regnskapsføring av legemiddeldetaljstavgiften mot mellomværendet med statskassen.

IX

Fullmakt til å donere eller kassere koronavaksiner

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2026 får fullmakt til at vaksinedoser som ikke er planlagt brukt i Norge, og som det ikke vurderes som hensiktsmessig å beholde i et beredskapslager, kan doneres eller kasseres.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 52 mot 49 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 17.38.28)

Sak nr. 4 [17:38:39]

Referat

1. (163) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte pensjonsprodukter) (Prop. 31 L (2025–2026))
Samr.: Blir sendt finanskomiteen.

2. (164) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristian August Eilertsen, Julia Brännström Nordtug, Stig Atle Abrahamsen, Anne Grethe Hauan, Erlend Wiborg, Simen Velle, Per-Willy Amundsen, Kristoffer Sivertsen og Silje Hjemdal om endring i alkoholloven for å gi kommunene utvidet adgang til å innvilge midlertidige unntak fra skjenketidene (Dokument 8:67 L (2025–2026))
Samr.: Blir sendt helse- og omsorgskomiteen.
3. (165) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Geir Pollestad, Geir Inge Lien og Erling Sande om styrking av redningshelikoptertjenesten i Nord-Norge (Dokument 8:66 S (2025–2026))
Samr.: Blir sendt justiskomiteen.
4. (166) Endringer i lov om dyrevelferd (fremstilling og fremvisning m.m. av seksuelle overgrep mot dyr) (Prop. 30 L (2025–2026))
Samr.: Blir sendt næringskomiteen.

Presidenten [17:39:02]: Dermed er dagens kart behandla ferdig. Ber nokon om ordet før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 17.40.

